ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Svandrlik_Miroslav-Cerni_baroni_06-Jeste_mame_co_jsme_chteli.pdb

PDB Name: Svandrlik Jeste mame co jsme ch
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 20.10.2007
Modification Date: 20.10.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

MILOSLAV ŠVANDRLÍK
JEŠTĚ MÁME CO JSME CHTĚLI

OŠUMĚLÝ NOVOMANŽEL
1.
Doba nadšení, stupidních častušek a vřískavých halekaček definitivně skončila. Budovatelské písně nepěli už ani svazáci při uvědoměle rozjásaných průvodech 1. máje. Antonín Novotný sice z ověnčené tribuny žoviálně sliboval, že "maso bude, vejce budou," ale nikoho tím v nadšený úžas neuvedl.
Národu viditelně otrnulo. Spisovatelé zneužívali "sféry vlivu", zpěváci inklinovali k písním, v nichž se nezrcadlila socialistická současnost, pracující se flinkali, melouchařili, rozkrádali a radostně nasávali v útulných pivnicích. Gottwaldova mládež se nevyvedla a na její zbytky byl neradostný pohled.
Stověžatá Praha tonula v jasmínu a pravicovém revisionismu. Odevšad zněly westernové písně a atraktivní muži Divokého západu se vehementně ucházeli o křehká dívčí srdce. Zatímco nejspravedlivější sociální řád skomíral na úbytě, na stříbrná plátna kin vtrhlo Sedm statečných. Steve Mc Queen, Yul Bryner či Charles Bronson rychlopalbou svých koltů vymazávali z paměti slečen Julka Fučíka, Pavku Korčagina i Olega Koševého. Herec a písničkář Ota Žebrák pohotově sestavil pásmo Kovbojská romance a požádal Kefalína o literární spolupráci. Přijel do Chodova v hráškově zeleném moskviči a přivezl s sebou mladou subtilní herečku Evinku. Byl to od něho dobrý tah, protože líný Kefalín spatřil náhle svůj osud a spolupráci neodmítl.
Došlo k střetnutí a sblížení protikladů. Chodovský literát dovršil pětatřicítku, byl již značně obézní a při úsměvu nemohl zakrýt neúplnost horního chrupu. Pohyboval se zvolna a nerad. Strojil se nedbale a bez zřetelného zájmu prodrat se mezi elegány.
Evinka se k němu příliš nehodila. Vypadala jako porculánová panenka a její původ byl zřetelně neproletářský. Poetická duše tíhla k snobismu a určitě si nepředstavovala, že by mohla skončit ve spárech plebejského humoristy. Leč stalo se. Přestože mnozí, vlastně všichni, varovali Evinku i Kefalína před ukvapeným rozhodnutím, došlo ke sňatku nejen civilnímu, ale i církevnímu. "Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj" zdůraznil otec Cyril v kostele blahoslavené Anežky na Spořilově, uzavíraje tak soužití, v jehož dlouhodobě trvání sám příliš nevěřil. Mnozí přátelé a známí přijížděli do Chodova, aby si Evinku, coby paní neudržovaného rodinného domku, prohlédli. Nechyběl ani režisér Jano Roháč. Díval se dlouho a pronikavě. "Máš naozaj peknú ženu," řekl potom Kefalínovi. "Biješ ju?" Kefalín to rozhodně popřel. "Správně," pokýval hlavou Roháč. "Veď jsi český spisovatel!" Pak se dlouze zamyslel.
"Kedy si prečítam to tvoje ohováranie slovenských dôstojníkov?" otázal se nečekaně, leč naléhavě. "Nemôžeš o majorovi Terazkym stále jen hovoriť v putykách. Treba na ňom i zarobiť!"
"Sám jsi říkal," namítl Kefalín, "že ta knížka vyjde za sto let, ale mne kvůli ní mnohem dříve oběsí."
"Mýlil som sa," přiznal se Jano, "a mýliť sa je ľudské. A keď ťa obesia, vieš, aký to bude šláger?"
Řekl to tak přesvědčivě, že Kefalín dostal chuť pustit se do práce.
2.
Čtrnáct dlouhých let usiloval Kefalín o vlastní telefon. K žádosti přiložil četná doporučení z redakcí časopisů, rozhlasu i televize, ale nijak si tím nepomohl. Příslušná místa nereagovala a na občasné urgence odpovídala s arogancí jim vlastní. Vypadalo to, že si žadatel z domova nezatelefonuje do kmetského věku. Na štěstí se v domě objevila Evinka. Postrádala telefonní přístroj, na který byla od dětství zvyklá a podivila se, že český spisovatel musí kvůli každému zavolání běhat na poštu. Ze zdravotních důvodů mu trocha pohybu samozřejmě neškodí, ale bylo to nedůstojné, což Kefalín ochotně připustil.
"Žijeme ve státě, kde skoro nic nefunguje," vymlouval se, "a proto je každé rozčilování zbytečné."
Evinka se nerozčilovala, ale jednala. Do dvou dnů přikvačil montér a zapojil Kefalínovi telefon.
Touto událostí byl nový majitel telefonní stanice tak opojen a vzrušen, že na všechny strany nadšeně rozhlašoval přidělené číslo. Nikoho z přátel a spolupracovníků nevynechal, se všemi se podělil o svou nezměrnou radost. Měl pocit, že jeho důležitost vzrostla a on právě pronikl mezi společenskou elitu.
Vděčně políbil Evinku a dychtivě čekal na první zazvonění. Dočkal se ho poměrně záhy. Vzrušeně zvedl sluchátko a ohlásil se.
"Tady Hlavní správa spojů," ozval se z přístroje mužný baryton, "u telefonu zástupce ředitele pro věci kádrové Balabán. Vám byl dnes odpoledne zapojen telefon, soudruhu, že ano?"

"Ano," řekl Kefalín.
"Máme o tom poměrně přesnou zprávu, podloženou informacemi občanů," pokračoval Balabán příkře, "a víme, že se tak stalo mimo pořadí pomocí úplatků. Náš socialistický stát považuje takový čin za nemorální a zcela nepřípustný. Jistě chápete, že Hlavní správa spojů nemůže k podobným věcem lhostejně přihlížet. Dávám vám tímto na vědomí, že vám s okamžitou platností odpojujeme telefon a současně uvědomujeme Veřejnou bezpečnost, aby proti vám zahájila trestní řízení. Čest práci!"
Balabán zavěsil a Kefalín se zhroutil. Pak ujistil Evinku, že ji z ničeho neviní a všechnu vinu bere na sebe. Kolik za takový přestupek může dostat? Nejsou přece padesátá léta, aby mu hrozilo dvacet let za sabotáž!
Evinka zůstala klidná a vlídnými slovy se pokoušela dostat manžela z deprese. Tím spíš, když telefon stále nikdo neodpojoval. Přístroj fungoval ještě pozdě večer a Kefalín se zvolna probíral z hlubokého otřesu. Pak se z něj probral úplně. To si uvědomil, že hlas kádrového referenta Balabána se nápadně podobá hlasu básníka Jiřího Havla.
3.
Potom zavolal revolucionář a dělnický kádr Jaroslav Dumbera. Kefalín o něm věděl, že se v poslední době, po četných debaklech, dal opět dohromady a snaží se cílevědomě produkovat opomíjené proletářské umění. Vzpamatoval se i z příkoří, jemuž se nevyhnul, když mu jeho družka uprchla na nepřátelský Západ. Konečně zažehnal všechny kádrové důsledky, které to sebou přineslo. Navázal nové pozoruhodné styky, zejména s presidentovým synem Antonínem II. a dalšími vlivnými soudruhy.
"Chci svolat sjezd absolventů dělnických přípravek," oznámil nyní Kefalínovi, "protože doba je vážná a socialistická společnost se nachází v hluboké krizi. Buržoasní elementy vystrkují své růžky, a to je velice nebezpečné. Jestli to nezastavíme my, nezastaví to nikdo!"
"Myslel jsem, že mi chceš blahopřát k sňatku," řekl Kefalín. "Já jsem se totiž oženil a třídní boj se stal pro mne definitivně uzavřenou kapitolou."
"Chceš dezertovat v osudové chvíli?" vypískl Dumbera. "Teď, když jde o všecko? Když intelektuálští chameleóni ukazují svá buržoasní ledví? Rozmysli si to! Vystudoval jsi za dělnické peníze, a to by tě mělo zavazovat! Kdo nejde s námi, jde proti nám! Jednoho dne budeš muset složit dělnické třídě účty! Zodpovíš se z každého křivého slova!"
Kefalín si ucpal nos a změnil hlas. "Zavěste prosím," zaskuhral, "volá meziměsto!". A zavěsil sluchátko. Dumberu tím ovšem neobalamutil. Revolucionář volal naléhavě znovu a vydržel být aktivní téměř dvacet minut.
4.
Jaroslav Dumbera byl sice přesvědčen a nejednou to zdůraznil, že to s Kefalínem jde z kopce už dobrých patnáct let, ale stále ještě věřil v jeho zdravé proletářské jádro. Přece není možné, aby se odrodili i všichni absolventi dělnické přípravky! Zklamali Karel Hrách i Josef Vohryzek a Jiří Sehnal se stal dokonce hlasatelem štvavé imperialistické stanice Deutsche Welle. I jiní očividně ztroskotali. Rozroste se banda dezertérů i o Kefalína? Dumbera ještě nepostřehl, že už se tak dávno stalo. Pokoušel se držet linii. Stále si říkal, že je nezbytné znovu stmelit zakalené kolektivy, jejichž bojové písně hřměly padesátými léty. Přece na to všichni nemohli zapomenout! Rozhodně nemohli. Ale vzpomínali podstatně jinak, než Jaroslav. Viděli tu dobu jako nesmírnou frašku a zároveň děsivou tragédii. Prozatím ještě ve vzpomínkách převažovala fraška. Parády s rudými vlajkami, festivaly, manifestace, slavnostní zakládání kompostů, radostné jásání a tančení koleček v ulicích. A taky studený odchov telat, větrolamy a Steinmanovy boudy. Jenomže za oponou z modrých košil se děly i věci zdaleka ne tak groteskní.
Kefalín dnes už ledacos věděl. Často s Evinkou přijímali návštěvy lidí, kteří se po mnoha létech vrátili z bolševických lágrů. Především to byli kněží. Ale ti si nestěžovali ani nefňukali. Kefalín se dokonce od nich dozvěděl řadu historek, které si nijak nezadaly s jeho vojenskými příběhy.
"Byl jsem v Leopoldově pátým rokem," vyprávěl bývalý představený klášterní školy v Hájku, otec Inocenc, "když jsem dostal zprávu, že mi umřela maminka. O tom, že bych mohl jít na pohřeb, samozřejmě nebylo možno ani uvažovat. Tak jsem se za ni alespoň v cele důstojně pomodlil. Měl jsem smůlu, protože mě při tom zločinném aktu přistihl bachař. Rozeřval se na mne a pochopitelně podal hlášení. Byl jsem potrestán čtrnácti dny odnětí veškerých výhod. Krátce na to se v noci z okna v druhém patře vymočil na nádvoří cikán. I on byl přistižen a odnesl si to ztrátou výhod na sedm dní. Od té doby se v Leopoldově říkalo, že pro komunisty je jednou se pomodlit totéž, jako dvakrát se vymočit."
Kefalín naslouchal četným příběhům, při kterých mu běhal mráz po zádech a zároveň v duchu děkoval svému andělu strážnému, že nad ním v minulých letech držel ochrannou ruku a nepřipustil, aby jeho chráněnec vstoupil do řad předvoje dělnické třídy. Třikrát k tomu nebylo daleko a dobré redaktorské místo vábilo. Leč nestalo se a to bylo moc dobře.
5.
Návštěvy u Kefalínů pochopitelně nezůstaly utajeny. Tajemník Festl měl dojem, že by se s tím mělo něco dělat. Člověk, jenž veřejně publikuje, má povinnost chodit na schůze, zúčastňovat se brigád a ne se paktovat s klerikály. Navíc jde o prohnané kriminálníky, kteří jsou schopni vytvořit protistátní skupinu. Však jsme o tom nejednou četli! Ale byl tu háček a ten se jmenoval Dejha. Usměvavý opilec, v promaštěném mysliveckém klobouku, který si prací pro bezpečnost přivydělával k invalidnímu důchodu. "Já bych tyhle věci moc nerozmatlával," varoval Festla, "protože Roman Kefalín je hlava otevřená. Kdoví, co má za lubem. Víš od koho dostává pravidelně peníze? Festle, podrž se! Od ústředního výboru strany a dokonce od ministerstva vnitra! Sám jsem to četl na poštovních poukázkách, když mu pošťák nechal u mne prachy. Já nevím, jak se na to díváš ty, ale já to vidím takhle: jestliže někoho platí partaj a vnitro, tak je to náš člověk!"
"Jen aby!" zavrčel Festl, ale přesto bylo vidět, že tenhle argument na něj platí. "Ale stejně z Kefalína nespusť oči! Sám vidíš, jak se nám teď páni umělci vybarvují!" Ovšem Dejha si nevymýšlel. Nevěděl pouze, že na složenkách posílá honoráře vydavatel Dikobrazu a provozovatel uměleckého estrádního souboru, zlomyslně nazývaného Fízl revue.

Na Kefalína se Dejha přátelsky usmíval a seznamoval ho s tajnými usneseními místní mafie. "Měl bys dát do Dikobrazu," šeptal spiklenecky, "že Festl koupil za dvanáct tisíc vilu po Kotoučovi, co zdrhnul do Západního Německa. Všichni ti pacholci se pakujou, že je z toho jeden vedle. Takhle jsme si, chlapče, ten socialismus nepředstavovali!" Smutně zakýval hlavou, jako by mu na socialismu kdovíjak záleželo, napil se z lahve jablečného vína a potom spiklenecky dodal: "Taky mi říkali, Románku, abych dával bacha, jestli k tobě jezdí nějaká zahraniční auta. Prej si mám zapisovat jejich značky a čísla. Tak těm lidem řekni, ať odjedou kousek dál nad sokolovnu, abych měl jako soudruh čistý svědomí!"

6.

Zcela nečekaně se Kefalín setkal s dvěma figurkami, jejichž pochybná sláva dávno pominula. K oběma setkáním došlo v redakci Dikobrazu, kam chodovský literát donášel část svých výtvorů. Při první návštěvě spatřil mezi dveřmi zarputilého, krátce ostříhaného muže, který hovořil se sekretářkou redakce Aničkou Kolářovou a výhružným hlasem se dožadoval střetnutí se šéfredaktorem. Před měsícem mu prý předal devět básní a ještě nedostal odpověď. Ať se nikdo v redakci nediví, když z toho budou vyvozeny patřičné důsledky! Kefalín se při té zlobné řeči dost nudil, neboť návštěvníka považoval za tuctového grafomana, jehož agresivitu není třeba brát příliš vážně. Divné bylo jen to, že Anička Kolářová nervózně koktala a nezvykle se chvěla. S vypětím všech sil přesvědčila muže, že šéfredaktor není přítomen. Když chlapík neochotně vypadl, téměř se zhroutila.

"Víš, kdo to byl?" zašeptala zdrceně. "Ilja Dněprostroj. Poslední dobou si na nás zasedl."

"Ilja Dněprostroj?" žasl Kefalín. "To slyším poprvé."

"Jeho původní jméno je Šoupal," vysvětlovala Anička, "a byl to nebezpečný anarchista. Počátkem první republiky spáchal atentát na ministra financí Rašína a vyfasoval za to doživotí. Asi po patnácti letech ho přece jen pustili a on se nějak dostal do Sovětského svazu. Co tam dělal, nikdo neví. Ale teď je zase tady, píše debilní básničky a říká si Ilja Dněprostroj. Všichni se ho strašně bojíme. Co když má v kapse revolver? Když oddělal ministra financí, proč by nezlikvidoval šéfredaktora Dikobrazu nebo jeho sekretářku?" Anička se uklidnila teprve když si dala skleničku koňaku.

Druhá postava z minulosti nepřišla sama. Přivedl ji hřmotný kapitán Veřejné bezpečnosti. Postrkoval před sebou drobného suchého mužíka s vyděšenýma očima a z nadité aktovky vytahoval obrázky nakreslené na čtvrtkách.

"Soudruzi," hlaholil bodře, "přivedl jsem vám nového přispěvatele a doufám, že mu neodepřete příležitost. Je to veliký umělec. Pochybil, ale v nápravném zařízení došlo k jeho naprosté nápravě. Řadu let aktivně pracoval ve vězeňském časopise, zapojil se do všech důležitých akcí a při politickém školení hojně diskutoval. Stal se přesvědčeným socialistou a postavil se na správnou stranu barikády. Proto mohl být propuštěn již po pětadvaceti letech."

Přesvědčeným socialistou, který se skromně krčil po boku svého ochránce, byl pan František Voborský. Jeho osud nelze nazvat jinak, než jako mimořádně pohnutý. Za první republiky se živil jako operetní libretista. V době, kdy Sudety připadly Velkoněmecké říši, zalkal nad ztrátou pohraničí dojemnou písní "Chaloupky pod horami, co se to stalo s vámi?" Z jednoduchého cajdáku se stala bezmála druhá národní hymna a zklamaní Čechové ji zpívali na pódiích sokoloven i ve výčepech pivnic. Samozřejmě vyšla také tiskem, a autor mohl být spokojen. Leč úspěch dlouho nevydržel. Do Čech vpochodovala německá vojska a na území Protektorátu Böhmen und Mähren začalo přituhovat. Vlastenectví se stalo riskantním a tvůrce Chaloupek pod horami nabyl přesvědčení, že to s ním nemusí dobře dopadnout. Vlastenectví ho rychle přešlo a umělec se snažil zalíbit panstvu. Začal karikovat představitele národního odboje, coby nepřátele Českého národa a jeho snažení vyvrcholilo bezpočtem antisemitských kreseb. Odporné nosaté židy roznášel Voborský po všech redakcích a pohrůžkami si vynucoval jejich uveřejnění. Blížil se však konec války a pro tvůrce uměleckých děl to nevypadalo dobře. Hned po revoluci v květnu 1945 byl polapen a vzápětí nemilosrdně souzen. Jen tak tak unikl šibenici, ale ani tak nemohl být spokojen. Dostal doživotí! Nikdo ho nepostrádal, nikdo se po něm neptal a málokdo si na něj vzpomněl.

Teď se tedy objevil znovu. Kapitán VB nadšeně lovil z tašky umělcovy výtvory a radostně vykřikoval: "Prohlédněte si protiimperialistická díla, soudruzi! Takových se vám v Dikobraze nedostává. Tohle nejsou jen tak nějaké bezideové obrázky, ale dělnické údery kladivem. Podívejte se: tady je revanšista Adenauer nakreslen jako jedovatý chřestýš - všimněte si té sliny, která mu kane z huby! A jaký má nebezpečně rozeklaný jazyk! Nebo prezident Eisenhower - spodobněný jako prase! To je přece velice výstižné, soudruzi, i soudruh náčelník se smál, až se za břicho popadal a naši potrestaní se při pohledu na tu stvůru smíchy plácali do stehen! Opravdu - znamenitá ideová práce a pádná rána světovému imperialismu, nemyslíte? Takového bojového umění je nám třeba jako soli a proto jsem vám soudruha Voborského přivedl. Dnes je to výtečný marxista a všechny problémy vidí třídně. K takovému spolupracovníkovi si může Dikobraz gratulovat!"

Kapitán rozkládal po stole odporné diletantské kresby a upřímně se nad nimi bavil. Hlavně nad nosatým Ben Gurionem. Bohužel, jeho nadšení nikdo další nesdílel. Přes vlivnou intervenci byla umělecká kariéra nešťastného protiimperialistického bojovníka definitivně uzavřena. Pokud ovšem něco neprovedl a nepropůjčil znovu svůj talent milovanému vězeňskému časopisu.

7.

Kefalín psal nyní převážně tak zvané čurdy a pindy, což byla jediná možnost, jak na volné noze uživit rodinu. To znamená, že se soustřeďoval na povídky, epigramy, scénky a drobné reportáže. Komunisté neměli v lásce humor, a tak pustit se do něčeho rozsáhlejšího, bylo vždycky dobrodružství. Kefalín si vzpomínal na operetu Pro tvé oči, Dášenko, kterou mělo uvést Divadlo na Fidlovačce. Rozhodně nešlo o dílo, které by chtělo a mohlo rozvrátit republiku. Satira mírná, až krotká.

A přece došlo kvůli ní k urputným ideovým sporům, které posléze rozhodl okresní tajemník strany. Jak jinak, než zákazem. Kefalína si pak pozval na pohovor, kde mu vše náležitě vysvětlil. "Víš," řekl tónem vševědoucího, vlastně jsem to tvé dílo četl dost povrchně. Jednak mně zemřela matka, za druhé mi zahnula žena a za třetí jsem šel ze schůze do

schůze. Takže jsem do té Dášenky víceméně jenom nakouk. Ale i z toho mi je jasné, že soudruzi, kteří věc nedoporučili k provozování, měli pravdu. Socialismus, hochu, není taškařice. To je perná práce a často urputný, nesmlouvavý boj. Někdy s třídním nepřítelem, jindy s buržoazními přežitky. Stále a všude se setkáváme se závažnými nedostatky. Ty si v té své hříčce děláš ze všeho legrácky, pracující jsou u tebe potrhlí kašpaři a vedoucí kádry se chovají přiblble nebo nemorálně. Nahráváš rozkladným elementům a pomlouváš naši současnost. To nemůžeme strpět. Doporučil jsem soudruhům z divadla, aby raději uvedli nějakou sovětskou operetu, která vyhovuje ideovým požadavkům a povznese vkus našeho diváka. A ty jdi do sebe! Jsi mladý, můžeš pro společnost ještě hodně udělat. Začti se do klasiků a pouč se u sovětských umělců! Dnes jsi neuspěl, ale zítra se můžeš prosadit nějakým hodnotnějším dílem. My nikoho neodepisujeme, každému chceme podat pomocnou ruku. Čest, soudruhu a nekolísej nám!" Kefalín nekolísal, ale v duchu si spílal, že v divadle na řediteli nevydyndal větší zálohu. Teď už nedostane ani korunu a několikaměsíční práci si může strčit za klobouk. Takových zkušeností bylo habaděj a humoristé se s nimi setkávali na každém kroku. Zakázaná povídka nebolela tolik, jako zakázaný scénář, televizní hra nebo román, takže Kefalín začínal mít pocit, že se stane uznávaným autorem miniatur.

8.

Když byl Kefalín vyzván k účasti na televizním seriálu Úsměvy mistrů, ani trochu nezaváhal, a jako prvního k zpracování si zvolil Karla Poláčka. S chutí se dal do práce, zdramatizoval několik povídek a vybral si průvodce pořadem. František Filipovský to přijal jako poctu, Antonín Pelc poněkud váhavě přikývl. Zdálo se mu, že má ve scénáři příliš malý prostor. Byl přece velikým Poláčkovým kamarádem, spoustu toho spolu prožili, často jeho povídky ilustroval. Kdyby na to přišlo, mohl by o Karlovi vyprávět celé hodiny. Kefalín slíbil, že Pelcovo vyprávění podstatně rozšíří a bývalý karikaturista byl spokojen.

Ale po několika dnech vyhledal Kefalína a tvářil se rozpačitě. "Víte," soukal ze sebe, "musíte si na tu věc sehnat někoho jiného. Dal jsem scénář přečíst svojí paní a ona s mou účastí nesouhlasí."

"A proč?" zeptal se Kefalín.

"Myslí si," řekl Poláčkův kamarád, "že se nehodí, abych vystupoval v zábavném pořadu a navíc vedle Filipovského. On je to přece jenom takový kašpar, který nevzbuzuje v lidech pocit serióznosti. Já jsem vysokoškolský profesor a jak jistě víte, byl jsem jmenován národním umělcem. To je významný titul, který je nutno chápat i jako závazek. A také jsem komunista. Karel Poláček zastával jiný světový názor a jeho dcera emigrovala do Kanady. Dnes se takové věci posuzují velice přísně. Mé vystoupení by nemuselo být přijato jednoznačně."

"To je názor vaší paní?"

"Nyní i můj," pravil národní umělec, "neboť je třeba být realistou nejen v umění, ale i v životě."

Takže Poláčkův kamarád v Úsměvech mistrů nevystoupil. Vypracoval se v důstojného kmeta, stylizoval se do vznešeného profesora, místo karikatury maloval reprezentativní oleje, jak se na stoupence socialistického realismu slušelo a stýkal se se společenskými špičkami. Kdyby se toho dožil Karel Poláček, asi by napsal o jeden znamenitý sloupek víc. Mistr Pelc by ho mohl doprovodit trefnou karikaturou.

9.

V televizi nebylo možné nenarazit na Jaroslava Dumberu. Měl spoustu času, protože ho pracovně nikdo nepřetěžoval. Sedával v bufetu zvaném Kufr, srkal kávu z laminátového koflíku a pokud to uznal za vhodné, trpce si stěžoval.

"Pracuji za ztížených podmínek," řekl Kefalínovi, "protože v televizi je silné ohnisko pravice. Revizionizmus se roztahuje všude, ale tady nejvíc. Titův zaprodanec Pelikán soustavně odzbrojuje zdravé jádro strany. Víš, kam mě strčili? Do dabingu! Mne, který jsem navrhl celou řadu významných projektů! Chtějí se mne zbavit, ale to se jim nepodaří. Já totiž vím, na koho se obrátit! Nejsem tak bezbranný, jak vypadám. Stýkám se s lidmi, kteří jsou připraveni k nazrálé situaci říci významné slovo!" Kefalín nepovažoval za potřebné to komentovat, ale ani to nebylo možné. Rozjetý Dumbera se nehodlal zastavit.

"Často probíráme situaci se soudruhem Novotným," hřímal, "ředitelem Artie. Několikrát mi slíbil, že mě seznámí se soudruhem prezidentem a se soudruhem Hendrychem. Jsou totiž příliš odříznuti od toho, co se děje v terénu a podceňují nebezpečí soustředěného útoku reakce. Mohl bych jim být v mnohém nápomocen."

"Kdo jiný?" řekl uznale Kefalín. "A jak dopadlo tvé úsilí zmobilizovat absolventy dělnické přípravky?"

"Špatně," přiznal se Dumbera. "Soudruzi nemají zájem. Jsou laxní, nebo podceňují nebezpečí měšťácké ofenzívy. Někteří plavou s proudem, jiní zaslepeně sledují vlastní kariéru. Třídní uvědomění se z nich vytratilo. Poklonkují intelektuálskejm krasoduchům a zapomínají, že přišli na uměleckou frontu především bojovat. V drtivé většině mě zklamali."

"To je mi opravdu líto," děl Kefalín. "Jak tě znám, ztratil jsi přesvědčováním spoustu času."

"Na čase mi nezáleží," zavrčel Dumbera, "toho mám spoustu. Pro kapitalisty čas jsou peníze, ale já se na věci dívám jinak. Je mi ovšem líto každé minuty, kterou nemohu naplnit bojem za novou, spravedlivější společnost. Přitom nejsem docela zdráv. Každou chvíli musím vyhledat lékaře pro srdeční arytmii. Kdo ví, jestli jednou nepadnu uprostřed zápasu!"

"S tím si nedělej starosti," poradil mu Kefalín. "I kdybyste padli všici, vstanou noví bojovníci, rudý prapor zavlaje."

"Mám dojem," řekl nevrle Dumbera, "že opět znevažuješ situaci. Ale jednou poznáš, že jsem měl pravdu! Nemaluji čerta na zeď, ale vidím skutečné nebezpečí, které nám hrozí! Bílý teror je nablízku!"

10.

Potkat stopadesátikilového Víťu Černého, zvaného Bimbo, bylo pro Kefalína vždycky povyražení. Hřmotný komik měl kupodivu stále dost času a rád setrval delší dobu v srdečném rozhovoru. Vyprávěl anekdoty, které prodával na estrádních pódiích, a především se snažil vzbudit zájem o svůj vlastní životopis. "Když si sedneme na pár dní někam do hospody," sliboval Kefalínovi, "a já ti budu vykládat, tak máš hotovej bestseller. Znáš můj kádrovej profil? Táta ředitel

banky, strejda ministr za lidovou stranu. A já sám jsem byl v sedmačtyřicátym roce slavnostně vyhlášen za Krále potápek! Zlatá mládež se ve mně viděla. To si dovedeš představit, jak jsem dopadl po vítězným únoru! Kádrováci se na mně vyřádili a v jednom kuse se snažili dostat mě do hutí, abych si tam kapánek připálil pupík. Jediný štěstí bylo, že jsem uměl mastit karty a doved jít na hazard. Padesátý léta jsem promarodil a prokarbanil. Uživil bych se tím ještě dneska, ale to už se nehodí, protože jsem významnej umělec a kamarád syna dělnickýho prezidenta. Vůbec se ten kluk po fotrovi nevyved. Má smysl pro recesi a tak teď spolu dáváme zabrat Dumberovi."
"Ale?" podivil se Kefalín.
"Přece víš, že tomu uvědomělýmu jelitu mám co oplácet," radoval se Bimbo. "Nebejt jeho, moh jsem umělcovat nejméně o dva roky dřív, ale on vždycky proti mně vyrukoval s tátou a se strejdou. Kvůli nim mi bylo upřeno právo předstoupit před socialistickýho diváka. Nejsem mstivej, ale tohle tomu holomkovi nikdy nezapomenu! Kdyby z toho aspoň něco měl, ale on mě ničil gratis, jen pro uspokojení z dobře odvedený kádrový práce. Likvidoval mě jako třídního nepřítele, pacholek! Původně jsem mu za to chtěl rozbít hubu, ale osud rozhodl jinak. Teď ho svíráme v klepetech s Tondou Novotným, a hned tak ho nepustíme. Já mu dám revoluční spravedlnost!" Kefalín projevil špetku zvědavosti a Bimbo nebyl proti tomu ji ukojit. "Ono je to spíš na Tondovi," pokračoval, "ale rozumy dodávám já. Soustavně slibujem tomu blbovi obrovský umělecký úspěchy. Tonda mu prej vydá ty jeho ptákoviny v Artii a nechá je přeložit nejmíň do patnácti jazyků. Armádní film mu zadá koprodukční režii filmu, kterej bude vytypovanej na státní cenu a taky se přimluvíme u Tondy staršího, aby jmenoval Dumberu profesorem na AMU!"
"A on tomu všemu věří?" žasl Kefalín.
"Ten věří ještě jinejm věcem," chechtal se Bimbo, "třeba tomu, že bude zván na schůzky pondělníků, kteří se budou pravidelně střetávat přímo na Hradě. Jde o jakousi obdobu předválečných pátečníků, ale organizátorem a inspirátorem je sám prezident. Také tam bude docházet Hendrych, Koutský a předsedové uměleckých svazů. Dumbera si od toho moc slibuje a doufá, že tatíkovi Novotnému otevře oči. Teď v jednom kuse radí Tondovi mladšímu a ten předstírá, že ho bere vážně."
"Chudák Jarda," vzdychl Kefalín, "pro dělnickou třídu by cedil krev!"
"Ale cizí!" šklebil se Víťa, "třeba hned tu mojí. Když si vzpomenu, jak řádil v posudkovejch komisích, tak si říkám, že ho ještě moc šanujem!"
11.
Evinka se v Chodově docela dobře zabydlela a zvykla si na jeho vesnickoměstskou periferní atmosféru. Kefalína se ovšem snažila zušlechtit a nenápadně dovést na vyšší společenskou úroveň. Přesvědčila ho, aby vyhledal zubaře a všestranně pečoval o své zdraví. Snášela mu rozličné šampony, vodičky, mastičky a jiné světské marnosti, které se v domácnosti dříve nevyskytovaly. Vyhodila Kefalínův odřený kufr a lacinou aktovku, aby je nahradila elegantnějšími zavazadly.
Pak přišel na řadu Kefalínův oděv. Evinka manželovi taktně naznačila, že se nehodí, aby český spisovatel chodil v modrobílém pruhovaném saku se stříbrnými knoflíky. Kefalín jí to uvěřil, a tím uvolnil stavidla její iniciativy. Jeho garderoba od plátěnek až po zimník putovala do Sběrných surovin a byla nahrazena kusy daleko méně ohavnými. Kefalín přestal spát v trenýrkách, neboť si mohl vybrat z několika kusů módních pyžam, a po příchodu z Prahy se převlékal do domácích oděvů. Nosil trepky, župan a velice se přitom mračil. Přesto se Evince zdálo, že by na sobě měl ještě trochu pracovat. Jeho proletářský původ byl stále příliš patrný. Bývalý absolvent dělnické přípravky měl v sobě minimum ctižádosti a touhy proniknout mezi uznávané veleduchy a krasoduchy. Nic mu nebylo tak proti mysli jako producírovat se na premiérách, či významných sešlostech pražské elity.
Nebylo lehké ho vyburcovat k společenské aktivitě. I fizl Dejha to zaznamenal. "Románku," blábolil, "já bejt tebou, tak to roztočím, že by se lidi nestačili divit. Dyk seš slavnej a tos tady, prevíte, ještě nedávno rozbíjel okna! Tak slavnej u nás byl akorát kasař Dobeš, kterýho pak dal Hitler popravit. To byl velmož, Románku a choval se jako by mu patřila Praha. Dneska se o něm mlčí, protože soudruzi, kteří mu při akcích dělali zeď, přešli do funkcí. Co to rozpatlávat, že jo. Jednou je to pryč a my to nepředěláme. Nemáš pětku?"
Kefalín Dejhu podaroval zmačkanou bankovkou a zvolna kráčel domů, kde se cítil nejlíp. Vůbec nezáviděl kamarádům a spolužákům, kteří šířili slávu české kultury v Montrealu, New Yorku nebo kdekoliv jinde. Považoval je za novodobé Emily Holuby, Amundseny nebo Heyerdahly a rozhodně je nemínil následovat. Světoběžníkem se stát nehodlal, a byl přesvědčen, že nikdy nepřekročí hranice Československé republiky.
ZA HRANICE VŠEDNÍCH DNŮ
1.
Magistr Janíček měl pozoruhodný dar přijít na návštěvu vždy v tu nejméně vhodnou chvíli. Zazvonil v Chodově u Kefalínů pět minut po půlnoci a když mu bylo otevřeno, začal se obřadně klanět. Nicméně prohlásil, že nejprve musí jít na zahradu pozdravit pana psa. Podrbal starého čuvače Míšu za ušima a vrátil se, aby manželům Kefalínovým sdělil, jak dlouho míní zůstat v Československu. Magistr Janíček byl Kefalínův překladatel do polštiny. Vysoký šedovlasý elegán pocházel ze smíšeného manželství. Sám působil v Katovicích jako vychovatel učňů, zatímco jeho bratr vedl ústav pro duševně choré v Havlíčkově Brodě.
"Není to dobrý blázinec," tvrdil magistr zasvěceně, "jinak by tam můj bratr nemohl dělat primáře. Také tam sám nikdy nestůně, protože když se zblázní, odjede se léčit do Chocně. Říká, že v Chocni je nejlepší blázinec v Evropě."
To byla možná pravda. Primář Janíček, který doplácel na konflikty s mladou ženou, jezdíval do Chocně poměrně často. Zato jeho bratr si své manželství odbyl jednou provždy. Oženil se v roce 1939 v Krakově. Manželé si tehdy vyměnili prstýnky a protože ještě neměli vlastní byt, rozešli se místo svatební noci do svých podnájmů na různých březích Visly. Než se do růžova vyspali, obsadila Krakov cizí vojska. Novomanželka se ocitla v německé zóně, novomanžel v ruské. Na opětné setkání nebyla naděje. Došlo k němu až po šesti létech, a to už vzala veliká láska za své. Magistr

Janíček se tudíž rozvedl a stal se velice zdatným milencem na volné noze.
Miloval mladé, atraktivní dívky a ze svých požadavků nemínil slevit. Čím byl starší, tím subtilnější krasotinky k sobě poutal. Dostával se do četných nesnází, které řešil dočasným útěkem do spřátelené socialistické země. Měl tetu v Litovli, ale ta ho u sebe nenechala dlouho, právě tak jako bratr v Havlíčkově Brodě. Magistr hledal tedy přístřeší u spisovatelů, jejichž díla překládal. Vypůjčoval si od nich peníze, které nikdy nevracel a zásoboval je historkami o svých milostných úspěších.
V Katovicích měl dvě stálé milenky. Devatenáctiletou servírku slečnu Zielinskou a o něco starší vdanou paní jménem Kuchta. Ta měla velice žárlivého manžela, který magistra Janíčka pronásledoval po celém Slezsku a hodlal ho zmrzačit. "Musel jsem ujet," hlásil nyní magistr Kefalínovi, "protože pan Kuchta mi chce dát do deržky. Promiňte, že jsem přijel za vámi, původně jsem chtěl přespat u pana Foglara, ale ten má místo bytu skautskou klubovnu. Určitě bych tam neusnul, protože se bojím totemů."
Koneckonců, Kefalín si oddechl, že překladatel přijel sám. Jednou se do Chodova dostavil se spoře oděnou sedmnáctiletou dívkou, které zvonily na nohou zlaté náramky. Byla to dcera generálního ředitele pošt, jenž marně urgoval Janíčkovo zatčení. Dívka působila v Chodově příliš velké pohoršení. Manžele Kefalínovy také znervózňovalo, když se o magistra zajímala Státní bezpečnost. To bylo spojeno zejména s případem pusté koperty, neboli prázdné obálky. Šlo o oblíbenou romantickou hru polských milenců. Když měl jeden z dvojice po krk milostného vztahu, ulehčil si situaci tím, že odeslal partnerovi prázdnou obálku. Pustá koperta působila účinněji, než mnohomluvný dopis a rozchody s jejím využitím byly noblesní a vždy na úrovni. V Polsku se stala dokonce šlágrem píseň o pusté kopertě, kterou dojemně a vášnivě nyl zpěvák Pjotr Scepaniak.
U nás se o zavedení pozoruhodné módy pokusil magistr Janíček. Chodil s mladou baletkou z Brna a byl do ní, jako do většiny svých téměř nezletilých milenek, silně zamilován. Klečel před ní, objímal jí nohy a šeptal: "Já vím, že jsem pro tebe starý a že si tě neudržím. Jednoho dne nastane mezi námi neodvratný konec a já bych nesnesl, kdybys mi tu strašnou pravdu vmetla do očí. Až budeš cítit, že už mě nechceš nikdy vidět, pošli mi prázdnou obálku! Není třeba, abys viděla mé slzy a jiné slabošské projevy zoufalství stárnoucího muže."
Baletka si to vzala k srdci. Emigrovala do Spojených států a poslala z Los Angeles magistrovi pustou kopertu. K tetě do Litovle. Obálka z imperialistické ciziny nemohla samozřejmě ujít pozornosti příslušníků Státní bezpečnosti. Ti pojali temné podezření, které po odborném rozlepení obálky ještě zesílilo. Byli si jisti, že jsou na stopě rafinovaného špionážního činu. Prosvěcovali obálku ze všech stran a hledali stopy neviditelného inkoustu. Když neuspěli, podali si tetu z Litovle a podrobili ji křížovému výslechu. Dosáhli jen toho, že teta se synovce zřekla a odjela se léčit k primáři Janíčkovi do Havlíčkova Brodu. Naštěstí nebyl právě v Chocni. Magistr Janíček se stal Ostře sledovanou osobou, čímž upadal do podezření i Kefalín, Jaroslav Foglar, Zdeněk Jirotka a mnoho dalších. Trvalo dlouho, než ostražitost poněkud polevila. Polský překladatel byl nejen pilným milencem, ale také kvartálním alkoholikem a hypochondrem. Po milostném neúspěchu se vždy důkladně opil a těžko se ke Kefalínovi dostával. Ztratil orientaci a zapomněl hostitelovo jméno. Nechal se odvézt taxíkem k akademiku Kotalíkovi, výtvarníku Kutálkovi, nebo k jinému umělci, jehož jméno začínalo od K.
Nakonec však přece jen dorazil. Kefalín zaplatil taxíka a magistr klesl na lůžko. Setrval zde celý následující den a procítěným hlasem si nadával. "Blbe! Prase! Starý odporný šašku!" což trvalo do večeře. Pak se dostavil panický strach ze smrti. Magistr Janíček sebou stále nosil řadu básní pojednávajících o posledních chvílích člověka. Četl si v nich a sepisoval závěť, nebo uzavíral životní pojistky, většinou ve prospěch malé dcerky paní Kuchty. Těmito smutnými myšlenkami žil až do chvíle, kdy objevil novou mladou dívku, které imponovaly jeho úctyhodné šediny.
2.
Magistr Janíček jezdil ke Kefalínovým rád, ale přece jen bylo občas cítit, že má špatné svědomí. Zdálo se mu, a to plným právem, že si už vypůjčil více peněz, než se slušelo. Překládal sice vytrvale všechno, co Kefalín napsal, ale autor z toho prozatím nic neměl. Magistr totiž nepatřil k překladatelské špičce a publikoval pouze časopisecky. Honoráře byly propláceny v tak zvaných nepřevoditelných zlotých a ukládány ve varšavském ZAIKSU, kde si je mohl autor vyzvednout při návštěvě Polska. Jinak to nešlo.
Jenomže Kefalín trpěl xenofobií, to jest strachem z cizinců. Tvrdošíjně odmítal cestovat za hranice, protože měl představu, že všude číhá horda divochů, usilujících o jeho život. Poláci na tom v jeho představách nebyli nejlíp. "Milostivá paní," říkal magistr Evince Kefalínové, "domluvte panu manželovi! Vždyť můžete strávit v Polsku překrásnou dovolenou. Ve Varšavě máte spoustu peněz a není problém zajet si za ně k moři. Můžete tam pobýt měsíc, nebo i déle. Krásně je na Helu mezi Kašubami, případně na Mazurách!"
Evinka byla poněkud povolnější, ale k přesvědčení manžela to ještě nestačilo. Kefalín trval na svém, třebaže jeho argumenty byly dost dětinské.
Magistr Janíček to nemohl pochopit. "Každý dnes přece cestuje," vykřikoval, "a spisovatel potřebuje nové podněty. Je třeba rychle využít příležitosti, která nemusí dlouho trvat. V Sovětském svazu už zase přituhuje a kdo ví, jak se to odrazí v Polsku nebo v Československu! Necestovat je smrtelný hřích!" Ale Kefalín na něho hleděl s naprostým nepochopením. Pobyt v Praze mu zcela vyhovoval a jen občas se odhodlal k cestě do dřevěné chaloupky u Mnichova Hradiště. Rozhodně nešlo o žádný luxus či procovské sídlo, což lze doložit výkřikem televizního reportéra, který sem přijel natočit šot do Aktualit: "Já jsem myslel, že mistr má reprezentativní haciendu a on si zatím pořídil trafiku!"
Nebyl daleko od pravdy, ale Kefalín to jako křivdu nepociťoval. Hlavně, že se tady na Mladoboleslavsku a Mimoňsku nevyskytovali cizinci. Prozatím.
3.
Jinak se vyjíždělo za hranice všedních dnů ostošest. Weltmani ztékali kapitalistickou cizinu, méně rozverní jedinci zajížděli do bratrských socialistických států. Ota Žebrák se vypravil ve svém zeleném moskviči do Bulharska.

Představoval si to nadmíru jednoduše, ale zřejmě zažil skutečný horor. Lze tak usoudit z pohledu, který Kefalínovi poslal odkudsi z Burgasu. Stálo na něm pouze: "Propánajána! Žebrák."
Ještě hůře dopadl význačný bojovník za socialismus Jaroslav Dumbera. Ten se, díky známosti se synem prezidenta Novotného, prodral do delegace, která navštívila sovětské město Gomel. Chudák si tam prožil opravdový šok, jenž málem narušil jeho ideovou stabilitu.
Předně zjistil, že Gomel vypadá téměř do písmene stejně, jako kapitalistická velkoměsta, která až dosud popisoval ve svých hněvivých básních. Všude bylo plno bídy, na ulicích se potulovali žebráci a opilců se nemohl dopočítat. Dumbera stál nad tou spouští jako opařený. "Kdo by si pomyslel," naříkal v duchu, "že tady tak špatně střeží Leninův odkaz! Měl bych o tom informovat soudruhy v Moskvě, ale nejdříve se poradím s Antonínem Novotným. Jsem však přesvědčen, že o této situaci nemá soudruh Brežněv ani ponětí! Jinak by okamžitě zasáhl celou vahou své osobnosti a přeměnil by Gomel v moderní socialistické velkoměsto!"
Jaroslav se chmuřil, brumlal a kroutil hlavou, ale stala se věc, která mu dala na opilce, žebráky a bezprizorná dítka velice rychle zapomenout. Zčistajasna ho rozbolelo břicho. Nebylo možno otálet a tak se rozhlédl kolem. Stál právě před hotelem Komsomolec, což považoval za velice výhodné. Vřítil se dovnitř a ostřížím zrakem hledal toalety. Byla zde jediná, a to pro mužštiny. Dumbera prudce otevřel dveře, pohlédl dovnitř a zalkal. Tam, kam se hodlal uchýlit, byl temný močál. Představu, že by se měl po kotníky brodit v odporné břečce, zoufale zamítl. Pádil do prvního patra. I zde byla jedna toaleta, jenomže pro ženštiny. Zklamaně zapištěl a ztékal další schody. V druhém patře zamířil na mužštiny, ale bylo zamčeno. Lomcování dveřmi nepomáhalo. V třetím patře si směly ulevit pouze ženštiny. Dumbera s vyplazeným jazykem se přiřítil do čtvrtého patra, a už se zdálo, že je vyhráno. Dveře pod vyvinutým tlakem povolily. Jaroslav udiveně zíral na cosi, co připomínalo dřevěnou latrínu ve starých nádražních budovách. Až na to, že chyběl otvor. Na jeho místě, ve vyhloubeném dolíku byla mísa, připomínající lavór. Kdosi měl zřejmě za úkol ji po určité době kamsi vyprázdnit. Nyní byla beznadějně plná a hnědá břečka přetékala na dřevěnou plochu kolem. Použití se tudíž jevilo jako velice nesnadné. Ale déle čekat nebylo možno. Dumbera se vymrštil vzhůru a postavil se nad mísu. V té chvíli se začal kdosi vehementně dobývat dovnitř. V takové atmosféře je obtížné dělat cokoliv. Chlap na chodbě bušil a kopal do dveří. Dumbera zevnitř zoufale držel dveře. Nahlas naříkal, což zájemce o místnůstku kvitoval hrubými nadávkami. Posléze se mu podařilo vyrazit dveře a Dumberu neomaleně vyhodit na chodbu. Napětí povolilo. Jaroslav sestupoval ze schodů zvolna a kolébal se přitom jako kachna. Hotel Komsomolec opustil bez bolestí břicha, ale za to v špatném psychickém stavu. Dokonce ho napadlo, že takové problémy nezaměstnaní v Paříži patrně řešit nemusí.
Tato smutná příhoda Dumberu velice poznamenala a na určitý čas dokonce ohrozila jeho socialistické sebevědomí. Když se vrátil do Prahy, příšerně se opil a hořce plakal. V restauraci Na Hradbách chodil od stolu ke stolu a každému nabízel stranickou legitimaci. Kupodivu se mu nepodařilo ji udat.
Druhý den potkal Dumbera Kefalína a stále ještě nebyl ve formě. "Je to podvod," sténal "a náš boj za socialismus je hon za fatou morganou. Dnes na schůzi odevzdám stranickou legitimaci!"
"A co budeš dělat?" zeptal se Kefalín. "Uvědom si, že ta červená knížka je tvá jediná kvalifikace."
Dumbera svěsil hlavu. "To jsem od tebe mohl čekat," řekl zamračeně. "Ty nejsi z těch, kdo by soudruhovi podali pomocnou ruku, když se ocitne na dně. Nikdy jsi můj talent neuznával, vždycky ses mi jenom pošklebovál. Jsi do sebe zahleděný šašek a beznadějný individualista!"
Znechuceně se odvrátil a odcházel. Ale stranickou legitimaci na schůzi nevrátil.
4.
I jiní Kefalínovi známí cestovali.
Malíř, sběratel a spoluzakladatel firmy Neprakta Jiří Winter byl jedním z nejzvědavějších mužů ve střední Evropě. Chtěl vidět všechno, snad s výjimkou jedné šestiny světa. Proto cestoval většinou opačným směrem. Navštívil Tunis, kde se stal postrachem orientálních obchodníků a pokusil se do Československa dokonce propašovat velikého paviána i s klecí. Dlouho na svůj neúspěch lítostivě vzpomínal.
V Londýně ho uchvátily striptýzové podniky s flagelantskými vložkami a neopomněl navštívit zápasnické arény, v nichž se zápolilo těmi nejrozmanitějšími způsoby. Čím více se to podobalo masakru nebo občanské válce, tím byl malíř spokojenější. Rozhodně neměl pocit špatně investovaných peněz. Nezapomněl navštívit ani vetešnické stánky, procházel se uličkami lásky, pokochal se na břišních tancích a vloudil se do soukromé hadí farmy. Na svou nepříliš štíhlou postavu toho stihl opravdu hodně. Na své si pochopitelně přišel Jiří Winter i v Paříži. Také zde se snažil stihnout vše, co tu bylo k vidění. Jeho hlavní zájem však nepatřil atrakcím všeobecně známým, tisíckrát fotografovaným a ještě víckrát velmi podrobně popsaným. Ne, jeho upoutal podnik honosící se tím, že vaří všechny druhy kávy, které jsou na světě známy. Samozřejmě ho navštívil. Sedl si ke stolku a pozorně pročítal kávový lístek o šestnácti stranách. S rozkoší hltal desítky květnatých názvů a představoval si, co se za nimi asi skrývá. Je zcela pochopitelné, že chtěl některou specialitu také ochutnat. Lákadel však bylo tolik, že s konečným rozhodnutím neustále váhal.
Když si ovšem přečetl titulek "Pravá kovbojská káva - 50 franků," dostavilo se mimořádně silné vzrušení. Byl to nejdražší nápoj v podniku a šlo tedy jistě o zcela nevšední zážitek. Jiří se nenápadně rozhlédl po kavárně, ale zdálo se, že nápoj, který ho svou existencí tak rozrušil, před žádným z kávomilných hostů nestojí. Bylo přece nemožné, aby káva s kopcem šlehačky byla vydávána za specialitu Divokého západu!
Jiří se tetelil zvědavostí, leč bojoval se svou vrozenou šetrností a omezenými prostředky českého turisty. Padesát franků, to přece byly slušné peníze, zejména ve vekslácém kursu, a český globetrotter nemá v cizině právě na rozhazování. Ale zvědavost gurmána byla silnější a Jiří, jako vždycky v podobných situacích, podlehl. Pravou kovbojskou kávu si objednal. Nečekal dlouho. K jeho stolku se místo pohledného, upraveného a úslužného číšníka přiklátil zavilý a zarostlý desperát v kovbojském obleku, který jako by právě vystoupil z nějakého podřadného

westernu. Sáhl nerudně do kapsy, vytáhl odtud několik zrníček kávy a s nevlídným, ba přímo výhružným zamručením je rozhodil po stole. Zlostně po nich blýskl očima a roztloukl je pažbou svého koltu. Pak je rukou smetl do plechového hrnku a zalil vřelou vodou. Pravá kovbojská káva za padesát franků byla hotova! U vedlejších stolů si lidé pochutnávali na expresu, vídeňské, pařížské, turecké a spoustě jiných káv, které stály jen zlomek ceny, kterou musel za svou kávu zaplatit přední český zvědavec. "Byla to docela pěkná show, "vyprávěl Jiří později Kefalínovi. "Ale zlobí mne hlavně to, že já jsem ztratil padesát franků, a ty ten příběh někde docela určitě dobře zpeněžíš! Kdoví, jestli ne za víc!"

5.

Vášnivým cestovatelem byl Kefalínův spolužák z divadelní fakulty Viktor Dusil. Byl pověstný zejména tím, že ve všech koutech světa marně bojoval s nedostatkem financí. Aby se nemusel hned druhý den bez floka vracet domů, odhodlával se, či - jak on tvrdil - býval vmanipulován do různých dobrodružství. Tentokrát měl namířeno do Řecka a byl přesvědčen, že - dodrží-li jistá pravidla, vše proběhne netradičně hladce. Bude tvrdě, úporně šetřit a všem pokušením se zdaleka vyhne. Krásy jižní přírody mu jeho velkopanské choutky štědře vynahradí. Vystačí s penězi za každou cenu! I kdyby měl spát pod hvězdnatou oblohou na zemi a živit se kradenými mandarinkami! A za ušetřené diety pak ještě nakoupí spousty suvenýrů pro své přátele.

Úmysly jistě chvályhodné. Když však dorazil do vzdálené země, plné historických památek, musel své plány poněkud zkorigovat, špatně se zde orientoval, a tudíž dobře nevěděl, kde rostou mandarinky. Hlad se ovšem dostavil s neúprosnou přesností, a tak si Viktor řekl, že někde velice skromně pojí. Za tím účelem se na pobřeží vydal hledat nějakou skromnou, zapadlou hospodu, kde by byly ceny dostupné, mírné, ba přímo zanedbatelné. Minul několik výstavních hotelů, stylových knajp i hlučných putyk, ale všechny se mu ještě zdály příliš luxusní. Když si přece jenom usmyslel, že nebude žít nad poměry, tak to taky do posledního puntíku dodrží! Trmácel se dál a dál, až zcela vysílen dorazil k hospodě, která vcelku splňovala jeho představy. Připomínala spíše nuzný rybářský domek a rozhodně neoplývala žádnou vyzývavou honosností. Jistě v ní žije chudý, leč poctivý hostinský, jenž si bude považovat i utrmáceného, vysíleného hosta, který sem nepřišel právě utratit majlant!

Viktor usoudil, že může bez obav vstoupit a také tak učinil. Nebyl zklamán. Interiér vzbuzoval důvěru a majitel podniku se přátelsky, ba přímo otcovsky usmíval. Počkal až návštěvník klesne na dřevěnou sedačku, a pak mu předložil jídelní lístek, z něhož Viktor nevyčetl vůbec nic. Poněvadž měl pocit, že vlastně o nic nejde, žádné podezření v něm nevzklíčilo. Ať si tady dá přece cokoliv, bude s největší pravděpodobností spokojen. Bude-li ryba upravena na ten či onen způsob, nemůže být rozhodující.

Ukázal tedy na jedno z nabízených jídel a naprosto nepředpokládal náhlý zvrat situace. Poklidná atmosféra tiché, nenápadné hospůdky ukolébala jeho bdělost a ostražitost, kterých se mu beztak nikdy příliš nedostávalo.

Hostinský se hluboce uklonil. Potom přistoupil k námořnickými trofejemi vyzdobené dřevěné stěně a sejmul odtud potápěčský oblek. Obřadně si jej navlékl, vzal do ruky samostříl a důstojně odkráčel k moři. Zde vyjmul několik malých harpun z toulce a zmizel pod hladinou. V té chvíli si Viktor uvědomil, že návštěva toho nejrušnějšího hotelu by pravděpodobně vyšla mnohem laciněji. Jedinou jeho nadějí bylo, že hostinského sežere žralok. Nesežral. Po slabé půlhodince se muž znovu objevil a v ruce pyšně třímal ulovenou rybu. Zato mu chybělo několik harpun, které minuly cíl a povinností hosta jistě bude je zaplatit.

Hostinský svlékl potápěčský oblek a rázem se proměnil ve zručného kuchaře. Upekl nejdražší rybu Viktorova života. Po této večeři nezbylo našemu cestovateli opravdu nic jiného, než se vrhnout do dalšího dobrodružství, které tentokrát vskutku nevyhledával.

6.

Když se dramatik Vlado Juliš, ženatý otec dvou studujících dítek a majitel nedávno zděděné vily v Jevanech, nevrátil z dvoudenního lyžařského zájezdu do Rakouska, vznikla v Praze div ne panika. Všichni, kdo ho znali, byli překvapeni. Julius prozatím nepatřil k autorům, kteří se ocitli v politické nemilosti a jeho příkladný spořádaný rodinný život téměř vylučoval neplánované dobrodružství. "Evinko," řekl Kefalín prorockým hlasem, "Vlado jede v něčem velikém a nebezpečném! Nebo mu přeskočilo, a to se mi nezdá. Na to je příliš klidný a rozšafný. Spíš to vypadá na dlouholetou špionážní činnost." Něco podobného si myslel kdekdo. Hovořilo se o spolupráci s CIA, s Izraelem a nebo o vyvezení státního tajemství.

"Vždycky jsem byl přesvědčen, že takhle jednou skončí," dal se slyšet Jaroslav Dumbera, "protože ustavičně šilhal na Západ. Stejně jako Pavel Kohout. Kdysi to byl svazácký básník, idol pokrokové mládeže a dnes je to revizionista, kosmopolita a renegát. Jestli jednoho dne také uteče, vůbec mě to nepřekvapí."

Dumbera už zase v pohodě zapomněl, že chtěl nedávno vracet stranickou legitimaci. Gomel neexistoval. Radostné perspektivy socialistických zítřků se znovu začínaly rýsovat. Ale s dobrodruhem Vlado Julišem to bylo docela jinak. Dramatik si potřeboval zajet do Mnichova, kde měl dobrého kamaráda, který to dotáhl na ředitele divadla. Studovali spolu kdysi na divadelní fakultě a vypili mnoho žejdlíků černého piva U rytíře Malvaza. Nyní měl Vlado pocit, že by mu úspěšný emigrant Jindra Pačes mohl pomoci probojovat se s dramatem Labutí píseň na některou scénu ve Spolkové republice. Jenže dostat se rychle do Mnichova nebyla maličkost ani za soumraku vlády Antonína Novotného, a tak pomohl znamenitý nápad. Juliš se přihlásil na lyžařský zájezd do Alp, aniž kdy měl lyže na nohou. To taky nebylo podstatné. Už při příjezdu do Insbrucku se dýchavičný dramatik oddělil od sportovní výpravy a koupil si jízdenku do Mnichova. Byl přesvědčen, že státní hranici zdolá bez potíží, a taky mu to bez problémů vyšlo. Za pár hodin byl v Mnichově a pln optimismu zamířil za Jindrou Pačesem do divadla. Ten optimismus nebyl na místě, protože tady zatím došlo k tragédii. Na budově vlála černá vlajka. Ředitel Jindřich Pačes náhle zesnul na infarkt myokardu. Byla to krutá rána nejen pro rodinu, ale také pro Vlado Juliše. Tohle mu přišlo opravdu velice nevhod. Vzpomněl si na jiného spolužáka Slávu Anýze, který úspěšně režíroval v Hamburku. Nebyl to sice tak blízký kamarád, jako Pačes, ale vždycky

spolu vycházeli poměrně dobře.
"Třeba mě vyhodí," říkal si Juliš, "ale to je riziko podnikání. Když chci svou hru v Německu prodat, musím zkusit všecko!" Rozjel se do Hamburku a doufal, že Sláva Anýz mezitím nezemře. To předpokládal velice správně. Sláva Anýz kvetl a byl v báječné formě. Na neočekávaného příchozího ze socialistického Československa se přímo vrhl. "Vlado!" rozpřáhl náruč, "jdeš jako na zavolanou. Zítra vdávám dceru a nechci, aby jí šel za svědka Němec. Musíš mi tu službu prokázat!"
Takže se dramatikova cesta do ciziny poněkud protáhla. Zúčastnil se svatební hostiny, seznámil se se spoustou nových a bohdá užitečných lidí, vnutil text své hry hned čtyřem režisérům a připravil si dokonale půdu pro další, tentokrát jistě legální, návštěvu Spolkové republiky. Sláva Anýz se projevil jako kavalír a zaopatřil Juliše markami více než dostatečně. Socialistický umělec si náhle připadal jako finanční magnát. Místo, aby zakoupil manželce spodní prádlo a dětem slušivé svetříky, rozhodl se navštívit oplzlý noční podnik. Popásl se tam na vzrušujícím sexy programu a vyznal lásku španělské striptérce Carmen. Pozval ji také do hotelového pokoje, kam nechal dopravit několik lahví šampaňského. Prožil zřejmě velice bouřlivou noc, na jejíž průběh se později nepamatoval. Když se ráno probral, byla pryč striptérka i veškerá finanční hotovost. Vlado Juliš si uvědomil, že už je opravdu načase vrátit se domů, ale nevěděl jak. Cestovat do Rakouska se mu jevilo jako krajně pošetilé, protože zmeškal několik rozhodujících dní a nebylo pochyb o tom, že byl mezitím prohlášen za zrádce a emigranta. Po důkladném rozboru situace se obrátil tedy na naše velvyslanectví v Bonnu. Samozřejmě ho tam patřičně pokárali, ale také mu, jak bylo jejich povinností, podali pomocnou ruku. Po čtrnáctidenním pobytu v NSR překročil Vlado Juliš státní hranici do Československa a setrval řadu dlouhých hodin u důmyslného výslechu v Chebu. Agresivní kapitán Beneš, který ho vyšetřoval, zpočátku nevěřil ani jedinému umělcovu slovu a byl přesvědčen, že má proti sobě velice rafinovaného diverzanta. Velice těžko si zvykal na jemu nepochopitelnou mentalitu a zcela bezelstné odpovědi na ožehavá témata. Nakonec se přece jen zlomil. "No dobrá, pane Juliši," řekl, "dejme tomu, že tady mluvíte pravdu. Nejste třídní nepřítel, ale jenom sviňák. Ale představte si, co by se stalo, kdybysme teď všechno řekli vaší paní manželce. Jak by asi reagovala?"
"No…," uvažoval Juliš, "ráda by asi nebyla. Ale na druhé straně jsme spolu přes dvacet let, máme dvě dospělé děti, takže by si zřejmě nohu za krk nedala."
7.
Naše umění se utěšeně prosazovalo i za mořem a umělci toho využívali i k delším nebo dokonce dlouhodobým výletům. Jaroslav Štercl při pobytu v Kanadě ztekl Mekku zlatokopů Klondyke a do hukotu Niagarských vodopádů často zaznívala melodická čeština. V případě Jána Roháče pochopitelně slovenština. Roman Kefalín s chotí Evinkou byli dokonale stranou tohoto kosmopolitního dění. Když je začal nudit Chodov, rozjeli se na chaloupku u Mnichova Hradiště. Přesněji řečeno do Mukařova. Nešuměly zde palmy, nehučel oceán a nesoptily vulkány. Vše zde probíhalo bez asistence kamer a hemžení fotografů. Manželé bažili po klidu, ale i tady to bylo problematické. Jednoho večera přijela do místního JZD parta několika svářečů, kteří zde měli pracovat asi týden. Jejich vedoucí, už na první pohled drsný a ostrý chlapík, se otráveně podíval z okna předsedovy kanceláře a nepřívětivě houkl: "Teda, mládenci, jak to vypadá, tak jsme se zase jednou dostali do pěkný prdele!"
Předseda JZD se zakabonil, jak se na lokálního patriota slušelo. "Jen abyste se nemejlil, pane!" řekl uraženě. "Tady si náhodou kupují chalupy i spisovatelé!"
Svářeč posměšně vyprskl: "Toho vola bych rád viděl!"
"Tak abyste to věděl, je to Kefalín!"
"Prima!" zajásal svářeč. "Hned teď jdu k němu na kafe!" A taky šel. Zabušil na dveře chaloupky a zařval: "Státní bezpečnost. Jste obklíčeni, vzdejte se! Otevřte, nebo vykopnu dveře."
Jiné řešení se nenabízelo, a tak Kefalín s jistými rozpaky otevřel. Před ním stál Franta Voňavka, s kterým před dvanácti lety sloužil u černých baronů v Nepomuku a v Janovicích nad Úhlavou. Dnes jistě netušil, že se stává jednou z důležitých postav v Kefalínově novém románu.
"Ty bejku!" zafuněl překvapeně. "Jak jsi mohl takhle ztloustnout! Seš jako březí vlk! Kdybys dneska vyběh na levý brko, tak se po pěti metrech skulíš do autu a umřeš!"
Toto konstatování nebylo nijak nadsazeně. Z kdysi hubeného Kefalína se stalo metrákové monstrum, které děsilo kdekoho, s výjimkou své křehké subtilní manželky. Evinka byla toho názoru, že tloušťka je znamením vyrovnané povahy, dobrosrdečnosti a spolehlivosti. Nesnášela vyzáblé choleriky a konfliktní typy. Potrpěla si na rozvážné vystupování a pokojnou atmosféru. Franta Voňavka její nároky rozhodně nesplňoval. "Milostivá paní," halekal bodře, "tady tomu volovi jsem skoro celou vojnu stlal postel. Kolikrát jsem ho chtěl kopnout do prdele, ale pak jsem mu zase píchnul. Jinak by se nikdo z baráku nedostal na vycházku!" Evinka se nuceně usmívala. Měla pocit, že s českým spisovatelem by se mělo jednat ohleduplněji a decentněji. Také zásadně nesnášela neslušná slova a Voňavka jich užíval v míře nebývalé. Bezúhonných a poetických vět bylo v jeho projevech pomálu. Kefalín poněkud rozpačitě otevřel láhev koňaku, a to bylo jako když přiložíš pod kotlem. Rozjetý Voňavka ze sebe sypal historky, z nichž se paní domu dělalo nanic. Viditelně jí stoupala teplota a pak jí na bělostném krčku a hrudi naskákaly červené skvrny. Jako malému dítěti, které snědlo větší množství rebarbory, nebo ostružin.
Franta to pochopitelně nevnímal. Vynadal Kefalínovi, že koupil tak mizernou rozpadající se chalupu, spílal straně a vládě i prezidentu Novotnému a ulevoval si na všechny způsoby. Kefalín s obavami sledoval manželku, která byla na nejlepší cestě k hlubokému bezvědomí. Hrozilo akutní nebezpečí, že alergie přeroste v kolaps. Pak ale došlo k radikální změně situace. Franta Voňavka začal vyprávět jakousi sentimentální historku z rodinného života. Dostal se k svému milovanému desetiletému synkovi Frantíkovi a jeho mužný hlas pozoruhodně zněžněl:
"… a von tam chudinka malá stál jako kokot, po tvářích se mu koulely slzy jako kobylí hovna…"
V tu ránu Evinka vyprskla a začala se téměř nepříčetně chechtat. Voňavkova metafora zapůsobila jako elektrický šok.

Rudé skvrny z šíje zmizely, jakoby je někdo vygumoval.
Voňavka zíral dosti nechápavě, ba uraženě. Zřejmě si myslel, že jeho smutný a dojemný příběh si zasloužil mnohem více pochopení.
8.
Do Mukařova jezdili Kefalínovi autem. Protože nepatřili k technickým typům a vůz z dobrých důvodů nevlastnili, odvezl je na chalupu vždy někdo známý. Nebylo to jednoduché, protože Evinka převážela rozsáhlou garderobu a Kefalín zase počítal s eventualitou, že v místě nebude k sehnání plzeňská dvanáctka. Majitelé slabších vozů nevěřili, že dojedou k cíli, ale obvykle to zvládli.
Také Jiří Winter byl překvapen, když zjistil, že do svého embéčka musí mimo jiné naložit pět bas piva. Dost si s tím problémem lámal hlavu, nicméně to dokázal. Potom škodolibě poznamenal: "Škoda, že jsem si na cestu nevzal fotoaparát. Udělal bych parádní snímek a prodal ho novinářům s podtitulkem: "Spisovatel Kefalín se rozhodl strávit sobotní odpoledne v přírodě." Šokováni byli nejen přepravci, ale i náhodní hosté. Když dlouhán Bedřich Zelenka vstoupil do mukařovské chaloupky a uhodil se hlavou o strop, musel si několikrát promnout oči. Později o tomto zážitku hovořil jako o osmém divu Světa: "Už jsem, pánové, zažil ledacos. Viděl jsem ledničku plzní, špajz plzní a sklep plzní. Ale Kefalín má chodbu plzní!" Nepřeháněl. Kefalín zásobu piv stále udržoval na přijatelném stavu. Proto se děsil nečekaných návštěv pivařů, což vždycky znamenalo pohromu. Z chodby plzní se po nájezdu stala chodba prázdných lahví a to nebyla dobrá vyhlídka pro příští dny. Zvláště když bylo horko a v obchodě vyprodali i Klášterskou desítku.
9.
Nad Chodovem blikaly hvězdy a z dáli, patrně z Hostivaře, odbíjela půlnoc. Kefalínovi se chystali na lože. V té chvíli se prudce rozdrnčel zvonek. Nebylo možno jej přeslechnout. Do domku se dobývala buď Státní bezpečnost, nebo magistr Janíček. Těžko říci, které ze dvou možností dát přednost.
Kefalín s obavami otevřel a před ním se uctivě klaněl polský překladatel. "Jdu pozdravit pana psa," řekl, jak bylo jeho zvykem, "a pak vám sdělím radostnou zprávu."
Odkvačil na dvůr, pohrál si s čuvačem Míšou a přiřítil se dovnitř, aby políbil ruku milostivé paní.
"Měli jsme veliké štěstí!" zadeklamoval potom "a Pán Bůh stál při nás. V Havlíčkově Brodě havaroval automobil s Kazimírem Jagodinskim, okresním tajemníkem strany v Tčevě." Kefalín ani jeho choť nechápali, proč je magistr Janíček tak rozjařen. Tím méně si dovedli představit, proč by je měla potěšit havárie nějakého Jagodinského.
"Okresní tajemník v Polsku je mocný muž", vysvětloval překladatel, "protože my jsme katolická země a komunisty většina Poláků hluboce pohrdá. Ti, kteří se odtrhli od Boha a přijali Marxovu víru, jsou více méně v izolaci a proto se chovají nabubřele jako feudální šlechtici. Jsou na svém teritoriu neomezenými pány."
"To je možné," řekl Kefalín, "ale zdá se mi, že nás se to příliš netýká!"
"Právě naopak!" vykřikl magistr. "Jagodinski havaroval v cizí zemi, a to není nikdy příjemné. Měl veliké štěstí, že se nedaleko vyskytoval Polák hovořící česky. A navíc Polák, jehož bratr je primářem! Přispěchal jsem Jagodinskému na pomoc, dopravil ho do nemocnice a zařídil nejlepší ošetření! Pak jsem se postaral i o jeho manželku a sestru."
"To bylo od vás velice šlechetné!" pochválil ho Kefalín, "ale měli bychom si jít raději lehnout. Ještě mi řekněte, jak dlouho u nás zůstanete a kolik potřebujete půjčit."
"To je zcela podružná záležitost," mávl rukou překladatel, "protože nyní jde především o vaši cestu do Polska!"
"Cože!" vykřikl Kefalín. "Já do Polska? Nikdy!"
"Pochopitelně znám vaše konzervativní stanovisko," řekl magistr, "a vím, jak se bojíte cestování. Ale teď se situace zcela změnila. Rodina tajemníka Jagodinského je mi hluboce vděčná a touží se mi revanšovat. Když jsem se zmínil o tom, že bych potřeboval, aby se někdo v Polsku postaral o českého spisovatele a jeho manželku, paní Jagodinská velice ochotně nabídla své služby. Mimochodem, je to neobyčejně zajímavá dáma. Měří téměř dva metry, váží sto čtyřicet kilogramů a celé dlouhé hodiny plave ve Visle."
"To je její věc," pokrčil rameny Kefalín. "My se bez plavání ve Visle obejdeme. Stačí nám rybník v Mukařově."
"Pane Kefalín!" zvolal naléhavě Janíček. "Pochopte, že je na čase, abyste své názory změnil. Nechci vás přece poslat na Aljašku nebo do pouště Gobi. Polsko je bratrská země a oba národy ctí svatého Vojtěcha. Vy máte ve Varšavě uloženo tolik peněz, že si můžete šest neděl žít u moře jako velmož! Bylo by hříchem toho nevyužít. A já osobně vám zorganizuju cestu tak, že ji budete absolvovat hladce a bez sebemenšího konfliktu. Paní Jagodinská, nesmírně energická dáma na všechno dohlédne."
Kefalín rozhodně zavrtěl hlavou. "Nepřipadá v úvahu," řekl. Jestli letos někam pojedu, tedy do české vísky s útulnou hospůdkou."
"Milostivá paní," obrátil se magistr naléhavě na Evinku.
"Vysvětlete panu manželovi, jak je nezbytné, aby spisovatel, jako on spatřil na vlastní oči moře! To je pro umělce významná inspirace!"
"Nesmysl!" vrčel Kefalín. "Kant bydlel celý život v domě, který byl od moře vzdálen pouhé čtyři kilometry a nikdy ho ani nenapadlo, aby se tam šel podívat. Mně zase stačí Máchovo jezero a i to považuji za zbytečný přepych!"
"Milostivá paní!" úpěl překladatel. "Pomozte mi! Přece jsem nezachránil život komunistického tajemníka pro nic za nic! To by byl smrtelný hřích a Pán Bůh by mi to nikdy neodpustil!"
"Románku," zašeptala Evinka. "Opravdu by ses nedokázal přemoci? Kdybychom cestovali pohodlně…"
"I ty Brute?" zalkal Kefalín. "Cožpak nechápeš, že překročím hranice všedních dnů a zemřu?"
"Nezemřete!" polemizoval magistr. "Budete žít jako v bavlnce a cestování si oblíbíte. Pak budete chtít jezdit do Polska každý rok!"
"Teď chci spát," rozhodl Kefalín, "a nepočítejte s tím, že ráno bude moudřejší večera!"
Ale věděl, že to nebude snadné.

10.
Noc měl Kefalín značně neklidnou. Zdálo se mu o hordě Poláků, která ho unesla na jakýsi škuner, kde se to hemžilo krysami, hady a škorpióny. Chápal to jako důrazné varování, nicméně chtěl být zcela objektivní. V pozdních dopoledních hodinách vstal a řekl: "Odcházím na konzultaci k doktoru Hovorkovi."
To byl pozoruhodný člověk. Bydlel na samotě Županda v obci Kubíkovy Duby. Pro občany nehoněné v zeměpise je třeba upřesnit, že je to v Železných horách.
Doktor Hovorka vstával denně ve čtyři hodiny ráno, načež pádil za každého počasí pět kilometrů na nejbližší stanici autobusu. Zde se převlékl a nastoupil do autobusu odjíždějícího do Prahy. Doktor Hovorka, maratónec, cestovatel a žák profesora Sádla na violoncello, byl především primářem Střediska pro cizokrajné choroby. Jeho ordinací procházel každý, kdo se rozhodl dočasně opustit svou vlast a vydat se do ciziny plné nástrah a nebezpečenství.
Kefalín jedním dechem vyklopil své starosti a obavy. Je na mne vyvíjen veliký nátlak," žaloval, "a hrozí mi nedobrovolný pobyt v zahraničí. Představte si, že mám jet do Polska!"
"Kam?" podivil se lékař "Nepletete si to s Barmou, nebo s Etiopií?"
"Je snad mezi tím nějaký podstatný rozdíl?"
"Ovšem. Jsou země, kde můžete onemocnět malomocenstvím. Jinde vás sežere krokodýl, nebo žralok. Nelze podceňovat jedovaté hady či škorpióny. Ale v Polsku vás poštípou nanejvýš komáři."
"Takže mi hrozí malárie."
"Ani v nejmenším. Je to velice příjemná země, z našeho hlediska zcela bezpečna.
Kefalín se zasmušil. "Slyšel jsem, že před výjezdem do ciziny pícháte nějaké injekce. Kolik je jich třeba na cestu do Polska?"
"Ani jediná. Kdybyste jel do Indie nebo na Ďábelské ostrovy, to by bylo něco jiného!"
"Pane doktore," zasténal Kefalín. "Opravdu si nevzpomenete na nějaký důvod, pro který je lépe do Polska nejet?"
Doktor Hovorka rozhodně zavrtěl hlavou. "Moderní člověk má rozhodně cestovat, a to nejen do Polska. Sám jsem si zamiloval Mongolsko a Indii, ale rád navštívím i rovníkovou Afriku."
"Já zase ne," zahučel Kefalín. "Budu mít dost toho Polska. Nepomohl jste mi. Letošní prázdniny vidím velice černě!"
11.
"Všechno jsem už promyslel," chlubil se magistr Janíček, "a zařídím vám prvotřídní luxusní dovolenou. Vůbec si nevšimnete, že jste přijeli do socialistického státu."
"Snad tam kvůli nám nesvrhnete režim?" otázal se Kefalín.
"Na to sice nestačím," připustil magistr, "ale všechno dokonale zorganizuji. Poletím s vámi do Varšavy a odvedu vás do ZAIKSU, kde máte uloženy peníze. Pak se přesuneme do Tčewa. Tady vás předám paní Jagodinské a ta se postará o další. Gdaňsk je odtud coby kamenem dohodil, takže váš pobyt u Baltu vidím jako zcela bezproblémový."
"Já ovšem nehnu pro tu cestu ani prstem," sliboval Kefalín, "a jsem strašně zvědav, kdo obstará pasy."
Kupodivu se přihlásila Evinka. Soudila, že to zvládne velice snadno.
"Hlavně nevozte do Polska brýle proti sluníčku," radil pan Janíček. "To by byla obrovská chyba! Tmavé brýle byly nedostatkovým zbožím předloni a dalo se za ně sehnat téměř všecko. To už letos neplatí. Básník Lebeda přivezl loni do Varšavy třicet kusů brýlí a nemohl se jich zbavit. Bylo by mrzuté, kdybyste měli dopadnout podobně."
"Nedopadneme," ujistil ho Kefalín, "protože rozhodně nepojedeme do Polska obchodovat. Jsme umělci a ne šmelináři!"
"Ale to vůbec neříkejte!" vykřikl magistr zděšeně. "Obchod je nejlepší prostředek kontaktu mezi národy! To věděli lidé už ve starověku. V Polsku obchoduje každý a se vším. Kdybyste nepřivezli nic na výměnu, považovali by vás za méněcenné. Rozhodně je třeba, abyste sebou vzali nejméně tucet bílých nylonových košil. Tady stojí jedna stopadesát korun, ale v Polsku za ni dostanete tisíc zlotých! Pochopitelně až v Gdaňsku. Ve Varšavě ji lze prodat za osmset až devět set zlotých, zatímco kdybyste ji nabízeli v Katovicích, museli byste se spokojit se šesti stovkami." Kefalín se demonstrativně nudil, ale překladatele to nevyvedlo z míry. "Také musíte vzít sebou několik malých černých kufříků z umělé hmoty!" tvrdil. "Ty se prodávají ze všeho nejlíp!"
"Bude stačit tucet?" šklebil se Kefalín. "Nebo jich máme vzít tucet každý?"
"To byste strávili dovolenou jako skuteční milionáři," zasnil se Janíček, "ale patrně byste na sebe upozornili někoho na hranici. Je třeba být rozumný a mít smysl pro míru. Sedm kufrů je po mém soudu zcela dostačující. To nebude nápadné a do velkého kufru lze ukrýt tři malé. Když dovolíte, pomohu vám s balením."
"Nedovolíme!" rozhodl Kefalín. "Jsem slušný člověk a ne pašerák!"
"Kdo dnes není pašerák!" zvolal magistr. "Pašují diplomaté i státníci! Zboží provážejí i hlavy korunované! A vy byste se bál provézt několik malých, černých kufrů?"
12.
Bylo zřejmé, že se schyluje k nejhoršímu. Jestliže Kefalín ve skrytu duše doufal, že se Evince nepodaří obstarat pasy, byl zklamán na celé čáře. Cesta do Polska se začala jevit jako neúprosná realita. Magistr Janíček zářil, ale ustavičně měnil své záměry.
"Do Varšavy nepoletíme," rozhodl se, "ale pojedeme vlakem. Můžeme tak převézt více zavazadel. Nemusíte mít obavy, varšavský rychlík je velice pohodlný."
Po týdnu ale organizátor zjistil, že je třeba zastavit se na skok v Katovicích. Zejména proto, že ředitel vydavatelství místních časopisů doplatil na svůj letitý alkoholismus a musí držet přísnou abstinenční dietu. Jediné, co mu dělá vyloženě dobře, jsou pomerančové džusy a ty v katovických obchodech neseženete. Je závislý na soukromých dodávkách z Československa.
"Ředitel je mocný muž," upozorňoval Kefalína Janíček, "a vydává sedm časopisů, ve kterých publikuji vaše povídky i romány na pokračování. Může nás značně omezit, ale také nám může zvýšit honoráře. Když mu přivezeme bednu

pomerančových džusů…"
"To se máme ještě tahat s bednou?" zlobil se Kefalín. "Jedu se rekreovat k moři a ne zásobovat neduživého ředitele, který si prochlastal játra!"
"Nebuďte k němu tak krutý!" naléhal magistr. "Je to komunista, ale chodí i do kostela. Jeho dva synci dokonce ministrují a manželka se zúčastňuje poutí do Čenstochové." To zapůsobilo velice silně zejména na Evinku. Už proto, že si byla jista tím, že sama bednu s pomerančovými džusy tahat nebude.
Přípravy pokračovaly. Magistr Janíček ustavičně radil zejména v tom, co se týkalo Kefalínovy garderoby. "Viděl jsem v Praze nový typ trenýrek a plavek," upozorňoval, "které se vám u moře znamenitě hodí. Před odjezdem domů je v Gdaňsku výhodně prodáte."
Doporučil i vhodnou obuv a trval na tom, aby rekreanti převezli do Polska lehkou látku na dámské pláště, zvanou kora. Pokud možno v několika barevných odstínech. "Budu si připadat jako nosič břemen v rozvojové zemi," naříkal Kefalín. "Proč nemohu jet do Mukařova? Tam si lidi své džusy obstarávají sami!"
"Všechno dopadne dobře," těšil ho magistr, "se zavazadly vám pomohu, všechno zařídím a zajistím vám příjemný, bezproblémový pobyt, na který budete léta vzpomínat. V Polsku jsou nejkrásnější pláže v Evropě a když se vyvede počasí, je na nich lépe, než na Malorce."
Počasí se skutečně začalo vylepšovat a předpovědi na celý měsíc byly svrchovaně příznivé. Pan Janíček zářil, ale bohužel nežil intenzivně pouze přípravami na dalekou cestu. Jako obvykle se spustil s mladou osmnáctiletou dívkou a tentokrát to nedopadlo dobře. Co se nepodařilo panu Kuchtovi v Katovicích, svedl hravě rozběsněný tatínek z Podolí. Zmydlil pana Janíčka opravdu mistrně. Zlomil mu pravou ruku, vyrazil mu dva horní řezáky, zhotovil mu překrásný modrý monokl kolem obou očí a ještě ho svrhnul do Vltavy. Magistr se dobelhal do Chodova ve stavu, který cestování naprosto vylučoval.
Kefalín chtěl samozřejmě cestu rovněž zrušit, ale Janíček ho prosil, aby to nečinil. "Všechno je zařízeno," šišlal, "a budu v stálém telefonickém spojení se všemi účastníky. Jenom neříkejte mým milenkám v Katovicích, jak jsem dopadl!"
"Řeknu jim, že máte úplavici," slíbil mu Kefalín, "a velice naléhavě potřebujete čisté prádlo."
"To proboha ne!" úpěl raněný. "Je třeba si vymyslet nějakou důstojnou chorobu."
"Kapavku?"
"Taky ne! Řekněte laskavě, že mě postihl srdeční kolaps. Ano, to bude nejlepší! Srdeční kolaps si mohou dovolit i státníci!"
13.
Krátce před cestou Kefalín výrazně zredukoval počet zavazadel. K velkému magistrově žalu byl ochoten vyvézt pouze pět černých kufrů. "šlapete si po štěstí," naříkal Janíček, "ale vidím, že vás nepřemluvím. Hlavně tedy nezapomeňte tu bednu s pomerančovými džusy! Nebudou s tím žádné problémy. V Katovicích vás bude očekávat řidič se služebním vozem. Převezme bednu a odveze vás do hotelu. Zde se o vás postarají slečna Zielinská s paní Kuchtou. Všichni mají velice přesné instrukce."
Kefalín, pln temných obav, zavolal taxi. Dal tomuto dopravnímu prostředku přednost především proto, že se obával posměšných poznámek mobilních přátel.
Taxikář byl mlčenlivý a diskrétní. Nepodivil se ani pěti černým kufříkům. Cesta na nádraží proběhla hladce, alespoň pro Evinku, která nesla pouze dva prázdné kufříky. Kefalín funěl a nadával zejména na abstinujícího ředitele. Krátce před nástupem do vlaku se z ničeho nic objevil primář Hovorka. Také kamsi cestoval, ale jeho obličej hýřil radostným napětím.
"Proboha!" vykřikl překvapeně. "Snad opravdu necestujete do toho Polska?"
"Ovšem." řekl Kefalín. "Sám jste mi to přece doporučil!"
"Já?" užasl primář. "To jste má slova velice špatně pochopil. Mne samotného by tam nikdo nedostal. Strašně bych se totiž bál, že tam dostanu infekční žloutenku!"
"Žlou… žloutenku?" vytřeštil oči Kefalín.
"Nemoc z nemytých rukou," usmíval se lékař, "ale dá se dobře léčit. Vyvarujete se alkoholu, budete držet přísnou dietu a posléze se zcela zotavíte v Karlových Varech. Přeji vám příjemnou cestu!"
V ZEMI PŘÁTEL
1.
Vlak, do kterého Kefalín s Evinkou nasedli, byl tažen patrně poslední lokomotivou, která se v tomto století pohybovala na parní pohon. Příšerně supěla a čadila. Cestovatelé seděli hned v druhém vagóně a měli otevřené okno. Jinak to v horkém dni ani nešlo. Vítr vál nepatřičným směrem a saze se zvolna snášely do kupé. Nebezpečí bylo zpočátku podceněno a po nějaké době už bylo pozdě. Největší změny doznala Kefalínova nylonová košile. V Pardubicích už si co do barvy v ničem nezadala s pašovanými kufříky.
"Asi bychom měli přejít do některého ze zadních vagónů," navrhla Evinka, ale Kefalín rozhodně zavrtěl hlavou. Nechtělo se mu vláčet se s početnými zavazadly a bednou pomerančových džusů.
Jestli vstanu," řekl, "přesednu si, ale na rychlík do Prahy. Vůbec jsme na ten nesmysl neměli přistoupit. Jsi zvědavá, jak vypadá socialismus v Polsku? Já ne! Patrně je tam ještě horší, než u nás!"
"Nejedeme si prohlížet socialismus," řekla Evinka, "ale chceme strávit pět neděl u moře. Za peníze, které sis vydělal a které ti z Varšavy do Prahy nikdy nepošlou." Což byla nesporně pravda, ale Kefalínovi náladu nijak nepozvedla. Zvláště když saze padaly stále hustěji a nebýt jejich typické barvy, připomínaly by sněhovou vánici.
"Prosím tě, nemysli na to a něco mi vypravuj!" navrhla Evinka. "Třeba nějakou anekdotu z rádia Jerevan!"
"Žádnou novou neznám," rozmázl si sazi na čele Kefalín, "ale vymyslel jsem hezkou příhodu o národním umělci Sovětského svazu, je zaručeně pravdivá, i když jsem jméno hlavního hrdiny zapomněl. Snad Syslov nebo Avdějenko,

ale na tom nezáleží."
Na tom opravdu nezáleželo. Podstatné bylo, že národní umělec nadchl svým uměním celou Moskvu a jeho herecké výkony okouzlily i ponuré politbyro. Sám Brežněv přemítal, jakým novým metálem vyvolence múz obšťastnit a kterak mu učinit radost. Pak dostal znamenitý tip. Národní umělec byl zcela plešatý, měl hlavu jako pečlivě vydrhnuté a nalakované koleno, čímž prý velice trpěl. Měl z toho mindráky a klesala mu potence. Vlastnil několik paruk, ale ty ho neuspokojovaly.
Toužil po vlasech voperovaných do kůže, jak to dokáží pouze chirurgové ve Spojených státech. Drahou a náročnou operaci si nemohl z pochopitelných důvodů dovolit, a tak po ní toliko vzdychal a snil.
Když se to dověděl veliký Leonid, zaplesal. Rozhodl se, že národního umělce carsky odmění a odeslal ho za státní peníze na nejlepší americkou kliniku. Zde ležel dojatý a vděčný herec několik týdnů. Chirurgové si dávali opravdu záležet. Všívali pramínky vlasů do pokožky, přikládali hojivé masti a lebečná poušť se zvolna měnila v bujnou zahradu. Vítězství bylo na obzoru. Do Moskvy se vrátil národní umělec s krásnými černými čupřinami. To dá rozum, že taková věc se musí oslavit. Je třeba popít s přáteli a poveselit se s děvčaty. Národní umělec se z bezbřehé radosti parádně zlískal a s veselou písní na rtech vyrazil do moskevských ulic. Milicionáři však pro to neměli pochopení. "Halekání se ti zachtělo, holoubku?" zachmuřili se, "Nu což, z bujného veselí tě vyléčíme." A vyléčili. Ostříhali národního umělce dohola a šoupli na záchytku, vážně poškodili jeho kariéru a narušili duševní rovnováhu. Po druhé už ho Brežněv do Ameriky neposlal a umělec se musel vrátit k parukám.
Příhoda se Evince líbila, a tak Kefalín přidal ještě jednu. Hrdinou byl tentokrát zasloužilý umělec Dáňa, známý hezoun a svůdník. Sváděl ženy doma i za hranicemi. Dokonce i na zájezdech v Sovětském svazu. Tam okouzlil zejména mladou ruskou herečku Natašu, která při jeho odjezdu zoufale naříkala a lomila rukama. Doprovázela ho na nádraží a tvářila se jako Anna Karenina, když si vybírala svůj vlak. Dáňa ji trpělivě hladil po vlasech, utěšoval a pak si všiml, že za kolejištěm je veliká bedna určená zřejmě k přepravě rozměrných nákladů. V této chvíli však mohla rozverným milencům zajistit poslední okamžiky soukromí. Když Dáňa zjistil, že jeho rychlík má značné zpoždění, zatáhl vzlykající dívku do bedny, aby ji naposled ujistil o své vášnivé lásce. Oběma se to líbilo, ale ve chvíli nejméně vhodné se bedny chopila chapadla velikého jeřábu a zvedla ji asi dvacet metrů nad kolejiště. Milenci začali křičet o pomoc, ale právě zahoukalo poledne. Jeřábník se rázem přestal starat o náklad, nechal bednu viset ve vzduchu a klidně odkráčel na oběd. V kantýně se opil a usnul. Zasloužilý umělec Dáňa se svou milenkou visel nad kolejištěm téměř sedm hodin, a značně si tím zkomplikoval návrat do vlasti.
Kefalín, černý jako Baltazar, ze sebe sypal historku za historkou a vlak se pomalu blížil k státním hranicím.
2.
Celní kontrola byla naprostou formalitou. Doba ostražitosti a bdělosti vzala za své a celníci svou důležitou práci až trestuhodně flinkali. Atraktivní zboží bylo možno převážet ve velkém. Magistr Janíček měl naprosto správný odhad. Kdyby cestoval s manžely Kefalínovými, jistě by byl kontraband daleko objemnější.
Ve večerních hodinách dorazil vlak do Katovic. Nevlídné nádraží osvětlovaly lampy a Kefalín pozorně, i když nerad, vynášel z vozu zavazadla. "Nebudete-li okradeni na nádraží," dal mu důležité instrukce magistr, "je zde značná naděje, že se dostanete v pořádku až do hotelu."
Prozatím se nic podezřelého nedělo, jen několik veksláků, vezoucích paš z Ostravy, se hladově podívalo na Evinku, jejíž světlý kostým povážlivě zkropenatěl.
Ale již po několika vteřinách se sem řítil ryšavý pořízek urputného vzhledu a ani se nezdržoval obřadným uvítáním. "Džusy pomerančové paňstvo má?" zahalekal vypitým hlasem a už se sápal po bedně. Kefalín sice uvítal, že se zbaví části protivné zátěže, avšak nehodlal připustit, aby zrzek jen tak zmizel. Předpokládal, že hodlá bednu odvézt autem a tentýž dopravní prostředek by bylo možno využít k přesunu do hotelu. Tak to alespoň bylo naplánováno. Ryšavec se ošíval. Tvrdil, že v Katovicích právě probíhá konference partyjna, všechny vozy jsou vytíženy a kdyby nešlo o tak životně důležitou věc, jako jsou džusy pomerančove, tak by byl řidič někde úplně jinde. Nechť to paňstvo pochopí a vezme si taxůvku.
Paňstvo to nepochopilo. Kefalín rozhodně protestoval a prohlásil, že džusy pomerančové vypije sám. Zrzek se zamyslel a vyhrkl: "Košulu máš? Košulu najlonovu?" Kefalín měl, ale nechtělo se mu, dávat ji protivnému ryšavci za pouhé svezení. Leč ten už chytil slinu a nápadu se nevzdal. Všiml si, že hostova košile značně utrpěla a prohlásil, že se spokojí i s tou špinavou. "Dej mu ji," poradila Evinka. "Ta se už nedá vyprat. Je na ní nejméně kilo sazí."
Tak se tedy dohodli. Papalášův šofér odnosil zavazadla do auta a velice se zajímal o cenu černých kufříků. Přestal teprve, když mu Kefalín znovu pohrozil, že mu odebere džusy pomerančove. Zrzek se ukřivděně mračil a vpustil paňstvo do vozu teprve, když host provedl na ulici striptýz a odevzdal coby jízdné špinavou košulku.
3.
Milenky magistra Janíčka, pokojské v hotelu Gurnik, byly pozorné, přívětivé a ochotné. Však také ihned dostaly po černém kufříku. Obě patřily k Polkám, které okamžitě upoutají cizincovu pozornost. Devatenáctiletá slečna Zielinská připomněla Kefalínovi zkaženou lyceistku z nedávno promítaného francouzského filmu, zatímco paní Kuchta byla univerzálním typem přelétavé a koketní paničky, pro kterou se manžel buď věší v koupelně, nebo bezohledně likviduje svého protivníka. Obě již řadu měsíců prožívaly hluboký citový vztah k panu Janíčkovi, dělily se o jeho přízeň a navzájem na sebe nežárlily. Nyní přesně plnily jeho pokyny, což nebylo snadné. Hosté z Prahy přijeli uondaní a neuvěřitelně špinaví. Bylo třeba je podrobit důkladné očistě a v hotelu první kategorie právě netekla teplá voda. Obě dámy se tomu velice divily, protože v době, kdy v místě probíhá konference partyjna, teplá voda obvykle teče. Vypadalo to, že se strana opětně nachází v hluboké krizi, ačkoliv Vladislava Gomulku vystřídal inženýr Gierek. Nezbývalo nic jiného, než ohřívat vodu ve velikých hrncích, protože Kefalín i Evinka měli plné vlasy sazí, o oblečení ani nemluvě.

Milenky pana Janíčka se však opravdu snažily, a tak došlo k téměř dokonalé očistě. Ještě před půlnocí mohli být hosté ze spřátelené země ubytováni v malém pokojíku ve druhém patře. "Mám už teď toho dost," funěl Kefalín, "a pořád nemohu strávit, že jsme se nerozhodli pro chaloupku v Mukařově."
"Až se budeš cachtat v moři," soudila Evinka, "na všechny útrapy zapomeneš. Zbavíme se zbytečných zavazadel a zpátky se vrátíme letadlem." Tyto radostné perspektivy byly ovšem ještě velice vzdálené. Kolem půlnoci pronikli do hotelové restaurace někteří účastníci konference partyjne. Byli nesmírně hluční a žízniví. Zato zřejmě nebyli dost uvědomělí, neboť po několika vodkách zpívali na text polské hymny velice povážlivá slova:
"Ještě Polska nězgynula, ale zgynuť musí.
Co nám nesežrali Němci, sežerú nám Rusi."
"Kdyby tady byl Jaroslav Dumbera," vzpomněl si Kefalín, "určitě by řekl, že zde taky špatně střeží Leninův odkaz!"
"A byla by to pravda," konstatovala Evinka a zívla. Byla ospalá, ale hluk z hostinských prostor ji děsil. Navíc se bála, že některý opilec vtrhne do pokoje, a proto požádala Kefalína, aby zabarikádoval dveře. Spravil to šifonér a dva noční stolečky.
Když už se zdálo, že se situace poněkud uklidňuje, ozvalo se z ulice příšerné vřeštění a chraptivé nadávky. Kefalín vstal z postele a zvědavě přistoupil k oknu. Spatřil na protějším chodníku muže fackujícího mladou ženu. Ta ječela, ale o útěk se nepokusila. Kefalín si okamžitě vzpomněl na jednu z úvah magistra Janíčka. "Polák je úspěšnější milenec než Čech, protože ovládá psychologii ženy. Dvorně jí políbí ruku, ale v pravou chvíli jí i nafackuje. Čech ruce nelíbá a vyhýbá se násilí. Tím se žena musí cítit ukřivděna a zkrácena ve svých právech." Protože každá legrace musí mít svůj konec, muž na chodníku se unavil a žena dovřeštěla. Potom celkem v pohodě kamsi odešli.
V té chvíli začala pro změnu ječet servírka dole v restauraci. Nikdo ji sice nefackoval, ale za to jí některý z delegátů konference partyjne okradl o peníze. Protože nevěděla přesně který, křičeli na ni ostatní, že hanobí celou stranu, což může její budoucí život neblaze ovlivnit. Nedala se zastrašit a vykřikovala, že jde o stranu zlodějů a banditů, po jejichž řádění zbyde z lidového Polska vyloupené smetiště. Bylo to všechno velice zajímavé, ale venku už začínalo svítat. Na ulici zazněly první kroky katovických pracujících, kteří se, na rozdíl od Kefalína a Evinky, jistě vyspali do růžova.
"Pokusíme se ještě usnout?" zeptal se Kefalín, "co se mne týče, zdá se mi to zcela beznadějné."
Ani z Evinky nevyzařoval přílišný optimismus. Bylo zřejmé, že spánek této noci je třeba oželet.
4.
Na nádraží se manželé dostali taxůvkou. Ačkoliv dosud nebyli docela v bdělém stavu, nestačili se divit. Nádraží bylo pouhých pár kroků od hotelu. To znamenalo, že je večer papalášův šofér vozil křížem krážem po městě, aby mu snad Kefalín neodňal darovanou špinavou košili.
"Poláci jsou velice rafinovaný národ," konstatoval spisovatel, "na jehož triky je třeba si zvyknout. Je otázkou, mají-li to vrozené, nebo jestli to způsobila bolševická nadvláda."
Nyní však bylo třeba dostat se do rychlíku jedoucího do Varšavy. Už na první pohled se to jevilo jako zhola nemožné. Nádraží, plné odhodlaných a fyzicky zdatných cestovatelů, nedávalo Kefalínovi s křehkou a neagresivní ženuškou žádné šance. To se také při příjezdu vlaku plně potvrdilo. "Což kdybychom se pokusili nasednout do rychlíku jedoucího opačným směrem?" navrhl Kefalín. "Když něco takhle začíná, nemůže to dobře skončit."
Statečná Evinka s tímto poraženeckým názorem rozhodně nesouhlasila. Byla pevně odhodlána dopravit tlustého manžela až k moři. Zatím to na úspěch nevypadalo. Další dva přeplněné vlaky do Varšavy odjely bez českých turistů.
"Víš co?" řekl Kefalín. "Vrátíme se alespoň do hotelu a naobědváme se. Možná, že nás přitom něco napadne." Slečna Zielinská s paní Kuchtou se ani příliš nedivily. Počaly si významně něco šuškat a vzápětí paní Kuchta kamsi zmizela. Když se po chvíli vrátila, spokojeně se usmívala. "Pan vedoucí je ochoten poslat do Varšavy dodávku," oznámila vítězně, "kde se panstvo pohodlně umístní." Cesta samozřejmě nebyla plánovaná a pan vedoucí tak učiní pouze ze sympatií k bratrskému socialistickému Československu. Stačí když mu panstvo věnuje malou pozornost, nejraději černý kufřík a bílou košulku.
Bylo to celkem přijatelné, ale ukázalo se, že stejné požadavky má i řidič. Na rozdíl od včerejšího vydřiducha nebyl alespoň zrzavý. "Nevím jak se cítíš ty," vrčel Kefalín, vstupuje do dodávky, "ale mně se začínají dělat mžitky před očima. Za chvíli se znovu začneme vzdalovat od domova. Varšava je nekonečně daleko. Co když tam vůbec žádný ZAIKS není?"
"Ale je," ujišťovala ho Evinka. "Tohle si pan Janíček nemohl vymyslet!"
"Třeba tam je," připustil Kefalín, "ale mohou zrovna malovat. Nebo je z technických důvodů zavřeno. Co si počneme ve Varšavě bez peněz?"
"V nejhorším prodáme vše, co jsme přivezli," utěšila ho Evinka, "a vrátíme se letadlem do Prahy."
"Už aby to bylo!" vydechl slastně Kefalín. "Ale obávám se, že to tak jednoduché nebude."
5.
Šofér dodávky se zdvořile omluvil, že bude celou cestu do Varšavy sprostě nadávat. To dělá vždycky, když sedí za volantem v noci. Panstvo to musí pochopit a nesmí to v žádném případě vztahovat na sebe.
Kefalín ani Evinka neměli námitek. Možnost usnutí v rozhrkané dodávce byla tak mizivá, že šťavnaté polské nadávky mohly nanejvýš oběma zvednout náladu. Poněkud jim vadila neznalost bratrského jazyka, ale i tak pochopili, že muž za volantem nadává především na Rusy, na buzeranty a na prvního tajemníka, což ustavičně prokládal citoslovci "cholera tentego!" Udržovalo ho to v bdělém stavu a díky tomu se na nekonečně dlouhé a rovné silnici pohyboval celkem bezpečně. Když ho oslnilo protijedoucí vozidlo, změnil poněkud repertoár a spílal kolegům kierovcům, nazývaje je kremelskými idioty a bolševickými zaprodanci. Tak to šlo až do Varšavy. Kefalín měl pocit, že z nepohodlného auta nikdy nevystoupí, což také bylo nad jeho síly! Za to nečekaně otevřenými dvířky doslova vypadl na chodník i s množstvím zavazadel. (Přestože jich už značně ubylo). Evinka vystoupila s noblesou jako komtesa Hortensie z nového

kočáru a ještě se stačila usmát na šoféra, který jí na rozloučenou dvorně políbil ruku.
Utrpení dlouhé jízdy skončilo. Dodávka zmizela v ruchu varšavských ulic a Kefalínovi zjistili, že stojí přímo před budovou ZAIKSU. Dříve než spisovatel mohl vydat povel k jejímu ztečení, přiřítil se k němu mladistvý Polák a vzrušeně vyhrkl: "Košulu máš?"
Kefalín to popřel, ale nebylo mu uvěřeno. "Máš, ale predať nechceš!" obvinil ho Polák a zlostně se zašklebil. Pak opovržlivě cvrnkl Kefalínovi do nosu a odkráčel za výnosnějšími obchody. "To je chování!" vydechla pohoršeně Evinka a vzala do ruky jeden z kufříků, aby manželovi alespoň trochu ulevila. V té chvíli procházel kolem statný námořník a z ničeho nic se zastavil. Díval se drze na Evinku, pak na obézního Kefalína a nedůvěřivě kroutil hlavou. Pak ze sebe vyrazil: "Taký břuch dúži i taká ladná paněnka!" Odkolébal se jen velice nerad a vedl přitom posměšné řeči.
"Jdeme dovnitř," rozhodl se Kefalín, "za estrádní vystoupení nejsme placeni. Prosím tě, jak se jmenuje ta baba, za kterou nás magistr Janíček posílá?"
"Szikorska. Hlavně jí nezapomeň políbit ruku. Jinak tě bude považovat za hulváta a nic nám nedá!"
"To by si mohla zkusit!" bublal Kefalín. "Teď, když jsem se naučil docela obstojně polsky nadávat!"
Ale přesto byl rozhodnut zachovat se přesně dle bontónu.
6.
Paní Szikorska vládla v ZAIKSU, jako kdyby jí tato instituce na věky patřila. Její slovo zde mělo rozhodující váhu, o čemž konečně získal Kefalín dost informací už v Praze od magistra Janíčka. Překladatel se ovšem nepřiznal, že ho mocná dáma z celé duše nenávidí. Patrně jí svedl neteř, nebo se nevhodně vyjádřil o jejím chátrajícím sex appealu. Jisté je, že paní Szikorska nepřijala Kefalína vlídně, ačkoliv jí políbil ruku s dvorností francouzského šlechtice. Sotva zaslechla magistrovo jméno, zakabonila se a okázale dávala najevo svou nevůli. Vyčetla Kefalínovi, že včas neohlásil svůj příjezd do Varšavy, a tudíž je zcela vyloučeno, aby své peníze obdržel ještě tento týden. Příprava výplaty potrvá nejméně dva až tři dny, neboť lidé s podpisovým právem jsou většinou mimo hlavní město. Kefalín se pokoušel vyjednávat, ale narážel na rozhodný odpor. Úřednice ZAIKSU dávala českému spisovateli zřetelně a jednoznačně najevo, že tady zbytečně zaclání. Jakýkoliv dialog pokládala za nekonstruktivní.
Naštěstí v pravou chvíli zasáhla Evinka. Iniciativně přinesla poslední černý kufřík, který do Polska přivezli a už při jeho spatření paní Szikorska nápadně změkla. Když ji Evinka ujistila, že je to dáreček z bratrské Prahy, polichoceně se usmála a úplně změnila své chování. Prohlásila, že potřebné podpisy sežene a paňstvo bude mít své zlatůvky připraveny již dnes odpoledne. Tato perspektiva vrátila Kefalínovi ne-li dobrou, tedy alespoň přijatelnou náladu. I když probdělé noci zanechaly na něm neklamnou stopu, docela se těšil na malou procházku Varšavou.
Leč chtělo se mu čůrat.
V ZAIKSU měli pochopitelně příslušné sociální zařízení, ale dnes kupodivu sloužilo dvěma podmračeným ženám jako žehlírna. Hned za dveřmi měly matróny v šedivých pláštích na dvou židlích položené žehlící prkno, na němž úporně a bez radosti žehlily prostěradla. Proč si vybraly k tomuto účelu pánský záchod, nepovažovaly za nutné vysvětlit. Prostě Kefalína nepustily dovnitř. Daly mu najevo, že obtěžuje a není zde vítán.
"Co mám dělat?" otázal se nešťastník Evinky. "Přece nedám těm babám nylonovou košili? To by bylo drahé vyčůrání!"
S tím Evinka souhlasila a po chvilce uvažování rafinovaně propašovala manžela na dámskou toaletu. Pak už nic nebránilo tomu, aby se spolu vydali na prohlídku Varšavy. Samozřejmě bez průvodce a bez systému.
7.
Vyšli do předpoledního žáru a téměř vrazili do muže v tmavém obleku, který před sebou pyšně třímal proutěný košík. V něm se choulilo šest ošklivých štěňat a každé z nich mělo kolem krku uvázanou růžovou mašli. Kefalín nebyl kynologem, ale jeho chatrné znalosti dostačovaly k tomu, aby psíky ohodnotil jakožto bezcenné voříšky, čili podvrťáky. Prodávající tento názor nesdílel. Tvrdil, že jde o vzácnou rasu psa pyrenejského, a vychvaloval jeho věrnost i inteligenci. Vykřikoval, že prodává hluboko pod cenou a zákazníci by neměli promeškat ojedinělou příležitost, která se jim právě nabízí.
"Tyhle zrůdy nemůže přece nikdo koupit!" šeptal Kefalín Evince. "Chlapík se tady trochu opálí na poledním slunci a pak půjde štěňata utopit." Jeho odhad však byl velmi ukvapený. Štěňata nebo koťata topí jen rozhazovačný a nevynalézavý Čech. Polák má na rozdíl od něho obchodního ducha a ví, že každá věc nakonec najde svého kupce. Proto prodá vše od zvadlé květiny ze sousedovy zahrádky až po rezavý sud, zcizený kdesi pod okapem. Nic nepřijde nazmar. O pár domů dále hrála kapela podvorkowa. Potulní šumaři ve složení housle, harmonika a balalajka dojímali nájemníky činžáku Pustou kopertou. Kefalín měl tisíc chutí si s nimi zazpívat, ale ovládl se. Dobře učinil, neboť by se mohl zaplést do vážného konfliktu. Na scéně se totiž objevila další kapela podvorkowa, tentokrát ve složení klarinet, kytara a kastanět. Umělci se začali nevybíravě hádat a navzájem se obviňovali ze vstupu na cizí teritorium. Vypadalo to na vzájemné napadení, ale k tomu nejhoršímu přece jen nedošlo, patrně proto, že by mohlo přerůst v devastaci výrobních prostředků. Kefalín s Evinkou dále pluli Varšavou a navzdory horku se cítili velice lehce, neboť zavazadla, pokud jim ještě zůstala, nechali v ZAIKSU. Nemluvili, ale jako by měli napsáno na čele, že jsou cizinci. Ustavičně je někdo zastavoval a dožadoval se prodeje nedostatkového zboží. Kefalín se rozhodl, že na území spřáteleného státu si již nikdy neoblékne bílou nylonovou košili, která se stala doslova středem zájmu koupěchtivých občanů. Evinka projevila zájem zajít si někam na oběd a pochopitelně tím mínila návštěvu luxusního hotelu. Zřejmě by Kefalína nakonec přemluvila, kdyby právě nemíjeli cukrárnu s pravou italskou zmrzlinou.
"Italové dělali v Praze zmrzlinu za protektorátu," vzpomínal dojatě Roman "a lid je miloval, přestože to byli fašisté. Už nikdy později jsem neměl příležitost ochutnat něco tak znamenitého. Ani čínské speciality neobstojí před pravou italskou zmrzlinou!" V cukrárně prodávali celkem jedenáct druhů a Kefalín neignoroval ani jeden. Evinka tak výkonná nebyla, ale přesto už neměla ani pomyšlení na normální oběd. Poněkud se však zachmuřila, když pohlédla na ještě před chvílí bělostnou manželovu košili. Z jedenácti druhů zmrzliny zde byla zastoupena nejméně polovina. "Tuhle košili už

od tebe nikdo nekoupí," konstatovala smutně Evinka "a já ji nevyperu. Budeš ji muset opět darovat nějakému opilci, což by ale v Polsku neměl být problém." Bylo na čase vrátit se do ZAIKSU. Před budovou stále ještě přešlapoval muž s proutěným košíkem, ale na něm už ospale mžoural poslední podvraťáček. Kefalín se zeptal Evinky, nemá-li šeredné zvíře koupit paní Szikorské. Třeba by dáma měla radost. Evinka soudila, že by se spíše urazila a zadržela připravené peníze. Takže obchodní transakci se vší rozhodností zavrhla.
Když paní Szikorská vyplatila Kefalínovi všechny honoráře, málem se ho chytila pejcha. Připadal si náhle jako finanční magnát a začal věřit, že pobyt u moře nemůže dopadnout jinak, než skvěle. Zapomněl na veškeré obavy a už se těšil, až bude sedět ve vlaku do Tčewa, kde se cestovatelské dvojice ujme sám všemocný okresní tajemník se svou rodinou. Leč k tomu bylo ještě daleko.
Cesta na nádraží taxůvkou byla nesmírně složitá. Taxikář objel nejméně dvakrát celou Varšavu a řekl si obnos, hraničící s rouháním. Ještě hůře nesl Kefalín ujištění paní pokladní, že z tohoto nádraží žádný vlak na Gdaňsk nikdy nejel, nejede a ani v budoucnosti nepojede. Cestující se musí přemístit o několik kilometrů dál.
Tentokrát Kefalín rozhodně odmítl použít taxislužby a s vypětím všech sil dovlekl četná zavazadla do tramvaje. Posadil se na místo dla kobiet czenzarnych (pro těhotné ženy) a úplně se zhroutil. "Evinko," naříkal, "odvez mě zpátky do Prahy! Proč mám zemřít v cizí nehostinné zemi?"
Evinka ho utěšovala a tvrdila, že nakonec všechno dobře dopadne. Ve Varšavě přece musí existovat nádraží, z něhož lze dorazit k moři.
V tomto směru se nemýlila. Jenomže toto nádraží bylo zaplněno davem ještě hustěji než to v Katovicích. Do vlaku se mohli nacpat pouze karatisté či jiní mimořádně agresivní jedinci.
"Dojedeme na letiště," navrhl Kefalín, "a vrátíme se domů letadlem. Za pár hodin přistaneme v Ruzyni. A přísahám, že už mě nikdo nedonutí cestovat za hranice všedních dnů!"
"Víš co?" navrhla Evinka, "dej mi jednu nylonovou košili."
Zatímco Kefalín hlídal zavazadla, vydala se odvážně hledat někoho bezcharakterního, kdo by se nechal uplatit a pomohl. Vyšlo to kupodivu velice brzy. Za pár minut seděli Kefalín s Evinkou v prázdném služebním kupé a přeplněný vlak vyrazil na sever. Průvodčí přinesl lahvové pivo a projevil zájem o další obchody. Nakonec nepohrdl ani košilí pokecanou od italské zmrzliny.
"Teď už půjde všechno jako po másle," slibovala Evinka, "za pár hodin budeme v Tčewě."
"A tam nás sežerou medvědi," děsil se Kefalín, "nebo nám někdo uřízne hlavu. Proč jsem sedl na lep tak nesolidnímu člověku, jakým je magistr Janíček? Já už nevěřím, že nějaký Tčew vůbec existuje, a jestli přece jen ano, určitě tam žije okresní tajemník, který má Janíčka plné zuby jako ta Szikorská ze ZAIKSU. Ten se na nás strašlivě vyřádí. Sežere nám pasy a uvězní nás ve sklepě. Uvidíš, že to dopadne takhle a možná ještě hůř!"
8.
Do Tčewa dorazil vlak krátce před půlnocí. Byla tmavá noc a nádraží s několika blikajícími světly působilo nesmírně podezřele. Na takových místech začínají televizní detektivky nebo horory. Vystoupilo zde pouze několik lidí, ostatní cestovali do Gdaňska nebo Gdyně. Kefalín horko těžko vyházel na perón zavazadla a vlak se znovu rozjel. Kroky cestujících se rychle vzdalovaly a nádraží upadlo do ponurého až děsivého mlčení.
"Tak - a jsme v tom!", vydechl pesimisticky Kefalín. "Tady nás nemůže potkat nic dobrého. Jde jen o to, jakým způsobem nás odpraví."
Ani Evinka nesršela optimismem. Její podnikavost neměla šanci se uplatnit, za to začínala na povrch vyplouvat její bázlivost. Ale pak se ozval motor přijíždějícího auta. Byla to Volha. Vedle řidiče seděl golem převlečený za ženu - paní, vlastně soudružka Jaďa Jagodinská. Otevřela dveře a hned se řítila k manželům. "Čechoslováci?" zaburácela a okamžitě vydala šoférovi povel, aby odnesl zavazadla do vozu. Kefalín se rázem cítil jako znovuzrozený, protože nic nenesl tak těžce, jako když se musel starat sám o sebe. Paní Jaďa hlaholila, bohužel pouze polsky. Nebyla s ní snadná konverzace. Ale hlavně, že se jelo do bezpečí. Za pár minut byli všichni u Jagodinských, kde je očekávala silně rozjetá a rozjařená společnost. Takřka okamžitě na sebe upozornil dvoumetrový plukovník Vozňak, oblastní velitel a jeden z četných milenců paní Jádi. Postavil se obtížně do pozoru a rachotivým basem uvítal Kefalínovy jménem ozbrojeného proletariátu. Všichni přítomní bujaře pozdvihli sklenky, až na soudruha Jagodinského. Ten byl dosud v obrovském sádrovém krunýři a alkohol mu musel vlévat do hrdla vždy někdo z přátel. Tentokrát to ochotně učinil plukovník Vozňak. Jagodinský polkl a prohlásil, že československo-polské přátelství je nerozborné. Aby to nějak doložil, daroval Kefalínovi beranici přivezenou z rekreačního pobytu v Bulharsku. Těch beranic měl doma spoustu, protože u Černého moře nelenil a skupoval vše, co se dalo. Evinka, které zatím zlíbali ruce všichni přítomní muži, pochopila, že je v rámci československo-polského přátelství nezbytné, podarovat papaláše nylonovými košilemi. Dostalo se i na Vozňaka, který okamžitě věnoval Kefalínovi medaili, kterou obdržel za zatčení bandy pytláků u Mazurských jezer. Kdyby manželé předtím tak nehýřili černými kufříky, mohli se domů vrátit s vysokým státním vyznamenáním.
Pak se pilo, hodovalo a srdečně hlaholilo. Problémy nastávaly jen ve chvílích, kdy si tajemník Jagodinski potřeboval odskočit na toaletu. Sádrový krunýř mu vadil natolik, že nemohl projít dveřmi a musel se všelijak nakrucovat. Při samotném močení potřeboval pomoc své robustní ženy a oba se pak zase obtížně dostávali zpět do pokoje. Ale na všeobecně optimistickou náladu společnosti to nemělo podstatnější vliv.
Společnost se rozcházela kolem třetí hodiny ranní. Všichni byli nacucaní téměř na hranici lidských možností a ve výtečné náladě. Plukovník Vozňak se sotva držel na nohou, ale přesto při odchodu málem znásilnil ženu okresního tajemníka. Paní Jáďa měla co dělat, aby zachovala jakés takés dekorum.
Když hosté odešli, bylo třeba se uložit ke krátkému spánku. Ještě před tím směli Evinka s Kefalínem použít koupelny. Dost se podivili, neboť luxusně zařízená a vykachlíčkovaná místnost byla plná krámů a rozličného haraburdí. Většinou šlo o zboží přivezené ze spřátelených zemí a určené k další distribuci. Vana byla až po okraj zaplněna beranicemi,

kožešinovými límci a také černými kufříky, neboť Jagodinští, jak známo, nedávno navštívili Československo. Jestliže koupelna posloužila jako znamenité skladiště, bylo zato dost obtížné se zde byť jen částečně očistit. K tomuto účelu mohlo posloužit pouze oprýskané umyvadlo neboli lavór, postavené na rozvrzané židli. Do čeho se majitelé koupelny utírali, bylo naprostou záhadou. Patrně do kožešinových límců, které si pro ten účel vytáhli z vany.

9.

O osmé hodině ranní předjela opět služební volha. Bylo na čase vyrazit konečně k vytouženému moři. Paní Jáďa se rozhodla, že Kefalínovy ubytuje u svého přítele v Sopotech. Je to malíř, bohém a znamenitý člověk s velkou uměleckou budoucností. Soudruh Jagodinski ho vyhodil ze strany, ale už se dohodli, že ho opět přijme. Malíř se na českého spisovatele velice těší a rád mu uvolní jeden nebo dva pokoje. Za pakatel.

Za volantem volhy seděl pohledný urostlý šofér, který se k manželce nejmocnějšího muže okresu choval dost familiárně. Kefalín si netroufl odhadnout, jde-li o bývalého, současného, nebo teprve budoucího milence. Magistr Janíček tvrdil, že paní Jáďa má v tomto směru mimořádnou spotřebu. Auto vyrazilo vpřed, ale ještě nikoliv do Sopot. Záhy zastavilo před kostelem, kam se Jáďa chodívala každé ráno pomodlit. Zdůvodňovala to tím, že je osoba hříšná, která musí ustavičně Boha prosit o odpuštění, ale šlo patrně i o promyšlenou taktiku. V Polsku nejsou ateisté příliš populární ani oblíbení. Marxistovi Jagodinskému tudíž docela vyhovovalo, když jeho manželku považovalo okolí za věřící osobu. Tohle nebyla žádná vzácnost. Kostel navštěvovala i soudružka Gomulková a četně manželky ministrů. Také ženy vysokých důstojníků a generálů se pravidelně ukazovaly před oltářem, zatímco poručíci či kapitáni se chodívali pomodlit sami. Kefalínovi se to velice líbilo.

Pak se ale opravdu jelo do Sopot, kde měli Kefalínovi poprvé na vlastní oči spatřit moře. Paní Jáďa jim to umožnila velice brzy. Vysadila hosty u mola špacirkovego a požádala je, aby tu na ni pár minut počkali. Nejprve navštíví malíře sama, aby zjistila, je-li umělec na vzácné hosty náležitě připraven.

Volha odjela a vzrušený Kefalín hleděl na moře, které mu ovšem odtud nepřipadalo nijak obrovské. Proto vstoupil na molo a poněkud váhavě postupoval vpřed. Evinka si zapálila cigaretu a kráčela za ním.

Molo bylo prázdné a Kefalína se zmocnily temné obavy. Což kdyby se bouřící vlny přelily přes chatrnou konstrukci mola a smetly návštěvníky do temných hlubin Baltu? Mohlo by to dopadnout dobře? Určitě nemohlo! Český spisovatel se svou ženou by bůhvíkde a bůhvíkdy vyplaval na hladinu ohlodán kraby a dravými rybami. Proto je rozumné molo co nejrychleji opustit.

Kefalín učinil čelem vzad a stanul tváří v tvář Evince, která právě dokouřila. Načež provedla něco, co manžela doslova zdrtilo. "Když Alfréd Radok poprvé spatřil moře," pravil Kefalín pateticky, "tak se dojetím rozplakal. A moje Evinka do velebného oceánu cynicky hodila vajgla!"

10.

Volha předjela na smluvené místo. Za to paní Jáďa se už vůbec neusmívala. Taky k tomu neměla ten nejmenší důvod. Malíř jí totiž právě pořádně nadzvedl mandle. Na umělcův příjezd z Československa ani nevzdechl. Ta pečlivě připravovaná a politicky důležitá událost se ho ani nedotkla a kdoví, jestli ji vůbec kdy zaregistroval. Svou spolupráci zřejmě slíbil ve stavu podroušení či jiného útlumu osobnosti.

Tak se stalo, že Jádin příjezd ho velice překvapil. Dveře svého bytu jí otevřel nahý a pod parou. Vedle něho se chichotala nahá krasavice a tloukla štětcem do hliníkového rendlíku. Všude byl neuvěřitelný binec a prázdné lahve na podlaze i jinde demonstrovaly neklidnou noc plnou temných vášní. Paní Jáďa zhodnotila danou situaci velice negativně. Vrazila bohémovi dvě pořádné facky a jeho milenku důkladně nakopla. Pak prohlásila, že takový patlal není hoden vstoupit do řad sjednocené dělnické strany a že ji ani nenapadne, aby mu v Tčewě sjednávala prodejní výstavu. Načež rozhořčeně odešla.

Nyní naložila československé hosty znovu do volhy a přikázala tlemícímu se řidiči, aby jel do Gdaňska a zastavil v ulici Šventego ducha.

"Staša je velice slušný člověk," ujišťovala Kefalína a patrně i sebe, "který před rokem ubytoval dokonce egyptského generála. Je na něj stoprocentní spolehnutí, protože má nemocnou slinivku a žaludeční vředy."

Nicméně stoprocentní jistotu zřejmě neměla, protože vešla do domu opět sama a hosty nechala sedět v autě na ulici. Dost dlouho. Když se opět objevila v domovních dveřích, zářila spokojeností. Tentokrát to vyšlo. Majitel bytu se nacházel v stavu střízlivém a byl ochoten pronajmout dva pokoje Čechoslovákům. Egyptského generála by pravděpodobně viděl raději, ale někdy je třeba se uskrovnit a nemít optimální požadavky. Okresní tajemník jistě na prokázanou službu nezapomene!

11.

Pan Staša byl subtilní človíček, na kterém zjevně a usilovně hlodaly četné choroby. Vypadal jako dekadentní básník, ale pracoval ve funkci účetního v továrně na mýdlo a holicí krémy. Bylo to nevýhodné zaměstnání, protože mýdlo není v Polsku ten nejvyhledávanější artikl a jeho rozkrádání se příliš nevyplácí. Proto pan Staša pronajímal občas část svého prostorného bytu cizincům. Vzhledem k tomu, že byl od nich několikrát bit, naučil se své hosty důkladně prověřovat. Manželku okresního tajemníka považoval naštěstí za důvěryhodnou osobu a její doporučení mu plně dostačovalo. Přijal s uspokojením, že nejde o nějakou svoloč, ale o skutečného spisovatele, jehož povídky vycházejí i v polských časopisech.

Usmíval se a na uvítání otevřel láhev vodky. Paní Evuňa se mu zalíbila hned na první pohled, zatímco na pana Romana hleděl s jistou nedůvěrou. Spisovatele si zřejmě představoval poněkud jinak. Paní Jáďa hlaholila a chrlila ze sebe spoustu veselých historek, z nichž Kefalín nerozuměl ani slovu. Evinka se přiměřeně usmívala a pan Staša se tvářil poněkud pohoršeně. Zřejmě ty historky nebyly zcela nezávadné.

Když paní Jáďa opustila byt, aby ještě stihla návštěvu u některého z dalších milenců, nabídl se pan Staša, že provede hosty po nově vybudovaném Starém Městě. Pochopitelně nebyl odmítnut. Zavedl Kefalína s Evinkou na hlavní

promenádu k Neptunovi, kde se to hemžilo nejen návštěvníky, ale také prodavači zmrzliny. Odevšad to hlaholilo: "Lody! Kakaové, šmietankove, bardzo zdrave!" Zmrzlině Kefalín nikdy nedokázal odolat, a tak navázal s prodavači v bílých zástěrách velice čilý obchodní kontakt.
"Prosím tě," nabádala ho Evinka, "dej pozor a jez opatrně, docházejí nám košile!"
Zmrzlina byla výtečná, i když s italskou nesrovnatelná. Náhle pan Staša ztuhl a takřka nábožně pohlédl na protější stranu promenády. "Tam!" ukázal nenápadně, leč naléhavě. "Tam!"
Kefalín zvědavě pohlédl na označené místo. Spatřil tam prachobyčejného chlapíka ve středních letech. Nebylo na něm nic pozoruhodného. Za povšimnutí stál jen červený, bambulovitý nos a poněkud odstávající slechy. "To major od vojske!" vysvětloval pan Staša jakoby v extazi, "major od vojske!"
Teprve mnohem později Kefalín pochopil, že vztah Poláků k armádě není ani zdaleka tak laxní, jak je tomu u nás. Možná proto, že polská armáda bránila svou zem i proti zdrcující přesile.
12.
Na prostranství před tržnicí bylo eldorádo žebráků. Evinka je viděla poprvé v životě a okamžitě se jí zmocnil hluboký soucit. Kdyby nebylo pana Staši, rozdala by jim všechny peníze, které měla u sebe.
"Paní Evuňo!" bránil jí Polák v milosrdenství. "To jsou otrapové, lumpové a opilci. Není třeba se jimi znepokojovat!"
Evinka nevěřila. Dojímal ji zejména beznohý slepec v zrzavém zimníku, který seděl na zemi opřený o špinavou bednu a ustavičně mumlal cosi nesrozumitelného, leč vemlouvavého. Šedivý divoký plnovous mu splývал téměř k pasu a sám o sobě promlouval do svědomí bohatých kolemjdoucích. "Podívejte se na toho ubožáka!" vydechla Evinka a hlas se jí lámal dojetím. "Vždyť nemá ani nohy!"
Ale měl. Právě nastala doba oběda a to na žebráky zapůsobilo jako zahoukání tovární sirény. Vousatý žebrák se pojednou vztyčil jako sokol a Evinka zjistila, že své poměrně dlouhé nohy měl pečlivě ukryté pod dlouhatánským zrzavým zimníkem. Nyní dal do jedné z jeho kapes tmavé brýle, takže každý, koho to zajímalo, mohl spatřit blankytně modré žebrákovy oči. Ten také s úlevou spustil ze sebe zimník a zůstal pouze v propocené kostkované košili. Bílou hůl vložil do bedny, o kterou byl až dosud opřen, a protáhl se jako ospalec před ranní rozcvičkou. Již nyní omládl nejméně o dvacet let. "Ty vousy jsou pravé?" zeptal se Kefalín pana Staši, ale ten nedovedl s jistotou odpovědět. Zato věděl zcela určitě, že v tuto dobu odcházejí žebráci chlastat do nádražní restaurace a jen nepatrný zlomek se jich vrací na odpolední směnu. Krasavec v zrzavém zimníku rozhodně definitivně skončil, protože si svou dojemnou maskou vydělal nejvíc. Kromě toho se prý velice rád pere, takže je dost možné, že tu bude zítra ráno až vystřízliví sedět ještě v daleko zbědovanějším stavu. Evinka byla otřesena. Její bezelstná soucitná duše se tetelila pod tíhou drsné reality. Vzpamatovala se teprve, když vstoupila do hlučící polské tržnice. Bylo to stejně vzrušující jako předchozí pohled na skupinu svérázných žebráků.
Člověk navyklý na laxní a pasivní české prodavače nestačil zírat. V tržnici, kromě stabilních stánků se vším možným, postávali nebo pobíhali černí obchodníci, kteří si prodejní místo nezaplatili. Pokřikovali, šermovali návštěvníkům před očima často velice podivným zbožím a snažili se za každou cenu uzavřít výnosný obchod. Majitelé zahrádek přinesli vše, co se urodilo, nebo alespoň poněkud vyrašilo. Z živočišné říše bylo možno zakoupit cokoliv od kanára až po berana. Námořník vykřikoval chraptivým hlasem chválu na dva zelené papoušky, mladá krasavice líbala na čenich kůzlátka, s nimiž se loučila jen proto, že neměla zlotůvky na lázně pro nemocnou matku a bylo zde předváděno i značné množství štěňat s falšovaným rodokmenem, jakoby právě přinesených z dílny Josefa Švejka. Prodávaly se zde roztodivné a zdánlivě zcela neprodejné věci. Velebný šedovlasý stařec nabízel jednu lyži a elegantní mladík strkal návštěvníkům pod nos šlapky ze starého velocipédu.
Kefalínovi se nad tím mumrajem roztočila hlava natolik, že si poprvé v životě uvědomil svou náchylnost k vysokému krevnímu tlaku. Evinku rázem upoutalo atraktivní a v socialistickém Československu neexistující zboží. Fotografie Beatles, jejich podobizny na odznacích, laminátových plackách a jiných suvenýrech, džezoví protagonisté, o jejichž existenci neměl Kefalín do této chvíle ani potuchy a především značné množství desek přivezených ze Západu. U pultu se tísnili výstředně oblečení mladíci a ještě výstředněji oděné dívky, mezi něž se Evinka k nesmírnému manželovu zděšení okamžitě protlačila. Knírkatý byznysmen podezřelého zjevu pouštěl úryvky melodií a okamžitě oznamoval ceny desek. Sumy takřka horentní. Většinou nepochodil, protože posluchači nebyli příliš solventní. Ale Evinka patřila k výjimkám. Ukořistila dvě desky s orchestrem Ray Coniffa a jednu s Glenem Millerem, za což zaplatila majlant. Kefalín si pomyslel, že by se peníze daly investovat mnohem výhodněji, ale tvářil se, jakoby věřil, že ženuška právě udělala kup století.
13.
Na mapě leží Gdaňsk přímo u moře. Když ale člověk bydlí v centru města a chce se vykoupat ve slané vodě, musí podniknout dost složitou cestu. Vodomilové jezdí většinou na prostornou pláž Stogi, kde prý je nejkvalitnější písek v Evropě. Dostat se tam není ale maličkost. Na Stogi se samozřejmě jezdí tramvají, ale její stanice jsou obleženy, jako by zde probíhala národní manifestace, popřípadě demonstrace. Vozy jsou brány útokem a hrozny cestujících visí z dveří vozu až k moři. "Tak tohle by tatínek netrpěl!" vzpomněl si na otce - tramvajáka Kefalín. "Ten si potrpěl na pořádek, znal přesně plochu tramvajového vozu a s černými pasažéry se vždy důrazně vypořádal.
Polští tramvajáci byli evidentně z jiného těsta. Jízdenku prodali jen tomu, kdo si o ni několikrát řekl a takových pošetilců nebylo mnoho. Proto se s úsměvem nechali odtlačit někam do kouta a tam pasivně přežili celou pracovní dobu. "Do tramvaje se nikdy nedostaneme," konstatovala Evinka "protože tady nelze nikoho uplatit."
"Naštěstí jsme dost bohatí," řekl Kefalín, "abychom si mohli dovolit cestovat k moři taxíkem. Ale nesmíme se unáhlit. Zjistíme, jak je to k moři daleko a donutíme taxikáře, aby jel po tramvajové trase. Nedovolíme mu, aby nás vozil po celém severním Polsku."
"Stejně nás ošidí," soudila Evinka "a ty se proti tomu neozveš. Vůbec ses po svém tatínkovi nevyvedl."

"Tatínek by se do taxíku nikdy neposadil," tvrdil Kefalín "právě tak, jako by si nikdy nedal oběd v luxusním hotelu. A jelikož bez problémů došel pěšky z Prahy až na Boubín určitě by se k moři dostal po svých."
"Já po koupání netoužím," pokrčila rameny Evinka. "V oceánu žije spousta nebezpečných živočichů. Úplně mi stačí koupelna."
"V tom případě si počkáš až do Prahy," řekl škodolibě Kefalín, "protože jsem si důkladně prohlédl koupelnu pana Staši. Ve vaně jsou nejméně dva metráky mýdla a spousta tub s nějakým krémem, který vyrábějí v jeho továrně. Budeš muset vzít zavděk lavórem jako u Jagodinských."
V té chvíli před nimi zastavilo auto. Bylo celé černé a zcela nepochybně šlo o funébr. Řidič měl ale znamenitou náladu. "Plaža Stogi?" otázal se, široce se usmívaje "Desat zlotých!" To nebyla špatná nabídka a taxík by stál rozhodně víc. Kefalín s Evinkou se posadili vedle řidiče. Funebrákovi bylo horko a aby také ne. Do třiceti stupňů mnoho nescházelo a slunce se vyzývavě producírovalo na jasně modrém nebi, což prý se u Baltu nestává příliš často. Mrtvol bylo v té době naštěstí málo a tak si funebrák odskočil k moři, aby se kapánek svlažil. Přitom si ještě zkusil přivydělat a vyšlo mu to.
Kefalín záhy pochopil, že tímto způsobem lze v Polsku docela obstojně cestovat. Tramvají jezdí pouze proletáři a taxíkem najedení nabobové. Normální občan patřící k středním vrstvám se zastaví na chodníku u vozovky a může si být jist, že nebude čekat dlouho. Většinou o něho projeví zájem už první řidič. Je lhostejné, sedí-li za volantem dodávky, náklaďáku, nebo osobního vozu. Nabídne svezení za přijatelnou cenu. K moři se jezdí za deset zlotých, což je všeobecně známo.
Nikdo nepředražuje, ani neslevuje. Lidi si zvykli a funguje to spolehlivěji, než veřejná doprava.
14.
Tak se Kefalín s Evinkou dostali poprvé na rozlehlou pláž, která splňovala ty nejvyšší parametry až na to, že zde nelze počítat se stabilně přívětivým počasím. Nyní bylo ideální, ale moře se ještě nestačilo ohřát. Cedule říkala, že teplota vody dosáhla šestnácti stupňů Celsia. Pro otužilce je to příliš, pro Kefalína málo. Také většina návštěvníků, kteří sem přijeli za koupelí, zřetelně váhala. Příjemné bylo válet se v teplém písku a lízat zmrzlinu, které i zde byl naprostý dostatek. "Půjdeš do vody?" zeptala se Evinka. "Myslím, že je to o nastydnutí!"
"A taky se nemá nic přehánět," mínil Kefalín. "Nesmíme si počínat jako někteří soudruzi na recepci. Dostat se k hostině neznamená, že tam musíme všechno zblajznout. Takové chování nikdy nesvědčí o dobrém vkusu. Dostali jsme se k moři a nemůžeme se na ně dost vynadívat. Zíráme na laškovný rej vlnek a jsme opojeni při pohledu na jejich ustavičně se měnící barvy. Proč bychom si tuto nádhernou idylu měli kazit nepříjemným stykem s ledovou vodou?" Evinka souhlasila. Ani ona neměla nic takového v úmyslu.
Zato funebrák se vrhl do moře jako mrož a kdyby uměl plavat, určitě by překonal nějaký rekord. Nebo by alespoň doplaval až za bezpečnostní bóje, aby na něj musel zapískat ostražitý a bdělý plavčík. Tuhle šanci ovšem neměl a tak poskakoval několik metrů od břehu jako opičák na gumičce. Vydržel to překvapivě dlouho a Kefalín mezitím ochutnal všechny druhy zmrzlin.
Konečně to funebráka přestalo bavit. Nadmul se jako přemožitel kanálu La Manche a vystoupil na břeh. Setřásl ze sebe slanou vodu, mocně zafrkal, načež se zašklebil na Evinku a Kefalína: "Gdaňsk - desať zlotych?" Kefalín přikývl. Povozit se funébrem v plném rozpuku života, má v sobě cosi vzrušujícího.
15.
Pan Staša měl milenku, kterou svým hostům se značnou dávkou pýchy představil. Byla drobná, až titěrná a říkalo se jí Lili. Nedávno se rozvedla a zřejmě měla za sebou velice divoké manželství, protože ji na všech viditelných místech těla zdobily jizvy. K tichému a solidnímu panu Stašovi si patrně přišla odpočinout před dalšími bouřemi života a novým dramatickým ztroskotáním.
Celkově působila Lili sympatickým dojmem. Daleko horší bylo, že, měla drsného bratra Bruna, který ji chodil k panu Stašovi navštěvovat a soustavně na ní loudil peníze. Bruno se drze vydával za přístavního dělníka, ale málokdo mu to uvěřil. Byl to typický násilník a loupežník. Kdyby se mihnul ve filmových ateliérech, určitě by ho prozíravý režisér angažoval na role odporných padouchů.
Na spisovatele ze spřáteleného Československa se ale Bruno líbezně usmíval. Chlubil se množstvím českých sportovců, které obdivoval a tvrdil, že nejlepší zpěvák v Evropě je Karel Gott. Pan Staša s obavami naléval vodku, Lili dělala významné posunky a Kefalín zvědavě pozoroval snažícího se desperáta. Pak projevil Bruno zájem o bílou nylonovou košulku. Nechtěl ji zadarmo, nabízel tisíc zlotých. To je nejvyšší cena, za kterou toto zboží lze v Gdaňsku získat. Evinka vzdychla a vytáhla z kufru jednu z posledních košil. Bruno ji chtivě popadl, pochvalně zamručel a prohlásil, že peníze u sebe sice nemá, ale pošle je Kefalínovým po sestře. Zítra je v loděnicích výplata a on bude solventní.
Pan Staša se sice tvářil nešťastně a zřejmě očekával další Brunův atak. Ten však byl prozatím spokojen a vytrvale se napájel vodkou.
Přitom huhlal, že nejlepší zpěvák je sice Karel Gott, ale nejlepší fotbalista je Lubaňski z Gorníku Zabrze. Nikdo mu to nevyvracel. Pak se Brunovi udělalo špatně. Odpotácel se do koupelny a delší dobu častoval společnost dávivými zvuky. Když se vrátil, byl bílý jako stěna. Požádal sestru o peníze na taxi, strčil si pod blůzu nylonovou košili a vratkým krokem odešel do gdaňských ulic. Všichni si oddechli, ale pan Staša se netajil obavami z příštích dnů. "Bruno paňstvo určitě okrade," varoval hosty, "on je recidivista. Sem se vloupal již pětkrát a našel i peníze schované za zrcadlem." Lili jeho slova potvrzovala a žalovala na bratra nejméně čtvrt hodiny.
"Nechť paňstvo nosí peníze stále při sobě," radil pan Staša "a dává si na ně pozor i ve spaní! On ale Bruno ukradne všecko!"
Evinka zjistila, že je v kufru ještě jedna nylonová košile a tak ji darovala panu Stašovi. Proč má, siroteček malý, čekat na

zloděje?
Bylo však třeba zajistit bezpečnost financí. Po zralé úvaze se Kefalín rozhodl rozdělit hotovost na tři části. Jednu si ponechá sám, druhou si vezme na starost Evinka a třetí, pečlivě maskována, zůstane v kufru. Dojde-li ke krádeži, nebude škoda absolutní a cestovatelé nezůstanou v Polsku bez prostředků.
16.
Druhý den bylo pošmourné počasí a na pláž Stagi se dalo jet i poloprázdnou tramvají. Jenomže, co by tam kdo dělal? Bylo třeba si najít náhradní program.
Kefalín navrhl Evince, aby si s ním šla sednout do cukrárny na zmrzlinový pohár, ale choť rozhodně zavrtěla hlavou, zdálo se jí, že další manželovo tloustnutí není žádoucí. Za to ji napadlo, že by neškodilo podívat se do některého komisu. To byly krámky, v nichž se za zloté prodávalo západní zboží, převážené většinou polskými námořníky nebo jinými pašeráky. Nesmělo jít o předměty úplně nové, a tak docházelo k umělému znehodnocování zboží. Na podšívku kabátu se vylilo trochu inkoustu, u kalhot se odstřihly dva knoflíčky u poklopce, nebo došlo k jiné drobné úpravě, která kupujícímu nevadila. Ceny v komisech byly dost vysoké a zboží si mohli koupit jen mimořádně pilní občané. Třeba takoví, kteří zastávali tři až čtyři zaměstnání. Dost Poláků vykazovalo, že pracují kolem třiceti hodin denně a nikdo se jich neptal, jak to dělají. V novinách inzerovaly vdavekchtivé ženy, které lákaly ženicha značkou "Mám čtyři zaměstnání." Přitom nikdo nepochyboval, že jim vybyde ještě dost času na erotiku.
Kefalínovi se do komisu moc nechtělo, ale podvolil se. Rozhodl se pro atraktivní cestu tržnicí, což se ukázalo jako zcela nedomyšlené. Špatné počasí přilákalo enormní počet kupujících, nebo alespoň okounějících. Mládež se tu tlačila jako na vyprodaném hokejovém utkání a také Evinka ožila při zvucích americké taneční hudby, která vyhrávala na plné pecky. Při chraplavém hlasu Louise Armstronga ztratila všechny zábrany a znovu se prodrala mezi nebezpečně vyhlížejícími individui až k prodejnímu pultu. Funící Kefalín ji sledoval s obavami, které nebyly úplně liché. Evinka si opět zakoupila několik atraktivních desek a utratila podstatnou část svěřené jí hotovosti. Tímto kupem se vzdala nejméně dvou růžových pyžámek americké výroby, nebo parádního župánku. Prozatím si tuto ztrátu plně neuvědomovala, protože tiskla k hrudi desky a tvářila se nadmíru spokojeně. Bylo třeba protlačit se našlapanou tržnicí k východu. Dařilo se to jen krok za krokem a Kefalín přitom soustavně nevlídně mumlal. To ještě netušil, co ho čeká, až se dohrabe ven pod ocelově šedé nebe. Sotva se tak stalo, vyrazil ze sebe zděšený výkřik. Nutno říci, že plným právem. Neboť československý spisovatel byl v bratrském Polsku okraden! Do tržnice vstupoval Kefalín s lehkou taškou na dlouhém řemínku, který bylo možno si přehodit přes rameno. Nyní mu zůstal jen řemínek a oči pro pláč. Taška s třetinou jmění nenávratně zmizela. Druhou třetinu Evinka z větší části prohýřila v gramofonových deskách. A zbytek? Jestli se Bruno dostal do našeho kufru," děl ponuře Kefalín "je to konec blahobytu. Budeme muset rozprodat všechno, co máme na sobě a vrátíme se domů jenom ve spodním prádle."
"Ale s krásnými deskami!" upozornila ho Evinka. "Takové bys v Praze nesehnal!"
17.
Rafinovaný lupič Bruno se sice do kufru dostal, ale napáchal v něm méně škody, než se dalo očekávat. Důležité bylo, že neobjevil peníze, které Evinka položila na dno a přelepila je archem balícího papíru, čímž vlastně vytvořila dno nové. Bruno zcizil pouze dvě trička, poslední nylonovou košili, elektrický holicí strojek Philips, Flexaretu a kapesní svítilnu. Beranici soudruha Jagodinského okázale ignoroval, přestože byla na ráně.
"Myslím, že je na čase tuto krásnou a přívětivou zemi opustit," řekl Kefalín. "Nebylo to tak příšerné, jak jsem očekával, ale na druhé straně dost hrozné, abychom zde déle neprodlévali. Jsem pro to, koupit si na zítřek letenky." Jestliže čekal zásadní Evinčin odpor, nedočkal se ho.
"Je tady ovšem jeden problém," namítla váhavě, "který je třeba uvážit."
"Jak řekneme panu Stašovi, že jsme se rozhodli k návratu, aniž bychom ho urazili? Je to slušný a citlivý člověk."
"To je jednoduché," usmál se sebevědomě Kefalín. "Prostě jsem telefonoval do Prahy, abych se dohodl o natáčení svého filmu. Režisér i producent mě požádali, abych se okamžitě vrátil."
"Prosili tě na kolenou!"
"Pochopitelně. Rádi bychom v tomto přívětivém prostředí setrvali déle, ale povinnosti jsou povinnosti."
Dělali si zbytečné starosti. Pan Staša nejenže se neurazil, ale měl očividně radost. Ani ho nenapadlo milé hosty z Prahy zdržovat. A tak se Kefalín s Evinkou loučili s Gdaňskem. Jezdili po městě taxíkem a utráceli zbytek peněz. Koupili si letenky, navštívili dva kostely a několik cukráren. Zajeli do Oliwy podívat se na světově proslulé varhany. Seznámili se s Gdyní.
Když se vrátili k poslednímu noclehu do ulice Świętego ducha, nemuseli se už Bruna obávat. Jejich finanční hotovost byla zcela zanedbatelná. Úplně plonk ale nebyli. Evinka objevila ještě sto zlotých, které pochopitelně mínila utratit. Dlouho přemítala, jak s obnosem naloží. Pak si vzpomněla, že v Polsku mají znamenitou šunku. Jdi k řezníkovi," přikázala Kefalínovi, "a kup kilo od kosti. Nemůžeš to splést, protože to finančně vyjde úplně na chlup."
Tak vyrazil manžel na poslední nákup. Za chvíli stanul tváří v tvář obrovitému, usměvavému a patrně i poněkud podrouš enému řezníkovi. Zdvořile ho požádal o kilo šunky. Muž se zakymácel ze strany na stranu, zazubil se a sáhl po sekeře. Na druhý pokus ji uchopil a zvedl nad hlavu. Pak nekompromisně ťal do šunky a to, co odsekl, hodil na váhu. Ta ukázala kilo šedesát. "Sto šedesát zlotých," culil se řezník a opět se zakymácel.
Kefalín zavrtěl hlavou a prohlásil, že chce pouze kilo. Hromotluk ho přesvědčoval, že na pár dekách ani na pár zlotůvkách nezáleží, avšak neuspěl. Kefalín mu ukázal bankovku a řekl, že jde o jediné platidlo, které má u sebe. Řezník nedůvěřivě zamrkal, ale pak se pobaveně rozchechtal. Přistrčil před Kefalína stošedesátidekový špalek šunky, vzal od něho stovku a zafuněl: "Ech - jinégo ošukám!" Takže Kefalín nakoupil znamenitě a mrzelo ho jen to, že mu to Evinka nevěřila. Podezírala ho, že objevil po kapsách dalších šedesát zlotých.
Všude dobře, doma nejlépe. Kefalín s Evinkou to hodlali co nejlépe využít, protože o nich vlastně nikdo nevěděl.

Všichni byli přesvědčeni, že jsou v Polsku a nikdo tudíž neobtěžoval ani netelefonoval. Do půlnoci to byl domeček skutečnou oázou klidu. Potom zazvonil zvonek a idyla skončila, neboť do hry vstoupil magistr Janíček. šel jako obvykle pozdravit pana psa a pak se vrhl na cestovatele. Tvrdil, že hynul starostmi, volal Jagodinským, do ZAIKSU i jinam a byl štván výčitkami svědomí.
"Co se vlastně stalo?" úpěl. "Proč jste se tak nečekaně vrátili? To se vám v Polsku nelíbilo?"
"Líbilo! ujišťovali ho navrátilci. "Byli jsme nadšeni. Ale…"
Považovali za nutné opakovat lež s Barrandovem a magistr Janíček si očividně oddechl. Strašně by ho mrzelo, kdyby na předčasném odjezdu nesl nějakou vinu. Jelikož byl znovu ujištěn, že vše je v naprostém pořádku, půjčil si alespoň pět set korun a odjel na Vinohrady potěšit se se studentkou druhého ročníku konzervatoře.
PRAŽSKÉ PŘEDJAŘÍ
1.
Na Národní třídě potkal Kefalín Jaroslava Dumberu, z kterého nejistá doba učinila stoprocentního rozervance. Nyní se vrhl na bývalého spolužáka jako čolek na žížalu. "Co tomu říkáš!" lamentoval. "Všechno se hroutí a naše ideály jsou mládeži na posměch! Jak by také ne, když lidé jako Pavel Kohout desertovali z třídních pozic a lokajsky poklonkují Západu? Takové postoje nás demoralizují. A jak se proti tomu máme bránit? Zvláště když nám přidělují podřadnou a nedůstojnou práci! Já teď ozvučuji naučný mongolský film o životě v jurtách. Co děláš ty?"
"Dluhy," přiznal se Kefalín "Od Wintera jsem si půjčil deset tisíc."
"Jsi neskromný," pokáral ho Dumbera, "a příliš poživačný. Už na dělnické přípravce jsem tě za to kritizoval! A když se tak zamyslím nad naší minulostí, která by nás měla zavazovat, shledávám, že jsme vlastně zklamali všichni. Pochopitelně každý jiným způsobem. A někdy se to vůbec nedá napravit!"
Kefalín, který měl ploché nohy, netrpělivě přešlapoval na tvrdém chodníku, ale Dumbera ho rozhodně nemínil pustit.
"Mám v úmyslu požádat o svou rehabilitaci," řekl.
Kefalín údivem otevřel ústav "Proboha, za co?"
"Víš přece, že mi na školu pomohl soudruh Slánský," vzpomínal Dumbera. "A když byl odhalen jako imperialistický špión, odlesk této pohany dopadl i na mne a M. Brousil mě beztrestně vyhodil z fakulty, a tím pádem jsem se ocitl ve velice svízelných podmínkách."
"Pokud vím," ušklíbl se Kefalín, "nastěhoval ses z koleje přímo na Ořechovku."
"To byla pouhá souhra náhod," bránil se Dumbera, "která nemůže z historie vymazat fakt, že se mi stala křivda. Ta způsobila, že jsem nešel přímo k cíli, ale bloudil jsem, a to nejen ideově. Můj soukromý život, který hodnotím jako naprostý debakl, by se vyvíjel úplně jinak, kdybych pod vedením soudruha Slánského mohl dokončit filmovou fakultu. Nikdy bych se nedostal k pokleslému umění, do něhož mě nutila moje chamtivá a nenasytná družka!"
"Mimochodem, co s ní je?"
Dumbera svěsil hlavu. "Prý dělá bardámu v Paříži a vede skandální život. Dělá mi to starosti, protože někteří zlomyslní lidé nás stále dávají dohromady. Odrazilo se to i v mém kádrovém materiálu, takže jsem nebyl schválen na vedoucí místo. Jsem pouhá kádrová rezerva. Uznej, že to tak nemohu nechat! Dal jsem přece straně nejlepší roky svého života, tak snad mám právo, aby se ke mně chovala jako k věrnému soudruhovi. Soudruh Slánský špiónem nebyl a tudíž je třeba dovést jeho i můj případ do konce. Proč má trpět čestný soudruh, který strádal, aniž se něčím provinil? Už jsem svůj problém velice podrobně nanesl Antonínu Novotnému mladšímu."
"A on?" zajímalo Kefalína.
"Byl úplně opilý, což se mu teď stává velice často," děl ponuře Dumbera, "a tvrdil, že jeho otec nevydrží do švestek. Už ani nezaloží skupinu pondělníků. Ale to je tím, že Víťa Černý má na něj velice špatný vliv, leje do něho kořalku horem dolem. Musím si promluvit se soudruhem Novotným dříve, než ho ten odulý buržoasní synek ožere. Donutím ho k vážnému zamyšlení a požádám ho, aby mě co nejrychleji seznámil se svým otcem! Nesmíme ztrácet čas, jinak nás pravice zažene do kouta!"
"Ale nepřežeň to!" varoval ho Kefalín. "Na tatínka se nesmí moc zhurta. Vláďa Škutina sedí ve vězení jen proto, že o něm prohlásil, že je vůl."
Dumbera se zděšeně rozhlédl. "Sedí plným právem," rozhodl potom, "a trest je podle mne nepřiměřeně nízký. Doslova směšný. Na hlavu tohoto známého provokatéra nedopadla železná pěst, ale pouze vlídný otcovský políček."
"No," ušklíbl se Kefalín "císař pán byl velkorysejší. Když o něm Anton Špelec dal celé hospodě na vědomí, že je vůl, spokojil se třemi měsíci a ještě si je mohl odsedět někdo jinej."
"Filmová fraška není argument," tvrdil Dumbera "nehledě k tomu, že Rakousko-Uhersko se rozpadlo právě pro svůj bezbřehý liberalismus. To si my nemůžeme dovolit. U nás je nezbytné upevnit dobrovolnou kázeň, pevně se semknout kolem strany a vrátit se k revolučnímu nadšení, které v této zemi vládlo za moudrého vedení soudruha Klementa Gottwalda…"
"Který dal popravit Rudolfa Slánského," skočil mu zlomyslně do řeči Kefalín, "čímž, jak jsi přesvědčen, poškodil i tebe. Tyhle věci by sis měl pořádně ujasnit."
"Já si nic ujasňovat nepotřebuju," děl Dumbera nakvašeně "protože mé ruce jsou čisté. Ale se soudruhem Novotným to určitě dopodrobna rozeberem!"
2.
Roman Kefalín se rozjel do Dejvic za Josefem Hlinomazem. Dělal teď pro časopis Květy dvoustránkové reportáže se zajímavými lidmi a populární herec, který fascinoval znalce i svými naivistickými obrazy, byl právě na řadě. Dveře svého bytu otevřel nasupeně, nerudně a rozlíceně. "Jsem nasranej, Kefalíne," oznámil příchozímu, "ale uvařím vám kafe. To udělám jen málokomu, protože jsem mimo jiné taky lakomej."
Mistr postavil na vařič konvici s vodou a Kefalín se zvědavě rozhlížel po místnosti. Byla plná pestrých originálů a

obrazy se vyskytovaly doslova všude.
"Ani se neptáte, proč jsem nasranej," vyčetl Hlinomaz návštěvníkovi, "když jste zuřivej reportér, tak vás to má zajímat!"
"Mně to zajímá. Ale předpokládám, že mi to řeknete, i když se nezeptám."
"To se ví, že vám to řeknu. Já jsem totiž nejen lakomej, ale taky ukecanej. Když jsem byl u výslechu na StB, dali mi podepsat nějaký hadr a přikázali mi, abych mlčel jako hrob. Jenomže já jsem jim řekl: "To máte pánové, těžký. Já jsem taková slepičí prdel a všecko rozkecám. Já za sebe v tomhle směru nemůžu zodpovídat."
"Tak mi řekněte, proč jste nasranej!"
"No vidíte, že to šlo! Představte si, že mi Radok vrátil dva znamenité obrazy: Sjezd dogmatiků a Tlučení do vznášející se destičky. Bůhvíkolik let visely ty skvosty v jeho bytě a teď prej mu tam najednou narušujou stylovou jednotu. Tak je zabalil a vrátil mi je."
"To je od něho moc slušný. Taky je mohl někomu střelit."
"No právě! Můžete mi vysvětlit proč to neudělal?" Hlinomaz nalil do šálku kávu. "Já jsem teď totiž děsně žádanej autor. Jdu doslova na dračku. Včera si byl mé obrazy prohlídnout dokonce ministr!"
"Kultury?"
"Hovno. Těžkýho strojírenství. Chodil tady jako mlsnej pes a ptal se, kolik kterej obraz stojí. Tak mu povídám: Tenhle je, pane ministře, za pouhejch padesát tisíc, tamten za šedesát a ten velikej za pětasedmdesát. On rudnul, do hlavy se mu valila krev a když zjistil, že tu není žádný dílo pod čtyřicet klacků, zafuněl: Teda Mistře, vy byste mohl žrát koňský vejce! A zklamaně odešel. Vypad tak rychle, že jsem mu zapomněl říct, že jsem v životě ještě žádnej obraz neprodal!" Rozchechtal se, ale vzápětí se zase zasmušil, neboť si vylil do klína kafe. "Do prdele!" zakoulel očima. Ještě že jsem si nevzal žaket. Ale toho kafe je škoda i na ty rozdrbaný tepláky!"
"No," řekl Kefalín "a teď byste měl našim čtenářům prozradit, na čem právě pracujete."
"Čtenáři by měli radost," mínil Hlinomaz "ale mne i vás by nejspíš zavřeli. Vlastně docela určitě. Já totiž teď maluju velice důležitej obraz s výrazným filosofickým podtextem. Bude to vyvrcholení mého celoživotního snažení. Jedno z největších pláten, jaký jsem kdy namaloval. A bude se jmenovat Proletáři všech zemí, jděte do prdele!"
3.
Jiří Winter, který ilustroval téměř všechno, co Kefalín napsal, měl pojednou nečekané, ale za to značné starosti. Zavedená a znamenitě prosperující firma Neprakta začínala praskat jako ledová kra. Vina padala zcela jednoznačně na hlavu Bedřicha Kopečného, který ztrácel elán a věnoval tvorbě stále méně času. O to déle vysedával v hostinci U krále Brabantského. Z Míšeňské ulice, kde bydlel, to sem byl nepatrný kousek cesty a Bedřich tu znal kdejakého opilého strejce. Ale nejen strejce! U krále Brabantského vysedávali i příslušníci StB zmožení celodenní ostrahou našeho radostného života. Měli v rohu místnosti zvláštní stůl, k němuž si nikdo jiný nepřisedl a natahovali uši, neděje-li se v lokále či na ulici něco nepatřičného. Rozvážně lemtali svá piva a snažili se vypadat jako normální hosté, což se jim příliš nedařilo. Není divu, že jich jednoho dne přišlo Bedřichu Kopečnému líto. "Mládenci," oslovil je bodře "přišli jste si svlažit hrdla do starobylé krčmy a shledali jste, že si vás pracující lid oškliví. Jak vás tato krutá nespravedlnost musí mrzet! Snažíte se, pachtíte se za prohnaným třídním nepřítelem a vděku se nedočkáte, přátelského slova neuslyšíte, žijete jakoby na pokraji společnosti. Ale já vás chápu, mládenci! Vím, že vaše práce je ušlechtilá a prospěšná. Kdo by lapal špióny a diverzanty, kdyby nebylo vás? Jak vratká by byla naše socialistická republika! Proto si vás nejen nehnusím, ale chovám k vám ty nejvřelejší sympatie! Nemračte se, chlapci, a pojďte si se mnou zavdat! Rád si přiťuknu s těmi, jejichž práce podpírá tuto zemi! Na zdraví chrabrých hochů, kteří nemyslí na nic jiného, než na naše společné štěstí!"
Mládenci neprojevili příliš smyslu pro humor. Mračili se jako čerti, loupali po Kopečném očima a dávali mu najevo svou nelibost. Když pokračoval v jejich okázalé oslavě a ještě stupňoval superlativy obdivu a chvály, zvedli se ze svých míst a zlostně odešli.
Ten večer byl Béďa Kopečný na cestě domů přepaden a nemilosrdně zpráskán. Druhý den se dostavil ke králi Brabantskému zafačován a polepen náplastmi. Opíral se o starožitnou hůlku, neboť za sebou vlačel pohmožděnou nohu. Přesto se tvářil velice spokojeně. Sotva se posadil na svou židli a vypil první půllitr piva, obrátil se ke stolu, odkud vzešla včerejší pohroma. "Mládenci," pravil vlídně, "včera jste mi dali na pamětnou, protože jste si špatně vyložili má přátelsky míněná slova. Já se proto na vás nehorším. Specifická povaha vaší práce vám brání rozeznat bezelstně podanou ruku. To je třeba chápat a já se nikdy nepřipojím k těm, kdož vámi pohrdají. Na rozdíl od ostatních vás i nadále považuji za výkvět národa a trvám na tom, že na vás musíme být pyšní! Hle, tento žejdlík zvedám na vaši počest a ještě jednou prohlašuju, že k vám chovám ty nejvřelejší sympatie."
Mládenci ani tentokrát nebyli Bedřichovým projevem nadšeni a opět hromadně opustili místnost. Tentokrát za sebou důkladně bouchli dveřmi.
Hostinský nabídl Kopečnému, aby přespal ve výčepu, ale Bedřich takové zbabělé východisko hrdě a rozhodně odmítl. "Bude-li mé tělo nalezeno zítra někde v kanálu, ohlodané krysami," řekl hostům, "nepodezírejte z toho ty statečné chlapce. Vinníkem bude pravděpodobně lapka, který nemá vřelý vztah k naší socialistické skutečnosti!"
4.
Bedřich Kopečný byl vzděláním inženýr, ale nikdy ho nenapadlo, aby se tím honosil. Kdysi s čerstvým diplomem v kapse vstoupil do armády a na sklonku první republiky obdržel úctyhodnou šarži poručíka. Okamžitě Z toho měl problémy, a to nikoliv zanedbatelné. Důstojníci za Masarykovy tyranie nesměli nosit plnovousy a Bedřich se tvrdošíjně odmítal oholit. Když už byla situace povážlivá, ba zcela neudržitelná, začal tvrdit, že vousy jsou výrazem jeho náboženského přesvědčení, protože spatřil Alláha a stal se mohamedánem. Proti tomu nebylo ovšem možno vznést žádné námitky. Náboženská víra musela být respektována. Horší bylo, že na Alláhovu víru přestoupila celá

Bedřichova rota, a vážně tím narušila disciplinu celé divize.
Konec války prožil Bedřich u Plzně jako válečný hrdina. Při výbuchu miny přišel o všechny zuby. Nicméně se nějakou dobu zdálo, že měl v neštěstí kus štěstí. Dostal se totiž do americké polní nemocnice, která byla vybavena mnohem lépe než většina evropských špitálů. Zubní lékaři se ve svém řemesle dokonale vyznali a dovedli již tehdy vsazovat umělý chrup přímo do dásní. A vzhledem k tomu, že šlo o hrdinu, dali si ještě mimořádně záležet. Po několika týdnech byl Bedřich propuštěn do domácího ošetřování a v ústech mu blýskalo dvaatřicet překrásných bílých zubů, které mu mohl kdekdo závidět, šlo jen o to být alespoň měsíc opatrný a chrup nadměrně nenamáhat. Leč Bedřich vyrazil na vesnickou tancovačku a pozorně sledoval vše, co se dělo kolem něj. Neušlo mu brutální chování nevzhledného ryšavého pořízka, který ze zcela malicherných důvodů vlepil své tanečnici dvě facky. Takové brutalitě nemohl džentlmen lhostejně přihlížet. Bedřich rázně přistoupil k pořízkovi a vzal ho za rameno. "Pojď ven," zasyčel výhružně, "já tě naučím, jak se muž má chovat k dámě!"
Pořízek navzdory očekávání nezbledl strachem a Bedřichovu výzvu přijal spíše jako milou pozornost. Vykročil v dobrém rozmaru před hostinec a krátce na to se Bedřich vrátil do sálu zbaven tentokrát svého dokonalého kompletního chrupu s konečnou platností. Nesl to kupodivu lehčeji, než se dalo předpokládat. K újmám na zdraví ostatně přicházel dosti často a většinou ani nevěděl jak. Z ničeho nic měl najednou ruku nebo nohu v sádře a jeho obličej svědčil o velice neklidně prožité noci. Do redakce se dostavil ve velice zbědovaném stavu, ale nikoliv v poraženecké náladě. Původní povolání na něm zanechalo své stopy. "Já nemám, chlapci, ani tušení, jak se mi to mohlo stát," usmíval se spokojeně. "Nevím, kde jsem byl, ani co jsem tam dělal. Jen docela matně si vzpomínám, jak po mě nějací chlapi šlapali a jeden z nich pořád křičel: Teraz si to budeš, ty somár, pamätať!" Že se Bedřich konfliktům nikdy nevyhýbal, o tom svědčí i tento případ: Nikdo už dnes přesně neví, kam se za ponurého večera mistr Kopečný vlastně rozjel. Jistě je, že stál na otevřené plošině starého typu tramvaje číslo jedna. Kymácel se ze strany na stranu a spokojeně si popiskoval. Paní průvodčí si ho chvíli podezíravě prohlížela a potom pojala o pasažérovu bezpečnost obavu. "Pane," oslovila Bedřicha, "postupte si laskavě do vozu! Tady byste mohl snadno vypadnout!"
Bedřich vrhl na dámu v uniformě zdrcující pohled. "Jsem dospělý muž," pravil důstojně, "a nějaká kráva nahá mi nebude radit, kam se mám postavit!"
Tramvaj zastavila na Malostranském náměstí a uražená průvodčí přivolala na pomoc příslušníka VB. Seznámila ho se situací a naléhavě požadovala zákrok.
"Pane," řekl přísně orgán, "vy jste řekl zde soudružce průvodčí kráva nahá?"
"Ano, to jsem řekl," přikývl Bedřich ochotně, "a nějaký třapec mi nebude radit, jak mám oslovovat dámy!"
Krátce poté se Mistr ocitl v místech, která určitě neměl v úmyslu toho večera navštívit. Na záchytce. Důrazně odmítl podřídit se léčení a na domluvy odborníků nedal. Místo toho začal zběsile kopat do nábytku a křičet ze všech sil: "Mám doma nemocnou, osmdesátiletou matku, která se v této chvíli chvěje o můj život. Nejspíš mě chuděra vidí zraněného ležet kdesi v tratolišti krve s rozbitou lebkou a polámanými hnáty. A jestliže jste té chuděrce staré, životem usmýkané, připravili bezesnou noc, tak vám zaručuji, že tady taky spát nebudete!" A začal znovu kopat do všeho, co bylo k nakopnutí vhodné. Za této situace bylo ovšem nutno přivolat posilu. Do místnosti vplul usmívající se primář: "Ale co jste to udělali, přátelé?" zděsil se. "Takový solidní a inteligentní občan nepatří přece na záchytku! Promiňte, pane, ale stal jste se obětí politováníhodného omylu. Hned to napravím a napíši vám propouštěcí list. Během pěti minut můžete naše zařízení opustit! Jsem zde totiž primářem a okamžitě dovedu odhadnout, kdo sem byl dovezen neprávem!"
Bedřich přestal běsnit a naopak se několikrát velmi zdvořile uklonil. "Velice mě těší, že vás poznávám, pane primáři," podával příchozímu ruku, "neboť je na první pohled zřejmé, že jste věhlasný učenec. Se vzdělanci si vždycky rád promluvím!"
"Já rovněž, pane," tvrdil primář, "a nestává se bohužel často, abych k tomu měl u nás příležitost. Jedině díky tomu, že jste se k nám nedopatřením dostal…"
"O tom už nemluvme," mávl rukou Bedřich. "Všechny ústrky mi byly stonásobně vynahrazeny tím, že jsem vás mohl osobně poznat!"
"Pojďte, pane," culil se lékař, "budete-li chtít, zařídím, aby se vám naši pracovníci písemně omluvili!"
"Není třeba," ujišťoval ho Kopečný. "Jsem na ústrky zvyklý a dovedu odpouštět. Budu na střetnutí s vámi dlouho vzpomínat!"
"Já rovněž," otevřel před ním dveře primář. "Račte, prosím, vstoupit…"
"Až po vás, pane primáři!"
"Ne, ne, vy jste zde hostem!"
Bedřich se vpotácel do otevřených dveří. V té chvíli ho primář vší silou strčil dovnitř a bleskurychle zaklapl dveře. Kopečný se ocitl v ajnclíku, jehož stěny, strop i podlaha byly pečlivě vypolštářovány. Primář si spokojeně zamnul ruce. "Tak, vole," uchechtl se, "tady si můžeš řvát, jak dlouho budeš chtít!"

5.

Jiří Winter působil vždy velice solidním dojmem. Nepil, nehýřil a vážil sto dvacet kilogramů. Občas se mu stávalo, že ho někdo zastavil a vzrušeným hlasem žaloval: "Pane Neprakta, měl byste podat žalobu na jisté černovlasé individuum odpudivého zevnějšku! Ten bezzubý alkoholik chodí pravidelně do hostince U krále Brabantského, vyvolává tam různice a tvrdí o sobě, že je Neprakta! Považte tu drzost. Takový šutrák a má tu drzost vydávat se za věhlasného umělce milovaného celým národem!" Kdekdo se pozastavoval nad tím, že dva tak různorodí lidé mohou úzce spolupracovat. Nu, veliká záhada to zase nebyla. Oba byli zanícenými sběrateli a seznámili se ještě v době, která si starožitností příliš neválila. Setkávali se na aukcích, kupovali zdánlivé haraburdí, diskutovali a posléze dospěli k názoru, že by to mohli zkusit s kresleným humorem. Jiří až dosud ilustroval kynologické věstníky a přírodovědecké knížky o zvířatech. Bedřich byl talentovaným spisovatelem, ale jeho záliba v alkoholu mu nedovolovala napsat víc, než

krátký odstavec, který pak stejně v některé hospodě ztratil. Vymýšlení gagů bylo pro něj optimálním řešením.
Kolegův způsob existence ho ovšem spíše děsil. Představa, že by měl svůj dům a v něm dokonce manželku, se s jeho představami o svobodném životě rozhodně neslučovala. Navíc nesnášel paní Zdeničku. To byla malá, baculatá ženuška, která se za Jiřího Wintera neuváženě provdala a nyní mu vydatně komplikovala život. Pocházela z Nýrska a netajila se tím, že je českobratrského vyznání. Naopak si na starobylé víře svých předků značně zakládala a při každé příležitosti ji prezentovala ostatním. "Představte si," vyprávěl s oblibou Bedřich Kopečný, "že jsme se procházeli Libercem. Bylo nás asi deset, ale najednou jsme všichni strnuli. Zdenička spatřila ve výklenku jednoho z domů kalich a rázem upadla do náboženské extáze. Sepjala ruce a začala se hlasitě modlit. Pak vyšlo najevo, že to, co považovala za Husův sbor, byla vinárna!"
Paní Zdeničku Bedřich Jiřímu rozhodně nezáviděl. Když o ní hovořil, probouzel se v něm jinak úspěšně tutlaný herecký talent. Velice zdařile ji imitoval a vyprávěl o ní málo lichotivé historky. Když mu došly skutečné, klidně si vymýšlel další. "Ale dobře, že ji má," říkával potměšile, "protože se pod jejím zhoubným vlivem uchyluje do říše erotických představ a obohacuje naše umění spoustou vzrušujících kreseb." Přesto, když se malíř se Zdeničkou rozvedl, přijal to s uspokojením.
Kromě Zdeničky neměl Bedřich rád ani Winterovu zálibu v jídle. Na tom měla zřejmě svůj podíl jeho bezzubost a neschopnost rozžvýkat řádně potravu. Rád proto citoval Jaroslava Haška, který prohlásil, že každého místa v žaludku, které není zaplněno alkoholem, je škoda.
Ne právě nejzdravější způsob života se na Bedřichovi dost podepsal. Třicet let neúnavného popíjení alkoholu způsobilo, že se u něho začaly objevovat rozličné choroby. Odháněl je od sebe jako obtížný hmyz a na lékaře hleděl s netajeným odporem. Soudil, že jde o divochy bažící po jeho skalpu. Když mu začaly černat prsty na rukou, dopravil ho Jiří téměř násilím do nemocnice na vyšetření. Lékař začal bohužel z nesprávného konce.
"Pane Kopečný," otázal se vlídně, vkládaje list papíru do stroje, "kde jste zaměstnán?"
"Je snad mojí povinnosti být někde zaměstnán?" naježil se Bedřich a zakoulel očima.
"Jistěže ne," řekl poněkud nejistě lékař, "ptám se jen proto, abych věděl, kam vás mám zařadit."
Je-li pro vás obtížné někam mě zařadit," rozzlobil se Bedřich, "nebudu vás dále obtěžovat. Odcházím chcípnout někam k plotu!" A opustil ordinaci, aniž byl vyšetřen.
6.
Bedřich Kopečný žil obklopen starožitnostmi v Míšeňské ulici a od života toho příliš nežádal. Pouze láhev rumu a laminátový kbelík plzeňského piva od krále Brabantského denně. Kvůli tomu se dostávala do stresových situací i jeho poslední milenka, jinak učitelka základní devítileté školy. Když ji Bedřich sdělil, že bude spát nahá na hromadě perských koberců a tentýž materiál musí používat i jako přikrývku, pokusila se vzdorovat. Marně. "Co je dobré pro íránskou císařovnu," řekl Bedřich příkře, "je dobré i pro tebe!"
Paní učitelce nezbylo nic jiného, než si zvyknout na obyčeje orientální šlechtičny, i když jí tak do spokojenosti ještě mnoho chybělo. Daleko lépe si poradila s přísunem tuzemského rumu. Každý den kupovala požadovanou láhev v jiném obchodě, takže nevzbuzovala nežádoucí pozornost, natož pak podezření z notorického alkoholismu. Mnohem horší a strastiplnější to bylo ovšem s pivem. Bedřich vlastnil velký, hráškově zelený kýbl z umělé hmoty a neústupně trval na tom, aby paní učitelka došla každý večer s touto nijak exkluzivní nádobou pro pivo ke králi Brabantskému. "Já se strašně stydím," pípala kultivovaná dáma. "Kdybys měl alespoň skleněný džbánek…"
"To by ses ulítala," konstatoval Bedřich. "Ale do kýblu se vejde osm litrů a to mi plně dostačuje. Ovšem jen díky tomu, že mi příliš neupíjíš! Má předešlá milenka, promovaná filoložka, vylemtala půl kbelíku sama a potom si stěžovala, že musí jít před půlnocí ještě jednou do hospody!"
7.
Bedřich Kopečný byl stále nevrlejší. Náměty na kreslené vtipy dodával Jiřímu Winterovi velice zřídka a snil o tom, že napíše rozsáhlý román o loupežníkovi Babinském. Každému tvrdil, že na své životní a velice závažné historické dílo sbírá materiál. Vzhledem k tomu, že tuto činnost provozoval výhradně po hospodách, mu to jen málokdo věřil. Babinský sice pražské hospody navštěvoval pravidelně, ale pamětníci jeho exkurzí za dobrým mokem už prokazatelně zemřeli před mnoha lety. Bedřich přesto každému bájil, že právě vytváří největší historický román všech dob a nikdo neměl odvahu mu to rozmlouvat. Tím spíše, že začínal být neúnosně sentimentální. Stále častěji navštěvoval svou starou matku, která už téměř nekomunikovala se současností a stále se ve vzpomínkách i v řečech vracela kamsi do první republiky. K šedesátiletému synovi hovořila jako k nezletilému chlapci a radila mu, aby se dal co nejdříve zapsat do vojenské akademie. Ačkoliv již čtyřicet let nebyla v kině, stále se zajímala o to, co se dnes na stříbrném plátně děje. Bedřich jí trpělivě předčítal názvy právě uváděných filmů a maminka se nikdy nezapomněla zeptat, je-li ten film zvukový. Její konec se očividně blížil. "Jeden slavný básník," deklamoval Bedřich nad pivem, "se po smrti své matky odmlčel na dvacet let. Měl na to plné právo, přestože šlo o lyrika, který psal ponuré verše a nikdo by mu je nevyčítal. Ale jeho smutek byl příliš veliký! Hodlám následovat jeho příkladu. Zemře-li má matka, nemůže na mně nikdo žádat, abych lechtal lidem bránice a vymýšlel kašpařinky pro pouhé pobavení. S humorem, skopičinkami a kratochvílemi bude definitivní konec. Alotria se zruší. Povedu smutný poustevnický život a omezím styk s tímto světem na skutečné minimum!" Čímž zřejmě myslel nezbytné návštěvy v malostranských hospodách. Jiří Winter nebral Bedřichovy výhrůžky na lehkou váhu. Věděl, že dlouholetý spolupracovník tentokrát nemluví do větru. Také bylo jasné, že si dvacetileté truchlení může klidně dovolit. Ceny starožitných předmětů ustavičně stoupaly a Bedřich měl co prodávat. Mohl v pohodě bědovat a uctívat matčinu památku ne dvacet, ale třeba padesát let. Možná i déle.
8.
Firma Neprakta byla tudíž vážně ohrožena.
"Nechceš zkusit dělat vtipy?" zeptal se jednoho dne Winter Kefalína. "Z Bedřicha už zřejmě nic nevypadne."

Ale tak jednoduché to zase nebylo. Kefalín znal Bedřicha Kopečného příliš dobře, než aby klidně a bez obav zaujal jeho místo. Bedřich si velice potrpěl na oslovení Neprakta a zakládal si na něm až nepochopitelně. Rád přijímal po hospodách velebení a obdiv opilců. Krom toho byl také dost urážlivý a těžko by snášel, kdyby se někdo méně nadaný zničeho nic snažil potlačit jeho věhlas. Poslední dobou si navíc začínal namlouvat, že ho chtějí zničit vlivní nepřátelé. Když mu redakční rada zamítla vtip, obvykle se zasmušil a huhlal, že ústřední výbor zahájil proti němu zákeřné tažení, které má skončit jeho uměleckým znemožněním. "Jsem pro ně nepřijatelný, tvrdil, "ale nejsou dost stateční, aby mi to řekli do očí. Proto se schovávají za rozhodnutí vepřových hlav, jako je Karel Bradáč a jemu podobní!"
Cítil se ohrožen a proto nebylo radno ho nějakým způsobem dráždit. Slušelo se počkat, až se sám a dobrovolně zahalí do hávu dvacetiletého smutku.
Pilný a činorodý abstinent Jiří Winter v té době dost trpěl. Na politické scéně očividně tálo a v časopisech i v televizi se najednou ledacos smělo. Soudruh Novotný se sice zlobil a ani Koutský s Hendrychem se netvářili právě přívětivě, ale situaci už dostatečně nekontrolovali. Winter si uvědomoval, že by mohl republiku zaplavit nahatými ženuškami, o něž ho v redakcích žádali vilní redaktoři, ale chyběly mu texty pod obrázky. Bedřich Kopečný tvořil velice sporadicky a společenské uvolnění vnímal spíše okrajově. Pokud si ho vůbec všiml.
"Nemohu se zabývat pošetilostmi," říkal, "a rozptylovat se obscénními taškařicemi. Mám-li zájem vidět nahou dámu, požádám paní učitelku, aby se svlékla a ona mi ráda vyhoví. Před tím musí ovšem zatopit, jelikož máme velice chladný byt. Daleko lépe se cítím u krále Brabantského, ale tam se prozatím striptýz neprovozuje."
Takže Winter neměl co kreslit. Ilustroval sice povídky, ba i romány, ale jeho touha eroticky dráždit čtenáře mu nevycházela. Proto alespoň sháněl starožitnosti, kterých už měl plný barák.
9.
Význačným a přímo fanatickým sběratelem byl také malíř a koláţista Bohoušek Štěpán. Kefalínovi ho navštívili v jeho bytě Na Veselí a nestačili se divit.
Bohouš právě prožíval údobí slávy a uznání. Jeho koláž císaře Franze Josefa II. s dělnickou čepicí na hlavě obletěla půlku Evropy a přetisklo ji několik desítek časopisů. Obrázek byl někde přijat s nadšením, jinde byl stroze odmítnut a monarchistické kruhy ho kvitovaly s nehraným pohoršením. Leč autor vstoupil do obecného povědomí a mohl uspořádat výstavu v celé řadě západních měst. A vernisáž zahajovala vždy nějaká význačná osobnost, o níž si komunističtí ideologové pochopitelně mysleli své. Bohoušek se právě se svou mladou ženuškou vrátil z Vídně. Byl tedy přímo v jámě lvové a přiznával, že se tentokrát dost obával o svou bezpečnost. Říkal si, že se na výstavu třeba sjedou všichni evropští Habsburkové a budou si to chtít s tvůrcem potupného dílka vyřídit ručně. Skandál nemůže sice umělci škodit, ale co je moc, to je moc. Z toho, jak se u nás psalo o zdivočelé šlechtě, která se pachtí za trůnem a neváhá přitom jít přes mrtvoly, si o skutečnosti vytvořil dost nepřesný obraz. Nicméně Habsburkové se na něho nevrhli s holemi a deštníky, jak najisto předpokládal a do boje nevyrukovali ani jejich najatí pohůnkové. Štěpánova výstava přilákala řadu slušných a chytrých lidí, kteří se chtěli bavit. V tomto směru nebyli zklamáni, neboť o významu pražského výtvarníka promluvil známý dánský psychiatr, jenž v žádném případě netrpěl zimomřivostí. Během svého zaníceného proslovu provedl dokonalý striptýz a skončil za mohutného potlesku úplně nahý. Nadšené obecenstvo se shodlo na tom, že tak znamenitá výstava ve Vídni ještě nebyla.
"Kdybych neměl v Praze tyhle sbírky," říkal nyní Štěpán, "tak se od hodiny přestěhuju do Vídně. Přestože jsem starej a slepej." Obojí byla téměř pravda. Bohouškovi táhla šedesátka a dlouhá léta ho trápila vážná oční choroba. V poslední době ho nikdo nespatřil bez tmavých brýlí, které mu ovšem mimořádně slušely. Vypadal v nich jako nebezpečný agent některé z banánových republik. Místnosti Na Veselí byly napěchovány trofejemi, které Štěpán sám vydyndal na stovkách původních majitelů. Začal s tím včas a v tom tkvěl jeho oslnivý úspěch. V dobách, kdy se lidé rádi zbavovali starých krámů, objížděl vesnice a říkal:
"Strejdo, pusťte mě k vám na půdu, já si tam něco vyberu a pak vás za to nakreslím." To, co tehdy získal, stálo opravdu za to. Díky své předvídavosti mohl nyní Kefalínovům zahrát na rozmanité hrací strojky i obrazy, rozezvučel orchestriony, flašinety a gramofony s pestře malovanými troubami, načež vnořil prsty do strun roztodivných historických nástrojů. Měl v bytně pouťovou střelnici, kolotočové šimly i hlavu lochnesky. Kefalín s Evinkou byli však nejvíce nadšeni malířovou rukodělnou prací. Bohoušek jako by neměl nic jiného na práci, strávil bezpočet hodin tím, že pomocí pinzet vestavoval do lahví s úzkými hrdly válečné koráby a jiná důmyslná plavidla. Nebo si vymyslel ještě šílenější věc. Na lahve od sodovky přišíval knoflíky. Nejprve navrtal sklo a když nadělal dostatek dírek potřebných na protažení jehly a nitě, odvedl perfektní krejčovskou práci. Pracoval soustředěně a trpělivě, ale přece jen ho dovedlo náležitě rozzlobit, když už měl přišito sedm či osm knoflíků a při dalším navrtávání láhev praskla. Někdy prý i zuřil, ale od dalšího přišívání ho to neodradilo.
"Tohle bych vlastně strašně rád dělal jako povolání," snil Štěpán a spokojeně se usmíval, "ale kdybych s tím návrhem zašel na výtvarný fond, tak by mě asi vyrazili."
Měl pravdu. Tahle činnost měla do socialistického realismu hodně daleko.
10.
Kefalín šel zcela nečekaně k soudu. Karikaturista Miroslav Liďák byl obžalován z hanobení republiky a měl se z tohoto hnusného činu zodpovídat ve veřejném procesu na Ovocném trhu.
Kdekoho to překvapilo, protože jestliže by si někdo z kreslířů zasloužil od Novotného party metál, byl to právě provinilec, který se věnoval celou řadu let soustavnému tepání imperialismu a odpůrců socialismu. S Pavlem Hanušem vytvořil nerozlučnou dvojici Haďák a se svazáckým elánem se postavil do řady obhájců spravedlivého sociálního řádu. Nedělal to pro peníze, ale z čirého uvědomění. V jedenašedesátém roce, kdy se náš cynický národ bavil tím, že si ničemný konžský zloduch v belgických službách Tshombe upekl k obědu Patrice Lumumbu, šel Mirek Liďák se skupinou radikálních studentů házet kameny na belgické velvyslanectví. Stejně nesmlouvavá byla i jeho satira.

Nakreslil bezpočet Adenaurů, Eisenhowerů a jiných představitelů válečné imperialistické kliky. Dával zabrat západoněmeckým revanšistům, neonacistům a jiným netvorům. V době, kdy u nás církev opravdu trpěla a desítky kněží si odpykávaly mnohaleté tresty v stalinsko-gottwaldovských trestnicích, vydal Haďák protináboženskou knihu Malý katechismus. Kdyby měli komunisté alespoň minimální potuchu o vděčnosti a kdyby jejich vládnutí mělo nějakou logiku, ozdobili by pár nadšených bojovníků řády a tituly.
Ale jim nic nebylo tak cizí. To, že jim pomáhá snad nejnadanější český karikaturista, brali jako samozřejmost. A potom udeřili. Haďák měl výstavu na Národní třídě a tentokrát uhodil na poněkud jinou strunu. Svazácké nadšení pominulo a v dílech se objevily stopy deziluze. Značnou část výstavy tvořily vtipy na kult osobnosti a kdysi všemocný generalissimus nedopadl nejlíp. Návštěvníci se znamenitě bavili a ideologičtí hlídači znervózněli. Výstavu považovali za hrubý útok proti straně, ale nevěděli, jak se zachovat. Kult osobnosti byl přece oficiálně odsouzen. Potom našli klacek, který usilovně hledali. Posloužil k tomu dobrý voják Švejk. Haďák zřejmě cítil, že švejkování celého národa přerostlo únosnou míru a chtěl na to své opivněné současníky upozornit. Zamontoval známou figurku do státního znaku a se zlou se potázal. Bylo z toho hanobení republiky. Tak se tedy ocitl Mirek Liďák před soudem. Místnost na Ovocném trhu byla plná a předsedající chtěl několikrát nechat vyklidit sál. Bouřlivá atmosféra a komentování procesu obecenstvem se mu nezamlouvaly. Obviněný důstojně popíral svou vinu a leckomu připomínal mistra Jana Husa před koncilem. Kdyby žil Brožík, určitě by ho namaloval. Obhájce byl znamenitý, publikum fandilo jako při hokeji. Marně. Rozsudek určil někdo jiný a jinde. Zněl na jeden rok vězení nepodmíněně. Později ho odvolací soud opravil na podmínku a Liďák přece jen neseděl.
Leč všichni humoristé si v plné míře uvědomili pravdivost přísloví:
"Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění." Komunisté si vůbec neuvědomovali, kolik sympatií při procesu ztratili a jak mnozí se rozhodli systematicky pracovat proti nim.
11.
Kefalín se vydal na zdravotní procházku. Zvolna se kolíbal ke Kunratickému lesu a těšil se na večeři, kterou Evinka doma láskyplně připravovala. V té chvíli ho předběhl maratónec Skála ve vybledlých modrých teplákách a zcela nečekaně se zastavil.
Pan Skála byl výrazná chodovská figurka. Stále ještě běhal za Spartu, třebaže se mu blížila šedesátka. Zúčastňoval se lesních běhů a maratónů všude, kam byl pozván. Jezdil po republice a běhal od Aše až po Košice. Nepomýšlel na medaile, dosahované časy už nebyly nejlepší, ale stále ještě nacházel v závodění radost a uspokojení.
V Chodově ho neznal nikdo jinak, než v poklusu. Ráno běžel na Karlovo náměstí do zaměstnání a stejným způsobem se i vracel. Dopravní podniky na něm nevydělaly ani korunu. Odpoledne se maratónec rozběhl do Krčského lesa a tam pak běhal po cestičkách dlouho do večera. Někdo ho obdivoval, jiný si ťukal na čelo, ale všichni ho měli rádi. Nyní však měl pan Skála něco závažného na srdci. Poklusával na místě a odhodlával se k důležitému projevu. "Pane Kefalín," vyrazil ze sebe konečně, "nezlobte se, ale já vám to musím říct. Už dlouho se k tomu chystám. Vy jste umělec, ale nežijete zdravě. Tloustnete a ohrožujete svůj život. Jestliže budete pokračovat i nadále v tomto stylu, zemřete v padesáti letech na infarkt. Řekněte sám: nebyla by to škoda?"
Skončil a čekal na odpověď stále poklusávaje. Kefalín se zamyslel. Chvíli zíral na muže, který se domníval, že zvolil ten nejzdravější a nejoptimálnější způsob života. Potom si pohladil vystupující bříško a pravil: "Víte, pane Skála, je docela možné a snad i pravděpodobné, že si mne v padesáti létech najde infarkt. Koneckonců, máme to v rodě. Vy pravděpodobně zemřete štíhlý kolem sedmdesátky. Když si ale spočítáte, kolik let jste strávil v poklusu a o kolik radovánek jste se tím pádem připravil, nebude mezi námi co se týče dlouhověkosti téměř žádný rozdíl. Představa, že bych dvacet let strávil pobíháním po lesních cestách nebo v ulicích velkoměsta, je pro mne zcela nepřijatelná."
Pan Skála překvapeně otevřel ústa. "Takhle jsem na to ještě nepohlížel," přiznal se potom, "a doufám, že je to jenom demagogie. Jestli zjistím, že je na tom něco pravdy, tak ten infarkt zřejmě dostanu já."
Nejistě se usmál a pak vyrazil ke Krčskému lesu, jakoby ho tam čekala zlatá olympijská medaile.
12.
Do knížky o hrdinech a jiných podivínech, která prozatím vznikala jako časopisecké reportáže, chtěl Kefalín použít vzpomínání pana Otto Segera, bývalého prokuristy firmy Bayer v Kolíně. Patřil totiž nejen k rozšafným pamětníkům, ale především k znamenitým vypravěčům. Bohužel, jeho dosavadní životní zkušenosti se vzpíraly jakékoliv publicitě a snaze proniknout na veřejnost. Nebyl domýšlivý, ani ctižádostivý. Teď už ne. "Kdepak, pane Kefalín," vrtěl hlavou Otto Seger. "Mám já to snad zapotřebí? Nemám! Ještě by se řeklo: co má ten starej Žid za lubem, že se najednou ukazuje na veřejnosti? To nemá dost na tom, co ho potkalo?"
A potkalo ho opravdu dost věcí. Byly doby, kdy se mu dařilo znamenitě a kdy se ho, jak s úsměvem říkal, chytila pejcha. Před tímto stavem Kefalína důrazně varoval.
Otto pocházel z bohaté patricijské rodiny a ještě k tomu se výhodně oženil. Měl procovskou vilu v Kolíně a pětipokojový byt v Praze na Letné. S dvěma koupelnami. Znal kdekoho a řadě umělců soustavně a ochotně finančně vypomáhal. Franta Němec a jiní neabstinenti to velice potřebovali. Ale v Německu se dostal k moci Hitler. V osmatřicátém roce napsali Segerovům příbuzní v Americe naléhavý dopis, v němž stálo: "Okamžitě opusťte Evropu, tady se o vás postaráme. Neváhejte! Všechno tam nechte, s ničím se nezdržujte a přijeďte! Jde o týdny, ne-li o dny!"
Jenže tu byla šetrná maminka opojená novou vilou. "Cožpak to jde, odejet od takového majetku? Teď, když jste si pořídili tak nákladné zařízení? To bych si musela vyplakat oči!"
Ani dalším rodinným příslušníkům se z Československa nechtělo. Otáleli, váhali, lpěli na majetku a potom už bylo pozdě. Celá rodina, s výjimkou Otto Segera a paní Valinky, zahynula v koncentračním táboře. Někteří zemřeli hladem, jiní skončili v plynové komoře.
Celá situace se opakovala před osmačtyřicátým rokem. Segerovi měli po válce velké železářství v Hradci Králové a ještě

stále mnoho plánů do budoucnosti. Leč na postupu byl komunismus a příbuzní z Ameriky opět psali: "Všechno tam nechte a okamžitě přijeďte sem, tady se o vás postaráme!" Všechno dopadlo jinak. "Může Žid opustit prosperující podnik?" otázal se Otto Seger sám sebe a ihned si odpověděl: "Nemůže!"
Tím pádem znovu přišel o všecko a skončil v malém vršovickém bytě III. kategorie. Pracoval v ponurém železářství, krčil rameny a říkal:
"Co nemožno změniti, je nutno snášeti." Občas ho navštívil příslušník StB a vyzvídal, jak bývalý podnikatel hodnotí vážnou politickou situaci a kterak se bude nadále vyvíjet politika státu Izrael.
Já bych vám, soudruzi, rád pomohl," tvrdil Otto Seger, "ale on se Ben Gurion nechodí se mnou radit. A má úplnou pravdu. Co je mu v Tel Avivu do nějakého Segera z Vršovic?"
Kefalínovi se Segerovými se občas scházeli a starý skeptik Otto vyprávěl, vzpomínal nebo alespoň radil. Přečetl si část Kefalínova románu o pétépácích, ale nevěřil, že toto dílko spatří někdy světlo světa.
"To píšete zbytečně," tvrdil. "Komunisté možná připustí nějakou kritiku, ale rozhodně se nenechají takhle zesměšňovat. Pište povídky do Dikobrazu, scénky do televize a nezapomínejte, kde žijete."
Když se to Kefalínovi nezdálo, dodával s úsměvem: "Nic jiného vám nezbývá. Nejsou poctivý - tancuje se s kurvama!"
Evince se velice líbilo, jak se manželé k sobě chovají. Otto byl nesmírně pozorný a galantní, z paní Valinky láska přímo vyzařovala. "Víte," vyprávěla, "já jsem se s Otíkem seznámila na plesu u barona Petschka. Sotva jsem ho spatřila, hned jsem se šíleně zamilovala. On byl vysoký, krásný, černovlasý a měl nádherný úsměv. Mně se zatočila hlava a už v tu chvíli jsem si umínila: tenhle člověk musí být můj! Nezáleží na tom, kdo to je. I kdyby to byl darebák, lupič, děvkař, podvodník nebo dokonce vrah, na tom nezáleží. Udělám vše pro to, abych ho získala! No a vidíte - podařilo se mi to!"
"A co vy, pane Seger?" otázala se Evinka. "Jaké byly vaše pocity?"
"No," řekl Otto. Já jsem pochopitelně poprvé viděl Valinku na témže plese u Petschků. Právě tančila a já jsem se upřeně díval na parket. Říkal jsem si totiž: "Hle, tamhle tancuje milión!"
13.
Pan Seger sice odmítl vstoupit do povědomí čtenářské veřejnosti, ale poskytl Kefalínovi znamenitý typ. "Můj přítel Otto Sattler se s vámi jistě rád seznámí," řekl, "a kdybyste byl, alespoň trochu světák, už byste ho dávno znal. Je to náš nejlepší barový houslista. Hrál v nočních podnicích celé Evropy, dojímal krále, maharádži i prezidenty a věhlasným umělcům vyprávěl anekdoty v šesti jazycích. Teď hraje v Barberině za dva tisíce čtyřista korun měsíčně." Kefalín se přiznal, že ani neví, kde Barberina je. V nočním životě velkoměsta se opravdu nevyznal.
"Měl byste se na Ottu podívat, abyste ho viděl při práci," tvrdil pan Seger. Je to skutečná hvězda. Nejen vynikající houslista, ale také herec a společník. Umí vytvořit atmosféru. Dokáže zahrát tisíce písní a vždy se řídí přáním hosta. Od facky, která padla na sále po Fibichův Poem, od sentimentální lidovky až po nejnovější nahrávku Franka Sinatry. Pochybuji, že by se vám povedlo něčím ho zaskočit." Nebyl důvod tomu nevěřit. Kefalín se sice do Barberiny nevypravil, ale s panem Sattlerem se sešel k delšímu rozhovoru. Seznámil se s pozoruhodným mužem, který prožil celý život v baru. Taky o tom napsal knížku, ale o tu nemělo žádné socialistické nakladatelství zájem. "Paměti barového houslisty?" podivili se, když Kefalín upozornil na jejich existenci. "To je totéž, jako byste nám nabízel paměti pasákovy, nebo paměti prostitutky! Hnilobné závany starého světa naše čtenáře nezajímají."
Otto Sattler byl veselý člověk. Říkal, že místo světa poznal polosvět, ale nebylo to tak úplně pravda. Prožil šest let v koncentračním táboře a když v Osvětimi odváděli jeho ženu, děti do plynové komory, musel jim k tomu hrát na housle. Ze slavných židovských hudebníků, kteří účinkovali za první republiky v pražských nočních podnicích, zůstal Otto Sattler sám. Tehdy hrával do ouška velmožům, hlavám korunovaným i nekorunovaným. Spokojen byl egyptský král Fáud, bulharský Boris i španělský Alfons XIII. Velmi často hrával našim aristokratům: Kinským, Rohanům, Černínům. Kněžna Lobkovicová mu na vánoce pravidelně posílala patnáctikilového krocana. Často za ním chodili bankéři, politikové a kapitalisté. Dnes se klientela pochopitelně změnila a honoráře již nebyly ani zdaleka tak atraktivní. I když existoval jistý rozdíl mezi barem a agitačním střediskem, doba štědrých milionářů, gigolů a kasařů byla tatam. Lze o ní jen snít. Barový houslista vyprávěl historky z dnes už neexistujících barů a Kefalín nestačil zapisovat. Vznikla jedna z nejzajímavějších reportáží, které kdy dodal do časopisu. Jenže nevyšla. Socialistický redaktor měl podobný názor jako socialistický nakladatel. Navíc opovržlivě dodal: "Proč bychom měli propagovat nějakého židáka?"
14.
"A co dělá Borek Štolovský?" nezapomněl se nikdy zeptat pan Seger a jeho očička zvědavě zamžikala. "Už dlouho jsem ho neviděl." Také paní Valinka nepředstírala lhostejnost, protože výtvarník Ctibor Štolovský pocházel z Kolína a byl tam považován za předního krasavce. Kolínské slečny i dámy na něm mohly nechat oči.
To ovšem patřilo dávné minulosti. Nyní byl Borek Štolovský šéfredaktorem Dikobrazu. Vystřídal v této funkci Otu Šafránka, který nyní pobíral stipendium od Literárního fondu a chystal se ohromit veřejnost novým významným dílem. Psal detektivku z kavárenského prostředí.
Borek Štolovský ovšem nevkročil do redakce Dikobrazu s kvalifikací kolínského playboye. Naopak. Měl za sebou celou řadu pozoruhodných postů. Vykonával dokonce atraktivní funkci kulturního atašé v Moskvě, ale po pádu svého kamaráda Václava Kopeckého se odstěhoval zpátky do vlasti. Těch kamarádů měl naštěstí víc, neboť za první republiky pracoval a vyžíval se v českém Komsomolu. Odtud se znal s Josefem Smrkovským, Marií Švermovou, Gustou Fučíkovou, ale i s Gottwaldem a Slánským. O všech věděl spoustu věcí, ale o nikom nic dobrého. Když nastoupil Štolovský do Dikobrazu, nikdo nevěděl, jestli povýšil, nebo znamená-li to začátek jeho pádu. Vedly se o tom vzrušené spory, které neskončily uspokojivým závěrem.
Nyní ale mohl Kefalín pana Segera opravdu potěšit. "Borek Štolovský byl odvolán," hlásil, "a přechází na novou význačnou funkci. Byla mu propůjčena hodnost majora a bude přednášet na vojenské akademii dějiny umění."
"No to je ohromné!" zajásal pan Seger. "Dneska je možné opravdu všecko!"

"Uniforma mu bude slušet," tvrdila paní Valinka. "Škoda, že není kapánek mladší!"
"Terazky je majorom," mnul si ruce Otto, "jako v té vaší knížce, která v Československu nikdy nevyjde!"
15.
Majorů se v Dikobrazu vyskytovalo několik. Jedním, pochopitelně v záloze, byl sekretář redakce Eduard Littman, postavou i vzhledem pro uniformu jako stvořený. Přišel do humoristického týdeníku z Obrany lidu a hned nato začal psát veselé povídky. Byl manuálně mimořádně zdatný a zejména za éry Oty Šafránka zcela nepostradatelný, protože nešikovnému šéfovi opravoval a udržoval v chodu auto. Také výtvarný redaktor Dušan Motyčka sem přibyl z vojenského tisku a přinesl si s sebou úctyhodnou šarži. O jeho odchodu z Obrany lidu se vyprávělo, že jej zavinil telefonát ministra Lomského. "Soudruh major Motyčka k telefonu!" ozval se jednoho dne naléhavý hlas sekretářky - poručice nebo snad kapitánky. "Volá soudruh ministr!"
Dušan rázně připochodoval k telefonu, srazil kufry a zvedl sluchátko. "Major Motyčka. Slyším, soudruhu ministře! Všechno v naprostém pořádku, soudruhu ministře! Pochopitelně, soudruhu ministře. Tak to si tedy vyližte prdel, soudruhu ministře!" Další telefonické rozhovory realizoval Dušan Motyčka už z redakce Dikobrazu.
16.
J. R. Pick lnul k literární elitě a Dikobrazem z celé duše pohrdal. Nesnášel především Karla Bradáče, o kterém prohlašoval, že jde o nahodilý shluk bílkovin a pohromu české literatury. Bradáč zase o Pickovi šířil, že je zhýčkané buržoasní dítko, vydržované ožralým ministrem Václavem Kopeckým. Docházelo k četným konfliktům, které bavily náhodné i nenáhodné diváky. J. R. Pick přinesl do redakce několik epigramů a položil je před Karla Bradáče. Ten zavrčel, že je předloží panstvu, čímž myslel redakční radu. J. R. chtěl slyšet jeho vlastní názor a Bradáč řekl, že vysokému umění nerozumí. J. R. vyslovil domněnku, že nerozumí vůbec ničemu a je s podivem, proč vysedává v redakci. Bradáč začal křičet, že zde sedí proto, aby tak důležité místo nemohlo být obsazeno prohnilými intelektuály Pickova typu a Pick pištěl, že pohromou kultury nejsou intelektuálové, ale primitivové. Bylo to velice zábavné.
Když se J. R. Pick mimořádně rozčilil, začal proti Dikobrazu intrikovat. Nejednou si za tímto účelem vybral Kefalína. "Máš talent," říkal mu, "ale spolupráce s Dikobrazem tě ničí. Staneš se Kmochem české literatury! Bradáč tě stáhne do marastu všednosti a po čase budeš psát pokleslé bláboly jeho úrovně. Přijď za mnou do Paravanu a poradíme se, jak dál!"
Spravedlivý hněv však Pickovi nezabránil v tom, aby se k Dikobrazu alespoň dvakrát do roka pravidelně vracel. Přece jen ho vzrušovala možnost oslovit najednou milión čtenářů.
17.
Jednoho dne vyhledal Kefalína hubený muž s vyděšenou tváří. "Nepoznáváš mě?" podivil se. Já jsem desátník Nohejl. Sloužili jsme spolu v Táboře."
"No jo," vzpomněl si Kefalín. "Byl jsi pěkná svině."
"Protože jsem chtěl bejt četařem z povolání," vysvětloval Nohejl rozpačitě, "a dostat se k proviantu. U žrádla je vždycky člověk nejlíp zajištěnej."
"Asi máš pravdu," připustil Kefalín. "Zřejmě ses tím řídil i v civilu."
"Jo," přikývl Nohejl. "Stal jsem se vedoucím závodní jídelny. Zlatej důl. Se mnou tam měla hmotnou odpovědnost hospodářka Dáša Bublinová. Vypadala moc dobře a starej byl kapitánem StB. Já jsem jí vždycky říkal: Dášo, pomoct si můžeme a byli bysme blbí, kdybysme si nepomohli. Ale všechno musí bejt pokrytý papírama. Inventura musí vždycky dopadnout ókej.
Ona soustředěně přikyvovala, ale přitom kráva hrabala na vlastní pěst. Spoléhala, bestie záludná, na toho svýho kořena. Našli nám šedesát klacků maňasa a já v tom jsem až po uši."
"Jenom ty?"
"Jenom já. Ona se před vyšetřovateli rozbrečela a všechno svedla na mne. Pak do toho vstoupil kapitán Bublina a zařídil, že ji doktoři prohlásili za nesvéprávnou. Ulili ji do psychiatrický léčebny a mne obvinili, že jsem čestnou soudružku psychicky zdevastoval. Není to lumpárna, Kefalíne? Já nejsem svatej, ale sám bych se do kriminálu jaktěživ nedostal! Všecko jsem měl zmapovaný a podložený. Žádnej kontrolor by mi na nic nepřišel, i kdyby se podělal. Tak jsem si připravoval klidný stáří a najednou mě nějaká děvka přivede do průšvihu!"
"To je smutný," přikývl Kefalín. "A co se chce ode mne?"
"Abys to rozmáz v Dikobrazu!" vybalil své představy Nohejl. "A ve jménu spravedlnosti odhalil temné intriky Státní bezpečnosti! Přece v tom starýho kamaráda nenecháš?" Kefalín se jen s vypětím všech sil nerozchechtal. Představil si obličej šéfredaktora, kdyby mu navrhl, aby si to rozdal se Státní bezpečností.
"Kamaráde," řekl Nohejl, "já jsem už obešel kdekoho. Byl jsem v rozhlase, v televizi i na vojenský správě. Napsal jsem na ÚV KSČ i na prezidentskou kancelář. Všichni se na mne vykašlali a jestli mi nepomůžeš ty, budu sedět, až budu černej!"
VĚŠTBY A PROGNÓZY
1.
Optimismus věštců a hadačů byl pozoruhodný. Nejprve přistoupil ke Kefalínovi v restauraci u Medvídků postarší hubený muž ošumělého zevnějšku. Představil se jako Fred Marion a řekl, že za první republiky sestavoval horoskopy pro Pražanku, List paní a dívek, jakož i jiné významné časopisy. Nyní, v dobách pokleslého materialismu, hádá po hospodách z ruky a riskuje stíhání pro nedovolené podnikání a zatajování daní. Musí to však činit, protože má mimořádné jasnovidecké schopností, stálou inspiraci a šest set korun důchodu měsíčně.
Své služby poskytuje na vysoké úrovni a zákazníci nikdy nelitují utracených deseti korun, což je cena přiměřená a odpovídající vynaloženému úsilí. "Marion nelže, nevymýšlí si a sdělí zájemci pravdu, ať je jakákoliv."
Tuto mimořádnou příležitost si zvědavý Kefalín nemohl nechat ujít. Ochotně nastavil Marionovi dlaň a jasnovidec se

zachmuřil jako král Lear před vstupem na jeviště. Dlouze, upřeně se díval na nehluboké rýhy, soustředěně zkoumal Venušin pahorek, překvapeně pokyvoval hlavou a pak vzrušeným hlasem prohlásil: "Pane, vidím radikální zlom ve vašem životě! Nastal rozhodující okamžik vašeho procitnutí a sebeuvědomění. Hráze, které se vám až dosud sveřepě a zlomyslně stavěly do cesty, povolí a budou rozvaleny, či rozmetány. Před vámi se objeví nové, netušené možností. Tajemné síly vám budou nakloněny a osvobodí vás od každodenního stereotypu. Vyburcují vás k velikým činům. Ano pane, vy překvapíte nejen své okolí, ale i sám sebe! Čeká vás mimořádný úspěch!"
Tohle rozhodně za deset korun stálo. Kefalín sice stoprocentně přesvědčen nebyl, ale pomyslel si, že by neškodilo, kdyby se optimistická předpověď alespoň částečně vyplnila.
Jako z udělání, ještě téhož dne odpoledne v televizním bufetu hádala populární herečka Helena kolegům a kolegyním budoucnost z kávové sedliny. Na rozdíl od Freda Mariona úplně gratis. Stačilo koupit si kávu, vypít ji a hrníček s lógrem podat uznávané vědmě, která zde v oboru jasnovidectví měla značnou autoritu. Herci jsou, jak známo, lidé pověrčiví a žádná forma čarodějnictví jim není cizí. Kefalín se připojil k zájemcům o předpovědi a nebyl oslyšen. Televizní hvězda zírala zaujatě do lógru, pokyvovala překvapeně hlavou a nakonec řekla Kefalínovi téměř doslova to, co Fred Marion. Ještě to upřesnila. Vysvětlila šťastlivci, že zažije výrazný umělecký úspěch a jestliže má rozepsanou divadelní hru nebo scénář, nechť na ni pamatuje se zajímavou rolí. Což jí Kefalín velice ochotně slíbil. "Tohle nemůže být samo sebou," říkal si kroutě hlavou "přece se nemohla s tím Marionem domluvit!"
Napjatě čekal, jak se budou věci nadále vyvíjet. Téhož večera doma zažil pak doslova šok. Na návštěvu a na Evinčinu krmi se dostavil profesor srovnávací filosofie Šlang ovládající čtrnáct dávno zapomenutých jazyků. Nedávno se vrátil z mnohaletého pobytu v jáchymovském lágru a právě nyní pracoval u Pražských kanalizací jako čistič stok. Jeho koníčkem byla parapsychologie, okultní vědy a sestavování horoskopů. Když se dověděl, že si Kefalín nechal věštit budoucnost, okamžitě se nabídl, že kvalitu předpovědí odborně zkontroluje.
Požádal Kefalína o stránku rukopisu. Pak ho vyzval, aby sejmul s prstu snubní prsten a vytrhl si vlas. Přivázal prsten k vlasu a zavěsil jej nad rukopis. Prsten začal zběsile kmitat a opisovat kruhy, z kterých nebyl moudrý nikdo, s výjimkou pana profesora. Ten sledoval řádění prstenu velice pozorně a četl z něj jako z nějaké čarodějnické knihy.
"Pozoruhodné," mumlal. "Skutečně to vypadá na závažné změny v tvém životě. Podívej, co ten prsten dělá - jako by se pominul! Řekl bych, že budeš pracovat na nějakém díle, které tě proslaví. Ale pozor!"
Prsten, který se až dosud otáčel jako řetízkový kolotoč, se zčistajasna zastavil. Visel na vlasu a ani se nehnul.
"Tak tohle je velice zajímavé," mínil profesor "a nemohu to jednoznačně vyložit. Vypadá to na mimořádný úspěch, který nebudeš moci v plné míře vychutnat."
"Asi umřu," hádal Kefalín.
"Nebo já," hlásila se o slovo Evinka. "Roman bude truchlit…"
Šlang se tvářil rozpačitě. "Spíše bych řekl, že něco pozoruhodného napíšeš a vzápětí za to dostaneš po hlavě. Možná, že tě zavřou."
"V tom případě nic nenapíšu," rozhodl se Kefalín. "A když, tak to neuveřejním. Nedám Antonínu Novotnému šanci."
"S tím pánem je to nahnuté," tvrdil profesor "a podle horoskopu, který jsem sestavil, je jeho pád neodvratný. Pro jistotu jsem si ještě na něho vyložil karty a vyšlo mi totéž. Začaly se dít věci nesmírného dosahu a nelze se jim vyhnout!"
2.
Kefalína s Jiřím Winterem si pozval šéfredaktor Světa sovětů, aby s nimi prohovořil možnost široké spolupráce. Časopis měl značnou remitendu a vydavatelům to kupodivu najednou začalo vadit.
Rozhovor byl až neslýchaně otevřený, šéfredaktor až dosud rudého týdeníku pohovořil tak, že by se za to nemusel stydět ani zavilý bělogvardějec, ne-li dokonce sám Děnikin. Nevybíravými slovy napadl konzervativní živly ve společnosti a prohlásil, že chce dělat časopis zábavný a čtivý. Kára, tažena neschopnými ideology, uvázla beznadějně v blátě a vytáhnout jí mohou jenom atraktivní autoři. Jenomže ti se k vám zrovna nehrnou," odhadl situaci zlomyslník Winter. "Nebo snad ano?"
"Doposud k tomu neměli důvod," řekl šéfredaktor sebekriticky, "ale situace se zásadně změní. Jsem ochoten udělat ze Světa sovětů pornografický věstník, nebo revolverový plátek," zasnil se, "jenom když ho lidi začnou kupovat. Proto jsem si, pánové, pozval vás."
"Zřejmě vám ušlo, že jsme seriózní umělci," upozornil ho Kefalín. "Představa, že byste nás donutil pěstovat pokleslé žánry, je zcela absurdní."
"Ledaže byste nás velice dobře zaplatil," dodal Winter. "V takovém případě bychom se možná zapřeli."
"S tím počítám, pánové," nezalekl se šéfredaktor, "a rozhodně nemám v úmyslu skrblit. Od vás bych chtěl zejména seriál, jemuž na západě říkají komiks. Vymyslete si cokoliv, jakoukoliv krvelačnost nebo ptákovinu. Jsem připraven to obhájit na nejvyšších místech."
"A co dobrá pověst vašeho časopisu?" zeptal se Kefalín.
"Kašlu na pověst!" hřímal šéfredaktor. "Když vidím v novinových stáncích balíky Světa sovětů a představuju si, jak ho nečtený odvážejí do Sběrných surovin, mám pocit promarněného života, šel bych od toho, ale to nelze. Dezerce se stále ještě trestá. Časopis je nutno udržet, i kdyby se měl rozdávat zdarma. Ale ani to nepomáhá, protože o něj není zájem ani v čítárnách ani v holičských oficínách. Je nutno radikálně změnit obsah a já ho, pánové, změním. Pochopitelně s vaší nezanedbatelnou pomocí!"
Jiří Winter byl velice spokojen. "Musíš vymyslet něco," řekl Kefalínovi, "nad čím se bolševikovi budou protáčet panenky! Hlavně tam musí být hodně nahých dívek!"
Kreslíř trpěl utkvělou představou, že jeho ženičky působí na masy jako mimořádně silná erotická dráždidla, kterým nikdo neodolá. Kefalín mu to nikdy nevymlouval, protože nerad kazil lidem radost, a v tomto případě k tomu neměl ani

minimální důvod. Rozhodl se vyhovět.
Tak vznikl barevný, kreslený seriál Jak vyhynuli upíři na Rusi, který skutečně získal mnoho příznivců. Ale zdravé jádro strany se na časopis i autory silně rozhněvalo. Staří komunisté, kteří byli zvyklí číst o budovatelských úspěších Sovětského svazu, psali rozhořčené dopisy a ideově zdůvodněné obžaloby.
Nahé ženy považovali za buržoasní svinstvo a upíry za propagaci náboženství. Hněvali se nesmírně a vyhrožovali postihy, které na sebe jistě nenechají dlouho čekat. "Jen houšť!" radoval se šéfredaktor. "Píchli jsme do vosího hnízda a to je dobře! O našem časopise se zase mluví. Lidé si seriál vystřihují a ti, kteří zmeškali jeho začátek, nám píší o čísla, v nichž začal vycházet."
"A co vysoce postavení soudruzi?" zeptal se potměšile Kefalín. "Nereptají?"
"Ti teď mají jiné starosti!" chechtal se šéfredaktor. "Přece čtete Listy, Reportéra nebo Studenta! Co jsou proti tomu nějací upíři zakusující herečky?"
3.
"Zase jednou jsme vylili s vaničkou dítě!" zlobil se Jaroslav Dumbera. "Připouštím, že se dělaly chyby. Ne všecko se straně podařilo. Ale to neznamená, že je v pořádku, když odstoupil soudruh Novotný! Tak poctivých a zakalených bojovníků nemáme mnoho! Kdo teď stranu stmelí? Kolem koho se semkneme? Takového soudruha vyštvat z funkce, to je nezodpovědnost a hrubá politická chyba, která se nám může vymstít! Ty se culíš, Kefalíne, protože si na tragických událostech přihříváš svou polívčičku. Dal ses cele do služeb měšťácké pseudokultury a domníváš se, že ti to projde! Ti tví upíři - to je protisocialistický, protisovětský pamflet a propagace buržoasní morálky! Přitom jsi marxisticky vzdělán, takže žádné výmluvy a vytáčky neobstojí! Stává se z tebe otevřený nepřítel, který se definitivně rozešel s pracujícím lidem!"
Dumbera se opravdu zlobil a měl pro to spoustu důvodů. Snad nejvíce ho rmoutilo, že ho Antonín Novotný mladší přestal brát na vědomí. Presidentův syn v těžkých dobách ztratil smysl pro humor a utrhoval se i na Víťu Černého, který ho již řadu let zásoboval nejčerstvějšími protistátními anekdotami. Vždycky se jim srdečně chechtal, a za ty, které zesměšňovaly všemocného tatínka, napájel vypravěče nejdražšími destiláty. To se nyní změnilo. Antonín, kterému právě podřezávali slípku snášející zlatá vajíčka, se stal popudlivým a nezvykle zamlklým. Cítil, že jeho ředitelování v Artii skončí a kdo ví, jak to nakonec všecko dopadne. Když mu Dumbera připomenul hnutí pondělníků, nazval ho pitomcem a málem ho vyhodil z bistra. Což byl pro Jaroslava těžký otřes.
"Soudruh Novotný ztratil nervy," naříkal. "Ale je to omluvitelné? Lze se takto chovat v krizových situacích? Máme vyklízet bojiště, sotva na nás reakce trochu zadupe? Což se nenajde nikdo, kdo té měšťácké povodni učiní přítrž?"
Dumbera hledal intenzivně spojence, kteří by mu pomohli střežit vznešenou čistotu socialistických idejí, ale všude narážel na nepochopení a nezájem. Až se dozvěděl o chrabrém soudruhu Jodasovi z Libně, o statečném umělci Famírovi a řadě kovaných důchodců, kteří se nedají nikým zlomit, ani uplatit. Jsou připraveni třeba i padnout a to Jaroslavovi imponovalo do té míry, že se rozhodl navázat s nimi úzký kontakt.
Zpočátku byl jimi okouzlen. Jodas se tvářil jako opravdový proletářský vojevůdce před poslední bitvou, která co nevidět vzplane. Byl to malý libeňský Stalin a věděl, co je jeho povinností nebo ještě spíše posláním. Musí ze zapšklých dědků vytvořit bojový šik, jenž by se bez bázně postavil proti silám světového imperialismu, reprezentovaného současným stranickým vedením! To se Dumberovi velice líbilo. Připomnělo mu to ta nádherná padesátá léta, kdy rudé vlajky vlály od Sokolova až do Šanghaje a ocelové brigády naháněly hrůzu široko daleko. Škoda, že se tehdy mocná revoluční vlna nepřelila přes naše hranice na měšťácký západ! I libenští soudruzi to tak cítili. Jaroslav byl přijat vlídně, už proto, že mladých nadšenců neznal Jodas mnoho. Zejména ne z řad umělců. To byla, jak prohlásil, nevděčná pakáž, která by zaprodala dělnickou třídu i s družstevním rolnictvem za coca colu a americké cigarety.
Dumbera se šéfovi důchodců líbil, ale jen do té doby, než dojatě promluvil o své známosti se soudruhem Slánským. To se revoluční stratég viditelně zasmušil a pohrdavě se pousmál. "Slánský byl kluzký a bezcharakterní židovský frakcionář," pronesl urputně, "který pomáhal rozkládat jednotu naší strany. Po právu dostal to, co si zasloužil! Není čeho litovat a proč se omlouvat. Podíváme-li se do historie proletářského hnutí, vidíme, jak zhoubně zde vždy působily sionistické elementy. Vstupovaly do strany s nekalými úmysly. Jaký jiný důvod může mít bohatý žid snaživě papouškující marxistické poučky? Co měli tito lidé společného s revolučním dělnictvem? Strana vždycky bojovala s oportunisty, revizionisty a jinými úchylkáři, v jejichž čele vždycky stáli židé. Byla to snad náhoda? A podívej se dneska! V čele strany je slovenský dráteník, řízený židáky! Dobře víme, kdo to je Kriegel, Černík, Budín, Šik nebo Goldstücker! Nás neobalamutí! Jsem starý, nemocný soudruh, ale věřím, že se ještě dočkám okamžiku, až se tihle špinaví židáci budou houpat na šibenici!" Tohle bylo na Jaroslava Dumberu přece jenom trochu silné. Při nejlepší vůli nedokázal nadšeně přikyvovat a Jodas to okamžitě zaznamenal.
Unaveně mávl rukou a okázale se obrátil k stejně smýšlejícím soudruhům.
4.
Pan Hanzal stále kopal žumpu.
"Život jde dál," tvrdil, "i kdyby sem přijeli Číňani. Práce je matka pokroku a kulturní člověk se bez žumpy neobejde. To by bylo hotový utrpení!" Kefalín na něho pohlédl s netajeným obdivem. Pak vstoupil do domu, kde vykoupaná žena napjatě poslouchala zprávy. Oznámila manželovi to, co nemohl nevědět. Rozhlas nyní vzrušeně poslouchal každý a všechny tranzistoráky byly v permanenci. "Budeš jíst?" zeptala se Evinka. Já nemám hlad." Ani Kefalín neměl hlad. Leda po nových informacích. Ty mu dodal přibližně za hodinu konfident Dejha, který se sem přišátral s velice starostlivou tváří.
"Už se to mele!" oznámil vzrušeně informaci, kterou byl povinen nechat si pro sebe. "Sešli se komunisti a nemůžou se dohodnout! Festl říká, že se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak, zatímco Bonet je pro socialismus s lidskou

tváří. Část lidí je pro Festla a část pro Boneta. To pak je těžký se orientovat!"
Kefalín to připustil.
"Jenomže Festl obchází starý věrný soudruhy," žaloval Dejha, "a říká, že mu komunistická čest nedovolí nechat sovětské vojáky o hladu. Chce na nás, abysme nosili k Miličovu nějaké potraviny a pití. Pár bab ze Skalek už se dalo přesvědčit a Festl teď obchází další. Co nevidět přijde taky za mnou a poraď mi, Románku, jak se mám zachovat? Když Rusům něco odnesu, tak mě tu všichni budou považovat za paskřivce. Jestliže řeknu ne, tak se mi Festl určitě pomstí! On všechno bere jako zradu dělnický třídy a říká, že zrádce je třeba nakrmit olovem! To by mi na stará kolena ještě scházelo!"
"A co kdybyste se ožral?" navrhl mu Kefalín. "To přece pro vás nemůže být problém! Stejně se v tomhle stavu nemůžete cítit dobře!"
"Když mně už došlo víno," naříkal Dejha, "a důchod beru až pětadvacátýho. Moh bys mě založit? Stačila by dvacka!"
"Když jde o tak důležitou věc," řekl Roman, "tak velice rád vypomohu. Navíc tu mám domácí slivovici, která mi minulý týden přišla z jižní Moravy. Je padesátiprocentní, takže vás po ní Festl sotva pozná!"
"No, to si tedy dám!" zaradoval se konfident. "Když jde o takovou lahůdku, tak mi politika může bejt ukradená! Pámbu ti to zaplať, Románku a jestli chceš, můžeš bejt ostražitej a bdělej místo mne!" Odkvačil s lahví čiré tekutiny domů a okamžitě se dal do díla. Při Festlově příchodu už ležel v prádelně na znaku a prozpěvoval si píseň "V švestkové áleji švestky se válejí!"
"Tohle zvíře si taky říká komunista!" zlobil se Festl a byl zjevně otřesen. "Kolem zuří poslední bitva a on není ani schopen postavit se na nohy! Takoví lidé si ten socialismus ani nezasloužej!" Odplivl si a odešel agitovat další soudruhy, kteří by byli svolni navázat spojení s vojsky, právě zachraňujícími jednotu tábora socialismu.
5.
Celkem nečekaně se ozval Jaroslav Dumbera.
"Co tomu všemu říkáš?" bublal do telefonu. "Měl by ses co nejrychleji angažovat! Postavit se s námi do první linie! Je třeba agresora zastavit za každou cenu! Teď jde o všecko! V této chvíli tvoříme dějiny!"
Kefalín málem oněměl. Dumberova nečekaná aktivita ho ohromila. "Jsem v samém středu dění," oznamoval Jaroslav, "a sleduji postup asiatských hord na každém kroku. Bandy stepních primitivů se pokoušejí zardousit naši kulturu! Není kam ustoupit! Musíme se postavit na odpor a donutit je k odchodu! Od rána s nimi diskutuji a přednáším jim základy marxismu-leninismu!"
"A co tě to vlastně napadlo?" podivil se Kefalín. "Spíš bych čekal, že sovětské soudruhy přivítáš s otevřenou náručí!"
"Nikdy jsi nechápal má zásadní stanoviska!" zlobil se Dumbera, "a ani ses o to příliš nesnažil. Nejsi revolucionář, ale konjunkturální pisálek! Neumíš prožívat revoluční dobu! Proto taky trčíš v Chodově, zatímco my nastavujeme svou hruď agresi! Chyby, které jsme dělali, nemohou být rozhodující. Nemohou nijak ospravedlnit vojenskou intervenci cizích států! To jsou kolonialistické manýry, kterým se musíme vzepřít!" Dumbera řečnil ještě dlouho a Kefalín absolutně nic nechápal. Tohle přece nebylo normální.
Očití svědkové později potvrdili, že známý socialistický realista se opravdu dostal do mimořádně silného emocionálního transu. Byl vskutku ochoten bojovat, vítězit a padnout jako hrdina. Když spatřil v pražských ulicích sovětské jednotky, zřejmě si vzpomněl na Gomel a v jeho očích se objevila neuhasitelná zášť. Vykřikoval protisovětská hesla, za která by se nemusel stydět ani ten nejzavilejší bělogvardějec. Zhotovil si prak a z okna televize střílel na internacionalisty masivní skoby a matky. Celé okolí tím bylo překvapeno, ne-li šokováno. Každý na základě zkušeností předpokládal, že se Dumbera půjde se Sověty bratřit a on místo toho dával průchod citům zcela opačným.
"Před Dumberou smekám," řekl kolega, kterého Jaroslav pravidelně a tvrdě kritizoval za bezbřehý liberalismus. "Moc jsme si nikdy nerozuměli, měl jsem ho za blba, ale nyní se projevil jako vlastenec! Dokonale se přede všemi rehabilitoval!"
Škoda, že to tomu nadšenému chlapci dlouho nevydrželo.
6.
Soudružka Mechová byla pohledná žena ve středních letech. Bezstarostně ťukala v kanceláři na psacím stroji a často se spolupracovnicím chlubívala, jaké má šťastné manželství. Josef Mech byl úspěšným ředitelem učňovského internátu a patřil k umírněným, leč vždy spolehlivým soudruhům. Nyní usilovně dohlížel na to, aby jeho svěřenci neplivali na sovětské vojáky, nezapalovali tanky a jinak nekazili dobré jméno naší mládeže.
"Mládenci," snažil se držet je na uzdě, "chuligánstvím nic nevyřešíte. Radikalismus může naší věci pouze uškodit. Soudruh Dubček je v Moskvě, ve Vysočanech se schází XIV. sjezd strany a my si v klidu počkáme, co z toho všeho vzejde! Rozvahou ještě nikdo nic nepokazil!" Netušil, že jeho paní v Chodově právě navštívil soudruh Festl. Samozřejmě ji nepřišel obtěžovat, nebo dokonce svádět. Jednak to neměl ve zvyku a za druhé se přímo hroutil pod tíhou starostí, které na něho doba navršila. Přišel za soudružkou Mechovou s naléhavou prosbou, aby čestně splnila internacionální povinnost a odnesla sovětským vojákům k Miličovu nějaké potraviny. Soudružka Mechová váhala. Nešlo jí samozřejmě o pár darovaných buchet, ale o to, že Festlovi emisaři nemohli uniknout pozornosti ostatních občanů. Proto pípla, že by nerada byla pokládána za zrádkyni a kolaborantku. Vždy byla na veřejnosti oblíbena a nechce si to nyní pokazit! "Jsi zasažena nepřátelskou propagandou," oznámil jí Festl tvrdě, "a přejímáš její výrazy i argumenty! Až dosud jsem tě vždy považoval za uvědomělou a spolehlivou soudružku. Jako pionýrka jsi recitovala verše sovětských básníků a stávalas čestnou stráž u pomníku hrdinů. Navštívila jsi už v dětství Sovětský svaz a v pionýrském táboře v Artěku ses seznámila s dívkou z Moskvy, s kterou sis několik let dopisovala. Ve svazáckém věku ses zúčastnila řady brigád a politických školení. Vstoupilas do strany a provdala ses za soudruha Mecha, který se vyznamenal na stavbě Lidice-Most-Litvínov. Oba jste vždycky měli vřelý vztah k Sovětskému svazu a jeho představitelům. Nyní můžeš dokázat, žes to vždy myslela upřímně a nesledovala jen osobní prospěch! Sovětští vojáci

nám znovu přispěchali na pomoc a zaslouží si stejně vlídné přijetí jako v roce 1945, kdy nás osvobodili poprvé. Lidé jsou dočasně zmateni a pod vlivem sdělovacích prostředků zaujímají nesprávná a nepřátelská stanoviska. S tím se my, poctiví komunisté, nemůžeme smířit! Musíme navázat přátelský kontakt se sovětskými jednotkami a pomoci jim v jejich zásobovacích i jiných potížích! Řada soudružek a soudruhů to už pochopila. Někteří se, stejně jako ty, obávají lidských řečí, ale to je třeba překonat! Za pár týdnů, až stane v čele této země dělnicko-rolnická vláda, se na to občané začnou dívat docela jinak. Ti, kteří nesklonili šíji před kontrarevolučními rejdy, budou plně rehabilitováni a strana jim svěří nové, závažné úkoly!"
Festl hovořil dlouho a zaníceně. Soudružka Mechová odolávala, ale nakonec neodolala. Byla jen slabá žena a posléze Festlovi přikývla. S taškou tvarohových buchet a jistými obavami se vypravila k Miličovu. Počínala si velice opatrně. Nešla k sovětským jednotkám přímo, ale rozhodla se pro cestu lesem, rafinovaně předstírajíc, že vyrazila na houby. Přesto však dobrovolné sledovatele nepravostí neoklamala. Její návštěva v nepřátelském táboře nezůstala utajena. Jestliže podobné akce prošly předtím několika uvědomělým důchodkyním, soudružka Mechová takové štěstí neměla. Nebyla dosud odkvetlou matronou, která v mužích nedovede roznítit ani špetku erotické fantazie. Naopak. Přestože až dosud žila poměrně bezúhonným životem v spokojeném manželství, šířily se o ní čas od času pikantní klepy povážlivého charakteru. I když zase rychle utichly, bylo třeba se mít před pomlouvači na pozoru. Ale právě svou návštěvou ve vojenském ležení šlápla soudružka Mechová do vosího hnízda. Fantazie jejích sledovatelů okamžitě zapracovala. Po několika hodinách byl Chodov podrobně informován o tom, že Mechovka v Miličově provozovala sexuální orgie. Dostavila se do tábora proto, aby ochotně ukojila chtíče sovětských důstojníků a vystřídala prý jich nejméně patnáct. Zvědové ji spatřili na vlastní oči, jak poskakuje nahá kolem ohně a s vášnivými výkřiky zdivočelé samice se vrhá okupantům do náruče. Tak se to také dozvěděl soudruh Mech, který předal po revoltě prahnoucí učně svému zástupci. Zatímco pubertální mladíci čmárali po pražských zdech protisovětská hesla, musel soudruh Mech řešit problém daleko závažnější. Byl seznámen s erotickými spády své ženy a jako pedagog cítil potřebu i povinnost postavit se k nim čelem. Vůbec o vině soudružky Mechové nepochyboval. Nevěřil v její milosrdné pohnutky a nehodlal konflikt řešit po dobrém. Když si představil, jak se jeho ženuška ukájí ve spárech Asiatů, odvrhl svou bolševickou minulost i pedagogickou umírněnost. Chopil se bytelného karabáče a zmydlil jím soudružku Mechovou tak, že si překřikla hlasivky a téměř ztratila hlas. Místo solidního nářku pouze chraptěla. Pak soudruh Mech odešel do hospody, kde mocným hlasem nadával na sovětské okupanty i nevěrnou manželku, s kterou se co nejrychleji rozvede. Jako vlastenec a demokrat nemá zapotřebí sdílet lože s děvkou, která se zahazuje s agresivními oficíry od Bajkalu!
Ale i uražená a ponížená soudružka Mechová pomýšlela na rozvod. Prohlížela si podlitiny na měkkých částech těla a rozhodla se, že to tak nenechá. Bezodkladně se vypravila na zdravotní středisko, aby vše bylo podrobně evidováno, zmapováno a sepsáno. Právník musí dostat přesné podklady, aby se brutální manžel neměl na co vymlouvat! Na středisku právě ordinoval MUDr. König, bývalý vojenský lékař. Muž drsný, ale přesto vcelku oblíbený. "Svlíkněte se, paničko," vyzval domnělou hříšnici, "ať nic nezanedbáme!" Už se mu něco doneslo o orgiích v Miličově a tak byl celkem zvědav, k jaké újmě tam dáma přišla. Když se Mechovka svlékla do naha, vytřeštil na ni oči, aniž dokázal potlačit překvapení. Modrofialové podlitiny na bělostné kůži byly velice působivé.
"Tedy, madame," mlaskl doktor potěšeně, "tomuhle říkám dobrá práce! Řekl bych, že je to nahajka v rukou donských kozáků! To jste si tedy užila! Na tuhle rozkoš hned tak nezapomenete!"
Chtěl pokračovat, ale nemohl. Byl nečekaně zaskočen tím, že se raněná žena pokusila vyškrábat mu oči.
7.
Kefalín procházel Prahou, která mu připomínala obrovský happening. Prohlédl si rozstřílenou fasádu Národního muzea, pohotově nazvanou Pražany "fresky El Grečka" a procházel ulicemi, polepenými zručně zhotovenými letáky. Mnoha autorům se zřejmě nyní hodily zkušenosti získané nucenou tvorbou nástěnek, bleskovek a jiných agitačních materiálů. Nyní ovšem plakáty oznamovaly, že "sovětské automaty obslouží Pražany rychle a bez čekání,"
"Tass má krátké nohy," nebo potvrzovaly že "Ex Oriente lux." Také znalost ruského jazyka se našim občanům viditelně vyplácela. Ve snaze se v něm pocvičit, pokoušeli se vykuleným rusáčkům vysvětlit, že jsou tady zachvátčiky a mají rychle jet damoj. Důstojníkům se toto školení nelíbilo a pokoušeli se mu, dost neúspěšně, zamezit. Počala se šířit "častuška" Jaromíra Vomáčky Jdi domů, Ivane, čeká tě Nataša, která bohužel doplatila na dočasné zrušení hitparád. Sám autor na ni doplatil o několik měsíců později, v dobách normalizace.
Kefalína samozřejmě zajímalo, jak to v těchto pohnutých chvílích vypadá v redakcích. Jeho předpoklad se splnil. Téměř všude zněla melodická ruština a před vchody okouněli strážci s bezradným nevědoucím pohledem. Na stěně obsazeného Světa sovětů realizoval kdosi Nepraktův nápad a vyvedl vápnem veliký nápis "Upíři v Praze". Redaktoři se zřejmě pod hrozbou upířích zubů uchýlili kamsi do soukromí. Jinde to nebylo o mnoho lepší. Všude se hemžili Váňové, Serjožové a jiní Olegové. Na garmošky sice nehráli, ale sháněli něco na zub, což se jim většinou nedařilo. Pili vodu z vodovodů a těšili se, že hostitelé přijdou k rozumu, jen co se zbaví nánosu kontrarevoluce.
Kefalín po marné snaze probojovat se do některé z redakcí, přece jen posléze uspěl. Dikobraz, díky vchodu z Florence, se prozatím nedočkal spřátelené návštěvy, a tak se v jeho místnostech sešlo mnoho těch, kteří se neprodrali jinam. Vznikla zde celá řada diskusních kroužků, ve kterých odezněly názory radikální i umírněné, ale prozatím se ještě nikdo nepřiklonil na stranu okupantů. Ani Karel Bradáč se dosud nepokoušel koketovat s internacionalismem a naopak vyzdvihoval přednosti kapitalistického systému, jak je viděl při své nedávné návštěvě ve Vídni.
"Vinen je ten," deklamoval bodře, "kdo svrhnul ušlechtilé Habsburky! Kdybychom zůstali součástí monarchie, tak by si na nás Moskali netroufli! Vlastně měli Čechové lynčovat už Kollára, když se začal přichylovat k mocnému dubisku!"
Pak začali přicházet udýchaní kreslíři, aby vyzdobili nové číslo Dikobrazu aktuálními kresbami. Bylo lze shlédnout Lenina, Brežněva a Waltera Ulbrichta v mnoha atraktivních variantách, jakož i různým způsobem zdeformované sovětské vojáky. Čtenáři se měli na co těšit.

8.
Pan Čábela prohlásil, že teď už přestává legrace. "Mám sice ještě nakladatelství," řekl, "ale nevím, jak dlouho. Nedělám si žádné iluze. To, co vidíte kolem sebe, je provizorium, které za pár měsíců skončí. Dubčeka pravděpodobně oběsí. Ale i když ne, já nakladatelství neudržím. Jestliže chci vydat Černé barony, je třeba to spustit, dokud mám ještě papír a vrátný mě pustí do tiskárny."
"No jo," vzdychl Kefalín, "ale Baroni nejsou hotovi."
"Kolik toho máte?"
"Sedmnáct kapitol."
"To by mohlo stačit," uvažoval pan Čábela, "alespoň prozatím. To, co je hotovo, vydáme jako první díl a vy budete pokračovat dál. Třeba jsem pesimista a podaří se nám vydat i to, co dopíšete, ale moc bych tomu nevěřil." Kefalín jeho pesimismus nechápal. Všude kolem panovala optimistická bojová nálada. Lidé se sdružovali na ulicích, posmívali se osvoboditelům a podpisovali archy vyzývající k jejich rychlému odchodu. Vojáčkové osvoboditelé postávali jako zmoklé slepice před dočasnými ubytovnami a nabízeli kolemjdoucím ilegální tiskovinu
Zprávy, v níž byl ze všech stran objasňován internacionální postoj armád Varšavského paktu. Občané si zvykali jak na směšné bezradné figurky poslů marxismu-leninismu, tak i na rachotící tanky přesouvající se z místa na místo a pokoušející se udělat patřičný velmocenský dojem. Nikdo si nedovedl představit, že by se nyní z ničeho nic mohla chopit moci konzervativní vláda. Ale fízlové měli oči všude. Neušlo jim ani, že na Příkopech podepsal výzvu k odchodu vojsk bývalý sběrač králičích kožek a strážný v Rudém právu Klekáček. Ten, který viděl nedávno čerta. "Teď jsi definitivně odhalil své buržoasní ledví!" vyčetl mu Festl zlověstně, "a já jsem ti to prorokoval! Jak někdo začne koketovat s idealismem, je na nejlepší cestě pošlapat všechny ideály proletářské revoluce! Ten podpis tě, Klekáčku, označil jako podlého zrádce a já ti zaručuju, že tě bude setsakramentsky mrzet!"
"Když já jsem si opravdu nemohl pomoct," hájil se Klekáček, "on se mi totiž ten čert zjevil ještě jednou a vypadal úplně jako Brežněv!"
9.
Na přední místo v pořadí nedostatkového zboží se nečekaně probojovaly baterie do tranzistorových přijímačů. Málokdy v historii se rádio poslouchalo tak intenzivně, jako v prvních dnech sovětské okupace. Objevily se i stanice dosud neznámé, které nicméně žadonily o pozornost posluchačů. Zejména pirátská Vltava se překonávala v marném úsilí o dezorientaci národa. Mezi jejími hlasateli Kefalín bezpečně poznal hlas proslulého opilce Františka Lukáše. Byl to muž bodrý, rozšafný a stále celá dlouhá léta "dělal do kultury". Kefalín se s ním setkal několikrát, ale nikdy se mu nepodařilo zjistit, jak vysoký, urostlý blonďák s plnovousem vypadá ve střízlivém stavu. Ani by se to nehodilo a nebylo by to stylové. František Lukáš u vína občas pohovořil o svém podivném tajemném původu. Zplodil ho prý významný šlechtic se známou pražskou baletkou. Protože nemohl dát levobočkovi své vznešené jméno, koupil alespoň milence vilu a patřičně oba založil. František vychovávaný guvernantkou vyrůstal v dostatku hraničícím s blahobytem. Ale přišel Vítězný únor, kterému bylo třeba se přizpůsobit. Z Františka se rázem stal ubohý sirotek, týraný cizí ženou. Uchvácen ideami revoluční mládeže vstoupil do jejích řad a vzápětí i do strany, která mu umožnila nevídaný vzestup. Jenomže František víc než po slávě a moci prahnul po alkoholu. Proto usiloval jen o takové funkce, kde mohl za státní peníze bujně hodovat, debužírovat a veselit se. Miloval internátní školy, rekreační střediska, recepce a umělecké soutěže všeho druhu. Všude se zpil pod obraz a pak se bujaře vrhal na dívky a ženy, které byly po ruce. Jeho spotřeba alkoholu byla enormní a noc pak obvykle nestačila k úplnému vystřízlivění. Protože se obával nepřívětivého zacházení hotelového personálu bažícího po úklidu, uléhal ve svém pokoji vždycky úplně nahý. Když se pokojská v pozdních dopoledních hodinách proklestila k jeho lůžku, začala obvykle kvičet a uprchla zpátky na chodbu. Pokud se někdo spletl, a pozval Františka na návštěvu, dočkal se hororu. Host neodešel nikdy dříve, dokud v domě byla jediná slza alkoholu. U jistého malíře ve Střešovicích vydržel sedět celé tři dny a tři noci, přál všem úslužně dobrou noc i dobré jitro, klaněl se s opileckým úsměvem a málem přivodil totální zhroucení umělcovy staré matky. Přes svůj vznosný zjev byl František považován spíše za neškodného vyžírku, dobromyslného otevřhubu a svéráznou figurku, která nemůže způsobit větší škody. Trochu obtížný bodrý brach se spokojoval slastně zahálčivým životem a své politické funkce považoval jen za nutné zlo, nebo úlitbu všemocným bohům. Ovšem jen do chvíle, kdy jeho kulturní trafika začala být ohrožena.
František Lukáš rázem vystřízlivěl a vehementně se pustil do boje s revizionisty a imperialistickými agenty. Po boku Pavla Auersperga a jiných čestných soudruhů pohovořil k národu jazykem padesátých let. Bylo s podivem, že jej po tolika přátelských pitkách s revizionisty ještě nezapomněl. František Lukáš sváděl urputný třídní boj a jeho dobrosrdečnost se zcela vytratila. Nejspíš proto, že v osudových chvílích nemohla být dostatečně rozněcována alkoholem.
10.
V redakcích vládly euforie, zmatek a nejistota. Neprakta ilustroval pro pana Čábelu Černé barony a Kefalín se rozhodl psát druhý díl radši na venkově. Chaloupka už byla prázdná a tak stačilo zajistit si dopravu. Což se ukázalo obtížnějším než kdykoliv předtím. Silnice teď překypovaly čilým ruchem a spřátelená vozidla všeho druhu dávala domorodcům najevo, že dopravní předpisy jsou pro ně podružnou záležitostí.
Množství bouraček stoupalo a majitelé vozů se strachovali o své miláčky. Nicméně se odvážlivec našel. Byl jím inženýr Svoboda ze Spořilova a slíbil, že k večeru předjede se svou cortinou.
Kefalínovi tedy čekali a těšili se. Marně. Teprve s dvouhodinovým zpožděním se dostavil inženýr Svoboda, ale bez cortiny. Přijel autobusem a jeho tvář svědčila o přestálých strastech.
"Když jsem dopoledne zaparkoval cortinu na Havlíčkově náměstí," vykládal, "byl to ještě pohledný vozík. O několik hodin později jsem se shledal jen s hromadou plechu. Nemohl jsem pochopit, jak se to mohlo stát, ale v té chvíli se od

zdi domu odlepil rozpačitý sovětský poručík a provinile zašeptal: "Eto ja sdělal!" Nemohl jsem pochopit, jak to dokázal a co ho k tomu vedlo. Vysvětlil mi plačtivě, že potřeboval couvnout s nákladákem, ale neviděl dozadu. Na štěstí se okamžitě na scéně objevil český továryš, který hýřil ochotou a okamžitě nabídl své služby. Ukazoval muži za volantem, kam až může couvnout. Stále ho pobízel slovy: "Můžeš! Můžeš! Ještě můžeš! I patom ušel."

11.

Nicméně se Kefalínovi na chaloupku přece jen dostali. Sotva se ale trochu porozhlédli, zjistili, že vstoupili z deště přímo pod okap. Jestliže jim rozjitřená Praha připadala jako vojenské město, tady se ocitli v pravém slova smyslu uprostřed válečné vřavy. Sovětům z nějakých důvodů padla do oka Mladá Boleslav i její široké okolí. Netrpěli nedostatkem nafty a dávali to všemožně najevo. Jednak jezdili či popojížděli z místa na místo a za druhé se pokoušeli s pohonnými hmotami šmelit. Prozatím se jim to ještě nedařilo. Mnozí vesničané by se dali zlákat, ale veřejné mínění dosud fungovalo. V hospodě panovala nálada svým rozpoložením připomínající Prahu. Mužský sbor v čele s předsedou zpíval Vomáčkův hit "Běž domů, Ivane, čeká tě Nataša" a Sověti se neradi spokojovali s pramenitou vodou, které byl všude dostatek. Prosadil se pouze jeden nadporučík, který pochopil situaci a přistoupil na podmínky domorodců. Vstoupil uctivě do hospody, zdvořile zasalutoval a všem s úsměvem oznámil: "Sovětský okupant prosí o jedno pivo!" Dostal ho a dokonce gratis. Evinka byla z přemíry sovětských vojáků značně nervózní a v jednom kuse si stěžovala. Měla pocit, že tento způsob léta je ještě daleko nešťastnější, než v románě Vladislava Vančury. Co bylo platné, že les voněl houbami a cesty sváděly k procházkám? Pohledná žena se nemůže cítit bezpečná, je-li okolí plné vojáků. Sousedky Evinku v jejich pocitech utvrzovaly. "My se jich taky bojíme," chápaly její obavy lesní dělnice, "a to jsme chromý báby ve vytahanejch teplákách! Kdyby takovej divokej Moskal uviděl na pasece dívenku v růžovejch šatičkách, tak by se určitě neudržel! A nemyslete si, že by vás pan Kefalín ubránil! Je tlustej, vypadá jako zazobanej buržoust a tak by ho vyřídili jakožto třídního nepřítele!" Což bylo dost pravděpodobné a tak manželé raději žili životem unavených výměnkářů. Vysedávali před chalupou, ale ani tam se nedalo mluvit o naprostém bezpečí. Přímo před jejich zraky sjel obrněný transportér do strouhy a zastavil se o bytelný betonový sloup elektrického vedení několik metrů od nich.

"Tady to máš!" vyčetl Kefalín Evince. "Jsi oblečena jako kněžna v Monte Carlu a ten šofér místo na cestu koukal po tobě. Jestli to dobře dopadne a neznásilní tě, seženu ti roztrhaný tepláky! Doporučení starých moudrých žen je třeba respektovat."

Evinka neodpověděla, protože sloup se začal povážlivě kymácet a hrozil tím, že se převrátí na chaloupku, čímž by spisovatelovo letní sídlo určitě vzalo za své. Jeho stabilitu ohrožoval každý silnější vánek.

Se Sověty nebylo možno se domluvit, protože neuměli rusky. Pokřikovali na sebe jakýmsi neznámým asijským jazykem a bezradně rozhazovali rukama. Nejraději by zřejmě transportér zapálili a odepsali z inventáře, aby se zbavili neplánovaného problému. "Příště si koupím chalupu někde na stráni," řekl Kefalín, "kde mě nebude ohrožovat válečná technika. Tohle může dopadnout katastrofálně. A to ještě nevím, jak se zachová socialistická pojišťovna!"

Tenkrát ještě netušil, že mu během několika let vybudují spřátelená vojska v lesích pár kilometrů od chalupy letiště pro tryskáče a raketovou odpalovací rampu.

12.

V Praze bylo rozhodně lépe. Sověti přes nadměrnou hlučnost svých válečných strojů působili dost bezradně a optimisté z toho vyvozovali div ne Brežněvovu kapitulaci. Příznivé prognózy působily velice nakažlivě a sváděly k ignorování toho, co se přihodilo 21. srpna. Časopisy vycházely s minimálními cenzurními zásahy a nikomu se nechtělo ustupovat.

Zjevní kolaboranti se ale začínali houfovat. Konfident Dejha varoval Kefalína zejména před Festlem, který prohlásil, že do roka a do dne bude v Chodově Stalinova ulice. Prozatím to znělo jako dobrý vtip.

Také Jaroslav Dumbera učinil zbrusu nový přemet. "Vstup vojsk Varšavského paktu byla možná politická chyba," připouštěl, "ale je to realita, kterou nelze změnit. Proto ji musíme chápat ve všech souvislostech a vyvodit z ní závěry, které prospějí socialismu. Jako absolvent dělnické přípravky nemohu váhat, na kterou stranu se přiklonit. Teď není čas na bolestínské trucování a koketování s líbivou imperialistickou politikou. Musíme říct zmatenému dělnictvu pravdu do očí! Ať to bolí sebevíc!"

To se samozřejmě osobně neodvažoval. Zmatené dělnictvo by jeho žvásty asi těžko vyslechlo do konce a on to velice dobře věděl. "Ideové tápání," stěžoval si Kefalínovi, "které je pro tuto dobu tak příznačné, by nás mohlo odsunout na vedlejší kolej! Zklamal mě Antonín Novotný mladší! Stále jen požívá alkohol a říká, že tatínek byl sice blbej, ale sovětské tanky za něho v Praze nebyly! Od takových čistě osobních postojů by se měl oprostit! Jde přece o velké a svaté ideály!"

13.

Dramaturg Rykl patřil k těm nadšencům, kteří na vše reagovali impulsivně a poněkud nelogicky. "Měl bys vstoupit do strany," poradil Kefalínovi dost nečekaně, "protože na to je teď ta správná doba. Já jsem to udělal včera odpoledne a cítil jsem to jako svou občanskou povinnost."

"A cos pil?" zeptal se zvědavě Kefalín.

Rykl se téměř urazil. "To je závažná věc," prohlásil bez úsměvu, "a mělo by se k ní odhodlat co nejvíce slušných lidí. Vstoupil jsem do strany Dubčeka, Svobody, Smrkovského a Černíka. Do strany, která se oprostila od stalinských dogmat a metod. Do strany demokratického socialismu. O poctivosti jejích vůdců nelze pochybovat a naší povinností je tyto lidi podpořit! Jde o socialismus s lidskou tváří a je pro to třeba něco pozitivního udělat! Strana Dubčeka, Svobody, Smrkovského a Černíka…"

"Je taky stranou Bilaka, Koldera, Indry a Šalgoviče," upozornil ho Kefalín škodolibě, "kteří se docela určitě nevzdali a určitě mají něco za lubem!"

"Právě proto!" vykřikl Rykl. "Čím více slušných lidí vstoupí do strany, tím menší bude pravděpodobnost, že se tihle lidé znovu proderou k moci. Jestli chceš, můžeš se k nám připojit!"
"Nechci," zavrtěl hlavou Kefalín. "Promeškal jsem vhodnou příležitost. Tenhle vlak mi naštěstí ujel už před dvaceti léty."
"To je právě dobře!" tvrdil dramaturg. "Tenkrát vstup do strany znamenal jistou kariéru, zatímco dnes je spojen se značným rizikem. Ale je naší povinnosti to udělat!"
"Není," řekl Kefalín. "U mne to rozhodně nepřipadá do úvahy. Jsem svíčková bába. Chodím do kostela a čtu idealistickou literaturu. Kdo ví, jestli jednoho dne nezačnu vyvolávat duchy!"
"Teď není čas na legrácky!" mračil se Rykl, "a nemůžeme si dovolit lhostejně vyčkávat. Stát za bukem je zločin. Naše země je okupována cizími vojsky a my se musíme pozitivně projevit!"
Mluvil velice přesvědčivě, ale neuspěl. Nejen u Kefalína. Do strany nevstoupil ani zamračený režisér Tomáš, který posupně pravil: "Pro mne začala okupace v únoru 1948. Od té doby mne politika nezajímá, ale dost by mě uspokojilo, kdybych viděl viset Dubčeka vedle Novotného a Biľaka. Jenomže toho se zřejmě nedočkám a proto se kvůli socialismu s lidskou tváří, což mimochodem považuju za naprostou pitomost a iluzi, nenechám oběsit sám!"
14.
Uprostřed všeobecného vzrušení a shonu prováděl Kefalín korektury Černých baronů a byl při nich dost nervózní. Vzpomínal na Roháčovu katastrofickou předpověď a s obavami sledoval houfování jodasovců. Napadlo ho, jestli si právě nezajišťuje pobyt v některém z populárních převýchovných zařízení.
"Co mi za to mohou přišít?" uvažoval nevesele. "Vláďa Škutina dostal za pouhé konstatování, že Novotný je vůl, rok vězení. Ale zase odtamtud napsal hezkou knížku! Všechno zlé je pro něco dobré. Zkušenosti se člověk nemá odříkat." Když ale poslouchal neveselé zkušeností kněží z lágrů v Leopoldově, na Mírově a jinde, musel si přiznat, že by se raději obešel bez nich. Člověk se zase nesmí do všeho hrnout!
"Nevěšte hlavu," povzbuzoval ho pan Čábela, "hlavně, že knížka bude venku! Já přijdu už o třetí nakladatelství!" Říkal to téměř radostně a zřejmě už si v duchu představoval, jak jednou založí nakladatelství další. Ale prozatím ještě Vysočina existovala a měla vydávat plody, o nichž za necelý rok podrobně pojedná Výstava kontrarevoluce v Havlíčkově Brodě. Uspořádá ji pochopitelně s velikou slávou Jula Krosík, který přestane dočasně školit blázny a vrátí se k normální politické činnosti, aby ještě jednou usiloval o přízeň mocných. S rukopisem Černých baronů se seznámil také pan magistr Janíček, který přijel do Československa již po čtvrté na bratrův pohřeb. Tato smutná událost mu posloužila vždy, když se hranice zdály být zcela nepropustné. Hned po příjezdu si přečetl nové Kefalínovo dílo a okamžitě začal bědovat. "Tohle vás určitě zničí," prorokoval, "a mne taky! O vás a o Foglara je v Polsku stále veliký zájem a mohu tam uveřejnit vše, co napíšete! Nyní právě zatloukáte hřebík do vlastní rakve! Proč to děláte? Svět se bez Černých baronů docela dobře obejde! Dovedete si představit, jak to vypadá v kriminále? Jak to tam prosím vás chcete vydržet? Máte žlučníkové kameny, střevní potíže a vysoký krevní tlak! To nebude nic pro vás! Spát budete na palandě a na stranu se tam chodí do kbelíku! Rozmyslete si to! Co vám vlastně schází? Uvědomte si, že nejste typ mučedníka! Budete-li psát povídky nebo romány bez antisocialistických výpadů, dožijete se přijatelných poměrů v dobré fyzické i psychické kondici. Vždyť není třeba, abyste komunistům nějak podkuřoval!"
ČASY SE MĚNÍ
1.
Velvyslanec v Turecku Alexander Dubček už do socialismu s lidskou tváří nemohl mnoho mluvit. Jako marxista se za něj pravděpodobně ani nepomodlil v mešitě. Proto se ta lidská tvář začala stahovat v nepřívětivou grimasu. Ale pan Čábela to zřejmě vůbec nezaregistroval. Přivezl do Prahy první výtisky Černých baronů a vítězně se usmíval. "Hned spustíme druhé vydání," sliboval, "a jestli seženu papír, tak třetí. A vy mi urychleně dodáte druhý díl! Jak jste s ním daleko?" Vůbec si nepřipouštěl, že by to někde někomu mohlo být proti mysli. Nicméně bylo. Naštěstí chlapci z ÚV dorazili do Havlíčkova Brodu s několikadenním zpožděním, a to už byl celý náklad knihy beznadějně rozebrán. Pan Čábela ovšem při tom přece jen ztratil něco ze svého optimismu. Dozvěděl se z úst nad jiné povolaných, že o novém vydání nesmí uvažovat ani náhodou a také jeho nakladatelství bude zrušeno dříve, než se naděje. Rychle tedy uzavřel s Kefalínem smlouvu na dílo daleko méně problematické a začal si hledat občanské zaměstnání. U Kefalínů se teď netrhly dveře. Přicházely nečekané návštěvy většinou drsného zevnějšku. Černí baroni, kteří nesehnali román v knihkupectví, se domnívali, že se jim podaří získat jej od autora. Byli zklamáni, ale Kefalínovi přinášeli nové cenné informace. Oživovali jeho zapadlé vojenské vzpomínky a připomínali mu to, co z nepomuckého tažení nezaznamenal. Mohl by vzniknout další, několikadílný román, ale politická atmosféra neutěšeně houstla. Samozřejmě se dostavil i Franta Voňavka z Brandýsa nad Labem a zlověstně ba přímo nebezpečně koulel očima. Jeho přijetí knížky nebylo nijak jednoznačné. "Ty bejku!" křičel na Kefalína. "Já jsem váženej brandejskej občan a děti na ulici mě uctivě zdravěj jako kdysi pana katechetu. Teď bude všecko v háji! Aspoň kdybys něco řekl předem, ale já o tom tvým podrazu neměl ani tušení! Klidně si sedím na seslí u holiče a pořád je mi divný, že se ten pucífous při holení tak blbě usmívá. A najednou mi z ničeho nic povídá: "Tedy, pane Voňavka, vy jste byl pěknej kanál!" Já na něj koukal jako bulík a když mi řek, že vo mně píšeš jako o největším sprosťákovi u praporu, tak jsem nedoholenej, jako tajfun vtrhnul do knihkupectví. Už to samozřejmě neměli, ale já jsem začal vedoucího škrtit, takže jsem z něj dostal aspoň výtisk, kterej chtěl poslat bratranci do Jihlavy. Ale musel jsem mu za to dát kilo! Hned jsem běžel domů, abych zkontroloval, jestli o mně píšeš čistou pravdu a nevymejšlíš si. No, pravda to je, ale stejně jsem se při tom čtení pořádně zpotil! Člověče, dyť já už nejsem žádnej rošťák, kterej je tady pro srandu králíkům! Ten vůl Neprakta mě namaloval, jak jsem v base s nahou Jitunou a to je totální průser! Jituna, hochu, není žádná dorota! To je teď paní Voňavková, řádná matka a vedoucí samoobsluhy na náměstí! Těší se nejlepší pověsti a má pod sebou pět učednic! Copak se hodí, aby si ty čůzy prohlížely nahatou mistrovou a potměšile se hihňaly? Já tě snad budu žalovat, ty blboune, nebo tě uškrtím v tvým vlastním domě! Ty si

vůbec nedovedeš představit, co jsi všechno způsobil! My s Jitunou jezdíme na mírový slavnosti do Houšťky u Starý Boleslavi prodávat párky. Máme pronajatej kiosek a vtáčíme se tam, abysme si v tom bolševickým mumraji něco přihrábli. Měls to vidět tuhle neděli! Lidi si nás prohlížej, jako nějaký delikventy, pošklebujou se a čekaj, kdy jim k párku s hořčicí začnu sprostě nadávat! Puberťáci si nás fotografujou a jedna zrzavá chuligánka si dokonce přišla pro autogram! Chtěla, abysme se jí s Jitunou podepsali do tý tvý knížky přímo pod ten nestydatej Nepraktův obrázek! Jen tak tak, že jsem se ovládnul a nenamočil jí ksicht do hořčice! Tak si pamatuj, Kefalíne, žes mě takhle ostouzel naposled! Teď je Franta Voňavka politicky angažovanej občan a člen stávkovýho výboru! Komu čest, tomu čest! Tak to měj laskavě na paměti, nebo ti nakopu prdel!"

2.

Čestní soudruzi nastoupili do rozhodující ofenzívy. Poslední bitva opět vzplála a z jejího válečného čmoudu pálily oči. Poctiví kulturní pracovníci se přestali přetvařovat, štítivě se distancovali od kontrarevolučních živlů a podepsali Slovo do vlastních řad. V Dikobrazu se k tomuto činu rozhodl pouze Karel Bradáč a byl za to málem knokautován Eduardem Littmanem, který se v jistých situacích stával cholerikem. "Je čas se rozhodnout," agitoval přední satirický veršotepec, "protože nelze sedět jedním zadkem na dvou židlích! Pro mne je situace zcela jasná. Sám Smrkovský připustil, že šance vybudovat demokratický socialismus je ztracena na několik generací. Tak proč se máme stavět na zadní? Mně je padesát, mám cirhózu a asi dvacet dalších nemocí, takže si nemohu dělat do budoucnosti žádné iluze. Jestli si někdo myslí, že si teď budu hrát na hrdinu a půjdu mejt na doživotí okna, tak se moc mejlí! Já se proti linii ústředního výboru stavět nebudu a totéž radím i všem ostatním!"

Rada vyslyšena nebyla a Littman vzrušeně prohlásil, že Bradáče oběsí na záchodě, kam, vzhledem k svým ledvinovým potížím, tak často dochází. "Tam ti nepomohou ani sovětské bajonety," syčel Eda, "které máš za zadkem!" Jiní redaktoři se tak otevřeně nevyjadřovali, protože tušili v Bradáčovi příštího šéfredaktora. V tom se na štěstí mýlili. Bradáčovi toto místo bylo samozřejmě okamžitě nabídnuto, ale vybral si raději pro další umělecké působení Československý rozhlas. Tento podnik se mu zdál vznešenější a reprezentativnější. Mezi signatáři kolaborantského blábolu nemohl chybět ani Jaroslav Dumbera. Jeho dočasné tápání definitivně skončilo a on pochopil, že nastává doba, která mu poskytne jedinečné šance. Teprve nyní se uplatní lidé jeho typu. "Vzduch se pročišťuje," liboval si, "a nastává konec chaosu, který umělce zbytečně dezorientoval. Opět se musíme jednoznačně rozhodnout na které straně barikády budeme bojovat. Bude to stejně vzrušující jako v památných únorových dnech. Bude-li to nutné, šlápneme kontrarevoluci na chřtán! A dnes už shovívaví nebudeme. Jediným podstatným kritériem pro nás bude svatý zájem dělnické třídy a komunistické strany. Nastává doba, ve které vzniknou veliká umělecká díla, jež přežijí celá staletí!"

A už se těšil, jak začne ze šuplat vytahovat slátaniny, s nimiž v minulých letech přes veškerou snahu neuspěl.

3.

To, že Praha nemá Stalinovu ulici, cítil chodovský Festl jako osobní pohanu. "Nikdy jsme neměli připustit," řekl, "aby se s generalissimovou památkou takhle zacházelo! Už tehdy proti nám zaútočila kontrarevoluce a my jsme to včas nerozpoznali. Měli jsme se semknout a uhájit nejen Stalinovu třídu, ale i jeho pomník! Kdybychom to udělali, nevzniklo by nám tolik zbytečných potíží!" Jenomže potíže jsou od toho, aby se překonávaly. Kontrarevoluce byla poražena i v Chodově a Festl dosedl opět pevně na koně. "Nemají-li dost odvahy soudruzi v centru Prahy," zaujal napoleonský postoj, "prokážeme ji my na periferii! Zahanbíme ty, kteří couvají od našich světlých tradic. Pojmenujeme Stalinovým jménem nejhezčí ulici v Chodově!"

"Ale která to je?" ptali se ho zmateně. "Tady stojej všechny za hovno! Jednu od druhý nerozeznáš a všechny jsou rozkopaný."

"Stalinova bude ta hlavní," rozhodl Festl, "která protíná celej Chodov od Perkverku až k Šeberovu! A protože teď dáváme kontrarevoluci zabrat, přejmenujeme i ostatní ulice! Pojmenujeme je po komunistech, kteří kdysi žili v Chodově a nemohou se již radovat z našich výdobytků!"

Byl to smělý plán a Festl jej také uskutečnil. Měl jen smůlu, že někteří zesnulí zasloužilí funkcionáři se jmenovali jako proslulí a slavní kontrarevolucionáři. Tak se do věci nezasvěcení návštěvníci Chodova velice divili, když spatřili nápis Medkova ulice. "To je tedy odvaha!" mlaskli obdivně. "V dnešní době nazvat ulici po legionářském generálovi, který psal romány o bolševické chátře a jehož hry slavnostně uváděla divadla k 28. říjnu! Nebo snad jde o jeho syna malíře Mikuláše Medka, který svým dílem popírá realismus? Popřípadě o toho Medka, který k nám hovoří z Hlasu Ameriky?"

Také nad Švecovou ulicí se hosté pozastavovali. Na komunistu Švece se nikdo nepamatoval, ale kdekdo věděl, že plukovník Švec, aby zabránil přechodu své jednotky v Rusku k oddílům Rudé armády, předstoupil před vojáky a demonstrativně se zastřelil.

Kožíškovu ulici zase spojovali pozorovatelé s osobou buržoasního spisovatele a tvůrce populární čítanky POUPATA. Kde by někoho napadlo, že soudruh Kožíšek v Chodově předsedoval.

Ale to byly jen podružné záležitosti. Důležité a prvořadé bylo, že Praha měla opět ulici Stalinovou. Největší masový vrah v světových dějinách byl oceněn sice dost skromně, ale to jen proto, že v Chodově nebylo dost finančních prostředků na mohutný žulový pomník. Dobrá vůle k němu by jistě nechyběla!

4.

Nastalo velkolepé kádrování, jaké už tady dlouho nebylo. Strana se opět hodlala zbavit neposlušných a pomýlených. Vyhlásila prověrky, které měly z mnohých nadšených soudruhů udělat zoufalé psance. Kefalín to divadlo mohl sledovat alespoň prozatím s klidnou myslí. Jen si kdoví už pokolikáté gratuloval, že se vstupu do téhle prapodivné partaje prozíravě vyhnul. Neboť zvykem matky - rodné strany bylo chovat se k těm, které po zralém uvážení vyvrhne, více než macešsky. Nestraníci se už víceméně zabydleli ve svém bezprávném plebejství, ale vyloučení se museli připravit na život bezectných odpadlíků, ničemů a zrádců. Ne všichni z pomýlených k tomu byli ochotni.

Najednou se kdekdo začal vymlouvat na rodinu. Dokonce i ti, kteří několik spořádaných rodin s úspěchem rozvrátili.

"Kluci, pochopte mě," omlouvali se kamarádům, "já přece nejsem žádná svině - to o mně víte - ale u prověrek se budu zachraňovat! Vždyť je to všechno bohapustá šaškárna, tak proč mám ničit život sobě i celé rodině? Tenhle chomout už nám nasadili na doživotí a lepších časů se nedočkáme! Nakonec budete rádi, když ve straně zůstane alespoň někdo slušnej!"
Dost bylo i těch, které bychom mohli označit jako vyptavače. Svůj budoucí postoj před prověrkovou komisí ustavičně s někým konzultovali. Zvažovali všechna pro a proti. "Kdo bude s dogmatiky ve straně bojovat, když my vyklidíme pole?" kladli sugestivní otázky. "V politice je impulzivní, přímočaré jednání často na škodu! Nemyslíte, že taktický ústupek a příprava k novému odporu může být prospěšnější, než radikální gesto, kterým můžeme všechno ztratit? Máme vůbec na takový zásadový postoj právo? Kdybychom bez boje odešli, nezklamali bychom právě ty, kteří nám věřili? Není naší povinnosti ve straně setrvat a pokoušet se systematicky ovlivňovat její politiku?"
Jiní o takových možnostech a pro sebe výhodných řešeních neuvažovali. Satirik Václav Lacina sice tvrdil: "Strana je dáma srdce mého a já jsem k ní vždy štrougalantní," ale k prověrkám se dostavil náležitě načepýřen. Již ve dveřích komisi ujistil: "Se všemi lumpárnami souhlasím! S těmi, které jste provedli, provádíte i s těmi, které ještě provedete!"
Tak si zasloužilý umělec a laureát státní ceny připravil velice svízelný život bez publikačních možností. Své satirické šlehy mohl dvacet let rozesílat pouze přátelům pod vánoční stromeček.
Zdeněk Jirotka se připravil k prověrce velice pečlivě a také tam náležitě exceloval. Nešťastní prověřovatelé na to vzpomínali ještě po několika letech. Samozřejmě to s Jirotkou odnesl i slavný Saturnin a Muž se psem. Kupodivu na to doplatil i Kefalín. V knize rozhovorů a příběhů Hrdinové a jiní podivíni, kterou už velkoobchod připravil k expedici, byla také kapitola věnovaná Zdeňku Jirotkovi. To kvalifikovali dohlížitelé jako nepřípustné popularizování nebezpečného kontrarevolucionáře a kniha místo na knihkupecké pulty putovala do stoupy. Ve Sběrných surovinách o ni byl značný zájem.
5.
Neprověření soudruzi odcházeli do kotelen a prověření se zabydlovali na jejich místech. Vznikaly přitom velice zábavné situace.
V rozhlase se samozřejmě zapojil do radikálních čistek i Karel Bradáč. Když se opíjel v Dikobraze, bylo mu obvykle umožněno, aby se vyspal a vystřízlivěl. Doba však byla vážná a Bradáč nyní musel politicky pracovat i zpitý pod obraz. Tak se stalo, že iniciativně vyloučil ze strany i Viktora Dusila, který nikdy v této výběrové organizaci nebyl. Zpočátku to vypadalo dost komicky a kdekdo se tím bavil. Horší to už bylo, když se z rozhlasu i ze strany vyhozený Viktor pokoušel o další umělecké uplatnění. Narážel na kamenné tváře a příkře odmítavé postoje.
"To, že tě vyhodili z rozhlasu," odmítali ho, "by se dalo možná přehlédnout. Ale vyloučení ze strany je tak závažná věc, že se s ní nedá nic dělat! Kdo zradil stranu, zradil i dělnickou třídu a veškerý pracující lid! Poplival naše věčné přátelství se Sovětským svazem! Nejsi internacionalista a tudíž ani vlastenec! My jsme sice humanisté, ale vyloženým nepřátelům nepomáháme!"
"Ale já jsem nikdy ve straně nebyl!" bránil se nešťastník, "je to sice smutné, avšak v žádném údobí svého života jsem nepatřil k lidem ukutým ze zvláštního materiálu!"
"Dokaž to!" útočili. "My tady máme napsáno černé na bílém, žes byl vyloučen! Vše je řádně opatřeno razítky a podpisy soudruhů ze zdravého jádra strany! Chceš snad tvrdit, že Karel Bradáč je podvodník?"
"To bych si nedovolil," vzdychl Dusil, "ale když to psal, byl ožralej jako prase! Ten by vyloučil ze strany i prezidenta Johnsona!"
"Taky by si to zasloužil," měli za to, "protože jeho názory nemají s marxismem-leninismem nic společného. Tvoje ovšem taky ne. Vůbec nechápeme, o co se vlastně hádáš?"
"O to, abych mohl v tomhle státě existovat!" vysvětloval Viktor. "Nikdy jsem ve straně nebyl a tudíž mě z ní nikdo nemá právo vylučovat! A jestliže mě vyloučil, musí to zase odvolat. Přece to takhle nemohu nechat!"
"Takže tebe se vlastně dotklo, že tě soudruzi považovali za straníka," divili se. "Místo, abys byl pyšný na to, že si, byť i na okamžik mysleli, žes byl součástí předvoje dělnické třídy, snažíš se z toho omylu dělat aféru a vykřesat pro sebe neoprávněné výhody!"
"No vidíte!" vykřikl s nadějí. "Sami uznáváte, že to byl omyl!"
"Nesmysl!" vrtěli hlavou. "Nic nám to nedokazuje, pouze tvé tvrzení, které může být vedeno pouhou vypočítavostí. Proti němu stojí řádně vystavený úřední dokument. A potom: i kdybys mluvil pravdu, co to mění na základní situaci? Soudruh Bradáč tě vyloučil ze strany na podkladě toho, jak ses choval. Objektivně ohodnotil tvé smýšlení i jednání. Kdybys ve straně byl, stejně by tě z ní vyloučil!"
"Ale já jsem v ní nebyl!" křičel Dusil. "Navíc Bradáč přišel do rozhlasu z Dikobrazu a znal mě velice povrchně!"
"Zřejmě to stačilo k tomu," soudili, "aby si o tobě udělal přesný obrázek. Je to čestný, prověřený soudruh, jehož zásluhy jsou nesporné. Když tě vyloučil ze strany, nedá se nic dělat. Pomýlených jako ty, byly ve straně desetitisíce. Snad by pomohlo, kdybys za soudruhem Bradáčem zašel osobně a požádal ho o přešetření svého případu. Možná, že by tvé vyloučení změnil v pouhé vyškrtnutí!"
"Já nechci bejt vyloučenej ani vyškrtnutej!" hřímal Viktor. "Já chci bejt obyčejnej bezpartijní občan, jako jsem byl vždycky bez ohledu na Vítězný únor! Nechápu proč mi toto právo upíráte!"
"Nic ti neupíráme," řekli mu, "jen se divíme tvým nepřátelským postojům. Soudruh Bradáč jednal v rámci revoluční spravedlnosti. Proč to pořád nechceš pochopit?"
Viktor Dusil to hnal dál, lépe řečeno výš. S malým úspěchem. Na Ústředním výboru KSČ mu řekli, že tam nejsou proto, aby vystavovali nestraníkům nesmyslná potvrzení, že nikdy ve straně nebyli. Mají teď dost starosti se straníky!
"Zabiju Bradáče!" říkal si Viktor. "Uškrtím čestného soudruha, nebo mu alespoň nakopu. Ale musím ho zastihnout střízlivého, nebo se nedozví, kdo mu to udělal!" Leč zastihnout střízlivého Bradáče bylo téměř nemožné, tím spíše, že

vyloučené komunisty do rozhlasu nepouštěli.
6.
Redaktor Boris Jachnin si do budoucnosti nedělal žádné iluze. Nic si nenalhával. Znal sovětské soudruhy velice dobře a proto si místo zbytečných polemik dělal svářečský kurs.
Uprostřed "složité politické situace", jak se s oblibou říkalo, mu v Moskvě zemřela maminka. Pochopitelně se chtěl zúčastnit jejího pohřbu a co nejrychleji odletět do sovětské metropole. Vypravil se na velvyslanectví a probojoval se až do kanceláře, kde si tělnatý brýlatý muž četl Izvěstije. Byl do nich ponořen a vůbec nevnímal okolí. Teprve když Jachnin velice naléhavě a poněkolikáté vyslovil svou žádost, zvedl otráveně oči od novin a pravil: "Maladoj čelověk! My rabotajem: ponedělnik, sréda i pjatnica. Čto sivodňa? Subota!" Načež pokračoval v četbě Izvěstijí. "Ale to je vyložená byrokracie!" začal křičet Jachnin. "Když přijdu až v pondělí, je vyloučeno, abych stihl pohřeb! Vaší povinností je pomoci mi!"
Muž s obrovskými obtížemi znovu zvedl oči od novin a řekl téměř plačtivě: "Maladoj čelověk! My rabotajem: ponedělnik, sréda i pjatnica. Čto sivodňa? Subota!"
Znovu zmizel za obrovskou plachtou novin, ale Boris začal zuřit: "Je skandální, že na sovětském velvyslanectví sedí lhostejní lidé bez jakéhokoliv vztahu ke svým spoluobčanům! Ale já to tak nenechám! Chci mluvit se samotným soudruhem Zimjaninem! Okamžitě mi zavolejte soudruha Zimjanina!" Čtoucí muž zafuněl, opovržlivě pohlédl na Jachnina a představil se: "Já Zimjanin!"
Boris se sice do Moskvy na pohřeb nedostal, ale jeho příběh měl úspěch všude, kde ho vyprávěl. Šířili ho i jiní, například Evinka Kefalínová. Ta jej vyprávěla svému bývalému profesorovi v tiché malostranské uličce. Dávala si záležet a deklamovala školskou ruštinou, s kterou svého času uspěla u maturity.
Pan profesor se smál, ale stařenka stojící před malebným domečkem byla na ruský jazyk alergická. Vykročila vpřed a naplila překvapené Evince do tváře, právě když dokončila příběh slovy: Já Zimjanin!"
7.
V denním baru U prašné brány se Kefalín seznámil s doktorem Gerlachem, který soudil na Ovocném trhu. Právě se tam odbyl, po dost dlouhé době, první politický proces. Byl souzen muž, který na liduprázdném příbramském náměstí v pozdních nočních hodinách velice silným hlasem vyslovil svůj názor na současnou situaci, a to značně nevybíravými slovy: "Ty kurvy komunistický to vedou!" Slyšel ho jediný člověk, ale kritizující měl smůlu, že šlo o okresního tajemníka strany, vracejícího se z aktivu zdravého jádra. Ten samozřejmě věděl, co je jeho povinností, a tak se noční výkřik ocitl před soudem. Doktor Gerlach, jemuž byl případ přidělen, z toho velkou radost neměl, ale pak zjistil, že si noční výtržník připravil důmyslnou obhajobu.
"Čekal jsem na náměstí na autobus," vysvětloval, "a ten dlouho nejel. Byla mi zima a měl jsem vztek. Protože vím, že u nás obhospodařují vozový park Komunální podniky, rozkřikl jsem se: "Ty kurvy komunální to vedou!" Tady soudruh tajemník měl v tý zimě límec přes uši a tak se nejspíš přeslechl."
"To je lež!" zlobil se tajemník. "Jasně jsem slyšel, že řekl kurvy komunistický! A několikrát to opakoval!"
Jenomže stálo tvrzení proti tvrzení a soud se přiklonil na stranu obžalovaného. Tajemník to označil za kontrarevoluční spiknutí a odejel do Příbrami s pocitem křivdy, kterou bude třeba odčinit. "Je třeba se těm soudcům pořádně podívat na prsty," uvažoval si, "a znovu je naučit soudit podle třídního hlediska!"
"Jsem rád," řekl doktor Gerlach Kefalínovi, "že jsem toho chlapíka mohl osvobodit. Ale rozhodně bych mu neradil, aby si zkusil podobným způsobem ulevit ode dneška za půl roku!"
8.
Jiří Winter-Neprakta začal mít až neslušně málo práce. Nedostal se sice, jak se hned pohotově začalo šuškat, do velkého politického průšvihu, ale námětář Bedřich Kopečný definitivně přestal fungovat. Scházel se v pohostinských místnostech s překladatelem a satirikem Radovanem Krátkým, mnoho spolu pili a nadšeně hovořili o velkých literárních činech, které v brzké době uskuteční. Bedřich snil o velikém historickém románu, ačkoliv už nedokázal napsat ani korespondenční lístek. Vymýšlení námětů ke kresleným vtipům považoval za maření drahocenného času a jeho společník ho v tom trvale utvrzoval.
"Světový umělec se nesmí rozptylovat prkotinami," říkal mu nad sklenkou tuzemského rumu, "protože tím trpí jeho osobnost! Teď sis dal úkol, hodný svého velkého talentu a musíš se na něj cele soustředit. Jinak bys napsal blábol, jako nám to předvedl Alois Jirásek!"
Bedřich s tím vřele souhlasil. Román o loupežníku Babinském se v jeho představách stále rozrůstal, bytněl a košatěl. Měl už více svazků než Dumasovy Děti revoluce. Škoda, že prozatím existovala pouze synopse, která zaplnila necelou stránku, napsanou ob řádku na stroji.
Jiří Winter, který měl až dosud pro kolegovy podivínské sklony mimořádné pochopení, začínal ztrácet trpělivost. Politické šrouby se všude utahovaly a o lidech kolem umění kolovaly fantastické historky. Kdo se v této době odmlčel, třeba jen kvůli operaci žlučníku, mohl se snadno dožít příkrého zatracení. Vždycky se našel někdo, kdo pohotově rozšířil zaručeně pravdivou zprávu o jeho závažném konfliktu se stání mocí, nebo stranickou hierarchií. Winter naléhal na Bedřicha, aby se vzchopil, ale ten pravil pateticky: "Jsem starý chorý muž, zřejmě již nad hrobem. Mám-li splnit to, co jsem si na tomto světě předsevzal, nemohu se zabývat malichernostmi. Titěrnosti a směšné detaily mě již nezajímají. Musím se plně soustředit na svůj životní román. Múzy kolem mne nervózně poletují, v hlavě mi ustavičně kolotá a já cítím, že se teprve nyní setkávám s pravou a hlubokou uměleckou inspirací, která mě přivede k branám úspěchu!"
Bylo zbytečné mu něco rozmlouvat. Winter pochopil, že spolupráce s Bedřichem skončila. Nechal svého dlouholetého druha meditovat nad tuzemským rumem a rozhodl se změnit námětáře. Obrátil se na Kefalína, jemuž vymýšlení gagů nebylo cizí.
Pro toto spojení byla právě teď nejvhodnější chvíle, protože Kefalín po zralé úvaze zjišťoval, že se v nejbližších letech

jako spisovatel nemůže uživit. V nakladatelstvích mu dávali najevo, že není tím nejvhodnějším autorem pro následující období, které musí být ofenzivně socialistické. Ani v televizi to nevypadalo příliš nadějné, ale za to se právě z rozhlasu ozval Karel Bradáč. Napsal Kefalínovi, že má zájem o povídky, scénky a popřípadě i o celé kabarety, které by vtipným způsobem obrážely novou politickou situaci. Nelze se tudíž divit, že Kefalín Nepraktovu nabídku bez zdráhání přijal. Honoráře, vyplácené za obrázky, byly sice malé, ale za to pravidelné. Díky jim bylo možno prozatím odložit prodej chaloupky, o kterémžto východisku s Evinkou vážně uvažoval.

9.

Nucená fluktuace v redakcích měnila jejich dosavadní atmosféru velice podstatně. Kontrarevolucionáři se odevzdaně vrhali na smetiště dějin a na jejich místo nastupovali mladí, leč dosud nezakalení soudruzi bez větších zkušeností a často i schopností. Říkalo se jim rychlokvašky a obvykle nebývali pro podnik odborným přínosem. Ostatně to ani nikdo nečekal. Důležité bylo, že souhlasili se vstupem vojsk Varšavského paktu do Československa a chtěli pracujícímu lidu všemožně pomoci při rychlé normalizaci. Zpočátku jich ale bylo dost málo, a tak ochotně vypomohli starci. Soudruzi, kteří se již léta těšili zaslouženému důchodu, protáhli svá revmatická těla, provětrali sklerotické mozky a znovu se s mladickým nadšením vrhli do víru revoluce. Ještě jednou se jejich ctižádosti zachtělo modelovat dějiny dle představ marxistických ideologů. Počínali si vášnivě, nedůtklivě a zpupně.

Na pomoc kolísajícímu Dikobrazu přispěchal předválečný komunista Josef Dubský, který svými "drobnými poohlédnutími" neboli nestydatým falšováním dějin rázem popudil širokou čtenářskou obec. Dostával spousty rozhořčených anonymních dopisů, které okamžitě předával Státní bezpečnosti. To se neminulo účinkem. Jeden anonym byl skutečně vypátrán v jižních Čechách a vzápětí došlo k jeho rychlému odsouzení. Josef Dubský se samozřejmě procesu zúčastnil, ale vrátil se do Prahy značně nespokojen. Za prvé proto, že viník nebyl popraven, ale dostal pouhých šest měsíců. Za druhé stařec nemohl použít služebního vozidla a cesta vlakem mu způsobila zhoršení zdravotních potíží. Třetí důvod byl však nejsilnější. "Doufal jsem, že se u soudu setkám se zavilým třídním nepřítelem," vykládal, "který po léta rozkládal naši socialistickou republiku. Předpokládal jsem, že půjde o kulaka nebo bývalého továrníka. Bohužel se ukázalo, že pisatelem hanopisů byl pedagog, dlouholetý člen strany, který je nositelem hrdého titulu zasloužilý učitel. To ukazuje, že jsme v padesátých letech pracovali v rukavičkách a nedokázali jsme vyplevelit všechno býlí z revolučních lánů. To nyní přineslo katastrofální výsledky!" Josef Dubský byl nejprve krajně nedůvěřivý k svému novému okolí, ale později nad strohým bolševictvím začala vítězit stařecká tlachavost. Zlý dědula rád vzpomínal na rafinované úskoky a špinavé hejble, jichž se četní vedoucí soudruzi soustavně dopouštěli. "Gottwald měl paměť jako slon," obdivoval svůj politický idol, "a kdo proti němu jednou zvedl ruku, třeba jen na okresní konferenci, schytal to i po mnoha letech! Kléma říkal: zklamal jednou, zklame i po druhé a po třetí. A třeba v životně důležité situaci! Proto s váhavci zametal a bez milosti se s nimi vypořádal. Takový Kalandra, nebo Šmeral by mohli vykládat!"

"Šmeral?" podivil se Kefalín. "Ten přece zemřel za války v Moskvě, jako vedoucí nějaké stranické školy!" Dubský se zlověstně zachechtal. "Když tomu věříš," ušklíbl se, "je to tvoje věc. Já oficiální verze vyvracet nebudu!" Starci - spasitelé si přicházeli vylepšovat důchody, kam jen se dalo. Do Rudého práva se navrátil po letech redaktor Oldřich Mračno, expert přes kulturu. Vzbudilo to všeobecné veselí a Václav Lacina, když se to dozvěděl, rozverně zadeklamoval:

"Bude z toho Mračna déšť?
Leda průser. Ale nešť!"

Jenomže případné důsledky nikoho nezajímaly. Hlavní bylo, že sféra vlivu, jak s oblibou říkal soudruh Jodas, byla znovu pevně v rukou rodné strany.

10.

Na šéfredaktorská a ředitelská místa přicházeli noví, perspektivní kormidelníci pověření radikální změnou kursu. Mezi uchazeče o čelné funkce patřil i Jaroslav Dumbera, který se prodral do první řady vybraných kulturních pracovníků, na jejichž pevnost strana spoléhala. Dumberův vzestup byl tak oslnivý, že z toho sám málem oslepl a přestal vidět či vnímat bývalé spolužáky, nebo spolupracovníky. Letmou rozmluvu s Kefalínem si však neodpustil. "Vždycky jsem tě varoval," připomenul mu přísně, "a snažil jsem se otevřít ti oči. Bohužel jsi na to vždycky reagoval posměchem. Nakonec jsi klesl tak hluboko, že jsi napsal protistátní slátaninu a kontrarevoluční paskvil! Co budeš nyní dělat? Emigrovat za třídními nepřáteli do imperialistické ciziny?"

"Nemám v zahraničí žádné konexe," svěsil hlavu Kefalín, "ledaže bych se tam obrátil na tvou bývalou ženu!" Dumbera se zamračil. "To je odbytá záležitost," řekl mrzutě, "která se mě už netýká. Dávné spojení s touto ženštinou mi soudruzi prominuli. Dokázal jsem straně svými postoji, že šlo jen o mladickou nerozvážnost. Právě nyní se ukázalo, kde kdo stojí a jaká je jeho skutečná tvář! Zrádci emigrují, agenti budou potrestáni a pomýlení dostanou příležitost živit se poctivou prací. Už nikdy nedovolíme, aby dělnickou třídu ovlivňovali dekadentní intelektuálové a vypočítaví konjunkturalisté!"

"Vrátí se doba častušek," doplnil ho Kefalín, "a radostného blábolení!"

"To bylo snad naivní," připustil Dumbera, "ale zato upřímné. Byli jsme uchváceni a opojeni velkým cílem, který se před námi objevil ve své fascinující velikosti. Teprve potom vylezli z děr ti, kteří naše ideály poplivali a snažili se znehodnotit je, nebo alespoň snížit jejich význam. S tím je ale konec! Nastane rehabilitace a renesance socialismu."

"A zase budeme mít, co jsme chtěli," přikývl Kefalín. "Jenom nevím, kdo si tentokrát vyhrne rukávy!"

"Rozhodně nehodláme trpět," děl Dumbera výhružně, "aby lidé jako ty zesměšňovali naše úsilí! Tentokrát nebudeme o ostražitosti a bdělosti jenom mluvit! Po zkušenostech s plíživou kontrarevolucí odrazíme každý sebemenší náznak jejího opakování!"

Jaroslav Dumbera se v této situaci cítil, jako by na sebe právě navlékl slušivou generálskou uniformu. Nejméně tříhvězdičkovou! Čekal na tuto šanci nekonečně dlouho, ale přece jen se dočkal. Jestliže až dosud rozmrzele

přešlapoval u vchodu, nyní měl přístup až na místa nejvyšší! Velcí soudruzi nebyli zrovna vybíraví. Když nepřišel ke křížku Seifert, Skácel nebo Radok, přijali stejně ochotně Kozáka, Klimenta či Dumberu. Měli jim co nabídnout.
"Původně jsem chtěl převzít televizi," svěřil se Jaroslav Kefalínovi ledabyle, jako by šlo o tu nejsamozřejmější věc na světě, "a vtisknout jí pečeť své osobnosti. Je to velice důležitý sdělovací prostředek, který nelze brát na lehkou váhu. Dohodli jsme se ale, že na to stačí soudruh Zelenka, který už nepomýšlí na samostatnou tvůrčí práci. Je to spolehlivý funkcionář a v minulém údobí se plně osvědčil. Já se vrhnu do tvorby, která mě vždycky přitahovala. Budu psát a režírovat. Natočím nové filmy a zkusím i divadelní režii. Soudruh Kočí mi sdělil, že mám v Národním divadle dveře otevřené!"
"Proboha!" vydechl Kefalín otřesen, ale Dumbera to vůbec nezaznamenal. Byl úplně v transu a oči se mu leskly jako v horečce. "Socialistické umění konečně dostane zelenou," horoval, "a ti, kteří mu až do této chvíle stáli v cestě, půjdou od válu! Jezdili v Saabech za dělnické peníze, mátli národ a k skutečným umělcům se chovali arogantně. S těmi už diskutovat nebudeme!"
Podíval se na hodinky, protože jeho čas byl nyní jaksepatří drahý. "Jdu nyní na poradu k soudružce Balášové," oznámil Kefalínovi, kterého to vůbec nezajímalo. "A ty se nad sebou ještě jednou zamysli! Kdyby ses rozhodl udělat veřejnou sebekritiku, zavolej mi! Zařídím její zveřejnění a vytáhnu tě z toho marastu, do kterého jsi vinou trestuhodné lehkomyslnosti zabředl!"
11.
Mnozí pomýlení se, ač neradi, káli. V tisku i na televizní obrazovce. Někteří rafinovaně kličkovali, jiní udiveně obviňovali selhání svého intelektu a další navíc poděkovali rodné straně, že jim alespoň dodatečně otevřela oči.
Kefalín si zašel k holiči na Národní třídu den poté, co se na obrazovce kroutil pomýlený Jaroslav Dietl. Snažil se moc si nezadat, neznemožnit se před svými diváky, ale byl to nadlidský úkol. Lidé pro tyto kreace právě v této chvíli měli malé pochopení. Sami ponížení a pokoření chtěli vidět hrdiny, kteří se okupantské moci neohroženě postaví. Toužili po nových Janech Husech, kteří by se bez vytáček nechali upálit. Zapomínali, že lidé, kteří by alespoň částečně odpovídali jejich požadavkům, sotva dostanou prostor v normalizujících se sdělovacích prostředcích. Sotva Kefalín dosedl do holičského křesla, vrhl se na něho rozhořčený pan vedoucí. "Pane Kefalín," zasténal, "viděl jste včera toho Dietla? Jak to mohl udělat? Takhle se pokořit! Spisovatel, kterého každý zná, a jehož si lidé váží! Jak je to, prosím vás, možné! My jsme s manželkou o tom mluvili celý večer a dlouho do noci! Už dlouho nás nic tak nepobouřilo! Vysvětlete mi, proč ten Dietl takhle leze komunistům do zadku?"
"Poslyšte, pane vedoucí," řekl Kefalín. "tady nad stolkem vidím zbrusu novou cedulku: Soutěžíme o titul Brigáda socialistické práce. Můžete mi vysvětlit, proč jste ji sem pověsil?"
"Ale to je přece něco úplně jiného, pane Kefalín!" vykřikl holič. "Jde o pouhou formalitu, kterou nikdo nemůže brát vážně! Kdybych tu cedulku nepověsil, přeložili by mě z Národní třídy někam na periférii! Taky bych nemohl dělat vedoucího a dostal bych měsíčně o osmdesát korun míň!"
"No vidíte," přikývl Kefalín, "ono se Dietlovi taky zřejmě nechce na periférii. A docela určitě včera zachránil víc, než osmdesát korun měsíčně!"
12.
Výměna šéfredaktora se nevyhnula ani Dikobrazu, jehož vydavatelem byl ÚV KSČ. Připravovala se dlouho a samozřejmě o tom kolovala spousta poplašných zpráv. Většinou šlo o prognózy katastrofického charakteru. Říkalo se, že namísto odcházejícího Antonína Růžičky nastoupí typický zlý muž, který v rozverném plátku zjedná pořádek. Bude vládnout tvrdou rukou a nepřipustí, aby se jediný humoristický časopis ještě jednou zvrhnul.
Celkem vzato, nebyl důvod o tom pochybovat. Nově jmenovaní šéfredaktoři se na svá místa kvalifikovali především podpisem Slova do vlastních řad. Většinou se hned po nástupu proslavovali originálními a dlouho citovanými výroky, jako například, že vážná hudba nemůže dělnickou třídu zajímat, a proto je z Pražského jara třeba uvádět jen údaje o spotřebě kalafuny, nebo o tom, kolik se během série koncertů zlomí smyčců.
Redakce obcházel děs a nejtemnější obavy. Zvídavá tykadla byla bázlivě nastražena a ve všech koutech se zuřivě diskutovalo o připravovaných kádrových přesunech. Pak se začala vyslovovat jména a vznikat následná panika.
"Bešta…Bešta…" proslýchalo se v Dikobrazu. "Znáte někdo nějakého Beštu?"
"Je z aparátu ÚV. Tady to zřejmě úplně zlikviduje a pak půjde dělat pořádek do pekáren nebo do Hygie!"
"Prej je vyučenej v dámským prádle. Ten ty nahotinky v Dikobrazu oblíkne, že se nepostačíme divit!"
"Nové koště dobře mete. Nezbyde tady kámen na kameni!" Málokomu bylo veselo. Mnozí dokonce snili o návratu ztraceného syna Karla Bradáče, který nyní svědomitě gruntoval v Rozhlase. Ale ovlivnit situaci nikdo nemohl. Také Kefalín pro jistotu počítal s nejhorším. Až dosud žil tak trochu mimo boj o zrno, protože neměl být odkud vyhozen. Nestraník na volné noze nemohl dostat přímý zdrcující zásah. Ovšem kdekdo s ním nyní mohl přerušit styky a tyto nové zkušenosti se už začínaly projevovat. Leckterý nově nastupující šéf nezapomněl hned při nástupu zavolat na ÚV a zeptat se: "Myslíte, soudruzi, že můžeme tisknout Kefalína, když napsal ty Černé barony?" Těžko říci, jakou odpověď od soudruhů očekával. Jestliže počítal se shovívavostí a pochopením, musel být nutně zklamán.
Takže nyní zřejmě dojde na Dikobraz! Kefalín doufal alespoň v to, že kádrovým sítem projde nepostradatelný Neprakta, a on bude trpěn alespoň jako anonymní námětář.
Pak se Bešta v redakci objevil osobně. Vysoký čtyřicátník s tmavým plnovousem se prozatím nijak hrozivě neprojevoval. Pozorně se rozhlížel a ostatní s obavami okukovali jeho. Kefalínovi se zdál nový šéf povědomý, a jak se ukázalo, plným právem. Před dvaceti lety Jindřich v aparátu teprve začínal svou kariéru jako tajemník ČSM na Praze 4. Kefalín tehdy v tomto teritoriu laškoval s pionýry a mával rukama na pódiích před pěveckými soubory, na což s hrůzou vzpomínal dodnes. Občas se mu o tom i zdálo. Bešta se na bývalého vedoucího pionýrů okamžitě rozpomněl a pozval ho k sobě do kanceláře na sklenku koňaku. Politické kádrování se nekonalo. Vzpomínali spíše na dívky, s kterými v

dávných dobách chodili a na různé, dávno zapomenuté průšvihy. Teprve potom došlo na pracovní rozmluvu. Bešta se velice podivil, že Kefalín není ve straně, aniž ho z ní vyloučili. "No vidíš, "řekl, "a mne už vyloučili třikrát. Po prvé, když jsem odmítl znárodnit majitele obchodu s dámským prádlem, u kterýho jsem se vyučil. Ale tyhle zkušenosti mi stačily. Po čtvrtý už jsem se vyloučit nedal."
Ukázalo se, že to vlastně bylo dobře. Bešta Kefalínovi slíbil, že se pokusí udržet ho v těchto pohnutých dobách nad vodou a víc se ani nedalo čekat.
13.
Dejha byl zase jednou opilý jak zákon káže. Zelený promaštěný klobouček se mu skulil do strouhy a on si netroufl pokusit se o jeho záchranu. Naštěstí kolem procházel Kefalín, pro něhož to, navzdory stále rostoucímu břichu, stále ještě nebyl problém.
"Ty jsi učinĕnej sokol, Románku," radoval se Dejha, "ale neboj se, já to nikomu neřeknu. Hlavně, že jsi neobnovoval Selskou jízdu!"
"On ji tu někdo obnovoval?" podivil se Kefalín.
"Táborský a Čvaňhal!" zapotácel se Dejha, kterého vyvedlo ze stability i varovné vztyčení ukazováčku. Jenže neměli koně a bez těch se nedá jezdit! Tady se, chlapče, děly věci! Festl povídal, že kdyby nedošlo k potlačení kontrarevoluce, vznikli by v Chodově i ostrostřelci!"
"Jenomže ti zase neměli flinty!" hádal Kefalín.
"Správně!" pochválil ho Dejha. "Ale teď bude všem nekalejm rejdům učiněna přítrž! V Chodově nebude lautr nic, jenom Komunistická strana Československa! Ta bude na všecko dohlížet, aby tu nikdo nenarušoval naše budování! A já za to dostanu přidáno patnáct korun a dalších třicet za projevenou iniciativu. To máš celkem tři flašky a to není k zahození!"
"Zkrátka si zvýšíte životní úroveň," přikývl chápavě Kefalín, "a to si za svou píli plně zasloužíte!"
"Další dvě flašky bych dostal," chlubil se konfident, "kdybych chodil na sovětský filmy. Ale to já nemůžu."
"Prosím vás!" žasl Kefalín. "Proč byste nemohl?"
"Protože mám svoji hrdost!" pokusil se vypnout hrudník Dejha. "Kino Na sále ruší představení, když se dostaví méně než čtyři diváci. Strana tedy platí čtyři lístky a nutí nás, abysme se šli zadarmo poučit. Festl ještě navíc slibuje cílový prémie za pravidelnou účast. Ale mně se to nelíbí!"
"A proč ne?" zeptal se Kefalín. "Když budete pravidelně chodit na sovětské filmy, posílíte svůj vztah k socialistickému dnešku!"
"Proč zrovna já?" zlobil se Dejha. Já jsem starej nemocnej soudruh, kterej stávkoval už v dobách vleklý hospodářský krize. Jak jsem to tůhle počítal, prostávkoval jsem skoro třicet let svýho plodnýho života. Na mne může bejt strana hrdá a ne mě pořád zatěžovat novejma úkolama! Dyť to kino je v patře a když tam polezu ožralej, tak si přelámu hnáty!"
"A co kdybyste chodil střízlivý?" navrhl mu vděčný posluchač. "Taková díla by si to přece zasloužila!"
"Ty ses, Romane, zbláznil!" zaškaredil se konfident. "Copak já můžu bejt v osm hodin večer střízlivej? Takhle v devět ráno, to prosím! Ale to se žádná kultura neprovozuje. Prosím tě, vysvětli mi, proč na ty zasraný filmy, který se promítají zadarmo, nemůžou chodit naši čelní soudruzi? Například Festl? Proč to máme odskákat my, invalidní důchodci? Já s tím rozhodně nesouhlasím. Pro stranu bych cedil krev. Když je potřeba, tak roznesu pozvánky na schůzi, ale do kina chodit nebudu! Leda kdybych dostal flašku za každý představení!"
"To je znamenitý nápad!" pochválil ho Kefalín. "Což kdybyste to navrhl a třeba i vylepšil? Třeba takhle: za účast na sovětském filmu věnuje stranická organizace účastníkovi láhev vína a dva obložené chlebíčky."
"Tři!" vykřikl radostně Dejha. "A ještě k tomu krabičku cigaret!"
"No vidíte," povzbuzoval ho Kefalín. "Je třeba klást oprávněné požadavky!"
"Máš pravdu, chlapče," souhlasil Dejha. "Zvlášť, když teď musíme udávat ze správnejch třídních pozic. Festl říkal, že si nemáme všímat hospodářskejch přestupků, kterejch se dopustěj čestný a poctiví soudruzi. Když třeba ukradne na stavbě cement soudruh, kterej podporoval sovětský jednotky, máme dělat, jako že nic nevidíme. Taková je naše generální linie!"
Kefalín souhlasně přikývl. "To teď budete nejspíš bez práce," hádal, "ono tu kromě soudruhů moc lidí nekrade."
"Jenomže ony nejsou pouze hospodářský delikty," zapotácel se důležitě Dejha, "a reakce se prej nesmíří s drtivou porážkou. Bude se všelijak buntovat, tajně se scházet a kout pikle proti socialismu. Mně je to celkem jedno, ale člověk si těch pár pětek musí zasloužit. Tebe se to, Románku, netýká, já nejsem žádnej hajzl. Dyť jsme skoro sousedi a tys mi už kolikrát dal flašku! Pokud se bude nahoře mluvit o tom, že k vám chodí na návštěvy pan farář, tak si pamatuj, že jsem to neprásk já, ale Modráček!"
PŘITUHUJE
1.
V podchodu na Václavském náměstí potkal Kefalín Jardu Štercla. Komik působil unaveným dojmem a okamžitě svou indispozici také vysvětlil. "To je hrůza!" zaskřípal zubama. "Ono se snad už v tomhle státě nesmí vyslovit slovo husa, aby vám za to nehrozil kriminál! My jsme teď natáčeli v televizi posvícenskej pořad a já jsem v něm zpíval: Husa kejhá v pohnutí svoji píseň labutí. Z toho bylo bóží pozdvižení, že prej jde o rafinovanej útok na generálního tajemníka! Hned jsme to museli přetočit a já jsem husu nahradil kachnou. Ale kachna kejhá v pohnutí - to byla pěkná blbost! Nakonec jsem tedy zazpíval: Kachna kváká v pohnutí svoji píseň labutí a taky se jim to moc nelíbilo. Kdo ví, jestli se ten pořad bude vysílat! Snad jsem měl zazpívat: slípka kvoká v pohnutí. Nebo ještě líp: prase chrochtá v pohnutí. Co myslíte?"
Kefalín chápavě přikyvoval, protože i v Dikobraze byly s husami velké starosti a Bešta tvrdil, že na jeho stránkách pro jistotu zlikviduje veškeré ptactvo nebeské včetně vlaštovek. Právě totiž dostal přes nos za Nepraktův obrázek, kde na trůně sedí Zeus, proměněný v labuť. Někteří vztahovační soudruzi začali okamžitě křičet, že to je husák a

kontrarevoluce už zase zkouší, co si může dovolit. Na husy bylo třeba dát si bedlivý pozor a zcela je vymýtit ze současné literatury. Běda, když povídkář vložil dámě do úst větu "jsem to ale husa!", a redaktor tu ideologickou diverzi včas neobjevil! Zvlášť nebezpečná byla zmínka o likvidaci husí při různých slavnostních příležitostech. Adolf Born se dostal do průšvihu nevinnou kresbou pečínky, doprovozenou souzvučkou: masochista - maso chystá. V pečeni byl okamžitě bezpečně rozpoznán Husák, který bude co nevidět v troubě! Ani ředitel zoologické zahrady doktor Veselovský nebyl dost obezřetný a nepředpokládal, že může rozzlobit kompetentní orgány kalendářem s fotografiemi obyvatel svého kulturního zařízení. Ale i do odborné publikace pronikla potměšilá kontrarevoluce a objevila se hned na prvním místě tiskoviny. Navzdory proklamované ostražitosti a bdělosti zde byla vyfotografována husice rudá! Nádherný exemplář, při jehož spatření čestní soudruzi vyskakovali do značné výše. V místech, kde Kefalín potkal Jardu Štercla, ještě do nedávna prodával Večerní Prahu populární kamelot Pavel. Lidé sledovali způsob jeho prodeje s velkým zaujetím a výtečně se přitom bavili. Pavel používal svérázné intonace svého krákoravého hlasu a vyvolával nepodstatné titulky ze třetí, či čtvrté strany. Stěžejní události dne, které vévodily titulní straně, zcela opomíjel. Dlouho mu to vycházelo, ale pak přece jen, a to dosti tvrdě, narazil.
Na čtvrté stránce objevil malý, téměř zasutý článek o známém chovateli papoušků Josefu Adamcovi, který učil své svěřence mluvit a předváděl je v cirkuse i v televizi. Článek se jmenoval Opeřenec promluvil a Pavel jej okamžitě začal propagovat. S balíkem Večerní Prahy v náruči upozorňoval kolemjdoucí naléhavým voláním: "Opeřenec promluvil! Opeřenec promluvil!" Jindy by mu to možná prošlo, ale tentokrát vyšel na titulní straně jeden ze závažných projevů soudruha Husáka.
Nelze se tudíž divit, že snaživý kamelot byl jat a vzápětí předveden na stanici Veřejné bezpečnosti. Zpočátku to vypadalo s Pavlem dost zle, protože doba byla vážná, a pokřikovat, že soudruh Husák je opeřenec, chápali vyšetřovatelé jako čin velice zavrženíhodný. Mínili výtržníka obžalovat z hanobení hlavy státu a hrozili nepodmínečným vězením. Pak se ale přece jen zalekli možných důsledků. Představa, že by se při procesu přetřásalo, je-li, či není-li soudruh Husák opeřenec, přece jen jejich nadšení pro akt revoluční spravedlnosti značně zchladilo. Pavel vyvázl s tím, že se už nesmí vrátit do podchodu na Václavském náměstí. Jeho příznivci si pak chodili Večerní Prahu kupovat před obchodní dům Máj, kde postižený kamelot už značně potlačoval svůj osobitý styl i temperament.
2.
Jindřich Bešta kupodivu nepřišel Dikobraz zlikvidovat. Měl naopak plány na jeho podstatné rozšíření a nehodlal se zbavit externích spolupracovníků, kteří zaručovali jistou úroveň. O ty, kteří se znelíbili, se chodil hádat na vyšší místa a měl většinou úspěch. Obhájil Renčína a získal, alespoň na nějakou dobu, Jiřího Suchého. Nepochodil s Haďákem. Stál i o Vladimíra Jiránka, ale s tím mu to vůbec nevyšlo. Pozval ho k sobě na přátelské posezení a při lahvi alkoholu si vyměňovali názory na uměleckou úroveň Dikobrazu a případnou další spolupráci. Vzrušená debata, plná ideových konfliktů, skončila naprostým nezdarem, po němž byl Jiránek pro Dikobraz ztracen.
"Tady si nezakreslí," řekl po několika dnech Bešta Kefalínovi, "protože to, co mi proved, se, jak říkala moje maminka, nedělá. Pozval jsem ho se srdcem na dlani a on se ožral za moje peníze. Potom mi řekl, že jsem zasranej komunista. Tohle bych mu mohl odpustit jedině tehdy, kdyby to pití zaplatil on!"
Beštu ztráta výborného kreslíře mrzela, ale o smír už se nepokusil. "Jiránek si vůbec neuvědomuje," říkal, "že by úplně stačilo, kdybych o tom nahoře řekl dvě tři věty. Mohl bych ho spláchnout jako špinavý okno."
Což neudělal a to nejen v tomto případě. Vladimír Jiránek odešel jako hrdina, aby se prosadil a plně realizoval v Mladém světě. Nesmělo mu ovšem vadit, že jeho šéfredaktorka byla komunistka daleko kovanější a urputnější, než Jindřich Bešta. Naštěstí ho k diskusi nad sklenkou asi nepozvala.
3.
Magistr Janíček se netajil svou nespokojeností. Kefalín ho tentokrát nemohl finančně podpořit a nehodlal se ani podílet na překladatelových machinacích. Především odmítl starat se o významného katovického papaláše, který se jel léčit do Karlových Varů a chtěl se několik dní zdržet v Praze. Pochopitelně nikoliv v hotelu, aby ušetřil na nákupy. "Ale to je známost k nezaplacení!" agitoval magistr s přesvědčivostí jemu vlastní. "Jde o přednostu oddělení na ministerstvu hornictví! Obrovské zvíře! Kamarád prvního tajemníka Edwarda Giereka, který mu je za mnohé vděčen. Mimo jiné i za svůj inženýrský titul. On totiž Gierek dlouho trpěl komplexem méněcennosti, že nemá vysokoškolské vzdělání a je vlastně pouhým horníkem. Kádrově mu to svého času pochopitelně pomohlo, ale když už se ocitl úplně nahoře, začal snít o doktorátu nebo o něčem podobném. Byl prý z toho celý nemocný. Pan přednosta mu naštěstí pomohl. Vystavil mu řádný diplom a opatřil jej všemi náležitostmi. Ještě prý tam dal o dvě razítka víc. On je velice důkladný a snaživý, je na něho spolehnutí. Známost s ním se vždycky vyplatí! Vy teď začínáte mít potíže, ale kdyby za vás ztratil slovo Edward Gierek…"
Ale Kefalín byl neoblomný a pan Janíček musel pro přednostu falšujícího doklady shánět ubytování jinde. "Tak mi aspoň poraďte," naléhal, "jak to mám zařídit s paní baronkou?"
"S jakou baronkou?" podivil se Kefalín, "další kamarádka prvního tajemníka?"
"Paní baronka je ze staré polské šlechty," téměř se urazil Janíček, "a blíží se jí devadesátka. Má krásný, starožitně zařízený byt v Katovicích. Jedna má milenka by ráda u ní bydlela a dělala jí společnici. Paní baronka nemá dědice a byly by zde různé možnosti. Jenomže je tady ten porcelán…"
"Porcelán?"
"Paní baronka v roce 1937 poslala bednu vzácného porcelánu své příbuzné do Mariánských Lázní. Příbuznou ale v té době přejelo auto a bednu přijal někdo jiný. Paní baronka tvrdí, že adresu napsala velice pečlivě, a že tedy není možné, aby se její majetek ztratil. Několikrát bednu urgovala, ale nikdy se nedočkala odpovědi. Teď se domnívá, že by to měla vzít do ruky nějaká mladší osoba a vybrala si moji milenku. Problém je v tom, že ta dívka je sice velice krásná, ale úplně blbá. Nedokáže si nic vymyslet, a tak se obrátila na mne. Samozřejmě mě napadlo, že byste nám mohl pomoci."

"Já?" zhrozil se Kefalín. "Vůbec se v porcelánu nevyznám. A v Mariánských Lázních jsem v životě nebyl."
"Na tom přece nezáleží," tvrdil magistr. "Paní baronka je velice stará, vetchá a velice brzy umře. Trpí téměř všemi chorobami, které existují. Teď se upnula na ten ztracený porcelán a bylo by dobré něco jí nakukat. Třeba že ho vláda poslala na výstavu do Paříže a vrátí jí ho za tři roky. A že u každého hrníčku bude viset její jmenovka - to by jí velice lichotilo. Jde o to, abyste všechno pěkně a věrohodně zestylizoval…"
Kefalín se k tomuto podnětnému návrhu postavil zcela záporně a magistr Janíček zřetelně zesmutněl. "Jste velice nepřívětivý," konstatoval, "a nevlídný k cizincům. To je tím, že se zhoršila vaše finanční situace. Člověk, který není solventní, obvykle ztrácí nadhled a přestává být morální posilou pro své okolí. Myslím, že udělám nejlépe, když se vzdálím a ponechám vás zde s vašimi starostmi. Jestli dovolíte, půjdu se ještě rozloučit s panem psem!"
4.
To, že Kefalín nereagoval na Bradáčovu výzvu k spolupráci s rozhlasem, mělo nečekaná následky. V normalizačních kabaretech se začaly objevovat Kefalínovy povídky, které napsal v padesátých letech. Bradáč si při jejich výběru dával záležet a pustil do éteru začátečnická dílka poplatná tehdejší atmosféře.
Mnozí to nepochopili a škodolibě se Kefalína ptali, jestli začíná dělat pokání za Černé barony. Postižený autor přemítal, jak se má bránit, ale nenapadlo ho nic jiného, než se rozběhnout do rozhlasu. Karel Bradáč zde pochopitelně nebyl. Před několika hodinami se prý vypravil na tah a slíbil, ze se hned tak nevrátí. Všichni doufali, že svůj slib dodrží.
"Nic si z toho nedělej," chlácholil Kefalína sesazený šéfredaktor a vyloučený komunista Vladimír Rohlena. "Snaž se to nějak přežít a nedej mu znát, že tě to naštvalo. On má teď zálibu v drnkání lidem na nervy, a určitě by s tou rošťárnou nepřestal. Koneckonců ty ho můžeš aspoň ignorovat. Ale my ho tu máme každej den a nikomu neudělá nic dobrýho! Má zřejmě výčitky svědomí, a tak každému vyhrožuje. Nikdo neví, jestli zejtra z redakce nevypadne a nepůjde mejt okna nebo zametat chodník. Radši se k němu vůbec nepřibližuj, nebo to nahlásí na ÚV a neškrtneš si ani v Dikobraze!"
Kefalín ještě chvíli podrážděně žbrblal, ale pak poslechl staršího a moudřejšího. Navíc si uvědomil, že tolik hrůz v těch padesátých létech zase nenapsal a Bradáč ve své nekalé činnosti nemůže pokračovat.
To ovšem značně podcenil nejen Karla Bradáče, ale i mnohé jiné, kteří se pouštěli do úprav jeho textů v nedaleké budoucnosti. Proti tomu existoval jen jediný způsob obrany a k tomu se nikdy neodhodlal.
5.
Evinka se pokorně naučila dělat laciné obědy a ještě lacinější večeře. Přesto úzkostlivě dbala, aby servírovaná strava byla chutná a manželovi nesplaskło břicho. Kefalín si tudíž i nadále uchovával blahobytný zevnějšek a vypadal jako úspěšný, prosperující spisovatel, do kterého měl nyní daleko. Průšvih teď stíhal průšvih a normalizované či obrozené redakce se chovaly většinou nepřívětivě. Skončila spolupráce s televizí, Česká pionýrská rada zlikvidovala Kefalínův mnohaletý seriál v Pionýru a lektoři v nakladatelství se postarali o popravu připravených knížek. Jen Neprakta stále udával kreslené vtipy a zachraňoval spolupracovníka před totálním vyhladověním. Tak Evinka toužebně očekávala 78 korun, které přicházely pravidelně každý pátek ze Stadiónu a zajišťovaly rodině nedělní oběd. V redakcích rozhodně nevládla pohoda, ale ti, co zde dosud zůstali, ani zdaleka nevypili kalich hořkosti úplně do dna. I když si to často namlouvali. Kefalín slýchal bezpočet stížností na "rudou carevnu", která působila jako šéfredaktorka v Práci. Samozřejmě zlobila jako všichni normalizátoři a pracovat pod ní nebyl žádný med. Ale přece jen se s ní dalo tu a tam mluvit. Vyhozený šéfredaktor Zemědělských novin Bohoušek Mach ji v kritických okamžicích vzal okolo ramen a řekl: "No tak, rudá carevničko, uklidni se, vždyť my víme, že to s námi myslíš dobře," a občas sjednal nějaký přijatelný kompromis. Když se "rudá carevna" vrátila do redakce z týdenní stáže v moskevském Trudu, okamžitě svolala poradu spolupracovníků a pohovořila o získaných zkušenostech. "Soudruzi," pravila, "teprve v Moskvě jsem si uvědomila, kdo to je šéfredaktor! To je Někdo! Šéfredaktor Trudu sedí ve své kanceláři a sekretářka k němu nikoho nepustí. I jeho náměstek, který mu potřebuje sdělit něco důležitého, se musí ohlásit 24 hodin předem! Jaký je to rozdíl, srovnáme-li to se situací u nás, kde si mě nikdo neváží a kdokoliv z vás mě klidně poplácá po prdeli!"
Kvality "rudé carevny" byly v Práci oceněny teprve po letech, kdy ji ve funkci vystřídal jeden z fantómů nomenklatury Cyril Smolík. Ten dokázal během několika týdnů noviny prakticky zlikvidovat. V oddělení připravujícím sobotní přílohu Práce byla dočasná oáza klidu. Každý pátek se tu scházeli spolupracovníci nad skleničkou vína, vyprávěli si vtipy či absurdní příhody z právě probíhající normalizace a získávali klamný pocit, že se přece jen dá, alespoň v úzkém kolektivu přátel, bez obav svobodně promluvit. Ale i mezi hrstkou účastníků byl kdosi, kdo pravidelně a podrobně informoval příslušná místa o každém nevhodném slově, které při besedách padlo. Tohle Kefalína dost vzalo. Ne proto, že po nějaké době ztratil další skromný zdroj příjmů. Děsila ho situace, kdy musel počítat s tím, že se i mnoho příjemných a vlídně se tvářících lidí stalo pomocníky zvůle a ochotnými informátory vrchnosti. Donašečství a udavačství se šířilo jako infekční choroba a staří dobromyslní fízlové, jako byl chodovský Dejha, neměli šanci v zákeřné konkurenci obstát.
6.
Praha byla poseta nápisy F. S. N. Veřejná bezpečnost se snažila vypátrat viníky a zlikvidovat jejich kontrarevoluční řádění, ale pachatelé si většinou počínali obezřetně. Desítky nadšenců psaly na zdi domů i na ohrady tři písmena, která si vykládali jako Federaci svobodných národů. Jenomže to všechno bylo docela jinak. Smysl frekventované zkratky nebyl vyloženě protistátní. Na začátku celé mohutné akce stál výstřední umělec Jan Bernat. Říkalo se mu šílený sochař, ale byl to i velice zručný malíř. Proslul zejména svými psychologickými portréty, které na počkání zhotovoval v hotelích cizincům za valuty. V Karlových Varech pracoval přímo na kolonádě, ale když nad svůj pracovní stolek vyvěsil nápis: STAŇTE SE MLADÝMI SSMANY - VSTUPUJTE DO SSM, byl odvlečen na stanici VB a hrozilo mu trestní stíhání. Zachránily ho papíry z psychiatrické léčebny, které svým obsahem takový postup vylučovaly. Přesto mu byly alespoň zakázány Karlovy Vary, jako kdysi prostitutkám nebo komediantům nevalné pověsti.
V Praze se Bernat rozhodl uspořádat výstavu svých karikatur, kterou nazval FUNKČNO, SMĚŠNO, NEPŘÍJEMNO. Se svým nápadem neuspěl a podezřelá výstava nebyla povolena. S tím se pochopitelně "šílený sochař" nehodlal smířit a

rozhodně proti zvůli protestoval. Začal zuřivě popisovat pražské zdi počátečními písmeny názvu své výstavy. Netušil, co tím způsobí, ale určitě nebyl výsledkem zklamán. Nápisy FSN bylo možno spatřit nejen v centru města, ale i v těch nejodlehlejších perifériích. Pro Federaci svobodných národů byl kdekdo. Kefalín se s Bernatem seznámil v Chodově, kam za ním výstřední umělec přijel v malém autíčku. Právě si vymyslel novou, zcela originální teorii kresleného humoru a hodlal pro ni Kefalína získat. Nepřijel sám, ale s Helenkou. Kefalín později zjistil, že vždycky a všude jezdí s Helenkou, ale pokaždé s jinou. Bernat říkal všem dívkám, které sebou vozil, Helenky, aby se mu nepletly. Byly to dívky tiché, oddané a vždycky hleděly s netajeným obdivem na sochaře, který dlouze vykládal své originální poznatky. "Včera jsem přednášel na lékařské fakultě," vyprávěl nadšeně, "a hned na začátku jsem posluchačům řekl: já vím, že jsem tady jako medicínský případ a že se na mně učíte, ale já vás všechny přesvědčím!" Bernat přesvědčoval i Kefalína a Evinku, zatímco Helenka nepochybovala ani o jediném jeho slově.
Sochař se živil nejen psychologickými portréty, nýbrž i zhotovováním posmrtných masek význačných umělců, které navštěvoval ještě za jejich života a nadšeně je seznamoval se svými úmysly. Jednou přijel za Kefalínem přímo od Jana Wericha. "Vysvětlil jsem mu," stěžoval si, "že mu při tvorbě posmrtné masky budu muset nasprayovat vousy a on mi řekl, že mě má za blázna!" Jindy zase telefonoval Kefalínovi Zdeněk Jirotka a jeho hlas zněl neobvykle zděšeně. "Znáš nějakého Bernata?" ptal se. "Právě je u mne a nevím si s ním rady!" Když ho Kefalín ujistil, že nejde o nebezpečné, ani agresivní individuum, zjevně se mu ulevilo. Na Bernatovu aktivitu doplatil i Bedřich Kopečný, ale už ji nemohl náležitě zhodnotit. Bedřichovu posmrtnou masku přivezl sochař ukázat Kefalínovi až na chaloupku. "Není si moc podobný," omlouval se, "protože strašně zhubl a musel jsem mu vycpat hubu papírama".
7.
Do Chodova přijel Vladimír Škutina a přivezl Kefalínovi Prezidentova vězně s věnováním. Samozřejmě dostal Černé barony s dedikací: "Prezidentovu vězni a dobrému člověku, který kupodivu stále ještě žije."
Byl krásný den a Kefalín s Evinkou pozvali hosta na zahrádku. Posadili ho na houpačku a zapředli rozhovor o blízké budoucnosti. Vladimír Škutina sršel optimismem. "Byl jsem u Wericha," říkal, "a shodli jsme se, že tenhle marasmus už nemůže dlouho trvat. Snad ještě několik týdnů, pak budou muset Sověti ustoupit. My s Werichem jsme připraveni vtrhnout na obrazovku, abychom krotili vášně. Musíme zabránit krveprolití a tlumit touhu po revanši. Bude to těžké, ale určitě to dokážeme!"
Jeho optimismus byl tak nakažlivý, že se jím Kefalín nechal alespoň na chvíli ovlivnit. Na delší dobu to nešlo. Škutina byl odsouzen na čtyři a půl roku a místo na obrazovku putoval do vězení, kde na něj čekaly další cenné zkušenosti. Předtím se v jeho bytě konala domovní prohlídka a pozornosti estébáků neušli Černí baroni s Kefalínovým věnováním. Prohlédli si je a vrátili do knihovny. Když o několik týdnů později dělali prohlídku u Karla Kyncla, našli tam tutéž knihu. Vláďa ji před svým uvězněním ještě stačil Karlovi půjčit. Estébáci ji opět nezabavili a setkali se s ní ještě při dvou dalších domovních prohlídkách. Černým baronům se začalo říkat "zavírací knížka".
Zatímco Vladimíra Škutinu neviděl Kefalín řadu let, s Karlem Kynclem se setkával poměrně často. Když procházel dvoranou nádraží Praha-Střed do redakce Dikobrazu, nemohl ho přehlédnout. Karel tady spolu s dalším vyvrhelem Pavlem Sobíškem prodával nanuky.
8.
Kefalín s Nepraktou jeli do Bratislavy. Ne na normální výlet, ale proto, aby účinkovali v televizním pořadu Vtipnější vyhrává. Kefalín s radostí uvítal nabídnutý honorář, zatímco Neprakta upřednostňoval možnost "vystrčit čumák na veřejnosti". Registroval kolem sebe zvýšený počet fám a dohadů, které nevěstily nic dobrého. Často diskvalifikovaly nebo aspoň výrazně poškodily ty, jichž se týkaly.
"Slávu nám to nepřinese," konstatoval Neprakta před vystoupením, "ale leckdo si všimne, že ještě smíš vylézt na obrazovku. Dojde to třeba i některým ustrašeným redaktorům, kteří se před tebou přestanou schovávat."
Seriál Vtipnější vyhrává nepatřil k uměleckým skvostům, ale držel se na obrazovce celou řadu měsíců. Spočíval v tom, že populární umělci soutěžili ve vyprávění vtipů. O jejich úspěšnosti rozhodovala hlasitost a délka smíchu přítomného obecenstva. Vypravěči anekdot pak ještě přidávali něco z toho, čím si vydobyli popularitu. Zpěváci zpívali, tanečníci předvedli pohybovou kreaci, herci zahráli scénku. Kefalín si tedy připravil několik anekdot a navíc sepsal veselou povídku, kterou hodlal přečíst. Neprakta ji oilustroval šestadvaceti obrázky. Dal si záležet a s pečlivostí sobě vlastní, je vyvedl na velký formát. Za jeden obrázek očekával honorář dvě až tři stovky, při čemž pochopitelně věřil v příznivější možnost. O tom se ovšem mělo rozhodnout až v Bratislavě.
Cesta proběhla bez problémů a v televizi se setkali s milým přijetím. Bez potíží absolvovali zkoušku, popovídali si se spoustou lidí a normálně proběhlo i představení, na kterém se za 25 Kčs nudilo několik desítek studentů. Bylo dost obtížné přinutit je k salvám srdečného smíchu. Nakonec se to jakžtakž podařilo a pan režisér, jemuž se zde říkalo Fellini, byl spokojen.
Za jeho zády však došlo k ostudnému zločinu. Někdo zcizil balík Nepraktových kreseb a následné pátrací akce k ničemu nevedly. Ani jeden z šestadvaceti obrázků nebyl nalezen. Režisér i produkční se tvářili, jako by jim právě shořel jejich vlastní rodinný domek, žalostně naříkali i pobouřeně láli neznámému pachateli, ale Mistr se spokojeně usmíval.
"Takové věci se mohou přihodit," konejšil nešťastné pořadatele. "Jde jen o to věc co nejrychleji napravit. Bývá zvykem, že v takových případech autor dostane dvojnásobek smluveného honoráře. To je běžná praxe ve všech redakcích. Ztratilo se 26 obrázků. Za použití každého z nich mi dlužíte 300 Kčs, to je celkem 7.800 Kčs. Přesně tolik mi zaplatíte i za jejich ztrátu, takže mi pošlete v nejbližším výplatním termínu 15.600 Kčs a budeme spolu vyrovnáni. Dobré účty dělají dobré přátele." Všem se toto řešení velice zamlouvalo. Režisér poděkoval Nepraktovi za velkorysost a laskavost, s kterou nepříjemnou záležitost přešel. Rozloučení bylo stejně srdečné, jako přivítání, ba ještě srdečnější.
Za čtrnáct dní dostal Neprakta od bratislavské televize místo patnácti tisícovek tento dopis: "Drahý majsterko! Je nám ľúto, ale v Bratislave nie je boha, ktorý by to zaplatil!"

A tak majsterkovi nezbylo nic jiného, než tento dopis vzít a uložit do svých bohatých sbírek.
9.
Vzdor mnohých umělců se rozplýval v normalizačním bahně jako cukr ve vodě. Herci opět přijímali role čestných komunistů a radostně mávali na prvního máje do televizní kamery, zpěváci cestovali do socialistických zemí a zpívali sovětské písně, sochařům se zalíbilo ve zpodobňování Gottwaldů, Leninů či rudoarmějců a spisovatelé usilovali o užitečnou práci na pokrokových televizních seriálech.
V čele přizpůsobivých však stál umělecký předvoj kovaných a zakalených, mezi nimiž dominoval Jaroslav Dumbera. Měl tolik tvůrčích plánů, že odmítl několik ředitelských míst a rozletěl se na křídlech nevídaných příležitostí přímo ku hvězdám. Spřátelil se se stranickým ideologem Kapkem, který osobně jel do Německa, aby Karlu Gottovi rozmluvil emigraci. Soudružský vztah mezi Dumberou a Husákovým bossem se stále utužoval a sliboval přinést kýžené ovoce.
Nejprve Jaroslav exceloval v televizi. Jeho reportáže, pojednávající o přátelství našich občanů se sovětskými vojáky, byly fascinující. Láska, úcta, obdiv a především neskonalý vděk za nové osvobození vzbudily v divácích různé pocity. Někteří se upřímně smáli, jiní zlostně vypínali televizor a další snili o tom, jaký způsob popravy by byl pro Dumberu nejpříhodnější. Autor dostal bezpočet urážlivých dopisů, které ho však podnítily k dalšímu rozhodnému boji s kontrarevolucí. Tentokrát přibral na pomoc osvědčené socialistické realisty z padesátých let a předvedl divákům, na jaké hodnoty v minulých létech nevděčně zapomínali. Jaroslav Dumbera byl teď zkrátka na roztrhání. Pomáhal Jiřině Švorcové řídit Svaz divadelních a filmových umělců, psal, režíroval a připravoval velkolepé projekty, jichž se kdekdo děsil.
Ve chvíli, kdy se zdálo, že se Dumbera nikdy nezastaví, došlo pojednou k nečekanému zkratu. Konečně uznávaného a respektovaného génia zastavil z ničeho nic infarkt myokardu. Socialistický tvůrce byl v bezvědomí převezen do nemocnice, aby, jak se nevhodně vyjádřil jeden z jeho konkurentů, nevyžral kamarádům všechny kšefty.
Ale ten infarkt prý nepřišel jen tak.
Vrchní ideolog Kapek byl přesvědčen o svých mimořádných literárních schopnostech a protože mu v tom nikdo nemohl zabránit, natož pak mu to rozmlouvat, začal publikovat. Psal romány, které si vystrašení nakladatelé nedovolili nevydat a sesmolil také divadelní hru. Samozřejmě sebevědomě zamířil přímo do Zlaté kapličky. Ostatně zde ředitelo val pan Kočí, kterého sem osobně dosadil. Předložil mu své nové dílo a předpokládal, že je co nejdříve uvede na scénu. Ředitel se usmíval, děkoval za projevenou důvěru, ale úroveň hry odhadl dříve, než se do ní podíval. Nemýlil se. Šlo o naprostý paskvil, který by mohl na jevišti Národního divadla uvést jedině sebevrah. Na druhé straně nebylo možno Kapka odmítnout bez značného osobního rizika. Tehdy si pan Kočí vzpomněl na pohádku o převozníkovi, který se veslování zbaví tím, že veslo strčí do ruky někomu jinému. To bylo jediné schůdné řešení a ředitel začal hned jednat. Zavolal Dumberu a nabídl mu pohostinskou režii pozoruhodné novinky v Národním divadle. Jaroslav se pochopitelně nachytal. Představa, že se prosadí na naší první scéně a ještě si šplhne u stranického ideologa, byla nadmíru lákavá. Okamžitě přijal. Problémy nastaly, když se začetl do dramatického díla. Už v polovině prvního jednání se začal potit a po první třetině hry na sobě mohl ždímat garderobu.
Dumbera nepatřil k náročným čtenářům, o čemž svědčí i to, že Vojtěcha Cacha považoval za světového dramatika, ale tohle bylo přece jen trochu moc. Hra neměla hlavu ani patu a i Dumberovi bylo jasné, že tohle se nedá inscenovat ani u ochotníků v nejzapadlejší vísce.
Zoufale volal Kočímu, ale ten mu přívětivě sdělil, že soudruh Kapek je velice spokojen s výběrem režiséra a těší se na objevnou inscenaci.
"Jestliže máš ke hře nějaké výhrady," řekl škodolibě, "můžeš v textu učinit menší úpravy. Nebo větší. Soudruh Kapek s tím předem souhlasí."
Jaroslav Dumbera pochopil, že drží v hrsti horký brambor, který sotva předá někomu jinému. A tak se rozhodl, že ideologovu slátaninu z gruntu předělá. Záměr to byl dobrý a jedině možný, ale měl jednu zásadní vadu. Dumberův dramatický talent si v ničem nezadal s Kapkovým. Přepsal dílo jednou a málem si zoufal. Po druhém přepsání bezmála zešedivěl. Ředitel urgoval a naléhal. Vyhrožoval, že dílo stáhne z plánu, přestože na něm soudruhu Kapkovi velice záleží. Ale Národní divadlo není provinční scéna, kde je možno o repertoáru rozhodovat ze dne na den. Telefonoval i netrpělivý Kapek. Byl nervózní a nerudný. I on už věděl, že Kočí s jeho dílem pro letošní sezónu nepočítá. Přestal Dumberu oslovovat Jardo a začal mu říkat "soudruhu". "Vysvětli mi, soudruhu," odsekával, "proč se s tím tak nimráš! Nepsal jsem hru, aby byla uvedena za deset let! Je to aktuální drama a každé zpoždění mu může nevýslovně uškodit!"
"Pracuji na tom ve dne v noci," hájil se Dumbera. "Jde o tvou dramatickou prvotinu a o mou první režii na Národním divadle. Je třeba, abychom se náležitě prezentovali. Nesmíme to odbýt!"
"Já jsem nic neodbyl," tvrdil Kapek, "a mohls to bez obav uvést tak, jak jsem to napsal. Nebo jsi měl ustoupit, aby se režie ujal jiný význačný umělec! Žádám tě, abys okamžitě přestal sabotovat mou práci!"
Pod Dumberou se podlomila kolena. Stačil ještě zavěsit sluchátko a pak se tiše sesul na podlahu. Třetí verze Kapkovy hry zůstala nedokončena. Jaroslava Dumberu převezli do nemocnice Na Františku, kde několik týdnů zápolil se smrtí. Socialistické umění se v té době otřásalo v základech.
Ředitel Kočí si mnul ruce, protože byl z průšvihu venku. Ideolog Kapek skřípal zubama a pustil se raději do psaní nového románu. Ani jeden z nich Dumberu v nemocnici nenavštívil.
Ten se pak jen velice těžce zotavoval. Ploužil se chodbou a dýchal jen s velikými obtížemi. Ošetřující lékař ho varoval před další intenzívní prací pro společnost.
"Odjeďte někam na venkov," radil mu, "chovejte králíky. Nebo ovečky!" Ale Jaroslav Dumbera věděl, kde je jeho místo. Celá desetiletí čekal na svou příležitost a teď, když má tolik možností, by měl zbaběle vyklidit pozice? Nikdy! Zotaví se a ještě všem ukáže, co všechno v něm vězí! Je stejně houževnatý, jako socialistický realismus!
10.

Ani konfident Dejha neprožíval nejšťastnější údobí svého života. Zavinil to Festl, který si umínil obnovit v Chodově Svaz československo-sovětského přátelství. Byl to téměř nadlidský úkol, ale náznaky úspěchu se začínaly rýsovat, když se někteří staří soudruzi dozvěděli, že závažný politický akt tu bude spojen s velikou žranicí, jaká tady ještě nebyla.
"Naše věčné přátelství s národy Sovětského svazu je nerozborné," mínil Festl, "a proto je na místě, když to pořádně oslavíme! Rozhodně nebudeme sedět jen tak na sucho! Bude hrát dechovka soudruha Mrákoty a pro všechny připravíme náležité občerstvení. Na každého připadne láhev vína, čtyři obložené chlebíčky, dva dorty a káva!"
To znělo velice lákavě a invalidní důchodce Dejha si řekl, že přátelství se Sovětským svazem má něco do sebe. Takovou trachtaci nelze přece pominout! Všichni přátelé SSSR se do Osvětové besedy určitě nedostaví, a to znamená, že spousta jídla a pití bude k dispozici pro ty, kteří nezklamou. Určitě vznikne situace, kdy poctivý a čestný soudruh bude moci uchvátit několik lahví vína a obloženými chlebíčky se nacpe k prasknutí! Jen je třeba si ohlídat, aby ho někteří chamtivci nepředběhli!
Dejha tedy důvěru strany nezklamal a vydal se za vidinou bujné žranice do Osvětovky. Zjistil, že situaci odhadl celkem přesně. Přátelé a přítelkyně Sovětského svazu nebyli sice úplně kompletní, ale za to si sebou přinesli nákupní tašky, do nichž hodlali naládovat, co se dalo. Proviantu na slavnostních tabulích bylo sice dost, ale Dejha věděl své. Proto okamžitě zahájil akci a vrhl se na obložené chlebíčky. Přestože mu chyběla zubní protéza, kterou si před několika dny rozšlápl, jedl hltavě a usilovně. Za chvíli měl šest chlebíčků v sobě, zatímco méně zdatní přátelé Sovětského svazu konzumovali teprve druhý nebo třetí. Snaživý výkon podávala soudružka Mlháčková, ale ta se soustředila na rakvičky se šlehačkou.
Kapela soudruha Mrákoty začala hrát ryčnou polku Hajá, hajá a Dejha se zakousl do sedmého chlebíčku. Tentokrát ho zapil vínem. Nebylo sice nejkvalitnější, ale proti ovocným patokům, na které byl zvyklý, šlo o božský nápoj. Proto není divu, že do sebe nalil rychle za sebou pět skleniček. "Na světě je krásně!" usmíval se konfident rozjařeně. "Když je společnost k pracujícímu člověku uznalá, tak není na co si stěžovat! Ať žije Sovětský svaz, ať žije KSČ, proletáři celého světa, spojte se! My tu spravedlivou společnost u nás vybudujeme a bude ještě více obloženejch chlebíčků a místo vína nám budou nalejvat rum! Kupředu, levá!" Dejhovi se pojednou zatočila hlava a v žaludku ho začalo nepříjemně tlačit. Sotva zaznamenal, že kutálka změnila repertoár a spustila dojemnou Suliku. Staré soudružky s upatlanými pusami od dortů si ji tiše pobrukovaly a soudruh Festl se nefalšovaně rozplakal. Připomněl si geniálního vojevůdce a cítil, že nyní bychom jeho rozhodnost potřebovali. Ale co není, může být! Jistě nezůstane jen u Stalinovy ulice!
Dejha se zapotácel a vytřeštil oči. Pak se svalil na zem vedle stolu s obloženými chlebíčky.
"Jů - on se ožral!" zapištěla soudružka Mlháčková. "Já jsem mu říkala: jez do polosyta, pij do polopita, ale on si, santusák jeden, nedal říct!" Jenomže s Dejhou to bylo podstatně horší. Uprostřed všeobecného veselí a za tónů velebné Stalinovy písně ho klepla mrtvička. Za půl hodiny ho odváželi do krčské nemocnice. Po několika týdnech se Dejha sice vrátil domů, ale už to nebyl on. Obličej měl k nepoznání zkřivený, tahal za sebou pravou nohu a nemohl mluvit. Jediné, na co se zmohl, bylo "Hububu, nebubu!" což bylo k plynulé konverzaci dosti málo. Kefalín ho vídával sedat před baráčkem na taburetu, který si v pětačtyřicátém roce přivezl z pohraničí. Když spatřil spisovatele, valícího se kolem, pokoušel se vstát. Nadšeně mával holí a radostně halekal: "Hububu, nebubu!" Ministerstvo vnitra ho škrtlo z výplatní listiny a přestalo mu posílat příspěvky na ovocné víno.
11.
Chvíle zdánlivého normalizačního klidu se střídaly s hysterickými záškuby. To byla údobí před sjezdy, konferencemi, plény ÚV KSČ a především před 21. srpnem. To se spousta dobrovolných cenzorů vrhala na tisk a běda, když objevila nějakou závadu, či dokonce potměšilost. Křížovkář, který sugeroval pracujícímu lidu, že obtížný hmyz na tři písmena je rus, si mohl být jist, že v příštím desetiletí žádnou křížovku nesestaví.
V kritických údobích však bylo riskantní téměř všecko. Blížil-li se sjezd jakékoliv masové organizace, odmítali redaktoři přijmout kreslené vtipy o lyžařích, lyžování, sáňkování a zkoumavě zpytovali každou nakloněnou rovinu. Podezřelé byly i vrány na poli, protože mohly v čtenářích navodit nepravdivé pocity z neutěšenosti situace. Zmínka o huse byla pokládána za kontrarevoluční provokaci. Do redakce chodila spousta anonymních i neanonymních dopisů, které denuncovaly autory dosud píšící, leč dle názorů udavačů psát nemající. Grafomani, kteří dříve neuspěli na stránkách Dikobrazu, se nyní vrhli na J. R. Picka, Kefalína i Jiřího Suchého, jehož začal Bešta pravidelně otiskovat, ačkoliv jinak jako signatář 2000 slov začínal už mít velké problémy na všech frontách.
"Máš spoustu přátel," culil se šéfredaktor na Kefalína, "a já se o tobě dozvídám pěkné věci. Tady nám píšou, že chodíš do kostelíčka!"
"To je náhodou pravda," řekl Kefalín.
"A máte tam pěknej kostelíček?" zeptal se Bešta.
"Určitě by se ti líbil," mínil Kefalín, "ale nebudu ti jeho návštěvu vnucovat."
"A tady se nějakému občanovi z Chodova nelíbí tvé vystupování na veřejnosti," otevřel Bešta s gustem další dopis. "Poslouchej: Vsí táhne jak nadutý bob a myslí si, že překoná Aloise Jiráska. - Opravdu si to myslíš?"
"Snad ani ne," vzdychl Kefalín unaveně.
"Já ti to čtu proto," řekl Bešta, nalévaje koňak, "aby sis náhodou nemyslel, že až tě v Dikobrazu budeme kopat do zadku, tak ti to budeme nějak podrobně zdůvodňovat!"
12.
Od té doby, co Kefalína na divadelní fakultě ujistili, že nemá herecký talent, raději Thálii příliš nepokoušel. Spíše se divadelním prknům úzkostlivě vyhýbal, přestože lákadel bylo vždycky více než dost. Ale odříkaný chleba se po letech opět nabízel. Pánové Šimek a Grossmann pořádali v Semaforu návštěvní dny a hledali vhodné typy do okénka hostů. Střídali se v něm Ivan Vyskočil s Vladimírem Svitáčkem a tím třetím měl být Kefalín.

Příliš se mu nechtělo, vlastně vůbec ne. V úspěšné návraty k starým láskám nevěřil a vymlouval se, jak mohl. Namítal, že není hvězdou první velikosti jako Vladimír Svitáček, který exceloval v televizních Hovorech H. Nebylo mu to uvěřeno. Nakonec souhlasil s tím, že bude v Semaforu předčítat ukázky z druhého dílu Černých baronů. To ještě netušil, že ho toto zveřejnění zachrání od postihu po několika letech, protože trestný čin pobuřování bude již promlčen. Kefalín šel na scénu se značnými rozpaky, ale ty se ukázaly jako zbytečné. Ačkoliv Černí baroni vyšli v malém nákladu, obecenstvo je většinou znalo a živě se zajímalo o další osudy nepomuckých důstojníků. Po přečtení ukázek byl Kefalín vždy zasypán spoustou otázek, které se vymykaly normalizačním snahám a narušovaly harmonii mezi občany a vládou. Ale zdaleka ne všichni návštěvníci byli s atmosférou, která tehdy v Semaforu panovala, spokojeni. Někteří vůbec ne. O tom svědčily nejen ostré dopisy, vyzývající příslušná místa k okamžitému zásahu. Jednoho večera po představení vyšel Kefalín z divadla a před vchodem spatřil vysokého muže v uniformě. Na ramenou měl čtyři hvězdy, tedy kapitán. Tvářil se nepřívětivě a zřejmě měl něco závažného na srdci. Probodával Kefalína zrakem a funěl.
Konečně pravil: "Soudruhu Kefalíne, dovolte mi, abych s vámi promluvil!" Vojín v záloze mu to bez vytáček dovolil.
"Soudruhu Kefalíne," zabublal důstojník. Jste největší hanobitel naší lidové armády! Radím vás mezi škůdce a rozvratníky! Mám jediné přání: abyste byl povolán na vojenské cvičení a dostal se k mému útvaru! To byste něco zažil!"
Otočil se a odpochodoval. Kefalín si pojednou uvědomil, že taková nevábná možnost skutečně existuje, a že právě odkvačivší kapitán není jediným důstojníkem, který by si s černým baronem s rozkoší vyřídil účty.
13.
Jiří Grossmann byl těžce nemocen a stále častěji v divadle chyběl. Sirotek Šimek se snažil improvizovat, jak mohl a hledal dočasné pomocníky. Nejen do divadla, ale i na zájezdy.
Tak se Kefalín se Svitáčkem spíš ze solidarity než z ctižádosti ocitli v Šimkově autě, které s úspěchem nahrazovalo kočovnickou maringotku. Cesta probíhala radostně a optimisticky, protože všichni tři ovládali široký repertoár svazáckých souborů z padesátých let, který jim učaroval. Zpívali budovatelské a sovětské písně tak dlouho, dokud se rozjařený řidič Miloslav Šimek nedopustil dopravního přestupku a nedostal pokutu. To se pak na delší dobu odmlčel a velice se mračil. Tento svérázný komik totiž velice nerad platil pokuty. Okamžitě je sčítal a když jejich součet převýšil částku, kterou měl obdržet coby honorář za vystoupení, byl rozmrzelý a nespokojený. Neměl již chuť zpívat budovatelské písně, a tak ho Kefalín se Svíťou museli rafinovaně nachytat na smutné hity jako Ej uchněm, nebo Večerní zvon. Přesto huhlal, že by se nejradši na umění vykašlal.
"To nemůžeš," varoval ho Svitáček, "protože umělec musí být stále na očích veřejnosti. Lidi na tebe zapomenou dřív, než se naděješ! Vanitas vanitatum. Já jsem tuhle jel tramvají a najednou vidím, jak na mne mává řidič. Zubí se a dává mi najevo své sympatie. Samozřejmě se mě okamžitě chytila pejcha. Říkal jsem si: no vidíš, lidi si na tebe ještě pamatujou. Hovory H odezněly, ale tenhle člověk nezapomněl! Jak tě spatřil, hned věděl, kam tě zařadit! Tak jsem se taky začal usmívat a přátelsky mu kynout, až najednou slyším, jak ten řidič povídá: "Tebe znám! Ty seš z vokovický vozovny!"
Po tomto příběhu ze života bylo i Šimkovi jasné, že z povědomí veřejnosti sejít nesmí, a proto začal znovu radostně zpívat až do dalšího udělení pokuty.
Zpěv budovatelských a sovětských písní nebyl rozhodně přípravou pro odpolední, nebo večerní představení. Tam všichni tři soutěžili v "ranách uštědřených medvědovi" a často se jim podařilo vrátit normalizované obecenstvo o několik měsíců zpět. Kulturní pracovníci si písemně stěžovali a nejvíce soustředili svůj spravedlivý hněv proti Vladimíru Svitáčkovi, který nejenže trousil protistátní invektivy, ale ještě se přitom "tvářil lišácky a potměšile". Je třeba přiznat, že toto hodnocení bylo velice přesné a výstižné. Po jednom odpoledním představení v Náchodě si Šimek, Svitáček a Kefalín zajeli do Babiččina údolí, aby si zde připomenuli Barunčino dětství,, Viktorčin zpěv u splavu, černého myslivce i bodré průpovídky pana otce. Prohlédli si Gutfreundovo sousoší, nadechli do plic zdravý venkovský vzduch a vybavovali si doby dávno minulé, v nichž babička s úctou smetala drobty chleba a odmítala jíst jahůdky, aby jí děti v nebi nevyčetly, že jim je na zemi snědla.
V té chvíli přistoupil k trojici místní písmák, který se nadšeně zmocňoval výletníků, aby je poučil o klenotu českého písemnictví. Dlouho ale nemluvil.
"Prosím vás," přerušil ho Sviťa nekompromisně, "mohl byste nám ukázat, kde bydlí předseda místního národního výboru Kudrna?" Písmák otevřel překvapením ústa. Pak začal koktat, že předsedou v obci není Kudrna, ale někdo úplně jiný. "A jak to, že jste nezvolili soudruha Kudrnu?" začal na něj křičet Svitáček. "Cožpak tady je taky ohnisko kontrarevoluce? Já jsem se dočetl v Babičce, že nejchudší rodinou v okolí byli Kudrnovi! Měli spoustu dětí a z nouze jedli veverky! Proč jste do čela obce nepostavili člověka s takovým kádrovým profilem? Co vlastně máte proti Kudrnovi?" Písmák cosi koktal a dal se zmateně na ústup. Toho dne už se patrně osvětově neprojevil.
Dost špatně Kefalín snášel noční cesty z představení, ačkoliv i při nich se hojně zpívalo a pokuty nebyly udělovány. Nepříjemné bylo, že již obvykle minula zavírací hodina a hladoví umělci se neměli kde navečeřet.
Jednou v Hradci Králové to ale vyšlo. Bylo sice půl jedné, avšak v hotelové restauraci dosud svítily lustry. Hosté už odešli a číšníci pomalu uklízeli stoly. Když vtrhli dovnitř nečekaní návštěvníci, vypadalo to v první chvíli na vyhazov. Pak ale personál poznal Šimka a Svitáčka, takže bylo rázem vše jinak. Číšník znovu prostřel stůl a předložil panstvu jídelní lístek. Všichni čekali pořádné tóčo. Kdekdo se soustředil zejména na Svitáčka. Ten se posadil jako gróf a důležitě pročítal jídelní lístek. Po delší dramatické pauze padlo rozhodnutí, po kterém číšník málem dostal infarkt. Svitáček si suverénně poručil nudle s perníkem za dvě koruny osmdesát.
14.
Časy se měnily a ze slavných jmen se stávala jména závadová či nežádoucí. Nejen v tisku, ale i na stěnách divadla Semafor. Tam se totiž podepisovali vzácní a důležití lidé, kteří stáli za to, aby si na ně herci i obecenstvo vzpomněli třeba i po letech. Tak zde byli zvěčněni Louis Armstrong, Adina Mandlová, Jan Werich a celá řada dalších. Mimo jiné i

Josef Smrkovský.
Ten nyní vadil ze všech nejvíce. Jeho podpis iritoval normalizační dohlížitele víc než písemný projev velice problematické Adiny Mandlové. "Smrkovský musí zmizet," bylo rozhodnuto. "Nelze trpět, aby na stěně socialistického kulturního zařízení dominoval kontrarevoluční politik! Připomínal by naší mládeži dobu revizionistického chaosu a mohl by ji inspirovat k nežádoucím činům!"
Jenomže metrový podpis načmáraný na stěnu silným černým fixem nelze jen tak snadno sprovodit ze světa. Ten má až obdivuhodnou trvanlivost.
Takové argumenty na ideology neplatily. "Buď zmizí Smrkovský," rozhodli, "nebo se nechá vybílit celé divadlo!"
Soudili, že nebude škoda ani Armstronga a jiných imperialistických pseudoumělců. Ale Armstronga bylo nutno zachránit, a tak se začalo na Smrkovském pracovat. Nejprve malíř přidělal háček nad S. Potom vyrobil tečku nad první vlnovkou m a následující písmena kapánek pošramotil. Smrkovský zmizel a na stěně se stkvěl zbrusu nový podpis. Šimkovský.
Úkol byl splněn, výsledek schválen, ale problém se rozrostl do nečekaných rozměrů. Zatímco Smrkovského bralo obecenstvo celkem bez většího zájmu, Šimkovský hned padl všem do oka a roznítil v lidech zvědavost. Kdo to vlastně je ten Šimkovský? Co je to za nového velikána? Jak to, že ho neznáme? A pak po delším zkoumání vždycky někdo vykřikl: Ježíšmarjá, to je přece Smrkovský! Oni to museli přemalovat!"
A po příchodu z divadla každého informovali: "Až půjdete do Semaforu, všimněte si na stěně toho Šimkovského! Schválně, jestli rozluštíte, kdo tam byl původně podepsanej!"
15.
Evinka vařila stále lacinější jídla a Kefalín začal přemítat, kdy bude chodit na nudle s perníkem jako Vladimír Svitáček. Vtom zazvonil telefon. Volal Neprakta, jemuž byl Kefalín dlužen již jedenáct tisíc.
"Mám báječnou zprávu," oznamoval, "která tě určitě potěší! Dostali jsme zakázku, o jaké se nám ani nesnilo! Budeme dělat kalendáře pro Spojené státy. Několik sérií. Vynese nám to asi tři čtvrtě miliónu dolarů! Možná celý milión! Co tomu říkáš?" Kefalín neříkal nic. Ani nemohl, protože právě oněměl. A Neprakta líčil další výhody, které skvělá zakázka přinese. Včetně pravděpodobné cesty do Spojených států.
"Má to jen jednu malou nevýhodu," řekl úplně na konci nadšeného projevu Neprakta. "Tu zakázku nám chce zadat pan Bernat!"
Po těchto slovech nezbylo Kefalínovi nic jiného, než požádat Nepraktu o další tři tisíce.
VRABEC V HRSTI
1.
"A co kdybyste si, pane Kefalín, založil malou estrádní skupinku," zeptal se dramaturg agentury, "která by ve dvou či třech autech jezdila po republice? To není můj nápad. Navrhl mi to pan Kohlík, který úspěšně prodává na venkově naše programy. Tvrdí, že by o vaši skupinu byl veliký zájem."
"Nemám skupinu," řekl Kefalín, "a tím pádem ani program. Nikdy v životě jsem nedělal principála. Chybí mi organizační i obchodní talent. Nerad cestuji a spím mimo domov. V estrádním oboru nemám žádné kvalifikační zkoušky."
"To vše je bezpředmětné," soudil dramaturg, "hlavně když do toho máte chuť!"
"A jak jste na tenhle nesmysl přišel?" otázal se Kefalín. "Proč bych měl mít teď ve středních letech chuť do kočovného života? Víte, že Josef Kajetán Tyl zemřel na zájezdu hlady?"
"Protože ho neprodával pan Kohlík," vysvětlil mu dramaturg, "který míval v Jevanech prosperující cukrárnu! Je to znamenitý obchodník a jeho typy stoprocentně vycházejí. No - a my máme v poslední době spoustu neřešitelných problémů. Mnozí umělci se znelíbili, a nelze je v současné době prodávat. Proto hledáme atypická řešení."
"Co to je?"
"Vzniklé mezery nemůžeme nahrazovat umělci páté garnitury, pokud ovšem nerecitují revoluční poezii, nebo nezpívají staré dělnické písně. Tady samozřejmě zdůvodníme i značné ztráty. Ale jinak chceme mít úspěšné programy. Vyhledáváme populární osoby, které dosud nejsou na seznamech zakázaných."
"A jste si jist, že já nejsem?"
"Naprosto," řekl dramaturg. "Jako estrádní umělec jste dosud bílý nepopsaný list. Naše kádrové oddělení nemělo příležitost se vámi zabývat. U nás jste se nikdy nijak neprovinil. Máte-li problémy v redakcích nebo v nakladatelstvích, to nás nezajímá. Nejsme povinni to zkoumat. My o vás máme zájem, protože jste populární a pan Kohlík vás prodá. Také se pokoušíme získat doktora Plzáka a některé přední sportovce. Zkrátka jména, která budou na plakátech působit stejně atraktivně, jako jména dočasně nepovolená."
"Ale to není pěkné," namítl Kefalín, "cpát se na místa zakázaných."
"To je nesmysl!" křičel dramaturg, "Protože oni také přecházejí většinou do jiných žánrů. Konferenciér, kterého jsme museli přestat prodávat, se uchytil u novin, někdo se dostal do rozhlasu nebo do reklamní agentury. Odevšad se vyhazovalo a všude se přijímá. To je takový socialistický kolotoč, pane Kefalín! Zdravé jádro strany není tak početné, aby mohlo dodat lidi na všechna uvolněná místa. Proto musíme žít a pohybovat se uprostřed všeobecného zmatku a pokusit se vtisknout mu nějaký řád. Jsme nuceni se přeskupovat, ale snažíme se, aby to příliš nebolelo. Proto věříme, že přistoupíte na naše návrhy, kterými nic neriskujete. V případě, že se pan Kohlík nemýlí, a on se nemýlí, to může být pro vás finančně zajímavé. Předpokládám, že si v tomto směru právě nestojíte nejlíp."
To byla nesporně pravda.
Ještě mi řekněte," řekl Kefalín, "s kým a s čím bych měl podle vás jezdit?"
"Do toho vám nechceme a nebudeme mluvit," ujistil ho dramaturg, "ale potěšilo by nás, kdyby s vámi jezdil také pan Neprakta. Kdybyste byli na plakátech vy dva a nějaký slušný zpěvák, nevzniklo by téměř žádné riziko. A vypálit bychom to měli co nejdřív!"

2.
Kefalín to stále považoval za zcela absurdní, ale záhy se přesvědčil, že to takhle vidí jen on sám. Když se o možnosti jezdit po vlastech českých ledabyle zmínil ve svém okolí, byl v tom ze všech stran vřele povzbuzován. O účinkování v jeho zájezdové skupině byl veliký zájem, a tak Kefalín značně znervózněl. Teď už se musel definitivně rozhodnout a to dělal vždycky dost nerad. Jisté naděje vkládal ještě do Evinky, která lpěla na domácím krbu, a dalo se čekat, že se postaví zásadně proti. Ale ani v tomto případě nenašel oporu pro své váhání a Evinka dokonce byla ochotna Kefalínův dosud neexistující program konferovat. "Tak to bychom tedy měli!" vzdychal budoucí principál. "Místo pohodlného a nenáročného života mě čeká harcování po venkově, nocování v pochybných hotelích, kodrcání v autě a usilování o přízeň obecenstva. A čím se mám vlastně prezentovat? Z herectví jsem propadl již před mnoha lety a nějaké předčítání ukázek z knížek jsem neměl nikdy rád ani u jiných! Vždyť vlastně vůbec nic neumím! Zpěvem nikoho neokouzlím a kdybych začal tancovat, určitě bych narazil na tvrdý odpor obecenstva! Je jasné, že se na estrádní pódium absolutně nehodím!"
Ale pak si na něco přece jen vzpomněl. Kdysi se se spisovatelem Gabrielem Laubem producíroval v jakýchsi literárních exhibicích. Skládal na šest slov určených obecenstvem milostnou báseň a sportovní reportáž, zatímco jeho partner bleskově sepsal povídku a pohádku. Mělo to tehdy veliký úspěch - což tak na to navázat? Škoda, že Gríša Laub uprchl před sovětskými tanky do Hamburku, jako estrádní šoumen by se teď určitě znamenitě uplatnil!
No vida, jedno číslo bylo pohromadě! A vzápětí napadlo Kefalína další. Mohl by předvést Nepraktu jako rychlomalíře! Obecenstvo si určí námět z historie, nebo třeba z říše pohádek a Neprakta určitě nezklame. Obrázek pak zůstane pořadateli jako dárek souboru. Šlo jen o to, co tomu řekne Neprakta, který na rozdíl od Kefalína nebyl ve finanční tísni. Ale nebylo třeba ho přemlouvat. Považoval ježdění s estrádou za příjemné povyražení a vítaný únik od stereotypní práce, která neblaze působila na jeho páteř.
Teď už to Kefalín začal brát naprosto vážně. Dvoučlenná skupina SAZE, vystupující s velikými úspěchy v Semaforu, se přihlásila sama.
Pánové Burian a Nádvorník, mírně vyšinutí mladíci, kteří si vymohli modrou knížku zdemolováním kanceláře Okresní vojenské správy, měli šokující repertoár. Zpívali písně s velice podivnými texty, jako:
Václava mám nejradši,
tomu žádnej nestačí,
Václava mám nejradši, protože je kus.
Když se Václav usměje,
vohejbaj se koleje,
Václava mám nejradši, protože je kus.
Písničky chápali diváci buď jako recesi, nebo je vnímali jako dílo šílencovo. Ideologové soudili, že jde o provokaci, ale nemohli to prokázat. Na zájezdech se nedalo předem odhadnout, jak Saze dopadnou. Mladé obecenstvo většinou řičelo nadšením, zatímco usedlejší a méně informovaní občané nevěřili svým očím, ani uším. Kefalín také okamžitě kontaktoval manžele Svobodovy, kterým se teď také začínal umělecký život povážlivě komplikovat. Luboš byl československý farář a složil řadu písní ideologicky nesmírně závadných, ale také poetických a populárních. Refrén jedné z nich zpívalo vždy celé hlediště Semaforu spolu se zpěváky.
Dalším účinkujícím měl být Jaromír Mayer. Populární zpěvák s vlastní aparaturou a rychlým autem.
"No vida," řekl si Kefalín, "s tímhle by se při troše dobré vůle dalo i někam vyjet. Na zájezd do zahraničí to nevypadá, ale kdo ví… kdybychom se nabídli, že pojedeme do Sovětského svazu jako některé hvězdy pop music, nepotřebovali bychom ani toho vyhlášeného pana Kohlíka!"
3.
Pořad ovšem potřeboval nejen pana Kohlíka, ale i režiséra, který by umně slepil to, co Kefalín, s invencí jemu vlastní, sesmolil. Nebylo třeba hledat ho dlouho. Přijel dokonce ze Spojených států. Jiřík Bauer, šéfdramaturg výstavy v Montrealu, hupnul po pětiletém pobytu za velkou louží rovnou do vln normalizace a ve vlasti neměl do čeho píchnout. Jako správný a starostlivý otec dvou nezletilých dítek se po něčem přijatelném poohlížel a s přihlédnutím k tomu, že nouze naučila Dalibora housti, začal Kefalínův podnik považovat za perspektivní.
"Už mám název," řekl vítězně Kefalín. "Bude se to jmenovat Vrabec v hrsti. V úvodu vysvětlím obecenstvu, že nejsme ten nejznamenitější soubor, o jakém snili a který by si přáli vidět na prknech svého jeviště.
V něm by jistě nesměly chybět hvězdy jako Louis Armstrong, Frank Sinatra, nebo Ella Fitzgeraldová. Jenomže to je holub na střeše, který je zcela mimo dostřel jejich flobertky. Proto musí vzít zavděk vrabcem v hrsti, a to jsme my. Jinou šancí nemají. Co tomu říkáš?" Právě angažovaný režisér neříkal nic, ale hladové krky doma ho donutily k jisté aktivitě. Po konzultaci s panem Kohlíkem doporučil Kefalínovi, aby do "Vrabce" zařadil také okénko hostů. To je teď módní záležitost, hosté se mohou libovolně střídat, a v případě zájezdu do velkého města, lze přizvat i nějakou populární skupinu. Takže Kefalín začal okamžitě uvažovat o možných hostech. První ho samozřejmě napadl pan Bernat, který dokázal chrlit nesmírné množství rozvinutých vět, jejichž smyslu rozuměl jedině on sám, ale pak tuto myšlenku zavrhl. Měl v souboru již skupinu Saze, která byla psychicky natolik nevyvážená, že by další obohacení v tomto směru mohlo probudit trvalý zájem psychiatrických léčeben o celý umělecký program. Dalším kandidátem byl Vladimír Svitáček, ale jak se ukázalo, jeho "lišácký úsměv" se stal nepřekonatelnou zábranou v jeho estrádní umělecké činnosti. To, co by jinému právě prošlo, lámalo Svíťovi vaz. Když v Mladé Boleslavi z jeviště odpovídal na rozmanité písemné dotazy diváků, zeptal se ho kdosi na hygienu v prvobytně pospolné společnosti. Svitáček bez jakéhokoliv postranního úmyslu vykládal, že "dříve se myli lidé tak…" což stačilo k sepsání udavačského dopisu. Svitáček prý narážel na Semily a na články Ludvíka Vaculíka v Literárkách, kde psal o obrodném procesu v Semilech. Bylo to prý sice zamaskované, ale lišácký výraz v tváři zakukleného kontrarevolucionáře bezpečně prozradil. Svíťa tedy nesměl. Pak si Kefalín

vzpomněl na Zdeňka Jirotku, kterého teď nechtěli pustit ani do restaurace Klubu novinářů na oběd. Moc si od toho typu nesliboval, ale agentura kupodivu souhlasila. Na její černé listině autor Saturnina dosud nefiguroval. Zřejmě nikdo nepředpokládal, že by gentleman Jirotka chtěl vystupovat na estrádním pódiu jako nějaký klaun. Ostatně to nevěděl ani Kefalín, ale zkusil se zeptat. Odpověď byla příznivá a okénko hostů bylo tudíž dočasně zaplněno o aktéra, jehož všichni dobře znali. Nejen ze Saturnina. Ještě nedávno vysílal rozhlas populární pořad Sedmilháři, v němž několik výtečných vypravěčů seznamovalo posluchače s neuvěřitelnými historkami ze svého nejbližšího okolí. Kefalínovi se zamlouvala zejména Jirotkova cesta do Číny a chtěl hosta přemluvit, aby ji vyprávěl na jevišti. To se stalo v padesátých letech. Výbor Svazu spisovatelů byl pověřen, aby vybral několik významných umělců, kteří by vhodně reprezentovali naši kulturu v Číně. Do nepočetné delegace vybral Jan Drda také Zdeňka Jirotku, který na návrh přikývl už proto, že v jeho realizaci ani trochu nevěřil. Stejně se choval, když sekretářka sepisovala, co by delegáti chtěli v Číně vidět. Zatímco ostatní toužili seznámit se s proslulým malířem, básníkem a kaligrafem Čchi Paj-šim, Zdeněk Jirotka zamumlal, že chce jít třeba do zoologické zahrady.
Proti všem jeho předpokladům se však cesta do Číny uskutečnila a čínští hostitelé chtěli každému jeho přání stoprocentně splnit. Tak celá výprava s výjimkou Zdeňka Jirotky, odjela do vily proslulého devadesátiletého umělce, ale nepochodila. Správce se sice nesmírně uctivě klaněl, ale oznámil hostům, že mistr Čchi Paj-ši je nemocen, právě usnul a nemůže nikoho přijmout.
Zdeňka Jirotku odvezli autem do zoologické zahrady. Nikdy toho nelitoval. Když došel k oddělení šelem, čekalo ho nádherné překvapení. Před tygří klecí stál Čchi Paj-ši a se zaujetím maloval krále džungle. Nebyl proti tomu seznámit se s československým hostem a po přátelské rozmluvě daroval Jirotkovi obrázek.
Dalšího možného hosta navrhl Kefalínovi Jiřík Bauer. Byl jím starý pan Chocholatý, tvůrce slavných obřích číší. Když s tím geniálním nápadem kdysi přišel do Moserových skláren v Karlových Varech, nebyl sice odbyt, ale ani přivítán s otevřenou náručí. Pan Moser byl ochoten to zkusit, ale nechtělo se mu zaplatit jednorázový honorář. Měl strach aby příliš neprodělal. Nakonec nabídl panu Chocholatému podíl na případném zisku a ten, jist si úspěchem, bez váhání přijal. Sepsali tedy smlouvu a čekali, co to udělá.
Obří číše se ujaly, ale to je slabé slovo. Vyráběly se ve velkých sériích a rozeběhly se po celém světě. Jejich autor měl šanci zbohatnout.
To by se také stalo, nebýt Vítězného února 1948. Moserovy sklárny samozřejmě byly znárodněny a nové panstvo odmítlo dodržet uzavřené smlouvy. Podíl na zisku označilo jako bezpracný zisk a s panem Chocholatým se odmítlo bavit o jakékoliv náhradě. Vydělávalo na jeho nápadu, ale tvůrce nepustilo za bránu podniku. Nebavilo se ani s jeho právníkem. Chudý a ukřivděný pan Chocholatý byl nakonec rád, když mohl jezdit za čtyři stovky s Kefalínovou estrádou. Roztáčel na jevišti své obří číše, zvonil na ně jako na zvony a snil o tom, kolik by dostával od pana Mosera. Kefalína a Evinku přijal pan Chocholatý slavnostně do Mezinárodního klubu obřích číší. Žádné výhody z toho pro ně sice nevyplývaly, ale byli alespoň v jednom spolku s prezidentem Kennedym a íránskou císařovnou.
4.
Zkoušky Vrabce v hrsti vrcholily právě ve chvíli, když v Chodově zemřel konfident Dejha. Příbuzní ho nechali sedět dlouho na sluníčku, a tak se namol opilý skácel ze svého taburetu na chodník. To byl začátek konfliktu mezi soudruhem Festlem a Dejhovou sestřenicí. Ta chtěla opilci vypravit církevní pohřeb a uložit ho do hrobu na vršovickém hřbitově, ale Festl s tím rozhodně nesouhlasil.
"Soudruh Dejha byl přesvědčený ateista," tvrdil, "a navíc vědecký materialista. A nebojím se říci i marxista-leninovec! Zaslouží si, aby se s ním soudruzi rozloučili pěkně po dělnicku a taková věc se musí obejít bez kadidla. Nad jeho rakví nesmí řečnit žádný flanďák a zaprodanec Vatikánu!"
"Naše rodina je zbožná," bránila se sestřenice, "a každej její člen měl funus s muzikou! On sice do kostela nechodil, ale v poslední době se pravidelně modlil!"
"Houby modlil!" zlobil se Festl. "Akorát křičel Hububu, nebubu! Takovou modlitbu jsem jaktěživ neslyšel!"
"Já jsem poznala z výrazu tváře, že se modlí," přela se sestřenice, "a taky vím, jak se vždycky bál ohně! Ani k hasičům se nedal, přestože strašně miloval uniformy! A teď bysme ho měli šoupnout do pece? Jako kus špalku?"
"Soudružko, jde o zásadní věc," řekl Festl, "nežijeme ve vzduchoprázdnu, ale v době revolučních střetů! Porazili jsme kontrarevoluci, ale nepřátelé nás stále sledují! Čekají na naše chyby. Myslí si, že nejsme pevní v kramflecích. Odhadují své možností pro budoucnost. Proto si nemůžeme dovolit byť jen naznačit, že naše víra není pevná. Soudruh Dejha musí být pohřben jako čestný komunista. To zařídím, o to se nestarej! Poneseme náklady a já osobně promluvím v krematoriu! Pokud bys tomu chtěla zabránit, mohlo by to mít pro tvou rodinu vážné následky! Tak si to rozmysli!"
Sestřenice si to pochopitelně rozmyslela a Dejha se dočkal funusu ve Strašnicích na vysoké ideové úrovni. Strana se nechala vidět a položila k rakvi veliký věnec rudých růží. Z ampliónu se linuly tklivé tóny Pochodu padlých revolucionářů. Několik čestných soudružek žalostně posmrkávalo a natahovalo moldánky patrně proto, že jim nikdo nenabídl obložené chlebíčky. Katafalk byl vyzdoben jako na prvního máje a i rakev obtočená do rudé vlajky připomínala trochu groteskní kremroli.
Na řečniště vstoupil Festl, zamračil se a zahalekal! "Soudruhu Dejho! Tys sice zemřel, ale náš pracující lid dále radostně kráčí pod vedením komunistické strany k šťastným a spravedlivým zítřkům. To bylo vždy tvé přání, za to jsi vždycky bojoval. Chtěl ses dožít chvil, kdy dělnická třída, družstevní rolníci a pracující inteligence definitivně zvítězí a po záludné kontrarevoluci nezbyde ani mastný flek. Proto nesmíme ani na okamžik polevit! Musíme se stmelit kolem rodné strany a pevně semknuti radostně vykročit kupředu! Nesmíme pochybovat o správnosti našich velikých idejí a opřeni o nepřemožitelný Sovětský svaz musíme strhnout i ty, kdož dosud váhají. Musíme si stále osvojovat životodárné učení marxismu-leninismu a nésti pochodeň proletářské revoluce až ke konečnému cíli. Ty, soudruhu Dejho, jsi nám vždycky pomáhal a šel jsi řadě váhajících a na místě přešlapujících příkladem. Boj s kapitalisty a mnohaletá nezaměstnanost tě

zakalily tak, že jsi kolem sebe ustavičně rozdával revoluční nadšení. Proto nyní volám "Práci čest!" a tví spolubojovníci, kteří na tebe nikdy nezapomenou, ti naposledy zazpívají Internacionálu." Této výhrůžce se Dejha nemohl bránit a tudíž jí ani neušel. Odjížděl do pece za falešného povykování několika desítek důchodců a nemohl zaprotestovat ani svým halasným "Hububu, nebubu". Kefalín, který stál osamocen vzadu za sedadly, se sotva ubránil zděšení. Ale pak se za nebohého konfidenta alespoň v duchu pomodlil Otčenáš.

5.

"Pánové, prodává se to samo," tvrdil pan Kohlík spokojeně, "a Vrabec v hrsti bude šlágr sezóny! Mám už vyjednané šňůry do všech krajů v republice! Ředitelé kulturních zařízení se předstihují v objednávkách a já je jenom chlácholím, že nemohou dostat všecko najednou ."

Dobře se to poslouchalo, ale Kefalínovi byl ten optimismus přece jen trochu podezřelý. Vlastně hodně. Věděl, že pracovníci v kultuře jsou lidé spíše ustrašení a zakřiknutí. Než povolí někomu vystoupit ve svém teritoriu, důkladně si ho proklepou a prověří. Jak je tedy možné, že Kohlíkovy nabídky tak spontánně přijímají?

Nedalo mu to, aby se na to agenta nezeptal. "Co je na tom zvláštního?" divil se pan Kohlík. "Jste populární osoba, právě tak jako Neprakta a Jaromír Mayer. I další umělci jsou na úrovni a slibují hodnotný zážitek!"

"Přesto se mi zdá," řekl Kefalín, "že tady něco nehraje. Předpokládal jsem, že budete mít při prodeji toho programu značné potíže."

Já a potíže?" usmíval se pan Kohlík. "Při mém kouzlu osobnosti?"

"To rozhodně nemíním popírat," děl Kefalín, "ale nechce se mi věřit, že by mě kulturní pracovníci tak jednoznačně přijímali. V časopisech si už téměř nevrznu, do televize nesmím, v nakladatelstvích se na mne nepamatují, takže nechápu, že právě tady mám mít zelenou. Za tím přece musí něco být!"

"Pane Kefalín," zalkal pan Kohlík. "Proč jste tak zvědavý? Proč chcete mermomocí nahlédnout do agentovy kuchyně? To by vás přece nemělo vůbec zajímat! Buďte rád, že nemáte problémy a o nic víc se nestarejte!"

Jenže Kefalína nezapudil. Jeho zvědavost byla bezmezná a pan Kohlík marně kličkoval. Nakonec musel s pravdou ven.

"No, to víte," ošíval se. "Ti vaši Černí baroni - to byl samozřejmě problém. Ti místní kulturní poskokově se pochopitelně děsili, sotva zaslechli vaše jméno. Ale já přece neprodávám estrádní pořady od včerejška! Zkrátka jsem jim naznačil něco, co zásadně změnilo jejich negativní postoj."

"A co to bylo?" vybafl Kefalín. "Začínám tušit něco nekalého!"

"Proč taková silná slova?" zhrozil se agent. "Proč hned temné obavy a hrůzná podezření? Pracoval jsem v hedvábných rukavičkách. Nic jsem netvrdil, jen jsem jemně naznačoval. Zmínil jsem se o tom, že soudruh Štrougal má neteř, kterou velice miluje."

"Co s tím má společného Štrougalova neteř?" nechápal principál. "V životě jsem o ní neslyšel."

"Ale v kulturních kruzích českého venkova se teď říká," informoval ho pan Kohlík, "že jste se s tou neteří oženil. Soudruh předseda vlády Štrougal nad vámi nenápadně drží ruku a proto také můžete bez problémů jezdit s estrádou."

"To je hrůza!" zasténal Kefalín. Jestli se tohle dozví Evinka, můžeme to rovnou zabalit! A to ještě nevím, co mi provede jako přídavek!"

"Milostivá paní je znamenitá," těšil ho pan Kohlík, "a nějaký ten drb jí nemůže uškodit. O které významně umělkyni se něco nešuškalo? A vy si teď vezměte nějaký prášek pro uklidnění! Kdybyste se tak tvrdošíjně nevyptával, nemusel jste nic vědět a daleko lépe by se vám umělecky tvořilo!"

6.

"Nedá se nic dělat," řekla Evinka, "ale musíš se pořádně oblíknout! Na jevišti nemůžeš vystupovat jako vagabund!"

"Do vagabunda mám ještě daleko," bránil se Kefalín, "a navíc ze mne nikdo lva salónů neudělá! Nemám na to postavu. Včera jsem šel po Královských Vinohradech a malí kluci na mne pokřikovali "pivní mozol, pivní mozol!" v domnění, že se rozčílím a začnu je honit. Ať na sebe vezmu cokoliv, nikdy ze mne nebude Belmondo."

"To ne," připustila, "jsi spíš Lino Ventura. A proto jdeme zítra do obchodu s nadměrnými velikostmi!"

Byla to velice neradostná vyhlídka, protože Kefalín by jel raději na chmelovou nebo bramborovou brigádu. Ale nedalo se nic dělat. Musel si koupit nejen nový oděv, ale i vhodnou obuv. Málem z toho úsilí dostal infarkt. Avšak ještě chyběla košile a kravata. "Románku," naříkala Evinka, "ty snad máš štítnou žlázu. Kolem krku, ať měřím jak měřím, to dělá hodně přes půl metru. Tolik já nemám ani kolem pasu!"

"Tady vidíš," řekl Kefalín, že ze mne nikdo seladóna neudělá! Košile a kravata jsou zcela mimo mé možnosti. Budu vystupovat v roláku. Když je to dobré pro Semafor, musí to být přijatelné i pro Jevíčko nebo Kardašovou Řečici!"

"Ale v televizi prý teď nepovolují roláky z ideových důvodů," upozornila ho Evinka. "Doktorka Balášová jim říká "škutiňáčky" a nepřipouští, aby se někdo v roláku dostal na obrazovku!"

"Doktorka Balášová chtěla ostříhat Karla Gotta," řekl Kefalín, "a ten jí odolal. Právě tak, jako Václav Neckář, který si přinesl od lékaře vysvědčení, že by ho po ostříhání hyzdily odstávající uši. I doktorce Balášové lze tedy vypálit rybník. Ostatně v roláku nehodlám vstoupit na obrazovku, ale na venkovská pódia."

Jak myslíš," pokrčila rameny Evinka, "ono se s tebou opravdu nedá nic dělat. Ale s tím krkem bys měl jít na konzultaci k lékaři! Pětapadesát centimetrů není maličkost!"

Jenomže Kefalín nerad chodil nejen do obchodů s oděvy, ale i k doktorovi. Usoudil, že je k veřejnému vystupování po všech stránkách způsobilý a jakékoliv další úvahy by mohly pouze zkomplikovat umělecké záměry.

"Mrzí mě ovšem," řekl, "že jsem souhlasil se zahájením estrádní činnosti, abych se finančně postavil trochu na nohy a děje se prozatím pravý opak. Když si spočítám, kolik stály ty šaty, polobotky a koneckonců i ten ideově závadný rolák…"

"Cožpak to," mávla rukou Evinka. "To je učiněný pakatel proti tomu, co si budu muset opatřit já!"

7.

Jiřík Bauer secvičil Vrabce v hrsti znamenitě a pan Kohlík s ochotou jemu vlastní vystřelil z pomyslné startovní pistole. Tři automobily plné umělců se rozjely do první štace. Neprakta seděl na předním sedadle embéčka vedle šoférujícího režiséra, Kefalín s Evinkou se uvelebili vzadu. Druhé auto řídil Luboš Svoboda a třetí Jaromír Mayer.
"Pan Kohlík nás chce vytrénovat," konstatoval po několika kilometrech jízdy Kefalín, "měl jsem úplně jiné představy o atraktivních zájezdech, alespoň pro začátek. Benešov, Vlašim, Stará Boleslav…"
"Nebo Průhonice," doplnila ho Evinka zasněna, "tam chodíme pěšky. Povečeřeli bychom v hotelu Tulipán…" Ale to byly zbytečné řeči, protože první představení Vrabce v hrstí spatřilo město Bechyně. Premiéra začala přesně, ale skončila o dobrou hodinu později než bylo plánováno. Pánové Burian a Nádvorník se totiž projevili jako mimořádně ctižádostiví umělci. Jakmile jednou vlezli na jeviště, nehodlali z něj slézt. Přidávali písničku za písničkou, vychutnávali potlesk, improvizovali a producírovali se. Režisér obíhal scénu a vrčel jako vzteklý dobrman. Kefalín krčil bezmocně rameny, ale poradit si nedovedl. Jaromír Mayer s úsměvem oznámil, že snad odjede předčasně domů, protože ti blázni budou určitě zpívat až do rána. Ostatní umělci se vyslovovali v podobném duchu. Představení se protáhlo zcela neúnosně, režisér byl v šoku a pořadatel děkoval Kefalínovi slovy: "Bylo to krásné, Mistře, ale ne za ty peníze. My jsme byli zvědavi především na ty, kteří jsou na plakátech vysázeni velkými písmeny a pobírají nejvyšší honoráře. Ty dva cvoky, kteří odkrákorali celý program, jsme tady mohli mít za pět stovek. Jistě se nebudete divit, když pošleme na agenturu stížnosti!"
"Začíná to sice špatně," řekl si Kefalín, "ale tím nádherněji to určitě skončí. Jen aby to nebylo moc brzy!" Soubor se na viníky tvářil nepřívětivě a režisér se připravoval ke skoku jako tygr. Schylovalo se k první veliké hádce, ale té předešel Neprakta prohlášením, že má hlad a je nejvyšší čas povečeřet. Což byla pravda, protože se blížila půlnoc. "No jo," zaúpěl Kefalín, "ale kdy se vrátíme domů? Nehledě na to, že nacpat se před dlouhou cestou je velice nerozumné!" Neprakta tento názor neuznal za hodný pozornosti a valil se do restaurace jako nezabrzděný parní válec.
"Jak to tak vypadá," řekl odevzdaně Kefalín, "roztancuje tady kuchaře a my probendíme celý těžce vydělaný honorář!"
8.
Vrabec v hrsti se rozjel do Olomouce, ale prozatím dorazil pouze kousek za Chlumec nad Cidlinou. To místo se jmenovalo Obědovice a stalo se během krátké doby proslulým. Vyhledávali je zejména řidiči směřující na Hradec a šířili jeho dobrou pověst široko daleko. Nevelká hospoda byla známa výtečnou kuchyní se zajímavými jídly. Bylo možno si zde pochutnat na loupežnické polívce v kotlíku, na vejcích ponocného Vejvary nebo na řízku šafáře Matláska. Neprakta byl samozřejmě o výtečné hospodě informován předem a nedovolil, aby ji estrádní umělci bez povšimnutí minuli. Byli víceméně donuceni se zde zastavit, ačkoliv Kefalín zamýšlel pojíst až u Zlatých křepelek u Olomouce. Jen se nestrachuj," pomlaskával mlsný malíř, "tam se najíme taky! Do té doby nám zase vytráví. Víš, jaká dálka je ještě do Olomouce?" Takže všichni seděli u stolu v Obědovicích a důležitě zkoumali atypický jídelní lístek.
"Tak co si dáme?" uvažoval nahlas Neprakta. "Zadělávané dršťky bratranců Veverkových se zdají velice lákavé, ačkoliv špekové knedlíky podruhyně Vosátkové mohou být rovněž znamenité! A podívejme se: guláš pytláka Kolbaby!" Všichni byli zaujati neobyčejnými názvy a nikdo si nevšiml, že Evinka se mezitím kamsi vytratila. Vrátila se ve chvíli, kdy Neprakta dumal nad trhancem selky Pištorové, ale nevylučoval ani tousty hajného Kafáska. Evinka však nevypadala spokojeně. Naopak. Tvářila se jako belzebub a možná ještě o poznání hůře. Musela prožít něco strašlivého! Neprakta to okamžitě zaznamenal a také uhodl důvod. Povzbudivě se na Evinku usmál a přátelsky jí domluvil: "Nesmíte se divit, Evinko, to byla latrína šupáka Havránka!"
9.
V Olomouci si potrpěli na moudré zápisy do knihy vzácných hostů. Pořadatelé ji přinesli do zákulisí a věřili, že tento večer získají další cenné trofeje. Zejména toužili po hezkém obrázku od Neprakty. Zároveň ale byli také poněkud rozpačití.
"Víte," přiznali se, "ona se nám právě před týdnem stala taková nepříjemná věc. Když si naši knihu dobře prohlídnete, všimnete si, že jsou tu podepsáni velcí a slavní mužové našeho národa. Mnozí nám dokonce vepsali do knihy závažné věty! Podívejte se na příklad tady:
Soudruzi, byl jsem velice spokojen s pobytem ve vašem krásném městě. Všude je pořádek a lidé jsou zde srdeční. Mám z toho upřímnou radost. Alois Indra.
Nebo tady: Velice mě dojal váš krásný vztah k sovětským vojákům, kteří pobývají ve vašem městě v rámci internacionální pomoci naší socialistické republice. Správně si uvědomujete trvalou platnost hesla soudruha Gottwalda: Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak! Antonín Kapek. A tady máme dokonce překrásný zápis samotného soudruha prezidenta: Jen tak dál, milí Hanáci! Svoboda. Víte, jsme na tuhle knihu velice pyšní! Jsou v ní nejen významná jména, ale i velké, burcující myšlenky. Na příklad to, co zde napsal soudruh Korčák… Ale stala se nám taková nepříjemná věc. Nevíme, jak se k tomu máme postavit. Uvažovali jsme dokonce o vytržení stránky, ale to by znamenalo poškodit celou knihu! Jenomže co máme dělat? Poraďte nám, soudruzi! Je přece hrozné, když vedle moudrých a státnických výroků našich předních osobností je nápis, který to všechno znevažuje. On tu před týdnem vystupoval soudruh Hlinomaz. Je to známý herec a tak jsme ho požádali, aby nám do knihy napsal něco, co by povzbudilo naše kulturní pracovníky a dodalo jim ještě větší chuť do práce. Věřili jsme, že nám pražský umělec vyhoví a napíše hodnotnou větu, nebo alespoň citát. Ale on si zřejmě vůbec neuvědomil, s kým se ocitá v jedné knize a způsobil nám veliké komplikace. Přečtěte si to sami, soudruzi!" Nešťastně přistrčili před Nepraktu s Kefalínem knihu, kde bylo napsáno rozverným rukopisem: "Kam panenky, kam jdete?"
"Do prdele, myslivečku!" To vám přeje Hlinomaz.
10.
Skupina Saze, neboli pánové Burian a Nádvorník, hřešili až příliš na to, že mají v kapse papíry na hlavu. Vypadali nebezpečně. Dlouhé vlasy jim splývaly až na záda, a proto vzbuzovali u spořádaných občanů důvodné obavy o zdraví

a bezpečnost. Důchodce zaměstnaný u benzinového čerpadla na severní Moravě nezvládl psychicky jejich návštěvu kolem druhé hodiny ranní. Saze vystoupily z auta, významně se na sebe podívaly a výhružně se blížily k vyděšenému starci. "Tak už jsme dlouho neudělali benzinovou pumpu!" zaskřehotal Burian hlasem typickým pro příslušníka podsvětí, "ale teď si namastíme kapsy!" Pod obsluhou se podlomila kolena.
"Mládenci," zaúpěl děda, "na mně si toho moc nevezmete, já tady jsem teprve od půlnoci a skoro nikdo se tu nestavil. Jestli mě praštíte do hlavy, tak to určitě nepřežiju. Já už měl dvojitou frakturu lebeční kosti po pádu ze střechy! A mám čtyři děti!"
"Kolik vnoučat?" zeptal se Nádvorník věcně. "Sedm."
"Tak je od nás pozdravujte," řekl Burian, "a tomu nejmladšímu dejte od strejdů cucavé bonbóny!" Vsunul dědovi do ruky trubičku kyselých cukrátek, ale příliš neuspěl. Pumpaři se tak třásly ruce, že bonbóny upustil a jen naprázdno otvíral ústa. Krom toho bylo z charakteristického pachu patrné, že se nešťastník nezachoval jako hrdina.
Kefalín podobné žertíky nemiloval, protože tušil, že mohou být jednoho dne použity proti celé skupině. Domluva se Sazemi ovšem nebyla možná.
Při představení Vrabce v hrsti v Přerově se kolem účinkujících stále motal kulturní pracovník, který v jednom kuse vyprávěl protistátní vtipy a snažil se tak vysloužit si uznání. Proto se velice ulekl, když ho Burian s Nádvorníkem bafli každý z jedné strany za rukáv a tvářili se velice zlověstně.
"Tak tohle tě, kamaráde, přijde draho!" upozornil ho Burian. "Zesměšňovat naše socialistické zřízení, urážet představitele strany a vlády, očerňovat naše věčné přátelství se Sovětským svazem, to my poslouchat nebudeme! To si zodpovíš jinde!"
"Takový postoj jsi od nás zřejmě nečekal!" zaútočil Nádvorník. "Špatně jsi nás odhadl a teď nestačíš kulit oči! Dlouhé vlasy a srdce horoucí! Pod chuligánskou halenou tepe ryzí bolševické srdce!"
"My ti to spočítáme!" vyhrožoval Burian. "Každou kontrarevoluční větu, kterou jsi vypustil ze svých nevymáchaných úst, si tvrdě odpykáš! Revoluční spravedlnost se na tobě náležitě vyřádí! Rozhodně nepočítej s nějakým milosrdenstvím! Rudý teror musí nahradit teror bílý, jehož jsi mluvčím!"
"Ale soudruzi!" vyjekl kulturní pracovník. "Vy jste mě špatně pochopili! Já jsem vás chtěl jenom informovat o tom, co se tady na venkově povídá. Vždyť já jsem čestný komunista a za Dubčeka mě chtěli hodit do pece! V lidovejch milicích jsem čistil flinty a dělal jsem nástěnky s internacionálním obsahem, takže je nepřátelé socialismu pravidelně rozbíjeli cihlou! Hned, jak přijeli sovětští osvoboditelé, jsem se s nimi kontaktoval a pomáhal jim na každém kroku! Po celém Přerově jsem bez ohledu na vlastní bezpečí roznášel Zprávy!"
"Vážně?" projevil zájem Burian. "A mohl bys nám je opatřit?"
"Nám totiž nějaký čísla chybějí," doplnil ho Nádvorník. "To víš, v Praze o ně byl obrovský zájem!"
"Ale samozřejmě, soudruzi!" oddechl si kulturní pracovník. "Zapíši si vaše adresy a pošlu vám všechny výtisky!" A skutečně nemluvil do větru. Již po několika dnech obdržely Saze objemné balíky, plné ilegálních tiskovin, vydávaných okupační armádou. Ale už se nedozvěděli, jestli čestný soudruh stále na potkání vykládá protistátní anekdoty.
11.
Magistr Janíček přijel opět do Prahy. Vypůjčil si několik stovek a v restauraci se seznámil s mladou dívkou z Liberce. Právě utekla z domova k tetičce, ale ta ji odmítla poskytnout přístřeší. Pan Janíček se tudíž objevil jako na zavolanou. Také on byl celkem spokojen. Dívence bylo šestnáct pryč a vypadala sotva na patnáct. Přesně magistrův typ. Proto se jí postaral o krásný a opojný večer a vzbudil v ní kdovíjaké představy. Tančil s ní až do půlnoci a jistě by ty překrásné chvíle protáhl déle, kdyby mu, jak se často stávalo, nedošly peníze.
"Pojedeme do Chodova," zašeptal již značně podroušený seladón dívce, "a přespíme u mého přítele spisovatele Kefalína. Ten nás velice rád uvidí, Věruško!" Věruška nic nenamítala, a tak zavolali taxíka.
Magistr sice nepředpokládal, že by ho Kefalín přivítal tak radostně, jak líčil, ale říkal si, že to nějak uhraje. Koneckonců, jiné řešení ho nenapadlo. Nepočítal ovšem s tím, že Kefalín se svou chotí právě roznášejí kulturu po severní Moravě.
Taxi zastavilo v ulici 5. května a magistr optimisticky vyvrávoral na chodník před známým domkem. Ani nepomohl z vozu rozjařené Věrušce a začal naléhavě zvonit. Bylo to nezbytné, protože taxikář požadoval čtyřicet korun a rozhodně nemínil slevit. Tento obnos byl v současné době mimo překladatelovy možnosti a ani dívenka se neobtěžovala prohlídkou své kabelky. Pokud byla čirou náhodou solventní, nestydatě to tajila.
Magistr Janíček zvonil úporně, ba přímo zoufale, ale kýženého výsledku nedosáhl. Dům byl uzamčen, za okny nebliklo ani jediné světlo.
"Co bude s tím placením?" otázal se taxikář výhružně. "Panstvo, který nemá ani floka, vozím ze všeho nejradši!"
Překladatel nejen zvonil, ale i křičel. Plačtivě halekal Kefalínovo jméno. Dosáhl alespoň toho, že se v okně sousedního domu objevila sousedka a oznámila mu, že mistr s chotí jsou na uměleckém turné na Moravě. Zmizela dříve, než ji magistr mohl požádat o půjčku.
"Toto je prekérní situace," blekotal nešťastně, "s tím jsem opravdu nepočítal! Musím se vrátit do Prahy…"
"Ale ne mým autem!" řekl rozhodně taxikář. "Když seš dutej, tak pošlapeš pěšky: A to buď rád, že ti nerozbiju ciferník!"
Věruška tak útlocitná nebyla. Bez sebemenší úcty k magistrovým šedinám mu ubalila z každé strany důkladnou facku. Pak nastoupila do auta a cosi pošeptala taxikáři. Vůz se rozejel ku Praze.
Pan Janíček se opřel o plot a snažil se něco vymyslet. Pak ho napadlo, že by měl pozdravit pana psa. Dalo mu dost práce přelézt plot, ale dokázal to, i když si roztrhl rukáv u saka. Žuchnul na Kefalínovu zahradu a otřesen zůstal sedět na záhoně pivoněk. Po chvíli s velikým úsilím vstal a vrávoral za dům, kde stála psí bouda. Ani se nepodivil, že se odtud neozývá přátelský štěkot. Bylo to tím, že pan pes Míša změnil bydliště a již několik měsíců přebýval v psím ráji.
Magistr stanul před prázdnou boudou a smutně pokýval hlavou. "Dnes mám smůlu," vzdychl, "ale ráno bývá moudřejší večera!" Vsoukal se do psí boudy a velice záhy spokojeně usnul.

12.
Magistr Janíček se sice vyspal do růžova, ale ani ráno mu nebylo příznivě nakloněno. Kefalínův dům byl uzamčen a v okolí se nevyskytoval nikdo, kdo by poskytl nešťastníkovi půjčku. Jediná možnost byla vrátit se urychleně do Prahy a někoho dojmout. Musel se ovšem zapřít a cestovat hromadnou městskou dopravou.
Pomačkaný překladatel byl tak vykolejen, že se v následujících okamžicích pokusil živit vlastní prací. Obcházel nakladatelství a nabízel lektorské posudky na současné polské romány výměnou za sebemenší honorář. Kdysi mu to vycházelo, ale redaktoři, kteří mu tu a tam pomohli, nyní většinou myli okna, nebo jezdili taxíkem. S jejich nástupci nebyla kloudná domluva, a tak zoufale telefonoval několika autorům, aby je požádal o půjčku. Ani to mu nevyšlo a tak, v nouzi nejvyšší, vyhledal svou bývalou milenku, která byla pouze o dvaadvacet let mladší než on. "Nesnáším staré dámy," vykládal později Kefalínovi, "ale neměl jsem jiné řešení, než předstírat, že jsem na ni myslel celé ty roky, co jsme se neviděli. Představte si, že mi to uvěřila. Byla velice něžná. Když jsem jí znovu utekl, připadal jsem si jako lotr. Kdybyste se netoulal světem jako nějaký šmírák, mohl jste mě toho ušetřit. Nechápu, že máte to svědomí vláčet milostivou paní po vesnických putykách!"
"Tak zlé to není," oponoval Kefalín. "Zatím se producírujeme v okresních městech. Zítra dokonce odjíždíme na zájezd do Bratislavy a do Brna."
"Ale to je mrzuté!" vykřikl nešťastně Janíček. "Chtěl jsem u vás přespat se Zdeničkou - to je šestnáctiletá písařka z Artie! Vidíte to? Zase mě tlačíte do velice obtížné situace!"
13.
Když Kefalín přesvědčoval pana Kohlíka, že jeho estrádu musí nabízet výhradně do menších divadelních sálků, protože nejde o žádnou americkou show, agent chápavě přikyvoval. Bohužel si přitom myslel své a klidně Vrabce v hrsti prodával, kam se dalo, a hlavně, kde ho chtěli. Každá ratejna byla dobrá a koruna taky. Když ale kočovníci přijeli do Bratislavy, nemohli uvěřit svým očím.
Zjistili, že je pan Kohlík s cynismem jemu vlastním prodal do Sportovní haly a navíc za nekřesťanské peníze!
Výše vstupného odpovídala atraktivním hvězdám první velikosti. "Tohle je omyl," řekl Kefalín pořadatelům a proti svým zvyklostem prudce gestikuloval, "a my se nedáme nevinně inzultovat! Zítra hrajeme v Brně a nemůžeme tam vystoupit s polámanými hnáty, nebo potlučenými nosy!"
"Ale čo!" usmívali se. "Tuna máme vypredané a ludé vas majú radi!"
"Rádi, neradi," zlobil se Kefalín. "Tohle není kulturní akce, ale perverzní zločin! Vrabec v hrsti je intimní představení pro malý divadelní sálek a vy nás chcete vmanévrovat do arény, kde by mohly být předváděny býčí zápasy! Hrát se nebude a je to moje poslední slovo!"
Samozřejmě se hrálo. Obecenstvo bylo až neuvěřitelně hodné. Tleskalo i když Neprakta ukazoval na malé čtvrtce nakresleného hastrmana, který byl vidět nanejvýš do třetí řady. Také ostatní umělci celkem uspěli. Nikdo nic neviděl, ale obecenstvo tušilo, že kdesi v dáli na pódiu, na němž se míhají drobné, sotva rozpoznatelné postavičky, se odehrává cosi jako zábava. Zpočátku alespoň něco slyšeli, ale velice záhy začaly haproval mikrofony a pořad se změnil v tajuplné chraptění, pištění a skřehotání. Kefalín neměl daleko k mdlobám, předčítal své výplody na šest slov pouze pro sebe a ani Saze tentokrát nepronikly do širšího povědomí veřejnosti. Byl to příšerný horor, ale skončil bez konfliktu.
Obecenstvo se rozešlo v pohodě, jako kdyby právě zhlédlo mezinárodní velkopodívanou. Důvod této tolerance si Kefalín nedovedl vysvětlit ani po letech. Snad jen tím, že se více než kdykoliv jindy modlil k andělu strážnému.
Nyní zcela vyčerpán se těšil na odpočinek v pezinockém hotelu, kde byla výprava ubytována, ale Neprakta to nepřipustil. Prohlásil, že má příšerný hlad a v Bratislavě je známá Slovenská izba, proslulá svými specialitami. Byl by hřích je neokusit a vlastně by se to rovnalo plivnuti do tváře celé slovenské kultuře. Říkal to tak přesvědčivě, že se mu nikdo neodvážil oponovat. Ač unaveni, vysíleni a zdeptáni, vyrazili umělci do Slovenské izby. Neprakta nepřeháněl. Jídlo bylo znamenité a tak došlo ke konzumaci téměř nezřízené. Příjem kalorií překročil všechny odstrašující normy. Účet pak podstatně převýšil honorář za kulturní vystoupení. "Josef Kajetán Tyl zemřel na zájezdu hlady," napadlo Kefalína, "a u nás se začínají projevovat zřetelné symptomy přejedení. A obžerství je jeden ze sedmi smrtelných hříchů! Už abychom konečně byli v hotelu!"
I k tomu posléze došlo. Kolem půlnoci se Kefalín s Evinkou chystali k zaslouženému odpočinku a těšili se na osvěžující spánek. Byl to však sen, který se neuskutečnil.
Krátce před druhou hodinou ranní nastal poplach. Kdosi zuřivě bušil na dveře. Vypadalo to, že hoří hotel nebo že právě vypukla třetí světová válka. Důvod však byl daleko prostší. Za dveřmi stál Neprakta s dalšími členy souboru a oči mu dychtivě žhnuly.
"Právě jsem zjistil," deklamoval vzrušeně, "že se nalézáme nedaleko Limbachu. Ten je znám nejen znamenitým vínem, ale i kuřátky, opékanými na dřevěném uhlí! Považoval bych za zločin, kdybychom proslulou krčmu nenavštívili!"
"Já zase považuji za šílenství," zlobil se Kefalín, "myslet po tak opulentní večeři na další konzumaci! Mně úplně stačila ta Slovenská izba!"
"Jedno nevylučuje druhé!" namítal malíř a tvářil se nesmírně hladově. "Vršení zážitků nemůže být nikdy na škodu. Pokochám-li se zasněženými vrcholky Alp, neznamená to, že v nejbližších okamžicích nemohu odletět k moři! Limbach - to je pojem! Tuhle příležitost prostě nemůžeme propást!" Hovořil dlouho a velice přesvědčivě, ostatně jako vždycky, když měl příležitost přednést projev o jídle.
Kefalín si uvědomil, že nemá šanci. O půl třetí se jelo do Limbachu. Třemi vozy, protože Neprakta přesvědčil i faráře Svobodu s jeho chotí. Chyběl pouze režisér Bauer, který za čímsi naléhavým odejel do Prahy a dost neuváženě svěřil své embéčko. do péče zvukaři Ledečkovi. Ten se nyní usmíval za volantem a ukazoval Kefalínovi, aby se uvelebil vedle něho. Prozíravá Evinka dala přednost jízdě s manželi Svobodovými. Neprakta zářil. Měl pocit, že se mu právě podařilo zorganizovat velkolepý kulturní podnik.

Za čtvrt hodiny už byl kompletní Vrabec v hrsti v Limbachu. V krčmě se právě chystali končit. Oheň dohasínal a cikáni balili nástroje. Poslední hosté, a nebylo jich mnoho, zírali na dno vinných sklenek. Ale příjezd umělců zapůsobil jako transfúze. Kuchař přinesl nová kuřátka a rozdmýchal oheň. Cikáni spustili čardáš. Číšník se hrnul ke stolům s džbánky plnými vína.

14.

Cesta zpátky byla velice dramatická. Zvukař Ledeček, kterému víno nesmírně zachutnalo, vplul za volant s jednoznačným odhodláním překonat všechny rychlostní rekordy. Přes protesty Kefalínovy a obou Sazí, kterým přece jen zůstalo něco z pudu sebezáchovy, začal své záměry okamžitě realizovat.

"Rallye!" pištěl nadšeně. Jedeme rallye!"

Bauerovo embéčko se ještě nikdy neřítilo vpřed takovou šílenou rychlostí. Proměnilo se v raketu, která svištěla liduprázdnou silnici k Pezinoku.

"Nikdy jsem si nemyslel," říkal si Kefalín, "že zemřu za ranního úsvitu v Bauerově autě. Ale sotva se dá očekávat něco jiného!" Na tachometru byla stotřicítka, karoserie hrozila rozpadnutím a Ledeček ječel jako pubertální dívka na lochnesce u svatého Matěje. Ječení mu šlo, ale volant ho náhle přestal poslouchat právě na náměstí v Pezinoku. Zvukař dupl na brzdy a auto se roztočilo jako káča švihaná mimořádně hysterickým jedincem. Pak se řítilo proti kostelu a vjelo na chodník. U zdi ho Ledeček strhl a embéčko letělo na opačnou stranu. Měnilo směr při každém záškubu za volant, hlučelo jako přehřátý papiňák a každou chvíli hrozilo rozbít se o jiný nevhodný objekt. Ledeček už neječel, ale zoufale brečel a cvičil jako na spartakiádě. Konečně auto zastavilo přímo uprostřed náměstí. Ledeček vyvrávoral ven a posadil se na chodník. Stále brečel, jakoby mu právě umřela maminka a všechno odkázala mladšímu bratrovi.

"Ty vole," řekly Saze, jako by si to celou dobu z Limbachu nacvičovaly. "Měl bys dostat do držky!"

Totéž si myslel i Kefalín, ale pouze mávl rukou a vydal se k hotelu pěšky. Krátce po něm dorazili i manželé Svobodovi a Neprakta s Evinkou. "No vida," řekl spokojeně Neprakta, "jaké máme překrásné ráno! Ptáčkové štěbetají a za chvíli začnou v restauraci podávat snídani. Už ani nestojí za to jít si lehnout."

"Rozhodně nechápu," zavrčel Kefalín, "jak po takovém kulinárním maratónu můžeš mluvit o snídani! Ještě si postěžuj, že šilháš hlady!"

"Hlady nešilhám," připustil Neprakta, "ale šunčičku s rohlíkem bych si dal. Přece nepojedu do Brna bez snídaně!"

Nejel. Šunčičku si dal dvakrát a cestou na novou štaci úpěnlivě naříkal, když spolucestující odmítli zastavit před jídelnou JRD, kde obrovský nápis zval řidiče na pečené kačice a husy.

15.

Co přinesl Vrabec v hrsti české kultuře, zůstane patrně nezhodnoceno a na věčné časy nezmapováno. Po finanční stránce to byla akce nevýnosná, ba téměř ztrátová. Hlavní vinu na tom nesl Neprakta, který ustavičně lákal ostatní do restaurací a jídelen, kde je nutil k nadměrné konzumaci drahých jídel.

Pak ale došlo k nečekanému zvratu. Neprakta zjistil, že účinkování ve Vrabci ho okrádá o drahocenný čas, a že si takový luxus nemůže nadále dovolit. Prohlásil, že potěšení vystupovat po Kefalínově boku se sice nevzdává, ale omezí je zhruba na polovinu nebo dokonce třetinu. Jinak by nemohl splnit své závazky k redakcím a nakladatelstvím. "No vida!" objal Kefalín Evinku. "Přece jenom se na nás usmálo štěstí! Teď něco ušetříme a navíc se zbavím střevních potíží, které mám z ustavičného přecpávání!"

Jeho optimismus byl ale předčasný. Sotva se o Nepraktově rozhodnutí dozvěděl pan Kohlík, zaujal velice militantní postoj. "Tak tohle by nešlo, pane Kefalín," děl nekompromisně, "protože na plakátech jste vy s panem Nepraktou vysázen tučnými písmeny a já prodávám především tato dvě jména! To znamená že ani jeden z vás nesmí při představení chybět! Kdyby došlo k absenci pana Neprakty, mohl by pořadatel odstoupit od smlouvy a měl by na to plné právo! Dovedete si představit ten průšvih?"

"A co kdybych získal Honzu Vyčítala?" navrhl Kefalín. "To je rychlomalíř jedna báseň! Namaluje osm až devět zajíců za minutu a ještě zpívá, nebo hraje na kytaru."

"Pan Vyčítal by mohl vystoupit v okénku hostů," řekl Kohlík, "ale Nepraktu nemůžeme oželet. V nejhorším případě se za něho může někdo vydávat."

"Vydávat?" podivil se Kefalín, "a jak si to představujete?"

"Bylo by to poněkud troufalé," připustil agent, "ale dalo by se to uskutečnit. Neprakta je známá firma, ale pana Wintera jako fyzickou osobu lidé ještě příliš neznají. Kdybyste angažoval někoho, kdo by měl tu drzost vydávat se za Nepraktu…"

Tohle se Kefalínovi zalíbilo. Hned příští den promluvil s Antonínem Pokorným, hercem a humoristou, který byl donedávna převychováván v pracovním kolektivu ČKD a rozhodně nepatřil k nejlépe honorovaným umělcům. Souhlasil, právě tak jako Neprakta, který vůbec netušil, co ho čeká. Na příští zájezd do Nového Boru už jel Tonda Pokorný, vyučený malíř pokojů, v zbrusu nové roli. Kdyby představení mohl shlédnout veliký Mistr z Ořechovky, patrně by ho klepla Pepka. Tonda přiskotačil na jeviště na vysokých štaflích, na nichž se dovedl brilantně pohybovat. Předvedl perfektní artistický výkon, vyprávěl ze štaflí košilaté vtipy, koulel očima, vyplazoval jazyk a udělal z Neprakty cirkusového klauna k velikému potěšení přítomného obecenstva. Po představení byl na roztrhání. "Pane Neprakta," obléhali ho ze všech stran. "To by nás nenapadlo, že jste takový komik! A to akademičtí malíři musejí umět běhat po štaflích?"

"Pochopitelně!" přikyvoval Pokorný. "Jak by mohli například malovat fresky na stropech kostelů? Když jsem opravoval chrám svatého Víta, tak jsem chodil po štaflích, které měly sedmadvacet špryclů! Na desátej mi chtěli přidělat ochranou síť, kdyby se mi náhodou zatočila hlava, ale já jsem to odmítl!" Zkrátka, úspěch byl stoprocentní. Navíc Tonda Pokorný jedl velice střídmě a spokojoval se s talířem dršťkové polévky, dvěma rohlíky a třemi pivy. Kefalín i celý soubor byli nadšeni.

Spokojen byl i agent pan Kohlík, protože pořadatelé si nového Nepraktu nemohli vynachválit a chtěli, aby u nich vystoupil i při jiných estrádních vystoupeních. Škoda, že Tonda Pokorný neovládal salta nazad!
Zato původní Neprakta začínal mít jisté problémy při seriózních besedách, pořádaných v knihovnách, či kulturních zařízeních. Velice se bránil běhat zde na štaflích, i když mu je přinesla ztepilá knihovnice z nedalekého komunálu. Když se o záměně Nepraktů dozvěděl bývalý divadelní ředitel Darek Vostřel, poklepal Kefalínovi uznale na rameno a obdivně řekl: "Tedy kamaráde - ty seš ještě větší podvodník než já!"
16.
Kefalín si při kočovnickém životě nejednou vzpomněl na prorocká slova svého otce. "Nic z tebe nebude," říkával moudrý tramvaják, "a budeš rád, když se uchytíš u cirkusu, kde budeš v manéži zametat kobylince. Taky bys mohl přepadat v ouvoze pocestný, ale na to nemáš figuru! Ještě že se toho nedožiju a neumřu hanbou!"
Nyní by tatík téměř triumfoval. Nezdárný syn sice kobylince nezametal, ale trmácel se nocí do míst, která by daleko raději navštívil jako turista. Skládal milostné básničky na šest slov, dohadoval se s pořadateli a usměrňoval Saze, které se vymykaly všem konvenčním představám. V Blansku chlapci během představení vypili láhev alkoholu, kterou přinesl okresní tajemník, aby si připil s Nepraktou, jehož obrázky obdivoval. Samozřejmě bylo nutno seznámit ho s Pokorným, ale když papaláš zjistil, že jeho vzácná láhev je prázdná, velice se rozzlobil a prohlásil, že tahle povedená parta v jihomoravském kraji dohrála.
"Přimhouřil jsem obě oči," hřímal, "protože je všeobecně známo, že si pan Kefalín zadal s kontrarevolucí a nesplňuje požadavky, které klademe na socialistické umělce. Souhlasil jsem s účinkováním jeho souboru jen proto, že pan Neprakta vychází z odkazu národního umělce Josefa Lady a moje dcerka si jeho obrázky lepí do památníku. Bohužel jsem se zklamal i v něm! Na jevišti se nechová důstojně, a jak vidím, stýká se s vyloženými chuligány, kteří nepatří do České kultury, ale do pracovního tábora! Jsem s tímto souborem velice nespokojen a v rámci syč pravomoci proti jeho dalšímu vystupování v našem kraji důsledně zakročím! Co bylo možné za Dubčeka - nepřipustíme nyní, kdy se naše umění začíná obrozovat!"
Tajemník své slovo skutečně splnil a pan Kohlík byl nucen stornovat řadu již podepsaných objednávek.
Ale nezůstalo jen u jihomoravského kraje. Kefalína začali odmítat také ve východních Čechách, ačkoliv tam nikomu Saze flašku nevypily. Důvody byly spíše jiné. Na Hradecku si vždycky potrpěli na ideovou čistotu kulturních produkcí a proto nyní zvali spíše umělce, kteří snaživě nastudovali staré hornické písně, nebo vzdávali hold Jánošíkovi a jeho horním chlapcům s valaškami. "Pane Kefalín," vzdychal agent Kohlík, "nějak se nám to začíná hroutit. Asi to bude tím, že si kdekdo ty vaše Černé barony rozepisuje, fotografuje a rozmnožuje. Pokud nevydáte nějaké veřejné prohlášení, že toho litujete, a to vy asi nevydáte, vidím naši budoucí spolupráci jako málo perspektivní."
"Pokud jde o mne," řekl Kefalín, "mám už toho cestování plné zuby! Evinka rovněž. Snad kdyby si ke kormidlu sedl někdo jiný…"
"Ještě to zkusíme," navrhl pan Kohlík, "a uvidíme. Třeba se situace trochu uklidní.
To byl ničím nezdůvodněný optimismus. Situace se neuklidnila, ale spíše přiostřovala. Další okresní tajemníci se pustili do boje za ideovou čistotu svého mocenského teritoria. Kohlíkovi bylo dáváno na vědomí, že ideologická diverze již nemá šanci a kontrarevoluce u nich neprojde. Jednoho dne už zkrátka nebylo kam jet. Milostné básně mohl Kefalín skládat už jen své ženě Evince.
17.
Muž, který seděl na lavičce v parku na Karlově náměstí, vypadal velice špatně. Tak špatně, že ho Kefalín sotva poznal. Socialistický realista Jaroslav Dumbera přežil nedávno druhý infarkt, ale tentokrát to bylo jenom o fous. Také si to plně uvědomoval.
"Pojď si sednout, Kefalíne," usmál se bolestně, "a řekni mi, jak se ti vede. Nemám teď čas tvoji práci sledovat."
"To je obrovská škoda," řekl Kefalín. "Píše se o mně ve všech novinách a televizní obrazovka je mne plná. Už mám té slávy po krk!"
Dumbera zíral kamsi do neznáma, aniž dal najevo překvapení, nebo rozhořčení.
"Člověče," vymáčkl ze sebe po chvíli. "Se mnou je to zlé. Umřu."
"Všichni umřeme," konstatoval Kefalín, "neboť, jak nás učili na dělnické přípravce, člověk je jen vysoce organizovaná hmota."
"Ano," přikývl Dumbera, "ale někteří výjimeční jedinci přežívají alespoň ve své práci!
Celým životem jsem o to usiloval, snažil se pracovat pro blaho společnosti a věřil, že dosáhnu nějakého uznání. Zklamal jsem se, kamaráde! Teď, když chcípám, se na mne všichni vykašlali!"
"To snad ne!" pochyboval Kefalín. "Cožpak by soudruzi mohli zapomenout na tvé zásluhy?"
Dumbera se hořce usmál. "Ani za televizní medailón jim nestojím," vzdychl, "a nemám už dost sil, abych si ho mocensky prosadil. Nabídl jsem, že si sám napíšu scénář a ve všem režisérovi poradím, ale řekli mi že medailónky teď přednostně natáčejí o národních umělcích. Že prý musím počkat, až obdržím titul! Ale cožpak já mohu čekat? Jde to se mnou z kopce a soudruh Kapek s návrhem na nejvyšší vyznamenání nijak nepospíchá! Navštívil jsem Zelenku a Balášovou, ale ti mi jen mažou med kolem huby! Prý na mne určitě dojde! Kefalíne, co mám dělat? Pracovat nemohu pro špatný zdravotní stav a už mě začínají přehlížet i při volbách do funkcí. Jak se proti tomu mám bránit?"
"Napiš Biľakovi!" poradil mu Kefalín. "To je největší znalec a přítel kultury, který tě určitě nenechá ve štychu!"
Dumbera se zamyslel a bylo vidět, že radu považuje za nesmírně cenný impuls. "Asi máš pravdu," přikývl téměř spokojeně, "ale nenapíšu mu. Navštívím ho osobně! Vysvětlím mu, v jaké jsem situaci. Řeknu, co všechno jsem pro stranu a pro naši kulturu udělal. Předložím mu potvrzení o svém vážném zdravotním stavu. Soudruh Biľak jistě přihlédne ke všem okolnostem a urychlí mé jmenování národním umělcem. Vím docela jistě, že se nedožiju padesátky, ale bylo by spravedlivé, kdybych právě proto měl zemřít bez titulu? Jako nějaký nýmand? Když se podíváš kolem sebe,

zjistíš, že národním umělcem už je kdekdo! Proč ne já?"
"Určitě se toho titulu dočkáš!" těšil ho Kefalín. "Protože Biľak má smysl pro spravedlnost. Když před ním rozbalíš celé své dílo, tak ti možná ještě nějaký řád přidá!"
"Spokojím se s národním umělcem," řekl skromně Dumbera, "bez jakéhokoliv finančního ocenění! Peníze pro mne nikdy nic neznamenaly, vždycky mi šlo o věc! Ale co když soudruh Biľak bude zaneprázdněn?"
"Pro tebe si čas určitě najde!" utěšoval ho Kefalín. "Vsadím se, že do čtvrt roku budeš národním umělcem! Bez tebe se přece ta masová organizace neobejde!"
"Ohlásím se na ÚV u soudruha Biľaka ještě tento týden," děl vzrušeně Dumbera, "a jako dar mu věnuji svou první báseň Chlapec Jean, která vyšla v devětačtyřicátém roce v Mladé frontě!"
"To je báječný nápad!" pochválil ho Kefalín. "Počítám, že Biľak radosti omdlí. Teď budu netrpělivě sledovat noviny, abych se v nich dočetl o tvém jmenování! Bez toho by normalizace nebyla úplná!"
Opustil spokojeného kandidáta národního umělectví, který zůstal sedět na lavičce, a s největší pravděpodobností snil o státním pohřbu, který ho teď nemůže minout. Ale Vasil Biľak už zasáhnout nemohl. Třetí infarkt si pospíšil a Jaroslav Dumbera zemřel pouze jako zasloužilý a nedoceněný funkcionář.
18.
Vrabec v hrsti byl minulostí a večery strávené na venkovských jevištích jen vzdálenou vzpomínkou. Pan Kohlík se odporoučel z Kefalínova života a Evinka znovu vařila laciné večeře. Pro jistotu na ně nezvala Nepraktu. Po skromné večeři následovaly tiché normalizační večery, k jejichž úrovni přispívaly i programy Československé televize. Kefalín miloval zejména diskuse u číše vína, které organizoval a uváděl Jan Zelenka.
Ale někteří umělci se ještě upřímně snažili. Fotograf Karel Hájek se pokusil navázat na oblíbený, leč zakázaný pořad Co tomu říkáte, pane Werich a meditoval na obrazovce po vzoru starého odvrženého klauna. Samozřejmě mu to tak pěkně nešlo, ale něco přece jen řekl. Vzpomínal na mládí, na lidi, s kterými se setkal, nebo kteří ho nějak oslovili. Ten večer vzpomínal na počátky našeho letectví. Ukazoval divákům fotografie slavných letců a nadšeně hovořil o jejich velikých průkopnických činech. Nejvíce velebil pilota Jana Kašpara, který na letadle vlastní konstrukce vykonal dálkový let z Pardubic do Prahy.
Karel Hájek o něm hovořil velice krásně a pak se dojetím téměř rozplakal. "Jan Kašpar už není mezi námi," konstatoval zlomeným hlasem, "ale naštěstí v tomto národě máme spoustu Kašparů!" To se Kefalínovi velice zalíbilo. Národ bohatý na kašpary skýtá do zdánlivě neutěšené budoucnosti přece jen určitou naději. Mezi kašpary se dá přežít!
"Čemu se směješ?" zeptala se Evinka, která v kuchyni vařila kávu. "Co ti tak pozvedlo náladu?"
"Nabyl jsem přesvědčení, že všechno nakonec dobře dopadne!" řekl Kefalín, "protože inflace kašparů každý režim zcela bezpečně rozloží. Hrdinů se nám sice nedostává, ale kašparů máme habaděj! A ten nejpestřejší sortiment!"